

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ
BARBER SHOPS
TATTOO STUDIOS
ΕΘΝΙΚ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ
Κείμενα: Χριστίνα Μισιρλή

ΜΙΛΟΥΝ
Βαγγέλης
Θεοδωρόπουλος
Anser x Eversor
Τάσος
Σακελλαρόπουλος
Βιντσέντζο
Λατρόνικο

ODD 2026 στη Στέγη
Μια εμπειρία που πρέπει να τη βιώσεις
Η Ιλειάνα Δημάδη και ο Κωνσταντίνος Τζάθας
εξηγούν γιατί
Της Νίκης-Μαρίας Κοσκινά

Οικία Κατακουζηνού
Ξεφυλλίζοντας το Αρχείο
του Άγγελου και της
Λητώς Κατακουζηνού
Της Κρυστάλλης Γλυνιαδάκη

**Γιατί κλείνουν
τα περίπτερα;**
Έχουν μείνει τα μισά
Του Τάκη Σκριβάνου

**Τα προϊόντα
περιόδου έχουν
ΦΠΑ 24%.**

**Δεν είναι
φόρος.**

**Είναι
διάκριση!**

Μειώνουμε μόνιμα την τιμή σε προϊόντα περιόδου Siempre.
Και τα παρέχουμε δωρεάν στο #teamlidl, στους χώρους εργασίας.
Και κάνουμε ακόμα περισσότερα σε συνεργασία με τους
οργανισμούς WHEN, It's Just Period, Deon Policy Institute,
χρηματοδοτώντας μια πανελλαδική έρευνα για αυτή
την έμφυλη οικονομική ανισότητα.

Γιατί αξίζει.

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

Ο ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΑΤΑΚΑΣ

«Θα πάω στην Καλαμάτα να σχεδιάσω ταφόηλακες».
- Λάκης Γαβαλάς

ΤΟ FERTO ΤΟΥ ΑΚΥΛΑ

Πρωτοφανής, απίστευτη αγάπη από το κοινό στο τραγούδι, που είναι κολλητικό, αλλά και στον χαρισματικό Ακύλα. Ο κόσμος ήδη έχει δείξει ποιος θέλουμε να μας εκπροσωπήσει στη φετινή Eurovision.

ΕΜΑ ΣΤΟΟΥΝ

Αν πάρει και φέτος το Όσκαρ για την «Bugonia», θα πρέπει να στήσει άγαλμα στον Λάνθιμο και να προσκυνάει κάθε μέρα.

ΤΟ ΩΡΑΙΟ ΟΝΟΜΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ

Μαρία Μαγδαληνού.

ΕΘΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ

Χάλκινο μετάλλιο στο Πανευρωπαϊκό, για πρώτη φορά στην ιστορία τους. Σταθερή αγάπη.

ΑΣΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Μπαίνεις χωρίς εισιτήριο; 100 ευρώ πρόστιμο. (και λίγο είναι)

ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ

-Τι κάνεις;
-Σχεδόν θαύμα.

ΤΣΑΝΤΕΣ CALLISTA

Ωραιές αλλά ασήκωτες.

ΤΟΝ ΚΑΚΟ ΣΑΣ ΤΟ ΚΑΙΡΟ, ΑΣΧΕΤΟΙ!

Οι αγκινάρες σαλάτα, αυτό το θεσπέσιο ελληνικό ντελικατέσεν, κατατάσσεται ανάμεσα στα «100 χειρότερα πιάτα του κόσμου» σύμφωνα με το Taste Atlas.

ΦΛΟΡΑΛ

Τα ωραιότερα φλοράλ τα έδειξε ο Ungaro το 1993. Εκτοτε παραμένουν τέλεια υφάσματα, αν είσαι... καναπές.

ΚΛΕΙΝΩ ΤΡΑΠΕΖΙ

Το νέο μαρτύριο της πόλης.

ΑΠΟ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ 2026

16χρονος πήγε στο σχολείο με τρία μαχαίρια. Συνελήφθη και ο πατέρας του.

ΔΗΛΩΣΗ ΤΡΑΜΠ

«Χτίζω μία από τις μεγαλύτερες και ωραιότερες αίθουσες χορού στον κόσμο».

ΔΗΛΩΣΗ ΚΑΡΥΣΤΙΑΝΟΥ

«Πείτε μας, κ. Μητσοτάκη, την ατζέντα της συνάντησης με Ερντογάν για να κρίνουν οι πολίτες αν πρέπει να γίνει!»

ΤΙ ΓΥΡΕΥΕΙ ΜΙΑ ΑΛΕΠΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ;

Βράδυ Παρασκευής, ανάμεσα στις κότες, τα τσακάλια, τα παγόνια και τις νυφίτσες του Κολωνακίου, μια αλεπουδίτσα χαζεύει βιτρίνες στον πιο κεντρικό δρόμο του.

ΕΚΤΑΚΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙΡΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

Τι να σου κάνει και το 112 όταν όλα τα ρέματα έχουν μπαζωθεί κι έχουν γίνει πολυκατοικίες διαμερισμάτων με ενοίκια να παθαίνει έμφραγμα.

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω να μιλάς με το μέλλον

Σε βλέπω μικρούλη, ομορφούλη, γεμάτο όρεξη για ζωή και περιπέτεια. Ένα χάσμα οφθαλμών! Μόλις είδες το ρομπότ-φύλακα (στην Τεχνόπολη, στο Γκάζι, στην έκθεση art/tech) δεν τρόμαξες σαν κι εμένα. Δεν είχες δει, όπως εγώ, τα ρομπότ σκυλιά του πολέμου που παρέλασαν μπροστά απ' όλο τον στρατό της Κίνας, έτοιμα να δολοφονήσουν τους εχθρούς της. Αήττητα, άψυχα, ψυχρά σαν το μέταλλο από το οποίο φτιάχτηκαν. Απλώς κάθισες δίπλα του και το περιεργαζόσουν. Οι γονείς σου σε φωτογράφιζαν γελώντας με το θάρρος σου. Κι εγώ προσευχόμουν από μέσα μου να δικαιωθεί η αθωότητά σου, να μη στραφεί εναντίον σου ποτέ κανένα σκυλί του πολέμου – ρομπότ ή άνθρωπος. Ή, ακόμα χειρότερα, άνθρωπος-ρομπότ...

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα είναι το «NÖT» της Πορτογαλίδας **Marlene Monteiro Freitas**. Γεννήθηκε το 1979 στο Πράσινο Ακρωτήρι και σπούδασε χορό στο P.A.R.T.S. (Βρυξέλλες), στην Ανώτερη Σχολή Χορού (Escola Superior de Dança) και στο Ίδρυμα Calouste Gulbenkian (Λισαβόνα). Από τις πιο εκρηκτικές προσωπικότητες της σύγχρονης σκηνής, βραβευμένη στην Μπιενάλε της Βενετίας (Αργυρός Λέων, 2018) και τιμώμενη καλλιτέχνισσα στα διεθνή Festival d'Automne (Παρίσι, 2022) και Brandhaarden (Αμστερνταμ, 2025), καθώς και στο Onassis AiR Fellow για τη σεζόν 2024-25, φέρνει στα Onassis Dance Days (5-8/2/2026) τη νέα της παράσταση, μια διεθνή συμπαραγωγή της Στέγης, που άνοιξε το Φεστιβάλ της Αβινιόν το 2025. Η φωτογραφία είναι του Fabian Hammerl.

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ NENE
panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

Κυρία με σημειωματάριο στο χέρι κάτι γράφει και μονολογεί:

«Αφού κατάφερα να κάνω διαίρεση πρωί πρωί, καλά πάω».

(Ιπποκράτους, Παρασκευή πρωί)

«Το γκάζι θέλει πάτημα κι η γκόμενα περπάτημα».

(Πάνω από την πίσω πινακίδα νταλίκας, στον Πειραιά)

«Έλα, ρε, πες μου τι έγινε χθες στο τέλος. Το τελευταίο πεντάλεπτο με πήρε ο ύπνος».

(Τύπος στο κινητό του, Χαριλάου Τρικούπη, Παρασκευή πρωί)

Κοπέλα Α: **Τι εννοεί ολογράφως;**

Κοπέλα Β: **Μάλλον εννοεί να βάλεις και το αστυνομικό τμήμα που ανήκεις.**

(ΕΦΚΑ, στην ουρά, Δευτέρα πρωί)

«Είναι τόσο ηλίθια, που πήγε να δοκιμάσει να φάει ποτ πουρί».

(Διπλανό τραπέζι, Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Σάββατο απόγευμα)

-Πόσες μπίρες ήπιες;
-Ναι.

(Πλατεία Καρύτση, Παρασκευή βράδυ)

— Πώς μπλέχτηκες με το ραδιόφωνο; Ήταν τυχαίο ή το κυνήγησες; Κυνηγήσαμε να κάνουμε μια εκπομπή με έναν συμμαθητή μου στα δώδεκά μας. Μπήκαμε σ' έναν ραδιοφωνικό σταθμό στην Ξάνθη με μια κασέτα Denon. Βγήκαμε έχοντας ακούσει τη φράση «Ελάτε ξανά όταν θα έχει βαρύνει η φωνή σας».

— Θυμάσαι την πρώτη φορά που άνοιξες μικρόφωνο; Είναι παράξενο να μιλάς σε ανθρώπους που δεν βλέπεις αλλά νιώθεις παρόντες.

— Αν σου έλεγα να περιγράψεις τον εαυτό σου χωρίς να πεις τι δουλειά κάνεις, τι θα έλεγες; Ενώνω ήχους, ιστορίες, πληροφορίες και συναισθήματα σε πραγματικό χρόνο.

— Ποια σκέψη τρέχει συνήθως στο μυαλό σου τα 3 δευτερόλεπτα πριν ανοίξεις το μικρόφωνο για να ξεκινήσει η εκπομπή; «Μην πεις τίποτα περιττό».

— Σου δίνουν ένα λευκό T-shirt. Τι στίχο θα έγραφες πάνω του για να σε αντιπροσωπεύει; «If I could offer you only one tip for the future, sunscreen would be it».

— Τι σε εμπνέει και σου δίνει ενέργεια πριν μπεις στο στούντιο; Η πόλη. Οι αντιφάσεις της. Ο τρόπος που το φως πέφτει πάνω στα γκρίζα κτίρια λίγο πριν δύσει ο ήλιος. Και ο καφές.

— Πώς φτιάχνεις το νίβε της εκπομπής σου; Παρατηρώ τους ανθρώπους που ανεβοκατεβαίνουν τη Χαριλάου Τρικούπη.

— Είναι ο ραδιοφωνικός σου εαυτός ίδιος με τον εαυτό σου εκτός στούντιο; Όχι ακριβώς. Στο στούντιο είμαι πιο συγκεντρωμένος.

— Ποιο είναι το πιο απρόσμενο μήνυμα/αντίδραση ακροατή που έχεις λάβει; Μια γυναίκα που άλλαξε χώρα, πόλη και δουλειά, κάνοντας μια καινούργια αρχή στη ζωή της, έγραψε ότι είμαι καλή απογευματινή παρέα.

— Το πιο πρόσφατο μουσικό «κόλλημά» σου; Μου αρέσει η αύρα που έφερε το τελευταίο διάστημα στην поп μουσική ο Sombr. Έπεφτα συνέχεια πάνω του στο Spotify.

— Αν είχες μια χρονομηχανή, σε ποια μουσική δεκαετία θα πήγαινες να κάνεις εκπομπή; Στα 70s. Όχι για τον ρομαντισμό, αλλά γιατί τότε μπορούσες να πεις: «Δεν έχω ξανακούσει τίποτα τέτοιο».

— Αν μπορούσες να βάλεις ένα track που να παίζει παντού στην Αθήνα για 24 ώρες, ποιο θα ήταν; DJ Krush, «Big City Lover».

— Ποιον ραδιοφωνικό παραγωγό έχεις ζηλέψει για τις εκπομπές του; Τον Γιώργο Φλωράκη. Για την ηρεμία, τη γνώση και το βάθος του λόγου του. Τον Α112. Για το ταξίδι στον άγριο κόσμο των media.

— Η πιο αξέχαστη συναυλία της ζωής σου; AC/DC στην Πράγα μαζί με τους Rammstein, 12 Ιουνίου 2001. Ήμουν νέος, κι εκεί κατάλαβα τη δύναμη του κοινού.

**ΔΕΥΤΕΡΑ-
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
18.00 - 20.00**

**Ο Δημήτρης Αθανασιάδης είναι διευθυντής web της ATHENS VOICE και παραγωγός στον Voice 102.5 καθημερινά από Δευτέρα έως Παρασκευή 18.00 - 20.00.*

— Είναι φθινόπωρο και τρέχεις με το αυτοκίνητο στην παραλιακή. Ποιο τραγούδι θα διάλεγες για τη διαδρομή; St Germain, «Sure Thing».

— Ποιος θα ήθελες να γράψει το soundtrack της Αθήνας; Γιατί; Ο Vangelis. Γιατί ο Βαγγέλης Παπαθανασίου ήξερε να αποδίδει το άυλο.

— Ποια λέξη δεν αντέχεις να ξανακούσεις ποτέ στον αέρα; «Ανεβαστικό». Τη λέμε τόσο εύκολα, σχεδόν μηχανικά, σαν να είναι το μοναδικό ζητούμενο στη μουσική το να «ανεβάξει». Μα η μουσική δεν είναι πάντα για να σε ανεβάξει· είναι και για να σε βουτάει λίγο, να σε κρατάει εκεί που νιώθεις κάτι αληθινό. Κάποιες φορές, ένα «κατεβαστικό» τραγούδι μπορεί να σε αφορά περισσότερο.

— Ποιος καλλιτέχνης θα ήθελες να σου χτυπήσει απρόσμενα την πόρτα στο στούντιο; Ο Μιχαλόγιους Κονσταντίνος Τσιουρλιόνις.

— Μαζί με ποιον καλλιτέχνη θα ήθελες να κάνεις ραδιοφωνική εκπομπή και γιατί; Με κάποιον σαν τον Λαρς Ούλριχ από τους Metallica. Επειδή μαζί του θα μπορούσα να μοιραστώ απίθανες ιστορίες που έχουν συμβεί και δεν θα μιλούσαμε απλώς για τραγούδια.

— Το ραδιόφωνο σε σώζει... Μπορείς να συμπληρώσεις τη φράση; Από τον θόρυβο της εποχής.

— Τι θα έλεγες σε κάποιον που ακούει για πρώτη φορά τον σταθμό για να τον «κερδίσεις»; Αν στο τέλος νιώσεις κάπως διαφορετικά απ' ό,τι στην αρχή, τότε πέτυχε.

— Γιατί ν' ακούσουμε την εκπομπή σου στον Voice 102.5; Είναι δύο ώρες που μπορεί να σε πάνε αλλού – χωρίς να το καταλάβεις. **A**

Δημήτρης Αθανασιάδης

Η μουσική δεν είναι πάντα για να σε ανεβάξει. Ένα κατεβαστικό τραγούδι μπορεί να σε αφορά περισσότερο.

Επιμέλεια: A.V. TEAM

Είναι ωραίο να
επιστρέφεις το καλό.

Γι' αυτό και εμείς στην Eurobank μέσα από το πρόγραμμα **Επιστροφή** σας έχουμε επιστρέψει πάνω από **252.000.000€**, επιβραβεύοντας την εμπιστοσύνη σας εδώ και 20 χρόνια.

eurobank.gr/epistrofi

Μικρή ανταπόκριση από το Μέμφις

Πώς σκέφτονται οι Αμερικανοί της βαθιάς Αμερικής

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Το 2025 δεν πήγα στο Μέμφις του Τενεσί, όπως συν-
θίζω να πηγαίνω τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια: στο
FaceTime τα ξαδέρφια μου μου λένε ότι άδειασε η μπα-
ταρία του αυτοκινήτου· σαν να πρέπει να κουβαληθώ
στο Μέμφις για να αλλάξω την μπαταρία και να βάλω
μπρος το αυτοκίνητο. Σκέφτομαι να μην πάω ούτε φέ-
τος, αλλά δεν το ομολογώ για να μην τσακωθούμε — δεν
είχαμε τσακωθεί από την εποχή του Ρόναλντ Ρέιγκαν,
τον οποίο, παρά την αμορφωσιά και την απλοϊκότητά
του, έχω αρχίσει να νοσταλγώ. Ο Ρέιγκαν —οι παλιότε-
ροι θα τον θυμούνται— ήταν υποχείριο των μεγάλων
επιχειρήσεων, κορμινάδορος των πέντε ηπείρων και
γκαφατζής: στη διάρκεια της προεδρίας του οι κωμι-
κοί είχαν άφθονο υλικό· όμως, δεν έδινε την εντύπωση
καθάρματος, ούτε πρόβαλλε οράματα Κολάσεως με
φλεγόμενα καζάνια όπως κάνουν ο Ντόναλντ και οι πα-
ρατρεχάμενοί του. Σήμερα έχουν βγει στην επιφάνεια ο
αποκαλυπτισμός, η προφητολογία, η συνωμοσιολογία,
η δαιμονολογία, ο μεσσιανισμός, οι δεισιδαιμονίες· όλο
το πακέτο της εθνικοχριστιανικής χωριατιάς.

Προσπαθώ να καταλάβω την οπτική γωνία των Ρε-
πουμπλικανών που ψήφισαν τον Ντόναλντ και που
τον στηρίζουν ως «τον καλύτερο πρόεδρο ever». Στην
πραγματικότητα, πρόκειται για την οπτική γωνία των
τοπικών επιχειρηματιών, που δεν ενδιαφέρονται για
το αν είναι γελοίος ή αν ενθαρρύνει τη βία και την αυ-
χαιρεσία· το μόνο που τους αφορά είναι η κατάσταση
της οικονομίας και η ευταξία (fair enough, δεν έχω α-
ντίρρηση). Όμως, ένα μέρος τους, πιθανώς μια οριακή
πλειονότητα, ενδιαφέρεται επίσης για την επιστροφή
κάποιου είδους θεοκρατικού, χριστιανικού ονείρου
που συνδυάζεται με βάνουση επιβολή του Νόμου και
ταυτοχρόνως με απουσία λογοδοσίας των κρατικών
οργάνων. (Not fair at all).

Το πρώτο στοιχείο που ενθουσιάζει τους τραμπικούς
Μεμφιανούς είναι ότι, στέλνοντας την εθνοφρουρά
στο Μέμφις τον περασμένο Σεπτέμβριο, ο πρόεδρος
κατάφερε να μειώσει την εγκληματικότητα. Πιστεύ-
ουν πραγματικά ότι το σόου με τους ενόπλους πάνω
κάτω στην οδό Μπιλ προκάλεσε τέτοιο φόβο και δέος
στους «κακούς», ώστε λούφαξαν. Μπορεί. Όμως, αν
ήταν τόσο απλό, γιατί δεν οργανώναμε νωρίτερα δυο
τρεις εφόδους για να ξεμπερδέψουμε από τους κακούς;
Πάντως, μέχρι πέρυσι (δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμα τα
δεδομένα του 2025) το Μέμφις ήταν «συμπρωτεύουσα
του εγκλήματος» μαζί με το Σεντ Λούις, το Ντιτρόιτ,
τη Βαλτιμόρη και τη Νέα Ορλεάνη. Ταυτοχρόνως, είναι
αλήθεια ότι καταγράφεται παντού μείωση του βίαιου
εγκλήματος: οι ανθρωποκτονίες μειώθηκαν κατά πε-
ρίπου 21% το 2025 έναντι του 2024 (922 λιγότερες στο
δείγμα), ιδιαίτερα στο Ντένβερ, στην Όμαχα και στην
Ουάσινγκτον —δηλαδή, όχι απαραίτητως εκεί όπου
έστειλε την εθνοφρουρά ο Ντόναλντ. (Στην Ουάσιν-
γκτον έκανε μια βολτίτσα).

Η κλιμάκωση της κρατικής βίας και η μείωση της βίας
εκ μέρους των πολιτών φαίνεται ότι αλλάζει τη ζωή στο
Μέμφις: παρατηρείται αναγέννηση της ημιθανούς εσω-
τερης πόλης, αύξηση της τιμής των ακινήτων και μεγάλ-
η κινητικότητα στις αγοραπωλησίες. Η ανεργία είναι
σχεδόν μηδενική (όπως παντού στις ΗΠΑ) και οι μεγά-
λες ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις αναφέρουν
αύξηση εσόδων και προοπτική ανάπτυξης 3-7% για το
2026. Η μεταφορική και βιομηχανική δραστηριότητα,
οι αεροπορικές και εμπορευματικές υπηρεσίες κυρίως,
έχουν συμβάλει σε ευρύτερη απασχόληση και επενδύ-
σεις στην κομψτεία Σέλμπι και σε ολόκληρο το Τενεσί:
σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Εργασίας, πέρυσι
δημιουργήθηκαν περίπου 10.000 χιλιάδες νέες θέσεις
εργασίας, μολοντί, σε επίπεδο πολιτείας, η οικονομική
εικόνα περιγράφεται «δύσκολη για τον προϋπολογισμό
του 2026-27» λόγω της εξάντλησης των ομοσπονδια-
κών πόρων. Άλλη ιστορία αυτή.

Τα τραμπικά ξαδέρφια μου αναγνωρίζουν βεβαίως
ότι η δημόσια εκπαίδευση στο Μέμφις είναι χαμηλού
επιπέδου κι ότι υπάρχουν μεγάλες οικονομικές ανι-
σότητες — αλλά, όπως αναμενόταν, αποδίδουν αυτά
τα δεινά στη μαύρη πλειοψηφία (περίπου το 64% του
πληθυσμού στη μητροπολιτική περιοχή) η οποία πα-
ραμελεί το σχολείο, στερείται εργασιακού ήθους και
ρέπει προς την παρανομία. Δεν πρόκειται για στάση
βιολογικού ρατσισμού· πρόκειται για classism: οι Ρε-
πουμπλικανοί πιστεύουν ότι όποιος εργάζεται εντίμως
προκόβει· ότι στις ΗΠΑ η κοινωνική άνοδος είναι επι-
κτή — αρκεί να προσπαθήσει κανείς. Έτσι, στηρίζουν
τη σημερινή διοίκηση, η οποία πιστεύει ακριβώς αυτό,
καταργώντας όλες τις διευκολύνσεις που προσφέρο-
νταν στις μειονότητες προκειμένου να καλύψουν το
χαμένο έδαφος. Κατά τη γνώμη μου, έχει δίκιο σ' αυτό,
όπως και σε μερικά άλλα εσωτερικά ζητήματα· όμως,
οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να περνούν μέσω των νομο-
θετικών σωμάτων, όχι μέσω πρωτοβουλιών του προ-
έδρου, ακόμα κι αν αυτός αντιπροσωπεύει τη θέληση
της πλειοψηφίας, τόσο της θορυβώδους όσο και της
σιωπηλής.

Η εξωτερική πολιτική του Ντόναλντ δεν απασχολεί
τους ψηφοφόρους του· την παρακολουθούν αφηρη-
μένοι χαζεύοντας τηλεόραση ή σκρολάροντας στο κι-
νητό. Μόνο σε περίπτωση αποστολής στρατευμάτων
σε κάποιο μέρος του κόσμου μπορεί να αλλάξει αυτή
η στάση, αλλά και πάλι υπό όρους: αν τους εξηγηθεί
η αναγκαιότητα της επέμβασης και δεν τους ζητηθεί
έκτακτη φορολογική εισφορά (war tax), θα αποδε-
χτούν ακόμα και εκστρατείες σε μακρινούς γαλαξίες.
Όσο για την προσωπικότητα του προέδρου, που προ-
σβάλλει τα ευρωπαϊκά ήθη, δεν τους φαίνεται μόνο
ενδιαφέρουσα, τους φαίνεται συναρπα-
στική· όπως λέει ο εξάδελφός μου ο Τζίμ-
μυ, «Ξέρω πολλούς επιτυχημένους στον
τομέα τους που είναι παλιοχαρκτηρές». «Επιπλέον»,
προσθέτει, για να δείξει ότι καταλαβαίνει τη δική
μου οπτική και για να χαμηλώσουν οι τόνοι, «αν και
πριν από δύο χρόνια μιλούσε με χυδαιότητα για τις
γυναίκες, προσφάτως δεν έχει ξεστομί-
σει τίποτα προσβλητικό». «Μα», απαντώ,
«τώρα ξεστομίζει προσβολές για όλους
τους άνδρες, με εξαίρεση τους εκθρούς
των ΗΠΑ!» Σχετικά με τον Νικολά Μαδού-
ρο, καθώς ο ανιψιός μου ο Τζέρρυ έχει
παντρευτεί Βενεζουελάνα, οι ειδήσεις από τη Βενε-
ζουέλα, δηλαδή από το μικρό δείγμα της οικογένειας
της Μαρίας, επιβεβαιώνουν τις τραμπικές αρετές: οι
Βενεζουελάνοι συμπέθεροι είναι κατευχαριστημένοι
«Ο Τραμπ μάς έσωσε!»

Από την άλλη πλευρά, ένας Δημοκρατικός φίλος μου,
ο Λέστερ, που αυτοχαρακτηρίζεται «ριζοσπάστης»,
τραβάει τα μαλλιά του. Τρόπος του λέγειν, διότι δεν
έχει αρκετά μαλλιά για να τα τραβήξει. Οι επιχειρήσεις
του ανθίζουν, αλλά, όπως λέει, «ανέκαθεν πήγαιναν
θαυμάσια». Τον ανησυχούν πάρα πολλά πράγματα: πι-
στεύει ότι «η Αμερική οδηγείται σε ενδόρρηξη» (συχνά
χρησιμοποιεί τη λέξη «αυτοπυρόληση») κι ότι εμείς
οι Ευρωπαίοι «θα την παρακολουθήσουμε όπως ο Νέ-
ρων την καταστροφή της Ρώμης»· θεωρεί τον Ντόναλντ
«τύραννο» που παραβιάζει το αμερικανικό Σύνταγμα
και τις αμερικανικές αξίες· πιστεύει ότι οι ΗΠΑ έχουν
γίνει κλαυσίγελας σε ολόκληρο τον πλανήτη. Ο Λέστερ
προσθέτει κάτι ακόμα στο οποίο συμφωνώ κι εγώ: ο
αμερικανικός καπιταλισμός, η πορεία του, η ανάπτυξή
του, ελάχιστα εξαρτάται από την εκάστοτε προεδρία·
το ομοσπονδιακό σύστημα παρέχει μεγάλη οικονομική
αυτονομία στις πολιτείες· η κεντρική διοίκηση, αν και
επηρεάζει την επιχειρηματική δραστηριότητα με τη
φορολογική της πολιτική, είναι παραδοσιακά προσα-
νατολισμένη στο πώς οι ΗΠΑ μπορούν να αποκομίσουν
οφέλη από τον διεθνή χώρο.

Ο Λέστερ ταυτίζεται με σατιρικούς σχολιαστές τύ-
που Στίβεν Κόλμπερ που καταγγέλλουν τον Ντόναλντ
ότι «καίει τις γέφυρες» με όλους τους πολύτιμους συμ-
μάχους (Ευρωπαίους, Καναδούς) κι ότι με την αγραμμα-
τοςύνη και την ανοησία του εγείρει κίνδυνο παγκόσμιας
σύρραξης. Και εμφυλίου φυσικά: η εικόνα του αστυνο-
μικού διευθυντή και του δημάρχου της Μινεάπολης μετά
την τελευταία φονική επίθεση των πρακτόρων της ICE
εναντίον πολιτών (ενόπλων και άοπλων) ήταν εύγλωττη·
οι εκλεγμένοι, όσοι έχουν αναλάβει την προστασία των
Αμερικανών, προσπαθούν να αποτρέψουν αιματοχυσία
και η στάση τους εκλαμβάνεται ως δειλία. Όμως το τελευ-
ταίο που πρέπει να κάνουν αυτή τη στιγμή οι πολιτειακές
αρχές είναι να οξύνουν τα νύχια. Όσο για το βίντεο
από τη Μινεάπολη, που δείχνει επτά πράκτορες (υπαλλή-
λους της ICE, ομοσπονδιακούς;) να βαράνε ένα και μονα-
δικό άτομο, ο Τζίμμυ το ερμηνεύει διαφορετικά — όλες οι
ιδεολογίες είναι διακυβεύματα βλέμματος· όρασης.

Πάντως, με την ευκαρία, επανέρχομαι σε κάτι που έ-
γραφα μετά τον φόνο του Τζορτζ Φλόιντ, σ' αυτή την
idia πόλη, το 2020: ο Φλόιντ δεν ήταν θύμα ρατσιστικής
βίας· ήταν θύμα αστυνομικής βίας στην οποία είμαστε
εκτεθειμένοι όλοι στις ΗΠΑ. Οι Αφροαμερικανοί αστυ-
νομικοί μπορούν να είναι εξίσου βίαιοι με τους λευκούς
και η επίδειξη ισχύος κατευθύνεται κατά παντός. Το ότι
η υπόθεση έγινε θρυαλλίδα αντιρατσιστικών εκδηλώ-
σεων ήταν λανθασμένη και διχαστική κίνηση, ξεπερα-
σμένη από την ίδια την αμερικανική ζωή.

Επιστρέφω στο σήμερα. Αν και ο Λέστερ αποκαλεί τον
Ντόναλντ «μαφιόζο» και τους τραμπικούς «σέχτα ρα-
τσιστών» (a racist cult), καταλαβαίνει, όπως καταλαβαί-
νω κι εγώ, ότι η woke πολιτική ζημίωσε το Δημοκρατικό
Κόμμα και πυροδότησε την ακροδεξιά ανά-
κρουση. «Το ότι ψηφίζω το Δημοκρατικό
Κόμμα δεν σημαίνει ότι συμφωνώ με όλες
τις πλατφόρμες του», λέει. «Η διαφορά α-
νάμεσα στους τραμπικούς και σ' εμάς τους
Δημοκρατικούς είναι ότι οι τραμπικοί δέχο-
νται το σύνολο ιδεών και συμπεριφορών
και δεν αλλάζουν γνώμη ότι και να κάνει ο
Ντόναλντ. Εμείς λέμε "συμφωνώ με το Α,
διαφωνώ με το Β". Και δεν πιστεύουμε ούτε
ότι υπάρχει "θεϊκό σχέδιο" για την Αμερική,
ούτε ότι πίσω από την πολιτική εκτυλίσσε-
ται μάχη αγγέλων και δαιμόνων».

Το σημαντικότερο, νομίζω, που δεν το διατυπώνει σα-
φώς ο Λέστερ, είναι ότι οι περισσότεροι Δημοκρατικοί
—όχι όλοι— κατανοούν τη σπουδαιότητα της ενότητας
του δυτικού κόσμου, αναγνωρίζουν τις κοινές αξίες ΗΠΑ-
Ευρώπης —ενώ οι εθνοχριστιανοί είναι πεπεισμένοι, ε-
σφαλμένα, ότι στις ΗΠΑ γεννήθηκε η ιδέα των φυσικών
δικαιωμάτων του ανθρώπου— και σέβονται τους διε-
θνείς θεσμούς για τους οποίους έχουν μια, έστω, επιφα-
νειακή ιδέα. Η εικόνα και η πρακτική του παγκόσμιου
χωροφύλακα τους φαίνεται προσβλητική για τη χώρα
τους και επιζητούν ηγέτες με ειρηνόφιλο προφίλ, όχι
άξεστους τύπους που δήθεν τα λένε χύμα αποξενώνο-
ντας τους πάντες με τις χοντράδες τους. Για την κουλτού-
ρα του Δημοκρατικού Κόμματος, η προσωπικότητα του
Ντόναλντ είναι πλήγμα στην αμερικανική αξιοπρέπεια·
μπροστά του, ακόμα και ο προαναφερθείς Ρόναλντ Ρέι-
γκαν ή ο Τζορτζ Γ. Μπους φαίνονται καλά ανθρωπάκια με
τα οποία θα μπορούσε κανείς να μοιραστεί ένα χάμπουρ-
γκερ και μερικές αναμνήσεις από το Seinfeld.

Λοιπόν, παιδιά, σταματώ εδώ· το αποφάσισα: λέω να
μην έρθω φέτος. Βγάλτε την μπαταρία από το αυτοκίνη-
το και σκεπάστε το με τον μουσμά που έχω στο γκα-
ράζ. Υπενθυμίζω: πρώτα αποσυνδέουμε τον αρνητικό
πόλο (μαύρο καλώδιο), μετά τον θετικό (κόκκινο καλώ-
διο) και τη σηκώνουμε κατακόρυφα· με προσοχή, είναι
βαριά. Σαν τις βαλίτσες της θείας μας της Όλγας όταν
πήγαινε για Σαββατοκύριακο στη Νέα Ορλεάνη. **A**

Η αντιπολίτευση σε πλήρη σύγχυση

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Το επεισόδιο με την κ. Καρυστιανού, την άμβλωση και την Αριστερά μου θύμισε μια ιστορία που μας έλεγε ο δάσκαλος των θρησκευτικών στο δημοτικό. Πήγε ένας λήσταρχος να εξομολογηθεί στον παπά και άρχισε να του λέει τις αμαρτίες του. «Σκότωσα, παπά μου», έλεγε. «Συγχωρεμένος», του απαντούσε ο παπάς. «Λήστεψα, παπά μου». «Συγχωρεμένος», απαντούσε ο παπάς. Έτσι πήγαινε η εξομολόγηση, ώσπου προς το τέλος λέει ο λήσταρχος: «Εφαγα λάδι την Παρασκευή». Τότε εξερράγη ο παπάς: «Θα πας στην Κόλαση, καταραμένε!».

Το λάδι την Παρασκευή τους χάλασε, όχι όλα όσα είχαν προηγηθεί και είχαν καταστήσει απολύτως σαφές πού κινείται πολιτικά και ιδεολογικά η κ. Καρυστιανού. Αρκούσε, για παράδειγμα, να είχαν πάει στο σάιτ της όπου μαθαίνουμε ότι ασκεί την «κβαντική ιατρική». Στη Wikipedia θα μάθαιναν ότι πρόκειται για «ψευδοεπιστήμη» η οποία στηρίζεται σε μια παρανόηση στοιχειωδών εννοιών της φυσικής. Δεν χρειαζόταν όμως ούτε καν αυτό. Οι απόψεις τις οποίες κατά καιρούς έχει εκφράσει για το ξυλόλιο, το μπάζωμα, τη δικαιοσύνη και τις λογής συνωμοσίες θα έπρεπε να είναι αρκετές.

Αλλά, βέβαια, τότε τους εξυπηρετούσε, τα παράβλεπαν. Ακόμα χειρότερα, τα είχαν υιοθετήσει. Σήμερα τους φαίνεται που απειλεί να τους στερήσει το πολιτικό τους οξυγόνο. Ανακάλυψαν λοιπόν ότι προωθεί την ατζέντα της ακροδεξιάς. Είναι όμως αργά. Αυτοί προωθούσαν τόσο καιρό την ίδια ατζέντα, γαλούχησαν τους οπαδούς τους σ' αυτή τη λογική. Τώρα τους χάνουν. Όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις, πολλοί από αυτούς προτιμούν την αυθεντική εκδοχή του αντισυστημικού λαϊκισμού. Ούτε ο Τσίπρας δεν μπορεί να τους σώσει.

Η γενικότερη σύγχυση πάντως στον χώρο της αριστεράς αγγίζει τα όρια του κωμικού. Θυμίζουν πια φοιτητικά γκρουπούσκουλα. Χαρακτηριστικό το συνέδριο της Νέας Αριστεράς. Εκεί λοιπόν χωρίστηκαν στα δύο. Οι μισοί επιλέγουν την ιδεολογική καθαρότητα του 2%! Αντί να το κλείσουν το μαγαζί, αυτοδιορίζονται θεματοφύλακες του τίποτα. Οι άλλοι μισοί, οι ρεαλιστές υποτίθεται, ονειρεύονται ένα λαϊκό μέτωπο. Όχι ενάντια στον φασισμό, όπως στον μεσοπόλεμο, αλλά απέναντι σε μια κεντροδεξιά κυβέρνηση! Τσιμπιέσαι για να καταλάβεις πώς μπορούν να βρίσκονται έναν αιώνα πίσω. Ζούμε κατά τα φαινόμενα στην ίδια χώρα, αλλά σε τελείως διαφορετικούς κόσμους.

Το δυστύχημα είναι ότι και στο ΠΑΣΟΚ υπάρχουν στελέχη που αναζητούν πολιτική υπόσταση ανασώνοντας τις ίδιες αερολογίες. Εν όψει του συνεδρίου έχουν αρχίσει να συγκρούονται για, τι άλλο, τις συνεργασίες. Δεν το λένε, αλλά αυτό που κάνει νιάου νιάου είναι ο Τσίπρας και η πίεση για σύμπλευση που περιμένουν από τα αριστερά τους. Πιο ανοιχτός ο Δούκας, ενδεχομένως βλέπει ότι σε μια τέτοια συνεργασία θα έχει ο ίδιος ρόλο. Ζητά μάλιστα να βγει ψήφισμα ότι δεν πρόκειται να συνεργαστούν με τη Νέα Δημοκρατία για να είναι «διασφαλισμένοι» μετεκλογικά. Από ποια κολλητική ασθένεια δεν διευκρινίζει. Πιο αμυ-

ντικός ο Ανδρουλάκης, ο οποίος καταλαβαίνει ότι μια τέτοια προσέγγιση θα προκαλέσει πολλές εσωκομματικές αντιδράσεις. Και οι δύο, ωστόσο, στην πραγματικότητα υιοθετούν το αφήγημα του ΣΥΡΙΖΑ ότι το μείζον δεν είναι η πολιτική της επόμενης κυβέρνησης, αλλά το να φύγει ο Μητσοτάκης. Είναι δύο τελείως διαφορετικά πράγματα. Προσχωρώντας όμως στο αριστερό αφήγημα κάνουν ευάλωτο το ΠΑΣΟΚ.

Το χειρότερο είναι ότι η προσχώρηση σε αυτή τη λογική συνοδεύεται και από μια διερκή υποχώρηση στις θέσεις του. Τα Τέμπη, η συνυπογραφή πρότασης μομφής με την Κωνσταντοπούλου, η υιοθέτηση της συγκαλύψης, του ξυλολίου και ακόμα περισσότερο του μπάζματος, αποξένωσαν μεγάλο τμήμα μετριοπαθών ψηφοφόρων. Ακολούθησε η άρνηση στελεχών του, ακόμα και όσων είχαν συγκρουστεί στο παρελθόν με τα μπλόκα, να ταχθούν κατά του κλεισίματος των δρόμων. Δύο ακόμα τοποθετήσεις των τελευταίων εβδομάδων ήρθαν να συμπληρώσουν το φλερτ με τον λαϊκισμό.

Τα Τέμπη, η συνυπογραφή πρότασης μομφής με την Κωνσταντοπούλου, η υιοθέτηση της συγκαλύψης, του ξυλολίου και του μπάζματος, αποξένωσαν μεγάλο τμήμα μετριοπαθών ψηφοφόρων

Η πρώτη αφορά την καταψήφιση της συμφωνίας Mercosur. Μια στρατηγική επιλογή της Ένωσης, κρίσιμος κρίκος στην προσπάθειά της να απαντήσει στον Τραμπ, καταψηφίστηκε στο όνομα εικαζόμενων επιπτώσεων στην ελληνική γεωργία. Εννοείται, ουδείς ασχολήθηκε με τα κέρδη για τους καταναλωτές. Στην πραγματικότητα ήταν μια υποχώρηση στους αγροτοσυνδικαλιστές. Μια συνέχεια της τακτικής να υιοθετείται κάθε αίτημα ανεξάρτητα από τις πραγματικές του διαστάσεις για την κοινωνία. Ήταν μάλιστα τέτοια η πρεμούρα τους να μην κατηγο-

ρηθούν για μαλθακότητα, που έβγαλαν ειδική ανακοίνωση για να απαντήσουν σε «σκοτεινούς κύκλους» ότι δήθεν οι ευρωβουλευτές του απείχαν.

Η δεύτερη έγινε με αφορμή τις δηλώσεις του Τούρκου υπ.Εξ., Χακάν Φιντάν, και το άνοιγμα που έκανε για την οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ. Ο επικεφαλής του Κοινοβουλευτικού Τομέα Εξωτερικών Δημήτρης Μάντζος χαρακτήρισε απαράδεκτη κάθε συζήτηση η οποία περιλαμβάνει ζητήματα εθνικής κυριαρχίας, όπως το δικαίωμα της Ελλάδας να επεκτείνει τα χωρικά ύδατα στα 12 μίλια. Κάλεσε μάλιστα την κυβέρνηση να «εγγυηθεί έμπρακτα» την «ως άνω πάγια εθνική θέση». Άραγε να αγνοεί ότι το 2004 η κυβέρνηση Σημίτη είχε φτάσει στο παρά πέντε συμφωνίας η οποία στηριζόταν ακριβώς στη διατήρηση των χωρικών υδάτων των νησιών στα 6 μίλια; Αν ναι, αρκεί να διαβάσει τη συνέντευξη που έδωσε πρόσφατα ο τότε υφυπουργός εξωτερικών Χρήστος Ροζάκης. Θα εμπλουτίσει τις γνώσεις του για τις θέσεις του Κινήματος.

Στο ΠΑΣΟΚ επικαλούνται το «πρόγραμμα» για να υποστηρίξουν πως δεν είναι ίδιοι με τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης. Πρόκειται για ένα ελάχιστο πειστικό άλλοθι. Το οποίο καταρρίπτουν καθημερινά οι ίδιοι με τις θέσεις και το ύφος της αντιπολίτευσης που ασκούν. **Α**

ODD '26

Φωτογραφία: Εφη Γούση

onassis dance days

NÔT
MARLENE MONTEIRO FREITAS

ODE
ELENA ANTONIOU

FÁE
ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΟΣΧΟΠΟΥΛΟΣ

(REST IN) BLUE
KATERINA ΦΩΤΗ

BINTEOEΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ TECTONIC RIDERS
ΕΦΗ ΓΟΥΣΗ

05 → 08 02 26
ΧΟΡΟΣ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ

ONASSIS STEGI

ONASSIS.ORG

5 εργαζόμενες έχασαν τη ζωή τους από έκρηξη και μεγάλη φωτιά που ξέσπασε στο εργοστάσιο της μπισκοτοβιομηχανίας Βιολάντα στα Τρίκαλα. Πριν σταματήσει να καπνίζει το εργοστάσιο και ενώ ακόμη δεν έχουμε ιδέα για τα αίτια, τα πτωματοφάγα όρνεα ξεκίνησαν να αποδίδουν ευθύνες στους κακούς καπιταλιστές, στο κράτος και στην κυβέρνηση.

8,1 δισ. ευρώ ήταν το πρωτογενές πλεόνασμα του προϋπολογισμού για το 2025

71.909 εκατ. ευρώ ήταν τα έσοδα από φόρους, αυξημένα κατά 393 εκατ. ευρώ ή 0,5% έναντι του στόχου.

37 δισ. ευρώ είναι το ποσό που συχνά αναφέρουν τα στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ ως «μαξιλάρι» (cash buffer) που άφησε η κυβέρνηση Τσίπρα και, σύμφωνα με τη γνώμη τους, επέτρεψε «γενναίες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις» (Όλγα Γεροβασίλη, 19 Μαρτίου 2020).

23,5 δισ. ευρώ ήταν όμως το συγκεκριμένο ποσό στο τέλος του 2019, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών.

31,3 δισ. ευρώ ήταν το ζενίθ του συγκεκριμένου ποσού –επί κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ– τον Ιούνιο του 2019. Άρα ποτέ δεν έφτασε τα 37 δισ. ευρώ.

40 δισ. ευρώ είναι το cash buffer στις αρχές του 2026.

44,8 δισ. ευρώ ήταν το ζενίθ του cash buffer –επί κυβέρνησης ΝΔ– στα μέσα του 2025.

4 χρόνια μετά τη δολοφονία της μητέρας του αποφυλακίστηκε ο 46χρονος, ο οποίος σκότωσε και τον πατέρα του στη Γλυφάδα Αττικής. Η αποφυλάκιση έγινε με τη χρήση των ευεργετικών διατάξε-

© EPA/CRAIG LASSIG

2ος διαδηλωτής έχασε τη ζωή του από σφαίρες πράκτορα της ICE, της υπηρεσίας που ίδρυσε ο Τραμπ για τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης. Το γεγονός ξεσήκωσε τους κατοίκους της Μινεάπολης και άσκησε τεράστια πίεση στον Τραμπ, ο οποίος υποχρεώθηκε να αντικαταστήσει τον αρχηγό της αστυνομίας συνόρων, Γκρεγκ Μποβίνο.

ων του νόμου Παρασκευόπουλου, που προέβλεπε τη δυνατότητα αποφυλάκισης κρατούμενων οι οποίοι είχαν εκτίσει το ήμισυ της ποινής τους.

16 έτη ήταν η ποινή που του είχε επιβληθεί για τη δολοφονία της μητέρας του, για ανθρωποκτονία από πρόθεση σε ήρεμη ψυχική κατάσταση, καθώς και για παράνομη οπλοφορία κατ'εξακολούθηση και παράνομη οπλοχρησία.

80% όσων ποινικών αποφυλακίστηκαν με τον νόμο Παρασκευόπουλου ξαναγύρισε στο βαρύ έγκλημα, σύμφωνα με όσα δήλωσε ο υπουργός Δικαιοσύνης Γιώργος Φλωρίδης.

50% των ανδρών και το 1/3 των γυναικών πρόκειται να εμφανίσουν καρκίνο κάποια

στιγμή στη ζωή τους, σύμφωνα με στοιχεία έρευνας που ανακοινώθηκαν σε επιστημονική ημερίδα στο Νοσοκομείο Quironsalud Infanta Luisa στη Σεβίλη.

13 ετών ήταν ο μαθητής τον οποίο φίμωσε με αυτοκόλλητη χαρτοταινία μια δασκάλα-διευθύντρια γυμνασίου στις Σέρρες. Προηγούμενος της Σέρρες είχε δώσει μπουνιά σε συνάδελφο, παρίστανε τον Ινδιάνο αλαλάζοντας στους διαδρόμους και σύστηνε τη γάτα της ως μετενοάρκωση του πατέρα της. ΛΕΜΕ ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.

49% των πολιτών δηλώνουν αδιάφοροι για το rebranding Τσίπρα, ενώ επιπλέον 35% δηλώνουν αρνητικοί.

7 στους 10 κρίνουν πως η Μ. Καρυστιανού δεν είναι έτοι-

μη για την πολιτική.

48% των πολιτών δηλώνει ότι η εικόνα της κυρίας Καρυστιανού είναι χειρότερη σε σχέση με λίγες ημέρες πριν, το 37% ότι παραμένει ίδια, ενώ το 14% ότι είναι καλύτερη.

32,3% είναι η εκτίμηση εκλογικού αποτελέσματος για τη ΝΔ, αρκετά ψηλότερα από το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών.

15,2% είναι το αντίστοιχο ποσοστό για το ΠΑΣΟΚ, ενώ ακολουθεί η Πλεύση με 7,6% και η Λύση με 6,5%.

3,5% λαμβάνει ο ΣΥΡΙΖΑ, που βρίσκεται πλέον πίσω από ΚΚΕ (5,3%), ΜΕΡΑ 25 (4,4%) και Φωνή Λογικής (4,1%).

1,1% λαμβάνει η Νέα Αριστερά, η οποία απειλήθηκε και με διάσπαση, γεγονός που προκαλεί το ενδιαφέρον υποατομικών επιστημόνων.

40% έως **75%** είναι το ποσοστό θνησιμότητας από τον ιό Νίπα, ενός ζωονοτικού ιού, που σημαίνει ότι μεταδίδεται από ζώα στον άνθρωπο αλλά και από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω μολυσμένων τροφίμων ή στενής επαφής. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει εγκεκριμένο εμβόλιο ή ειδική θεραπεία.

5 εργαζόμενοι στον τομέα της Υγείας μολύνθηκαν νωρίτερα μέσα στον μήνα, όλοι συνδεδεμένοι με ιδιωτικό νοσοκομείο στην περιοχή Μπαρσαά της Ινδίας.

2 νοσηλεύτριες νοσηλεύονται σε μονάδα εντατικής θεραπείας, με τη μία να βρίσκεται σε εξαιρετικά κρίσιμη κατάσταση.

110 άτομα που ήρθαν σε επαφή με τους ασθενείς έχουν τεθεί σε καραντίνα.

να φύγει ο Μπτοστάκης;

ANNA ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

«**Συμφωνήσαμε να αγοράζουμε 750 δισ. LNG; Σταματάω τη συμφωνία**». Μια ιδέα που δεν πρέπει να πετάξουμε. Αφού ο Τραμπ φέρεται σαν αγροίκος και οι Ευρωπαίοι σαν κότες, η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να τον συνενώσει. Αν δεν συνεντιστεί, ίσως να πρέπει να τους κηρύξουμε και τον πόλεμο. Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΠΕΘΑΙΝΕΙ.

VERBA VOLANT

MARIA KAPYSTIANOY

«**Δεν έχω, επίσης, καθόλου εμπιστοσύνη στη Λάρισα**». Επιτέλους κάποιος το είπε. Η Λάρισα είναι εξαιρετικά αναξιόπιστη. Δεν κρατάει τον λόγο της. Οι κακές γλώσσες που λένε ότι το συγκεκριμένο γούστο στοχεύει στην καθυστέρηση της δίκης και

στη διεξαγωγή της σε πόλη όπου θα μπορούσαν να μαζεύονται διαμαρτυρόμενοι έξω από το δικαστήριο, θα έχουν την κατάρα μιας αρχαίας προφητείας, γραμμένης στα αραμαϊκά.

ΠΑΝΟΣ ΡΟΥΤΣΙ

«**Έχει προγραμματιστεί για τις 27 και 28 Φλεβάρη 48ωρη γενική απεργία και θα ήθελα πάρα πολύ αυτή τη φορά όχι απλά να το γεμίσουμε το Σύνταγμα, να μη φοβηθούμε**».

Δύο δολοφονίες, τα «τάγματα εφόδου» και η σημειολογική υποχώρηση του Τραμπ

Του ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Στην Ουάσινγκτον σήμανε κόκκινος συναγερμός το πρωί της Δευτέρας, τον οποίο δεν προκάλεσε η κατάσταση στο Ιράν και η άφιξη της αμερικανικής αρμάδας ανοιχτά της Περσίας. Ήταν η κατάσταση στη Μινεσότα, που ανάγκασε τον Ντόναλντ Τραμπ να συγκαλέσει επεμεσμένως σύσκεψη με τα στελέχη του Λευκού Οίκου. Οι αντιδράσεις στη Μινεάπολη, μετά και τη δεύτερη δολοφονία πολίτη από τα «τάγματα εφόδου» της ομοσπονδιακής δύναμης ICE, άρχισε να εξελίσσεται με τρόπο που οδηγούσε σε μια μετωπική σύγκρουση.

Είχε προηγηθεί η εξαιρετική δημοσιογραφική δουλειά κυρίως των New York Times αλλά και της Washington Post, που είχαν κάνει φύλλο και φτερό τα βίντεο που είχαν αναρτηθεί στα social. Ήταν φανερό πως ο δεύτερος νεκρός, ο 37χρονος νοσηλευτής, δολοφονήθηκε ενώ είχε ακινητοποιηθεί στο έδαφος από άνδρες της ICE και ενώ δεν απειλούσε κανέναν. Ο νόμος είναι σαφής στη Μινεσότα. Ο κάθε πολίτης έχει δικαίωμα οπλοφορίας και ο κάθε ομοσπονδιακός αστυνομικός, πράκτορας ή και τοπικός αστυνομικός δεν έχει το δικαίωμα να πυροβολήσει, εκτός αν έχει απειληθεί άμεσα.

Το βράδυ της Δευτέρας ελήφθησαν και οι τελικές αποφάσεις στον Λευκό Οίκο. Η ζημιά ήταν ήδη μεγάλη. Ανεπανόρθωτη για τους Ρεπουμπλικάνους. Ο υποψήφιος για το αξίωμα του κυβερνήτη της Πολιτείας στις ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου 2026, Κρις Μάντελ, γνωστός νομικός, χαρακτήρισε την επιχείρηση «απλά καταστροφική» και ανακοίνωσε πως διακόπτει την προεκλογική του εκστρατεία. Η αλήθεια κρύβεται στα ποσοστά. Δεν θα είχε καμία τύχη στις επερχόμενες εκλογές μετά τις επιχειρήσεις εκκαθάρισης της ειδικής ομοσπονδιακής δύναμης κατά των μεταναστών και προσωπικής στρατιωτικής δύναμης ταχείας επέμβασης του Ντόναλντ Τραμπ. Η συμπεριφορά της ICE παραπέμπει σε συντονισμένη δραστηριότητα ταγμάτων εφόδου. Αρχηγός της δύναμης επέμβασης στη Μινεάπολη ήταν κάποιοι Γκρέγκορι Μποβίνο. Στρατιωτικός, ανεξέλεγκτος, προσωπική επιλογή του Ντόναλντ Τραμπ, με χαρακτηριστικό κούρεμα τύπου Waffen-SS. Απαθανάτιστηκε από τους φακούς των κινητών να συμμετέχει ενεργά στην απόψηση διαδηλωτών, ευρισκόμενος σε παραλήρημα. Έριχνε βόμβες κρότου λάμψης και χημικά κατά των πολιτών και στη συνέχεια ορμούσε στο πλήθος κραυγάζοντας, καθώς και στην κάμερα που απαθανάτιζε το μένος του. Κλασική περίπτωση που θύμιζε Βαυαρία του Μεσοπολέμου.

Ε, λοιπόν, ο Ντόναλντ Τραμπ σε μία από αυτές τις στιγμές κυβίστησης που τον χαρακτηρίζουν, απέπεμψε την προσωπική του επιλογή. Ταυτόχρονα έστειλε στη Μινεσότα τον αποκαλούμενο Τσάρο των Συνόρων. Τον άνθρωπό του, που επιβλέπει την αντιμεταναστευτική του πολιτική στο Τέξας. Κατάλαβε πως κάτι διαφορετικό συνέβαινε στους δρόμους της Μινεάπολης. Η λεγόμενη «εργατική τάξη», ο εκλογικός πυρήνας του τραμπισμού, είχε υποστεί σαρωτική πολιτική ήττα σ' αυτή την πόλη-σύμβολο. Αντιθέτως, λοιπόν, σήκωσε κεφάλι. Οργανώθηκε, συντονίστηκε και άρχισε να αντιπαράσσεται στους δρόμους κα-

τά των ταγμάτων εφόδου. Σε κάθε επιχείρηση της ICE εκατοντάδες πολίτες κατέβαιναν με τα αυτοκίνητά τους στις συνοικίες και απέκλειαν τους δρόμους. Η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη. Οι ομάδες αυτές είχαν τη στήριξη του κυβερνήτη και του δημάρχου. Άρχισαν να εμφανίζονται δημόσια και ομάδες της Εθνοφρουράς, με κίτρινα γιλέκα, που μοίραζαν μπουκάλια με νερό στους διαδηλωτές, αλλά και φυλλάδια στα οποία εξηγούσαν πως δεν βρίσκονται εκεί για να καταστείλουν τις διαδηλώσεις. Κάτι διαφορετικό άρχισε να γίνεται στη Μινεσότα. Κάτι που τρόμαξε τους συμβούλους με ακραία ατζέντα στο άμεσο περιβάλλον του Τραμπ. Είναι φανερό πως κάποιοι δημοσκόποι του στενού κύκλου άρχισαν να «μετρούν» αντιδράσεις της κοινής γνώμης σε κρίσιμες Πολιτείες. Όλα αυτά ενώ οι ενδιάμεσες εκλογές πλησιάζουν.

Την Τρίτη το πρωί, οι New York Times ανάρτησαν στην ηλεκτρονική τους έκδοση ανάλυση των βίντεο, με την οποία αποδείκνυαν το πως οι ομοσπονδιακοί πράκτορες της ICE δολοφόνησαν τον νοσηλευτή Άλεξ Πρέτι. Την ίδια ώρα η Le Monde δημοσίευε ανταπόκριση με τον τίτλο «Ο Γκρέγκορι Μποβίνο, το πρόσωπο σύμβολο της στρατιωτικοποίησης των επιχειρήσεων κατά της μετανάστευσης της κυβέρνησης Τραμπ, απομακρύνθηκε από τη Μινεάπολη». Η Washington Post αναρτούσε σχόλιο-ρεπορτάζ με τον τίτλο «Η οργή για την ICE έχει εξαπλωθεί σε τυπικά απολι-

τικούς διαδικτυακούς χώρους». Πρόκειται για διαδικτυακούς χώρους με συγκεκριμένο προφίλ, όπου το κίνημα «MAGA» αλιεύει τους οπαδούς του τραμπισμού μέσα από τα θολά νερά του εθνικοχριστιανισμού και της ακραίας συνθηματολογίας περί ηθικής, διαφθοράς, δήθεν συναινετικής ανοιχτής δημοκρατίας, άμεσων δημοκρατικών διαδικασιών, «Good American Family» και άλλων ευτράπελων τα οποία καθορίζουν την ατζέντα του κινήματος στην Αμερική και όχι μόνο.

Την Τρίτη το πρωί οι ενδιάμεσες εκλογές του Νοεμβρίου για την ανανέωση του 50% του Κογκρέσου είχαν για τα καλά εγκατασταθεί στον πυρήνα της πολιτικής ατζέντας του Λευκού Οίκου. Από δω και στο εξής τα πάντα στην Αμερική θα εξαρτώνται από τις δημοσκοπήσεις. Ακόμη και στρατηγικού ενδιαφέροντος θέματα όπως μια σύγκρουση με το Ιράν ή μια εμπλοκή στη Σινική Θάλασσα. Στη Μινεάπο-

λη οι δύο νεκροί επέφεραν το πρώτο πλήγμα με απόλυτα μετρήσιμες επιπτώσεις στην ιδεολογική πανοπλία του Ντόναλντ Τραμπ. Η υποχώρηση του Λευκού Οίκου καταδεικνύει και τα όρια αντοχής ενός συστήματος το οποίο με την ακραία επιθετική συμπεριφορά του οδηγεί την κοινωνική ένταση ακόμη και σε σημείο εμφύλιας σύγκρουσης. Η κατάσταση στην Μινεσότα έδειξε πως λίγο έλειψε να σημειωθεί κατάσταση συγκρουσιακής τήξης στους παγωμένους δρόμους της Μινεάπολης. **A**

Στη Μινεάπολη οι δύο νεκροί επέφεραν το πρώτο πλήγμα με απόλυτα μετρήσιμες επιπτώσεις στην ιδεολογική πανοπλία του Ντόναλντ Τραμπ

100 χρόνια Pierre Boulez
Κρατική Ορχήστρα Αθηνών
30.1.26
Ορχήστρα in Residence του Μεγάρου
Στέφανος Τσιαλής
Ιόνιαν Ηλίας Καντέσα
Έργα
Βέμπερν, Μπεργκ, Ντεμπουσύ, Μπουλέζ

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού
Συμπαγωγή
ΚΡΑΤΙΚΗ ΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ
QR code

Γιατί κλείνουν

Από τα 11.000 περίπτερα που υπήρχαν σε όλη την Ελλάδα το 2010, σήμερα λειτουργούν

© ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΝΝΑΚΑΚΗΣ, UNSPLASH

«Κ

ΤΟΥ **ΤΑΚΗ
ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ**

«Καλημέρα, εφημερίδα και τσιγάρα;»
«Καλημέρα, Νικόλα, ναι». Με τον περιπτερά της γειτονιάς μου, με τα χρόνια, γνωριζόμασταν και μιλούσαμε με τα μικρά μας. Ήξερε πού δούλευα, πού έβγαινα βόλτα, τι ομάδα είμαι, όπως ήξερα κι εγώ γι' αυτόν. Μέχρι που μια μέρα έκλεισε. Και μετά έκλεισε και το περίπτερο της πιο πέρα γειτονιάς και μετά κι άλλο, κι άλλο. Σήμερα, σε ακτίνα ενός χιλιομέτρου από το σπίτι μου, στη Νέα Σμύρνη, δεν υπάρχει κανένα περίπτερο. Μίνι μάρκετ αρκετά, περίπτερα όμως όχι.

Ο Θοδωρής Μάλλιος είναι 34 χρόνια περιπτεράς. Δραστήριος τύπος, είναι επίσης πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Μισθωτών Περιπτέρων αλλά και της Ένωσης Περιπτεριούχων Αττικής. Λέει ότι από τα 11.000 περίπτερα που υπήρχαν σε όλη την Ελλάδα το 2010, σήμερα λειτουργούν σκάρτα 5.000. Στην Αττική, για παράδειγμα, τότε υπήρχαν 4.500 και σήμερα μόλις 1.700, ενώ στη Θεσσαλονίκη υπήρχαν 3.000 και σήμερα λιγότερα από 700. Στην Πάτρα τα 330 έγιναν λιγότερα από 120 και στη Λάρισα από 130 απέμειναν μόνο 65.

«Ο βασικότερος λόγος είναι οι αλλεπάλληλες κρίσεις, με πρώτη και χειρότερη την οικονομική. Από εκεί ήρθε η μεγάλη καταστροφή, με την υπέρμετρη αύξηση των φόρων στα καπνικά, που σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν το 60% του τζίρου». Τα καπνικά, όπως επίσης τα καύσιμα και τα αλκοολούχα, έχουν Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης. Το 2010 ο ΕΦΚ στα καπνικά έφτανε στο 63,5%. Δηλαδή, στα 100 λεπτά ο φόρος ήταν 63,50. Τα υπόλοιπα 36,50 λεπτά μοιράζονταν η καπνοβιομηχανία, οι διανομείς και οι λιανοπωλητές, ανάμεσά τους και οι περιπτεράδες, στους οποίους κατά μέσο όρο έμενε το 4,5% επί της λιανικής. Σήμερα, με τις διάφορες αυξήσεις που ακολούθησαν, η αγορά μοιράζεται πλέον μόλις 20 λεπτά στα 100.

Αλλά ήρθαν κι άλλες κρίσεις. Πρώτα η πανδημική. «Με μεγάλες προσπάθειες βάλαμε τον κλάδο στις πληττόμενες επιχειρήσεις κι έτσι σώθηκε μεγάλος μέρος όσων επλήγησαν», λέει ο Θ. Μάλλιος. Και μετά η ενεργειακή. Τα περίπτερα είναι ενεργοβόρες επιχειρήσεις, κυρίως λόγω των ψυγείων. «Κι αν μια επιχείρηση βρίσκεται στα όριά της, ακόμα και κάτι ελάχιστο επιπλέ-

τα περίπτερα;

σκάρτα 5.000. Στην Αττική από τα 4.500 την ίδια εποχή, σήμερα λειτουργούν μόλις 1.700.

ον να τη βαρύνει μπορεί να την εξαφανίσει», προσθέτει. Υπάρχει, βεβαίως, και ο ανταγωνισμός, και είναι μεγάλος. Μίνι μάρκετ, σουπερ μάρκετ υπάρχουν παντού.

Ο περιπτεράς πρέπει να «διαβάζει» το κοινό του

Στεκόμουν έξω από ένα περίπτερο στην Πανεπιστημίου. Έμοιαζε να έχει τα πάντα. Ομπρέλες, τσαντάκια μέσης, καπέλα, γυαλιά ηλίου, διάφορα παιχνιδια, χίλια δυο πράγματα. «*Η πιάτσα, το σημείο δηλαδή, είναι ο βασικός παράγοντας για να πάει ένα περίπτερο καλά. Να περνάει κόσμος, να έχει κίνηση*», λέει ο Θ. Μάλλιος. «*Αλλά μεγάλη σημασία έχει*», προσθέτει, «*και η επάρκεια του επαγγελματία. Να είναι δραστήριος, να είναι επίκαιρος, να αντιλαμβάνεται γρήγορα τι ζητάει η αγορά, να διαβάζει το κοινό του. Αυτή την περίοδο σκίζουν οι κούκλες labubu. Όποιοι τα πιάνει γρήγορα αυτά, αγοράζει μαζικά πριν μπουνέ οι πολλοί. Να σε ξέρουν και οι έμποροι για να σε βάλουν σε προτεραιότητα. Αλλιώς τρέχουνε τα λεφτά μπροστά σου και δεν μπορείς να τα πιάσεις*».

Σημαντικό αυτό που λέει: ο επαγγελματίας «να διαβάσεις το κοινό σου». Το βλέπεις και στην πράξη. Περίπτερα του κέντρου, που βρίσκονται κοντά σε βιβλιοπωλεία και παλαιοβιβλιοπωλεία, πωλούν μεταχειρισμένα βιβλία με τιμές που ξεκινούν από μισό ευρώ. Περίπτερα στο Σύνταγμα και στην Πλάκα έχουν στα ράφια τους τσολιαδάκια, καρτ ποστάλ, χάρτες και διάφορα άλλα που μπορεί να αγοράσουν οι περαστικοί τουρίστες. Στην Αθηνά, με τα πολλά μαγαζιά με ρούχα, περίπτερα πωλούν ομπρέλες, τσαντάκια και άλλα τέτοια. Και στην Ομόνοια προσφέρουν ακόμα και γυαλιά πρεσβυωπίας.

Ένα περίπτερο μπορεί να έχει και 2.500 κωδικούς. Αλλά ο τζίρος ανεβαίνει κυρίως από τα καπνικά και μετά από τα ψυγεία και τα διάφορα ζαχαρώδη και σνακ. Οι εφημερίδες και τα περιοδικά; «*Τελείωσε ο Τύπος, για μας είναι φύρα. Ακόμα και τώρα οι τίτλοι είναι πάρα πολλοί κι εκτός του ότι καταλαμβάνουν μεγάλο χώρο, μας δυσκολεύουν και στη διαχείριση. Δυο τρία περιοδικά να ξεχάσεις να επιστρέψεις ή να στα κλέψουν, πάει το κέρδος, μηδενίστηκε*».

Να γίνει κανείς περιπτεράς;

Σε γνωστή ιστοσελίδα υπάρχουν καμιά ζοαριά αγγελίες που ζητούν υπάλληλους περιπτέρου, συνήθως με τον βασικό μισθό. Ζητούνται άτομα «σοβαρά, με συνέπεια, ευγένεια και όρεξη για δουλειά», λίγο πολύ δηλαδή ό,τι ζητάνε όλες οι αγγελίες. Υπάρχουν, όμως, και συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Η παραλαβή και ο έλεγχος των προμηθειών, οι επιστροφές Τύπου, η τακτοποίηση και συμπλήρωση εμπορευμάτων στα ράφια, η διαχείριση ταμείου και POS, η διατήρηση της καθαριότητας και της τάξης. Αν είσαι υπάλληλος, γνωρίζεις εκ των προτέρων την αμοιβή σου, τις ώρες εργασίας κ.λπ. Πώς είναι τα πράγματα, όμως, αν θέλει κανείς να αποκτήσει το δικό του περίπτερο ή να νοικιάσει κάποιο;

Τι θα λέγατε, κύριε Μάλλιε, σε κάποιον νέο άνθρωπο που θέλει να ασχοληθεί με το περίπτερο; Να προχωρήσει; «*Θα του έλεγα να το μελετήσει πολύ καλά. Να ρωτήσει*

ανθρώπους που ξέρουν από περίπτερο κι όχι όποιον κι όποιον, αλλά έναν καλό περιπτερά. *Να ξέρει ότι μπορεί να του κλέψουν από μια σοκολάτα μέχρι και να του βγάλουν όπλο για την είσπραξη. Να ξεχάσει την προσωπική του ζωή, γιατί θα δουλεύει κάθε μέρα πολλές ώρες, θα δουλεύει και τις αργίες. Πολύ πιθανόν να αποκτήσει και διάφορα μυοσκελετικά προβλήματα, γιατί δεν είναι καθόλου εύκολο να βρίσκεσαι για πολλές ώρες μέσα σε ένα κουβούκλιο*».

Τα πρώτα περίπτερα εμφανίστηκαν περίπου το 1828 στο Ναύπλιο. Ήταν πρόχειρα κιόσκια που πωλούσαν καπνό. Η συστηματική εξαπλώση των περιπτέρων ξεκίνησε μετά τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 και ιδιαίτερα μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων, όταν το κράτος άρχισε να παραχωρεί άδειες περιπτέρου σε αναπήρους πολέμου. Η σχετική αρμοδιότητα έως το 2012 ανήκε στο υπουργείο Εθνικής Άμυνας, μετά πέρασε στο Εσωτερικών και από το 2014 την πλήρη αρμοδιότητα έχουν οι δήμοι. Οι παλιές άδειες που υπήρχαν δεν πειράχτηκαν για χήρες, χήρους και για τέκνα με αναπηρία άνω του 67%. Όταν, ωστόσο, παύει να υπάρχει κληρονομικό δικαίωμα, ο δήμος αποφασίζει αν θα καταργήσει τη θέση του περιπτέρου ή αν θα τη διατηρήσει. Σύμφωνα με τα ισχύοντα, εάν υπάρχουν 10 διαθέσιμα περίπτερα, τα 3 θα πρέπει να παραχωρηθούν σε ΑμΕΑ ή σε πολύτεκνους, βάσει εισοδηματικών κριτηρίων. Για τα άλλα 7 θα υπάρξουν οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη μίσθωση δημοτικών ακινήτων, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 10 χρόνια. Όσο για την αξία της μίσθωσης, καθορίζεται ανάλογα με την αποδοτικότητα του σημείου.

Και με τον ζητιάνο και με τον πρωθυπουργό

Χάζευα τα βιβλία σε ένα περίπτερο-βιβλιοπωλείο στην Ακαδημίας κι έπιασα την κουβέντα με τον περιπτερά. «*Πώς σου ήρθε να βάλεις βιβλία;*» «*Είχα πατάκια στα πλάγια και κάθε τόσο βούταγε και δυο τρία σακουλάκια κάποιος και πέρναγε τον δρόμο απέναντι τρέχοντας. Ποιον να πρωτοκυνηγήσω; Τώρα που έβαλα τα βιβλία έχω το κεφάλι μου ήσυχο, κανείς δεν τα κλέβει αυτά*». Εκείνη την ώρα κοντοστάθηκε ένας τύπος και ρώτησε πού είναι το μετρό. «*Είναι ενοχλητικό που σε ρωτάνε διάφορα κάθε λίγο και λιγάκι;*» «*Και τι να κάνω, να βγάλω ταμπέλα “Δεν απαντώ”;*» Καθημερινά με ρωτάνε διάφορα πράγματα από 50 έως και 150 άνθρωποι. Δέκα λεπτά να έπαιρνα από όλους αυτούς θα είχα σπίτι στην Εκάλη».

Πίσω στο ραντεβού με τον Θ. Μάλλιο κάπου στην Πλάκα, βιαζόταν να φύγει γιατί ήταν η πρώτη μέρα που θα παρακολουθούσε το σχολείο δεύτερης ευκαιρίας για να πάρει το απολυτήριο του γυμνασίου. «*Ηρθα από ένα χωριό της Αιτωλοακαρνανίας με ένα απολυτήριο του δημοτικού το 1979. Δούλεψα για πολλά χρόνια ως μογατζής και το 1991, εντελώς τυχαία, μπήκα στο περίπτερο. Ήταν και είναι πολύ δύσκολο κυρίως για την οικογένειά μου, αφού ατελείωτες ώρες ήμουν στη δουλειά. Αλλά έχω να το λέω ότι στο περίπτερο έβγαλα το πανεπιστήμιό μου. Έλεγα πόσο τυχερός ήμουν που είχα οικόπεδο 5 τ.μ. στην πλατεία Συντάγματος, όπου συναναστράφηκα από τον ζητιάνο που κοίταγε να μου κλέψει ένα κρουασάν μέχρι πρωθυπουργούς*». **A**

Αυτοκίνητα εναντίον περιπτέρων!

Στην πιο εμπεριστατωμένη έρευνα για τα περίπτερα, το βιβλίο «*Τα περίπτερα της Αθήνας*» του **Θανάση Κάππου** (εκδ. Αλήθεια), ο συγγραφέας επικαλείται δημοσίευμα της εφημερίδας «Εμπρός», του 1956: «*Στην αρένα των αθηναϊκών δρόμων αποδεικνύεται κάθε μέρα και περισσότερο ότι τον ρόλο των ταύρων τον παίζουν τα φορτηγά και του κόκκινου πανιού τα περίπτερα. Η έλξη που ασκούν τα συμπαθητικά μονοθάλαμα παραπήγματα στα αυτοκίνητα –δίνοντας στις εφορμήσεις τους διαστάσεις πραγματικής καταδρομής– έχει φυσικά την εξήγησή της. Είναι η συχνή περικοπή των πεζοδρομίων που αναγκάζει τα περίπτερα να τονίζουν την παρουσία τους όλο και πιο έξω στο χείλος του δρόμου και σε συνέχεια φυσικά στην... άβυσσον. Και όποιο περίπτερο πάρει ο χάρος. Στη χρονιά που πέρασε υπέκυψαν στην Αθήνα από επελάσεις αυτοκινήτων γύρω στα 40 περίπτερα, αριθμός που θα έπρεπε να συγκινεί. Το αίσθημα ανήκει αποκλειστικά στους περιπτερούχους, που, κατεβάζοντας κάθε βράδυ τα ρολά τους, δεν ξέρουν αν το άλλο πρωί θα ανεβάσουν μόνο αυτά ή και το περίπτερό τους*».

Οι περιπτεράδες που έγιναν success stories

Σπουδαίο επιχειρηματικό δαιμόνιο είχαν δύο περιπτεράδες της Αθήνας. Το 1934 ο **Γιάννης Γεωργακάς** και ο συνεταίρος του **Άγγελος Σεραφεϊμίδης**, άνοιξαν περίπτερο στα Χαυτεία. Ως πρωτοπόροι, μετέτρεψαν τα πλαϊνά του περιπτέρου τους σε βιτρίνες και πωλούσαν από στιλό και είδη ξυρίσματος, μέχρι ψαλίδια, γυαλιά και άλλα μικροαντικείμενα. Το περίπτερο αυτό του Γεωργακά ήταν ο προπομπός του πολυκαταστήματος Μινιόν. Η δεύτερη περίπτωση ήταν των πέντε αδελφών **Χόντου**. Ξεκίνησαν ως πλασιέ σαπουνιών και, στις αρχές της δεκαετίας του 1960, ανέλαβαν τη λειτουργία ενός περιπτέρου επί της οδού Ομήρου. Το 1967 άνοιξαν το πρώτο τους κατάστημα ακριβώς απέναντι, που ήταν η αρχή των Hondos Center.

Έργο του εικαστικού **Ανδρέα Finch** (Finch of Athens) από την έκθεση «*Περί Πτερύγων Ανέμων – Τα Αθηναϊκά Περίπτερα*», που παρουσιάζεται στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων (Ακαδημίας 50) από τις 22/1 έως τις 22/2/2026

iroes

Stoiximan

ΔΙΠΛΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΥΣ ΗΡΩΕΣ

Περισσότερα στο iroes.gr

21+ | ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΡΥΘΜΙΣΤΗΣ ΕΕΕΠ | ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΘΙΣΜΟΥ & ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΕΘΕΑ: 210 9237777 | ΠΑΙΞΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ

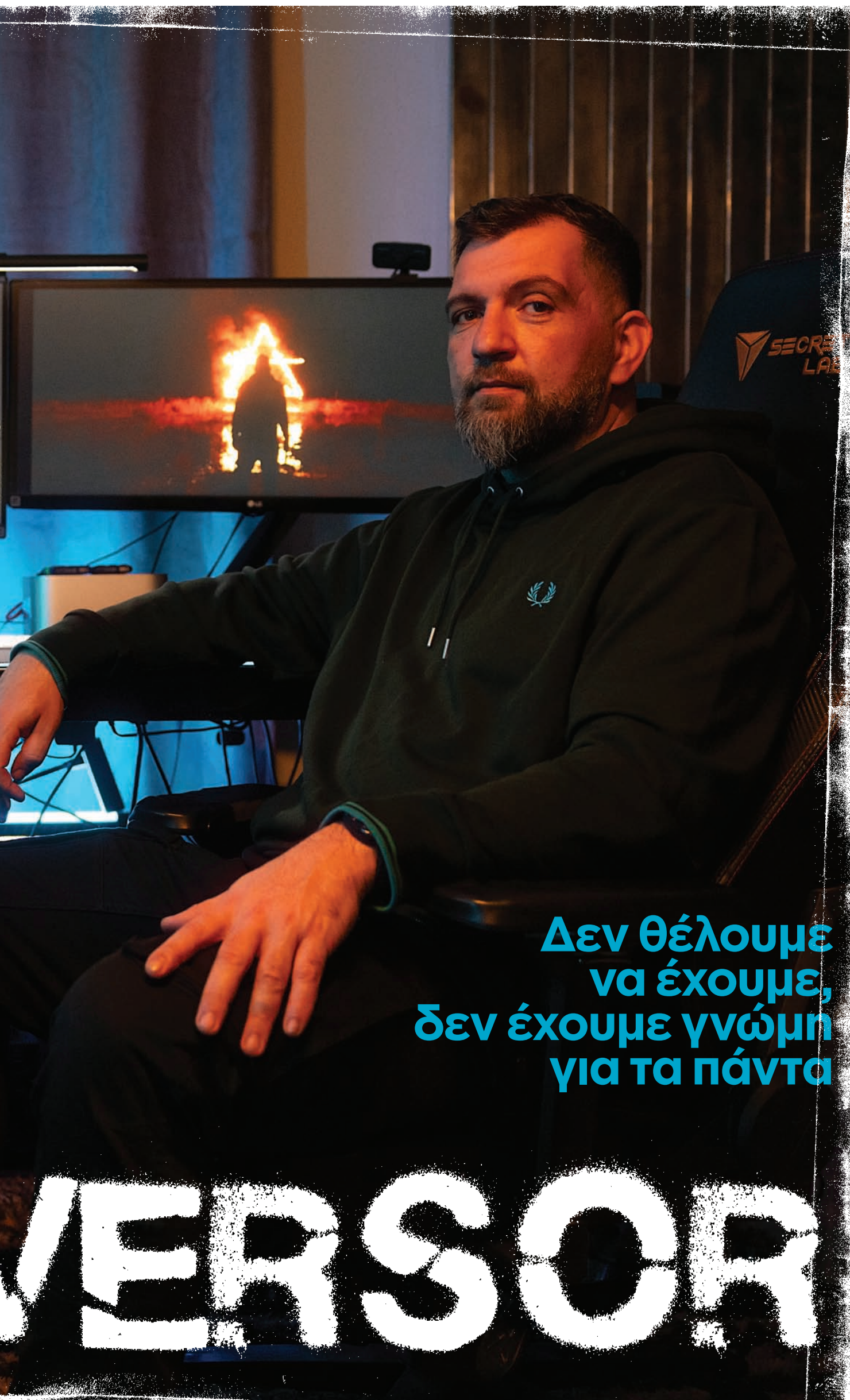
VAKKO

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ/ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2025-26

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ 9, ΚΟΛΩΝΑΚΙ, Τ.Κ 10673, ΑΘΗΝΑ

Δεν θέλουμε
να έχουμε,
δεν έχουμε γνώμη
για τα πάντα

Στην εποχή των ευκολιών, δύο καλλιτέχνες και φίλοι φέρνουν ένα άλμπουμ-σταθμό για την ελληνική ραπ σκηνή μέσα από τις προσωπικές τους δυσκολίες. Με χιλιάδες pre-saves ήδη, η **«Ανάδυση»** κυκλοφορεί στις 30 Ιανουαρίου κι έχει να πει πολλά. Όπως και οι ίδιοι...

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Βοηθός Φωτογράφου: Ειρήνη Σιούσιουρα

Δρόμος και διανόηση, Σπάρτη και Αθήνα, Ελλάδα και πλανήτης Γη, υπερηχητικό flow με μπάρες που δεν προλαβαίνεις και ήχος ατόφιος, σε μια παραγωγή που προτείνει πολύ περισσότερα από την επανάληψη μιας μπότας. Η «Ανάδυση» σε βουρκώνει και σε πωρώνει. Με μια γλώσσα που βούτηξε στο μυαλό και την καρδιά και βγαίνει για να ακούσουμε τι έζησαν οι δημιουργοί της, που μπορεί να έχουμε ζήσει κι εμείς. Ανθρώπινες απώλειες, προσωπικές αναδρομές, στοχαστικές παρατηρήσεις, μέντζες που δεν αλλάζουν. Όσο αξίζει να ακούσεις αυτό το άλμπουμ για να θαυμάσεις τα skills του Anser, άλλο τόσο το κάνεις για να αφήσεις τα ευρηματικά beats του Eversor να κάνουν κουμάντο.

Στο μικρό ασανσέρ που συναντιόμαστε, στην Κυψέλη, στο σπίτι του σκηνοθέτη Απόστολου Ζυγούρη, οι μισοί παίρνουν τις σκάλες, και όλοι μαζί φτάνουμε σ' ένα ζεστό, φιλόξενο διαμέρισμα όπου ο γάτος Τσίκος κόβει βόλτες όσο εμείς μιλάμε.

— «Ανάδυση» έπειτα από σχεδόν επτά χρόνια δισκογραφικής απουσίας. Πώς προέκυψε;

Answer: Ήταν δισκογραφική απουσία. Όλα αυτά τα χρόνια με τον Θωμά και με άλλα singles που έχω, ήταν σαν να έχουμε δώσει έναν δίσκο ακόμα, με άλλον τρόπο. Δεν υπάρχουν τα κομμάτια κάπου συγκεκριμένα σαν δισκογραφία. Για να υπάρξει ανάδυση πρέπει να υπάρχει βάθος. Όλα αυτά τα τραγούδια αποτελούν μια διαδρομή. Το πώς βγήκαμε μέσα από ένα προσωπικό σκοτάδι, από άσχημες καταστάσεις και συνθήκες.

Eversor: Ήταν αντίβαρο στο να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε, αλλά ταυτόχρονα να μην πιέσουμε τους εαυτούς μας. Με τον Γιάννη ποτέ δεν έχουμε δουλέψει με ατζέντα και χρονοδιάγραμμα, να πούμε ότι θα βγάλουμε ένα άλμπουμ σε έναν χρόνο ή θα βγάλουμε ένα single σε έναν μήνα ή πρέπει να παίξουμε ένα live για τα δεκαπέντε, είκοσι χρόνια μας. Δουλεύουμε όταν αισθανθούμε κι έχουμε την ανάγκη να το βγάλουμε στον κόσμο. Έχει διαφορά, γιατί το να αισθανθούμε και να το δημιουργήσουμε στο σπίτι μας ή στον χώρο που το κάνουμε, είτε από απόσταση είτε από κοντά, μπορεί να γίνεται και κάθε μέρα μερικές φορές. Κάποιες άλλες, λόγω υποχρεώσεων και καταστάσεων, το αφήνουμε, μας πνίγει λίγο η καθημερινότητα, αλλά το βασικό είναι ότι δεν δουλέψαμε ποτέ με ατζέντα, και γι' αυτό ίσως και να φαινόμαστε ασυνεπείς στο κοινό και στους ανθρώπους που μας στηρίζουν και πιστεύουν σ' εμάς. Και δεν νομίζω ότι θα μπορούσαμε να δουλέψουμε με ατζέντα.

— Πώς ήταν η εμπειρία ηχογράφησης στο Παρίσι και στα Soda Sound Studios;

Answer: Ο Θωμάς είχε την ιδέα. Όταν σκεφτήκαμε τι μπορούμε να κάνουμε γι' αυτόν τον δίσκο, είπαμε να πάμε στο Παρίσι, σε κάποιο άλλο στούντιο αρχικά. Τελικά δεν μας πήγε ακριβώς όπως θέλαμε. Ο Θωμάς έφυγε λίγο νωρίτερα. Οι δυσκολίες που λέγαμε.

Eversor: Στις τριάντα δύο ώρες είχα φύγει.

Answer: Το Παρίσι είναι η πρωτεύουσα του ευρωπαϊκού ραπ. Ακούγαμε πολύ γαλλικό ραπ, ο ήχος μάς φαίνεται πιο κοντά στη δική μας κουλτούρα. Ξέρεις, εγώ άκουγα λίγα πράγματα από αμερικανικό ραπ, δεν μου ταίριαζε τόσο. Άκουγα πιο ευρωπαϊκά πράγματα. Για κάποιον λόγο, δεν ξέρω γιατί. Και ακόμα και τώρα μου αρέσει πιο πολύ η γαλλική σκηνή ηχητικά. Δεν καταλαβαίνουμε ακριβώς τι λένε, αλλά... Την πρώτη φορά που πήγα στο Παρίσι εντυπωσιάστηκα. Ίσως είναι και τα μέρη που έβλεπα στα βιντεοκλίπ. Το σπίτι που κλείσαμε ήταν στο Σεν Ντενί. Είναι περίπου σαν να πηγαίνεις στο Μπρονξ...

Eversor: Εμένα η σχέση μου με τη Γαλλία ήρθε λόγω της δουλειάς. Την πρώτη φορά που ταξίδεψα ήταν λόγω δουλειάς στο Παρίσι κι έμπλεξα και με Γάλλους ράπερ.

— Τι διαφορετικό έχουν από τους Έλληνες;

Eversor: Άλλα κοινωνιολογικά φαινόμενα. Γιατί υπάρχει αυτό το —πολύ ωραίο κατά τη γνώμη μου— στοιχείο της πολυπολιτισμικότητας, αλλά τα πράγματα είναι λίγο πιο περίεργα. Ο στίχος δεν βασίζεται τόσο πολύ στο κοινωνικό, πολιτικό, έτσι όπως το

έχουμε αναλύσει στην Ελλάδα. Βασίζεται στο βιωματικό σκότος που έχουν περάσει ή περνάνε οι άνθρωποι εκεί, οπότε λογικό να μπλέκεται με περίεργα μονοπάτια, ας πούμε, και με ποινικό λόγο και με ακραίο λόγο κάποιες φορές και με μη politically correct λόγο προφανώς. Ήταν ωραίο, γιατί βγαίνεις απ' το καβούκι σου, που πιστεύεις ότι ο κόσμος είναι μέχρι την Αθήνα μέχρι τον Βύρωνα. Είδα πέντ' έξι πράγματα παραπάνω. Είναι άλλο να έχεις την τριβή, να περπατάς στους δρόμους και να είσαι μ' αυτούς τους ανθρώπους και να γνωρίζεις καταστάσεις, μέρη. Κάνουμε αυτού του είδους τον τουρισμό πάντα, όχι του sightseeing. Προτιμάμε να πάμε σε μια γραφική λέσχη, παμπ, κάτι μέσω του οποίου θα αποκτήσουμε τριβή.

Answer: Να δούμε το local στοιχείο. Είναι σαν να είσαι στη Σπάρτη και, αντί να πας στην Αρχαία Σπάρτη, πας σ' ένα μπαρ η σε στέκια των ντόπιων να δεις πώς είναι.

— Είναι ένας δίσκος χωρίς έντονες βωμολοχίες. Πώς ήταν η διαδικασία γραφής του;

Answer: Και στην προσωπική μου ζωή δεν βρίζω και τόσο. Ο λόγος μου δεν είναι τέτοιος. Δεν το έκανα εσκεμμένα. Και δεν υπάρχει και λόγος να το κάνεις. Υπάρχουν τόσες λέξεις για να εκφράσεις αυτό που θες. Το συγκεκριμένο άλμπουμ το δούλεψα διαφορετικά, τελείως. Μου έστειλαν τα beats, τα ηχογραφήσαμε, έκανα freestyle πάνω σ' αυτά και έβγαζα τους στίχους. Δεν σκεφτόμουν να κάτσω να γράψω και να λέω «τι θα γράψω τώρα; Θα πω αυτό». Κράταγα ό,τι αυθόρμητο έβγαινε και μετά το συμπλήρωνα, το διόρθωνα, το έγραφα. Και υπάρχουν κομμάτια για τα οποία δεν έχω γράψει καθόλου στίχους. Δεν υπάρχουν γραμμένα.

Τα έφτιαχνα εκείνη τη στιγμή. Είναι κάτι που κάνω τον τελευταίο καιρό. Ενώ στο «Α-δυτο» ξεκίναγα κι έγραφα.

— Τι διαφορές παρατήρησες;

Answer: Καταρχήν άργησα πάρα πολύ. Γιατί τι έκανα εγώ; Μπορεί να έγραφα ένα κομμάτι χωρίς να το τελειώνω κι έλεγα «θέλω δύο ώρες για να γράψω τους στίχους, να το διορθώσω...» και το άφηνα έτσι για καιρό. Ένα ηχογράφημα στον υπολογιστή μου. Έχω περίπου τριάντα κομμάτια που είναι έτσι. Τα οποία είναι freestyle στην ουσία. Τα έφτιαχνα και μετά τα άκουγα ξανά και ξανά και προσπαθούσα να δω τι θα κρατήσω. Είναι περίεργο αυτό.

— Έχεις αδυναμία στα ωραία βίντεο κλιπ και στα ταξίδια. Δίνεις χρόνο, αγάπη, χρήματα...

Answer: Όλα τα βίντεο κλιπ σχετίζονται με τους στίχους μου, με τους τόπους όπου ζω και κινούμαι, γι' αυτό υπάρχουν σ' αυτά ταξίδια και φύση. Έχω μια ομάδα ανθρώπων γύρω μου που παραμένει σταθερή, δεν αλλάζει. Ο Θωμάς κάνει τις μουσικές πια, ο Γιώργος Ζήτης τα εξώφυλλα, ο Αποστόλης Ζυγούρης τα κλιπ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται και μια συνοχή σ' αυτά.

Αποστόλης Ζυγούρης: Σε κάθε επόμενο βήμα γεννιέται και το επόμενο πρόβλημα. Γιατί πάντα προσπαθούμε. Δεν θα αφεθούμε. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε κάτι καλύτερο από την προηγούμενη φορά, και συνήθως κάθε δουλειά είναι πιο απαιτητική από την προηγούμενη, οπότε μαθαίνουμε και καινούργια πράγματα μέσα απ' αυτό.

Answer: Στο κλιπ για το «Μια συγγνώμη στον εαυτό μου» θέλαμε να δείξουμε ότι καίμε το παρελθόν και προχωράμε. Είχαμε πει ότι θα το αποτυπώσουμε αυτό με ένα αυτοκίνητο. Άνθρωποι στο περνάνε μέσα από το αυτοκίνητο και στο τέλος αυτό θα καίγεται. Μετά το σκεφτήκαμε και καταλήξαμε στην ιδέα ότι το κομμάτι μιλάει για το κακό που έχεις κάνει ο ίδιος στον εαυτό σου όλα αυτά τα χρόνια και στην ουσία ζητάς μια συγγνώμη στον εαυτό σου γι' αυτό. Οπότε και το βίντεο κλιπ στην ουσία αυτό αποτυπώνει, ότι βασανίζει τον εαυτό σου.

— Έχεις βασανίσει τον εαυτό σου πολύ;

Answer: Εννοείται. Όχι μόνο εγώ, όλοι μας. Πάρα πολύ. Προσωπικά είμαι και ψυχαναγκαστικός σε πολλά πράγματα και συγκεντρωτικός πολύ. Είναι μεγάλο θέμα κι αυτό. Θέλω να έχω τον έλεγχο σε όλα όσα περνάνε απ' το χέρι μου. Για παράδειγμα, σε σχέση με τη μουσική, στη μείξη, στο μοντάζ, στο πώς είναι τα πλάνα, θέλω να είμαι από πάνω. Είναι πρόβλημα. Η μουσική και η έκθεση που συνεπάγεται το εντείνει περισσότερο αυτό. Κάνεις κάτι για το οποίο θα ακούσεις εκατοντάδες διαφορετικές απόψεις. Αν τις ακούς και τις σκέφτεσαι μετά, στο τέλος συμβαίνει αυτό το πράγμα. Αλλά θεωρώ προσόν το να ακούς τους άλλους και να κρατάς αυτό που πρέπει. Πολλές φορές έχω ακούσει πράγματα που δεν τα είχα σκεφτεί ποτέ. Και λέω «ωχ, ρε φίλε, πώς το βλέπει αυτός έτσι;». Και μπορεί να είναι και από ανθρώπους που δεν σεβόμουν την άποψή τους, ξέρεις. Αλλά πάντα βρίσκεις κάτι. Πρέπει να αξιολογήσεις όμως τι βρίσκεις.

“ Το ίντερνετ γενικά, το Google, το ChatGPT, όλα αυτά τα καινούργια έργα έχουν δώσει μια ψευδαίσθηση γνώσης στον κόσμο. Και αυτή η ψευδαίσθηση γνώσης οδηγεί στο να πιστεύει ο άλλος ότι γνωρίζει πολύ περισσότερα πράγματα από αυτά που όντως γνωρίζει. Έτσι ξαφνικά γίναμε όλοι παντογνώστες.

—Answer

— Η «Ανάδυση» είναι ένα άλμπουμ με μεγάλη αμεσότητα...

Answer: Τα τραγούδια έχουν χρονολογική σειρά. Έγραψα ό,τι έζησα αυτά τα χρόνια. Εγώ αυτό κάνω. Γράφω κάτι που έχω ζήσει. Δεν θα γράψω εύκολα, δεν θα πω «σήμερα θα γράψω ένα κομμάτι». Τι θα έχω να πω; Ξέρεις, έχει μια διεργασία. Αυτό είναι καλό για κάποιους ακροατές, για άλλους όχι. Κάποιος θα σου πει «ναι, οκέι, άνοιξε λίγο τα μάτια και δεξ γύρω σου. Γράψε κάτι που να μπορεί να εκφράσει κι εμένα». Κατάλαβες; Διαλέγεις έναν τρόπο.

Eversor: Κάνουμε μουσική για τους ανθρώπους, γιατί αυτοί την αγκάλιασαν. Δεν την κάνουμε επειδή ξεκινήσαμε με αυτό το χούι. Έχει διαφορά, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι θα υπάρχει ατζέντα.

Answer: Δεν θα γράψουμε στοχευμένα κάτι ή θα κάνουμε στοχευμένα ένα κομμάτι για να παίξει σε ένα μαγαζί, για να ακουστεί. Εννοείται ότι σε νοιάζει και η εμπορική επιτυχία του δίσκου σου. Αλλά το βασικό κριτήριο είναι πρώτα να ικανοποιεί εμάς. Δεν θέλουμε να κάνουμε έναν δίσκο που θα τον ακούσουν οι φίλοι μας και θα πουν «τι λέει αυτός τώρα εδώ;». Υπάρχουν άνθρωποι που μας ξέρουν, ξέρουν ποιοι είμαστε.

— Σε ποιους πονηρούς απευθύνεται το «Αλλά Ρύσαι»; Ζούμε στην εποχή της εύκολης κρίσης και της δύσκολης σκέψης;

Eversor: Αυτή είναι και η συζήτησή μας με τον Γιάννη το τελευταίο τετράμηνο. Αυτή η ανάγκη της έκφρασης γνώμης μπροστά σε έναν φακό έχει δημιουργήσει όλο αυτό το κλίμα, το οποίο είναι οκέι, γιατί κάποιοι άνθρωποι βιοπορίζονται απ' αυτό, κάποιοι άλλοι ψυχαναλύονται και γιατί ο καθένας μπορεί να βγάξει το μακρύ του και το κοντό του —και με την καλή έννοια. Υπάρχουν και επιστημονικά δεδομένα σχετικά μ' αυτόν τον όγκο πληροφωρίας που δεχόμαστε.

Η μουσική είναι εκεί για να το κάνει αυτό πιο μεστό, πιο μαζεμένο και ειλικρινές. Αυτός είναι κι ο λόγος για τα χρονικά διαλείμματα και το «ψείρισμα» που κάνουμε. Δεν θέλουμε να έχουμε, δεν έχουμε γνώμη για τα πάντα. Έχουμε γνώμη γι' αυτό που κάνουμε εμείς οι ίδιοι. Απόψεις έχουμε, αλλά ξέρουμε ότι η λέξη άποψη δεν έχει και μεγάλη βαρύτητα γενικά. Τη γνώμη μας τις περισσότερες φορές την κρατάμε για τον εαυτό μας ή, όταν είμαστε 100% σίγουροι, θα την εκφράσουμε, αλλά και πάλι με το χέρι στην καρδιά.

Answer: Δεν είναι και ανάγκη να έχεις γνώμη για όλα. Πρέπει να έχεις και γνώση. Εγώ θα σου πω πράγματα για τον εαυτό μου. Δεν θα σου πω για τους άλλους. Το ίντερνετ γενικά, το Google, το ChatGPT, όλα αυτά τα καινούργια έργα έχουν δώσει μια ψευδαισθητική γνώση στον κόσμο. Και αυτή η ψευδαισθητική γνώση οδηγεί στο να πιστεύει ο άλλος ότι γνωρίζει πολύ περισσότερα πράγματα από αυτά που όντως γνωρίζει. Έτσι ξαφνικά γίναμε όλοι παντογνώστες. Πιάνουμε κουβέντες έξω κι έχουμε γίνει όλοι λογιστές, γιατροί, προπονητές και δεν ξέρω τι. Είναι φοβερό αυτό το πράγμα. Το «α, το γκούγκλαρα», «α, μου το είπε ένας φίλος», «α, ρώτησα το chat και μου είπε αυτό». Πού οδηγεί αυτό; Οδηγεί στο να μην

ακούσει τι έχω να πω κι εγώ.

Eversor: Κυρίως είναι η ανάγκη του κόσμου να δηλώσει κάτι. Το «έχω κι εγώ κάτι να πω πάνω σ' αυτό».

— Η σχέση σας μοιάζει σχεδόν αδελφική. Πώς γνωριστήκατε;

Answer: Τον Θωμά τον ήξερα από τότε που άρχισα να ασχολούμαι με τη μουσική και τον προσέγγισα το 2012 για να κάνουμε ένα άλμπουμ μαζί. Κι έτσι κάναμε το πρώτο μας κομμάτι, το «Ιθύνων νους». Αργότερα κάναμε το «Flow Royal» κι έτσι έδεσε αυτό το γλυκό και προχώρησε μέχρι σήμερα. Αλλά το βασικό είναι ότι υπάρχει φιλική σχέση, δεν είναι επαγγελματική. Με τις όποιες διαφωνίες πάνω σ' αυτό το κομμάτι, το προχωράμε έτσι.

— Θωμά, τι θαυμάζεις στον Γιάννη;

Eversor: Το πείσμα του. Γιατί, όταν ξεκίνησε η φάση της συνεργασίας, ήξερα ότι είναι από τη Σπάρτη κι είχε ήδη το γκρουπ του, τους Flowjob. Είχαν κάνει πάρα πολύ καλή δουλειά τότε, αλλά πάντα πίστευα στη δυσκολία της απόστασης. Ότι δεν είχε έδρα του, ας πούμε, μια πόλη μεγάλη, όπως είναι η Αθήνα ή η Θεσσαλονίκη. Κι ο Γιάννης δεν μάσπασε, σαν να μην τον ένοιαζε αυτό. Το Σπάρτη-Βύρωνα δεν ξέρω πόσες φορές το έχει κάνει και με τη δυσκολίες, αλλά αυτό από την πρώτη στιγμή, πριν μπούμε στην πιο καθημερινή τριβή με τη μουσική, μου είχε κάνει τεράστια εντύπωση. Ξέρω πως γουστάρει αυτό που κάνει. Εγώ πολύ δύσκολα θα έμπαινα σ' αυτή τη διαδικασία χωρίς ιδιαίτερο στόχο. Από εκεί και πέρα, είμαστε έντονοι χαρακτήρες, κάτι που φέρνει δυσκολίες ανά καιρούς, αλλά λέω

στον εαυτό μου ότι είναι προτιμότερο να έχεις μια ειλικρινή σχέση με κάποιον, ειδικά όταν στο τέλος της νύχτας κερδίζεις. Κερδίζεις ουσιαστικά, γιατί όλη αυτή η ανταλλαγή που κάνουμε και ηχητικά και συναισθηματικά βάσει αυτού γίνεται. Προφανώς συνδεόμαστε και φιλικά, γιατί έχουμε μπλέξει γενικά τις ζωές μας αρκετά ο ένας με τον άλλον. Είναι κάτι που σε κάνει να αισθάνεσαι πλήρης. Κάνουμε καλή μουσική, θεωρώ, μέχρι να βγούμε από το στούντιο, αλλά το μετά είναι ακόμα πιο γεμάτο.

— Γιάννη, εσύ τι θαυμάζεις στον Θωμά;

Answer: Τη συνέπεια περισσότερο στο να είναι όλα αυτά τα χρόνια παρών στη μουσική και όλη την αγάπη που έχει δώσει σ' αυτό. Πάντα κοιτάω και τους ανθρώπους, γιατί και αυτό με κράτησε από ένα σημείο και μετά. Στο επαγγελματικό κομμάτι, στη μουσική, το ότι δεν κάνει εκπώσεις σε αυτά που πιστεύει. Είναι ταγμένος σ' αυτά. Είναι πολύ σημαντικό αυτό.

— Πώς ήταν η εμπειρία σου στο θέατρο;

Answer: Πέρασα πολύ ωραία. Ήταν κάτι εντελώς καινούργιο, πολύ ενδιαφέρον. Κατάλαβα τη δυσκολία που έχει. Μπήκα σ' έναν άλλο κύκλο ανθρώπων. Αρχισα να βλέπω διαφορετικά τις ταινίες. Αρχισα να βλέπω διαφορετικά τις παραστάσεις. Δεν θα ξαναέκανα κάτι ανάλογο, αν με ρωτάς.

— Υπάρχει θέατρο στο rap;

Answer: Σαφώς. Το 80% παίζει θέατρο. Υπάρχει ένα 20% που δεν παίζει. Πάνω στην περσόνα που στήνεται. Αυτά που λέγονται δεν είναι η πραγματικότητα ακριβώς. Μεγαλοποιούνται τα πράγματα είτε μιλούν για καλά είτε για αρνητικά βιώματα. Υπάρχει μια υπερβολή. Γενικά στα λόγια μεγαλοποιούνται όλα, όχι μόνο στο rap.

— Όταν κοιτάς πίσω τον εαυτό σου σήμερα, τι έχει αλλάξει περισσότερο: οι ερωτήσεις ή οι απαντήσεις;

Answer: Και τα δύο. Και οι ερωτήσεις έχουν αλλάξει και σίγουρα έχουν αλλάξει και οι απαντήσεις πάρα πολύ. Κάθε δεκαετία που περνάει αλλάζεις και την οπτική σου, και τα θέλω σου, και αυτά που σκέφτεσαι. Όσο προχωράς, γίνεσαι άλλος. Βλέπεις τον κόσμο με άλλα μάτια. Οπότε αλλάζουν και τα δύο — και οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις. Και οι ερωτήσεις που ακούς από τους άλλους και αυτές που κάνεις στον εαυτό σου και οι απαντήσεις που δίνεις στον εαυτό σου και αυτές που δίνεις στους άλλους. Αλλάζουν όλα, σίγουρα.

— Τι θα έλεγες σε ένα παιδί από μια μικρή πόλη που σε ακούει τώρα;

Answer: Να κάνεις ό,τι σε κάνει χαρούμενο είναι το ρεζουμέ. Είτε αρέσει στους άλλους είτε όχι. Ξέρεις, αν ξυπνάς το πρωί και δεν είσαι χαρούμενος μ' αυτό που πας να κάνεις, υπάρχει πρόβλημα, δεν υπάρχει λόγος να συνεχίσεις να το κάνεις. Όποιος και να είσαι. Είτε είσαι δεκαεπτά χρονών είτε είσαι πενήντα. Κάθε άνθρωπος πρέπει να ρωτάει τον εαυτό του: «Είμαι χαρούμενος μ' αυτό που κάνω;» **A**

Κάνουμε μουσική για τους ανθρώπους, γιατί αυτοί την αγκάλιασαν —Eversor

Οικία

Το ζεύγος
ήταν πολύ
μπροστά
από την
εποχή του.
Ο Ταχτσήs,
ας πούμε,
τους είχε
γράψει
«ευτυχώς
που σας
γνώρισα
και μπορώ
να πω
τη λέξη
“σ’ αγαπώ”».

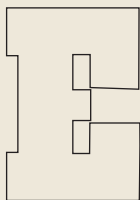

Κατακουζηνού

Ξεφυλλίζοντας το Αρχείο του Άγγελου και της Λητώ Κατακουζηνού με τη βοήθεια των ανθρώπων του Μουσείου που το αρχειοθέτησαν. Μέσα από συναρπαστικές ιστορίες, χειρόγραφα και ντοκουμέντα ανακαλύπτουμε τον θρύλο και τη κληρονομιά της γενιάς του '30, από τον Σεφέρη και τον Τσαρούχη μέχρι τον Καρυ και τον Σαγκάλ.

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ

Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ & Από το αρχείο του Ιδρύματος Άγγελος και Λητώ Κατακουζηνού

Είναι σχετικά σπάνιο –στις ανθρωπιστικές σπουδές τουλάχιστον– να κληθείς από τη ζωή να εφαρμόσεις στην πράξη όλα όσα ανέλυες και ονειρευόσουν κατά τη διάρκεια των σπουδών σου. Κι όμως αυτό ακριβώς συνέβη στη **Σοφία Ε. Πελοποννησί-ου** όταν επέστρεψε στην Αθήνα το 2005, μετά από τις σπουδές μουσειολογίας στο Λονδίνο: κλήθηκε να αναγεννήσει ένα σπίτι υπό κατάρρευση, με τζάμια σπασμένα, γεμάτο φωλιές περιστεριών και χίλια δυο άλλα προβλήματα, και να το κάνει μουσείο· ένα σπίτι-μουσείο, έτσι όπως είχε μάθει ότι πρέπει να είναι, δηλαδή ένας χώρος που θα εμπεριέχει την Ιστορία και θα προκαλεί, ταυτοχρόνως, συγκίνηση και συναίσθημα.

Το σπίτι αυτό ήταν η οικία του ζεύγους Κατακουζηνού, του Άγγελου και της Λητώ (έτσι επέμενε η ίδια να κλίνει τ' όνομά της), ενός ζεύγους με ζωή μυθιστορηματική και θέση νευραλγική στην πνευματική ζωή της Ελλάδας του 20ού αιώνα.

Φίλοι κι έμπρακτοι υποστηρικτές του Σεφέρη, του Ελύτη, του Βενέζη, του Θεόφιλου, του Βάρναλη, του Τσαρούχη, του Εμπεirikού, του Χατζηκυριάκου-Γκίκα, αλλά και των ανθρώπων που συνέβαλαν στην προβολή του έργου τους στο εξωτερικό –από τον Κασιμάλη και τον Ρεξ Γουόρνερ, μέχρι τον Τεριάντ και τον Κίμον Φράιαρ–, οι Κατακουζηνοί είναι όχι μόνο αναπόσπαστο κομμάτι του θρύλου και της κληρονομιάς της γενιάς του '30, αλλά και τρανταχτό παράδειγμα του πώς η συλλογική μνήμη στην Ελλάδα δεν βρίσκει χώρο για τους ανθρώπους που δεν υπηρετούν τα καλοαδωμένα αφηγήματα ή τις εγχώριες κλίκες της.

Φίλοι και με τον **Μαρκ Σαγκάλ** (που φιλοτέχνησε μάλιστα και πορτρέτο της Λητώ), τον **Αλμπέρ Καρύ**, τον **Ιονέσκο**, τον **Γκορ Βιντάλ**, όπως μαρτυρά το πιο πρόσφατο βιβλίο των εκδόσεων του Ιδρύματος Άγγελου και Λητώ Κατακουζηνού, **«Βιβλία με χειρόγραφες αφιερώσεις στη βιβλιοθήκη του ζεύγους Κατακουζηνού»**, το οποίο, έπειτα από έρευνα, σχεδίασε, συνέγραψε κι επιμελήθηκε ο αρχειονόμος **Ζήσιμος Χ. Συνοδινός** – ο άνθρωπος που κατέγραψε, οργάνωσε κι αναβίωσε το συγκλονιστικής λεπτομέρειας αρχείο του ζεύγους.

Ο ίδιος ο Άγγελος, νευρολόγος-ψυχίατρος, ήταν καθηγητής της Ιατρικής Σχολής της Σορβόνης και πρωτοπόρος στον τομέα του: σε σχετική αλληλογραφία με τον γνωστό **Γεώργιο Παπανικολάου** αναφέρονται σε (βιντεοσκοπημένα!) πειράματα με τα οποία ο Κατακουζηνός προσπαθούσε να καταλάβει από τους οφθαλμούς ενός ανθρώπου αν υπήρχε καρκίνος στον εγκέφαλο. Το αρχείο του αποδεικνύει πως έβλεπε χιλιάδες ασθενείς, είχε αλληλογραφία με δεκάδες απ' αυτούς από το εξωτερικό, αλλά και με ξένους συναδέλφους του, οι οποίοι τον ρωτούσαν τη γνώμη του για ιατρικές υποθέσεις, και πως γνωμάτευε σε δικαστικές υποθέσεις. Εμπεριέχει επίσης την αλληλογραφία του με τον **Χατζηκυριάκο-Γκίκα**, τον **Σεφέρη**, τον **Κασιμάλη**...

Την κομβική θέση του ζεύγους στην πνευματική πορεία της χώρας είχε καταγράψει η ίδια η Λητώ Κατακουζηνού στο βιβλίο της **«Άγγε-**

λος Κατακουζηνός, ο Βαλής μου», ήδη από το 1994 (πιο πρόσφατη, 6η και συμπληρωμένη έκδοσή του κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μικρή Αρκτος, 2010). Αλλά επειδή οι δυο τους δεν έκαναν παιδιά, οι φίλοι τους έφυγαν από τη ζωή και πολλοί άρχισαν να αμφισβητούν τα όσα γράφονταν στο βιβλίο, η Σοφία Ε. Πελοποννησί-ου –που γνώριζε τη Λητώ από το 1989 μέχρι το τέλος της ζωής της, το 1997– θέλησε, με τη βοήθεια του αρχείου, να αποδείξει πως όσα έγραφε η Λητώ, παρότι φαντάζουν μυθιστορηματικά, ήταν απολύτως αληθινά.

«Στην αρχή μπήκα στη διαδικασία με πρόχειρο και μη επιστημονικό τρόπο», ομολογεί κατά τη διάρκεια της συζήτησής μας. «Όμως ως Ίδρυμα πήραμε μια μικρή ενίσχυση, λόγω κορωνοϊού, και μπορέσαμε να ξαναφτιάξουμε τη βιβλιοθήκη και το γραφείο του Άγγελου. Λάβαμε και ορισμένες χορηγίες για το ίδιο το αρχείο και, μετά από μεγάλη προσπάθεια και σκληρή δουλειά από τον Ζήσιμο Συνοδινό, και με τη συμβολή του βοηθού του, Λευτέρη Πριναράκη, αυτή τη στιγμή έχουμε τακτοποιήσει με αξιοθαύμαστο τρόπο το αρχείο και τη βιβλιοθήκη μας».

«Όταν πρωτοείδα το αρχείο, τρόμαξα», ομολογεί με τη σειρά του ο αρχειονόμος **Ελευθέριος-Βενιζέλος Πριναράκης**, ο δεύτερος συνομιλητής μου εκείνο το απόγευμα στην Οικία Κατακουζηνού – το σπίτι-μουσείο που με τόσο κόπο ανέστησε η Σοφία Ε. Πελοποννησί-ου και με τόση φροντίδα προστατεύει το Δ.Σ. του Ιδρύματος, στον αριθμό 4 της Λεωφόρου Αμαλίας, απέναντι από τη Βουλή. «Ήταν η πρώτη φορά που έβλεπα κάτι και δεν ήξερα από πού ν' αρχίσω. Ανοιξαμε ό,τι ντουλάπι υπήρχε και ψάξαμε όλα τα ράφια με βιβλία στο σπίτι, ξεχωρίσαμε τα βιβλία, τα βάλαμε σε κουτιά, τα καταγράψαμε: ιατρικά, επιστημονικά, καλλιτεχνικά, λογοτεχνικά. »Μετά ανοίγαμε κούτες και βρίσκαμε χαρτιά που καμία σχέση δεν είχαν μεταξύ τους: αλλού αλληλογραφία, αλλού σημειώσεις, διαβατήρια, ταυτότητες, επιστημονικά έγγραφα, αποδεικτικά, χαρτιά από τον στρατό. Ακόμα κι ένα πιστοποιητικό που επέτρεπε στον Άγγελο να διαθέτει ραδιόφωνο κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Μια άδεια ποδηλάτου. Λογιστικές καταχωρίσεις για φάρμακα, που αποδείκνυαν ότι είχαν στο σπίτι τους δύο σκυλάκια κανίς... Η λογική της οργάνωσης του αρχείου ήταν να έχει αποδεικτική ισχύ, δηλαδή να τεκμηριώσουμε πως αυτά που λέγονται στο βιβλίο δεν είναι κάτι που η Λητώ Κατακουζηνού φαντάστηκε ή έπλασε ως εικόνα του Βαλή (όπως αποκαλούσε τον Άγγελο) την οποία ήθελε να παρουσιάσει. Στην αρχή, λοιπόν, προσπαθήσαμε να χωρίσουμε τα επιστημονικά κομμάτια του αρχείου από εκείνα που είχαν σχέση με την οικογένεια –μία οικογένεια με πολύ μεγάλη ιστορία–, τη σχέση με τα αδέρφια, τη μητέρα του, τις σπουδές του στο εξωτερικό, τους φίλους του εδώ. Μετά καταπιαστήκαμε με το Μητρώο Ασθενών».

Το Μητρώο Ασθενών: 1937-1980

«Αν τα βιβλία με τις χειρόγραφες αφιερώσεις που βρίσκονται στη βιβλιοθήκη της οικίας αποδεικνύουν τη σχέση που είχαν οι Κατακουζηνοί με το λογοτεχνικό κόσμο της εποχής, το εντυπωσιακό Μητρώο Ασθενών αποδεικνύει τη σχέση που είχε ο Άγγελος με όλο τον κόσμο τότε, ως γιατρός στην Παμμακάριστο και στον Ευαγγελισμό», τονίζει ο Λευτέρης Πριναράκης. «Εντός του υπάρχουν πάρα πολλές ευχαριστήριες επιστολές από ασθενείς. Αν σας πω τα ονόματα που έχουμε δει, ο κίτρινος τύπος θα έκανε πάρτι. Αλλά φυσικά δεν γίνεται: ο ίδιος ο Κατακουζηνός προστάτευε με νύχια και με δόντια το ιατρικό απόρρητο».

«Το αρχείο είναι φοβερά αναλυτικό. Ως νευρολόγος ψυχίατρος, ο Κατακουζηνός κατέγραφε ποια ημερομηνία επισκέφθηκε ο ασθενής το ιατρείο, τι εξετάσεις του ζήτησε να κάνει, την πίεσή του, τα φάρμακα... Τα έγραφε όλα, όχι επιλεκτικά και όχι μόνο τα της δικής του εξειδίκευσης. Ζητούσε εξετάσεις αίματος, ακτινογραφίες θώρακος, αξονικές εγκεφάλου, μαγνητικές τομογραφίες. Πολλές φορές είχαμε αποτελέσματα εξετάσεων και ψάχναμε να βρούμε ένα κομμάτι αλληλογραφίας που συνέδεε τον ασθενή με τις εξετάσεις αυτές».

«Μας έκανε επίσης εντύπωση ότι από πάρα πολλούς ασθενείς του δεν λάμβανε καμία αμοιβή, τους περιέθαλπε εντελώς δωρεάν, παρόλο που τα οικονομικά και προσωπικά του στοιχεία ήταν πολύ ταπεινά». Δεν έπαιρνε χρήματα από τους φίλους του, δεν έπαιρνε χρήματα από ανθρώπους φτωχούς, ούτε από όσους είχαν καταγωγή από τη Λέσβο. «Το ξέρουμε γιατί έχει κρατήσει και καταγράψει τα

Αριστερή σελίδα:
Η Λητώ και ο Άγγελος
νιόπαντροι
στη Βενετία, 1934

Η Σοφία Ε. Πελοποννησίου στο ανακαινισμένο γραφείο του Άγγελου Κατακουζηνού στην οικία Κατακουζηνού

πάντα στα λογιστικά του: τι αγοράζε και από πού, από φρούτα και λαϊκή μέχρι τα χρήματα που ξόδευε σε ταξί».

Ρωτάω τον Λευτέρη Πριναράκη αν υπήρξε κάτι πιο συγκεκριμένο στο Μητρώο Ασθενών που να τον εξέπληξε.

«Ναι. Η αλληλογραφία με τους ασθενείς του έχει φοβερό κοινωνιολογικό ενδιαφέρον. Το να στέλνεις ένα γράμμα τη δεκαετία του '60 και να εκμυστηρεύεσαι σε έναν άλλο άνθρωπο –σε έναν επιστήμονα, και δη άντρα– ότι “αγαπώ μια άλλη γυναίκα”, είναι συγκλονιστική μαρτυρία: η γυναίκα αυτή γράφει στον Κατακουζηνό με τρόπο που δείχνει πως η ίδια θεωρεί ότι κάνει κάτι κακό, ότι έχει κάποια ασθένεια. Δυστυχώς δεν έχουμε την απαντητική επιστολή του, αλλά ξέρουμε από μαρτυρίες φίλων ότι ήταν από τους λίγους ιατρούς τη δεκαετία του '50, του '60, του '70 στους οποίους έρχονταν ασθενείς και του ανέφεραν τη σεξουαλική τους κατεύθυνση κι εκείνος δεν τους αντιμετώπιζε σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής, δηλαδή λέγοντάς τους πως υπάρχει μόνο το αρσενικό και το θηλυκό και οι αντίστοιχοι ρόλοι.

»Αντιθέτως, τους συμπεριφερόταν με φερή ευγένεια και ανοιχτότητα, προσπαθώ-

ντας να τους βοηθήσει να μην υποφέρουν οι ίδιοι από τις ιδέες που είχε φυτέψει μέσα τους η κοινωνία. Ο Κατακουζηνός ακουμπούσε τη ρίζα του προβλήματος και προσπαθούσε να δώσει μια ανθρώπινη λύση στον πόνο των ανθρώπων».

Συμπληρώνει η Σοφία Ε. Πελοποννησίου: «Το ζεύγος ήταν πολύ μπροστά από την εποχή του. Ο Ταχτσής, ας πούμε, τους είχε γράψει “ευτυχώς που σας γνώρισα και μπορώ να πω τη λέξη ‘σ’ αγαπώ”». Ο Κατακουζηνός είχε σώσει και τον **Ταχτσή** και τον **Τσαρούχη** από πολύ δύσκολες καταστάσεις, και ως φίλος και ως γιατρός».

Η αλληλογραφία

«Με την αλληλογραφία Γκίκα-Κατακουζηνού πρέπει κάποια στιγμή ν' ασχοληθεί κάποιος εμπεριστατωμένα», μου λέει η Σοφία, όταν τη ρωτώ για άλλα κομμάτια του αρχείου. «Όχι μόνο γιατί είναι η ιστορία της χώρας, αλλά και γιατί είναι ένα θαυμάσιο δείγμα ανδρικής φιλίας».

Οι δύο άνδρες αλληλογραφούσαν για τα πάντα, όπως μαθαίνω. Για τα σπουδαία αλλά και για τα απλά και καθημερινά: από την πολιτική κατάσταση στη χώρα και για θέματα τέχνης, μέχρι για το τι μαχαιροπύρουν και πιάτα παρήγγελλαν οι Κατακουζηνό στον Γκίκα, που ζούσε στην Αγγλία με τη γυναίκα του **Μπάρμπαρα Ρότσιλντ**.

«Από την αλληλογραφία τους αποδεικνύεται πως όλοι ήταν υποστηρικτές του Γεωργίου Μαύρου κι ότι κατά καιρούς πολλοί πολιτικοί τούς είχαν απογοητεύσει», λέει η Σοφία Ε. Πελοποννησίου. «Υπάρχουν και αστεία στοιχεία στην αλληλογραφία τους: Κάποια στιγμή ο Γκίκας βρέθηκε σε διαμάχη με τον γείτονά του στην Ύδρα, ο οποίος πήγαινε καθημερινά και πέταγε τα σκουπίδια του στη σκάλα του σπιτιού του. Και μια μέρα ο Γκίκας τσαντίστηκε τόσο πολύ, που βγήκε με το ξίφος κι άρχισε να τον κυνηγάει. Γρά-

φει στον Άγγελο: *Ε και τι να κάνω κι εγώ δηλαδή; Μια μου πετούσε τα σκουπίδια, μια κάτι άλλο, πήρα κι εγώ το ξίφος και τον κυνήγαγα. Είναι αυτός λόγος να μου κάνει μήνυση; Και θυμάμαι εδώ πάντα αυτό που γράφει η Λητώ στο βιβλίο της, πως τα χρόνια που ήταν φοιτητές και φίλοι στο Παρίσι ο Γκίκας και ο Κατακουζηνός, ο Γκίκας κυκλοφορούσε με μουστάκι, μονόκλ, ασημένιο μπαστούνι κι αν κάποιος τον ενοχλούσε, τον καλούσε σε μονομαχία», συμπληρώνει χαμογελώντας.*

Ο αρχιεργόμος Ελευθέριος-Βενιζέλος Πριναράκης στο «Πράσινο Δωμάτιο» του σπιτιού, τα έπιπλα του οποίου είναι σχεδιασμένα από τον σπουδαίο Αυστριακό αρχιτέκτονα Φόζεφ Χόφμαν (1870-1956)

Αν δεν είχε συμβεί η χούντα, αυτοί οι άνθρωποι θα είχαν οδηγήσει τη χώρα σε κάτι πολύ σπουδαίο

Αποψη του σαλονιού με τι δίφυλλες πόρτες ζωγραφισμένες στο χέρι από τον Νίκο Χατζηκυριάκο-Γκίκα

Ο ίδιος ο Άγγελος Κατακουζηνός έγραφε το 1977 στο περιοδικό *Τρίτο Μάτι* για εκείνα τα χρόνια στο Παρίσι: *[...] παίζαμε πόκερ [εγώ και ο Χατζηκυριάκος] με τον Βάρναλη και τον Ουράνη, που συμπλήρωναν το συννηθισμένο «καρρέ». Ο Βάρναλης είχε πάντα οικονομικές στεναχώριες. Ο Ουράνης, δημοσιογράφος, ανταποκριτής τότε του Έθνους, κι εγώ, φοιτητάκος, είχαμε περιορισμένα κι εμείς οικονομικά μέσα. Αλλά ο Χατζηκυριάκος είχε –σπάνιο για φοιτητή εκείνη την εποχή– κατάθεση στην τράπεζα. Λοιπόν, έπρεπε από αυτό το πόκερ ο Βάρναλης «να βγάλει κάτι». Τύχαινε όμως ο Χατζηκυριάκος να έχει καλό χαρτί και να κερδίζει. Και ο Βάρναλης, αντί να τα βάζει μ' εκείνον, τα έβαζε με μένα και μου έλεγε: «Κατάλαβες, φίλε μου; Εδώ πέρα πενόμεθα και το χαρτί πάει στον αριστοκράτη».*

«Είναι τόσο πλούσια τα στοιχεία που έχουμε από την αλληλογραφία του Άγγελου, για τόσα πολλά και διαφορετικά θέματα, με όλους όσους αλληλογραφεί, και τόσο απρόσμενα σύμφωνα με αυτά που ίσως περιμένεις να ασχολείται ένας νευρολόγος-ψυχίατρος, που αναρωτιέσαι αν σήμερα οι άνθρωποι ενδιαφέρονται για παρόμοια θέματα. Για παράδειγμα, έχουμε αλληλογραφία με την οποία ο Κατακουζηνός ζητάει από τον Σεφέρη και άλλους να του στείλουν ό,τι βιβλίο έχουν για τους θεοσοφιστές κι έχουμε στο αρχείο μας και κάποιες σελίδες από ένα βιβλίο που του στέλνει τελικά ο Σεφέρης. Ο Κατακουζηνός φαίνεται ότι ήθελε να γράψει κάτι γι' αυτούς, αν και δεν βρήκαμε ποτέ αυτή τη μελέτη. Σκεφτείτε όμως: ο Κατακουζηνός ήταν γιατρός, έκανε χειρουργικές επεμβάσεις, πήγαινε ταξίδια, δίδασκε στη Σορβόνη και ήθελε να γράψει και μια μελέτη για τους θεοσοφιστές! Πότε τα προλάβαιναν αυτοί οι άνθρωποι; Πού έβρισκαν τόση ενέργεια; Βρισκόντουσαν, χόρευαν, τραγουδούσαν, γελούσαν. Έμπαινε στο σπίτι ο Βενέζης και τραγουδούσε το “Νερατζούλα φουντωτή”, χωρίς κανένα τσιγάρο! Καμία μιζέρια. Ζούσαν την κάθε ώρα και στιγμή με αλήθεια και πάθος. Κάθε στιγμή είχε αξία γι' αυτούς!»

Ο Λευτέρης Πριναράκης κουνάει το κεφάλι καταφατικά και συμπληρώνει με έμφραση: «Μέσα από την επαφή μου με το αρχείο Κατακουζηνού, μέσα από τα βιβλία που είδα και κατέγραφα, κατάλαβα ότι οι άνθρωποι αυτοί αναγνώριζαν αξία στη ζωή των άλλων ανθρώπων: ούτε στα χρήματα, ούτε στα σπίτια, ούτε στα αυτοκίνητα – τα υλικά δηλαδή αγαθά. Δίνανε σημασία στην εμπιστοσύνη. Στην κατανόηση. Στην ανθρώπινη αγάπη. Και το μάθημα που πήρα εγώ μέσα από αυτή μου την εργασία είναι να μάθουν οι άνθρωποι να ζουν ως άνθρωποι, να εμπιστεύονται τους ανθρώπους: δεν είμαστε όλοι κακοί ή με κακόβουλες προθέσεις».

Τα μάθατε όλα αυτά μέσα από ένα αρχείο; ρωτώ εντυπωσιασμένη.

«Ναι. Μέσα από τις μαρτυρίες των ανθρώπων που εμπιστευτήκαν όχι μόνο τον γιατρό Άγγελο Κατακουζηνό, αλλά τον άνθρωπο Άγγελο Κατακουζηνό. Συγκινούμαι πολλές φορές όταν το λέω: το πόσο παλέψαμε να πάρουμε χαρτιά και τεκμήρια, που φαινομενικά δεν συνδέονταν μεταξύ τους, και να βγάλουμε νόημα απ' όλα αυτά. Και το νόημα να είναι ότι πρέπει να είμαστε δοτικοί και να μάθουμε να εμπιστευόμαστε περισσότερο τους ανθρώπους... Το να πάρεις ένα αρχείο και να το βάλεις στη σειρά, να νιώσεις αυτό που ένιωσε ο άνθρωπος που τηρήσε αυτό το αρχείο, είναι μια νίκη για εμάς. Σας το λέω και ανατριχιάζω. Γι' αυτό θέλω να το μεταφέρω στους ανθρώπους που θα έρθουν να το δουν. Τα τεκμήρια σου μεταφέρουν ένα τόσο ουσιαστικό νόημα: να εμπιστεύεσαι τους ανθρώπους και, κυρίως, να τους ακούς. Οι άνθρωποι αυτοί άκουγαν ο ένας τις ανάγκες του άλλου. Και βοηθούσαν ο ένας στις ανάγκες του άλλου. Υποστήριζαν ο ένας τον άλλο, δεν τον έκριναν. Δεν έλεγαν εγώ είμαι συγγραφέας, εγώ είμαι γιατρός, εγώ είμαι καλύτερος από σένα».

«Όσες αντιπαλότητες κι αν είχαν στη γενιά του Κατακουζηνού», συμπληρώνει η Σοφία, «από το αρχείο παίρνεις την αίσθηση πως δρούσαν πολλές φορές σαν ομάδα, που είχε έναν κοινό στόχο και πάλευε για την επίτευξή του: έβγαине π.χ. το βιβλίο του **Τερζάκη** στα αγγλικά; Θα έκαναν πάρτι. Κυκλοφορούσε το “Greek Heritage” σε επιμέλεια **Κίμων Φράιερ**; Η δεξίωση θα γινόταν στους Κατακουζηνούς. Γιόρταζαν το κάθε τι. Αν δεν είχε συμβεί η χούντα, αυτοί οι άνθρωποι θα είχαν οδηγήσει τη χώρα σε κάτι πολύ σπουδαίο. Ήρθε η χούντα και τους εξόντωσε... έφυγαν όλοι, ο ένας μετά τον άλλο, πικραμένοι. Θυμίζω πως αυτή η γενιά έζησε τη Μικρασιατική Καταστροφή, δύο Παγκοσμίους Πολέμους και εμφύλιο, και πάλι δεν το έβαλαν κάτω. Δημιούργησαν όλα αυτά που ακόμα δεν ξεπεράστηκαν από τις επόμενες γενιές. Κι όμως, είναι τόσο πρόδηλη η απογοήτευσή τους με τη μεταπολίτευση, που θυμίζει και την απογοήτευσή τους μετά την Κατοχή. Έβλεπαν γύρω τους ανθρώπους που συνεργάστηκαν με τον κατακτητή ή με τον δικτάτορα, ας πούμε, να ξαναβρίσκονται στα πράγματα».

Οι Κατακουζηνοί και η Αντίσταση

Στην πιο πρόσφατη έκδοση του Ιδρύματος, «*Βιβλία με Χειρόγραφες Αφιερώσεις στη Βιβλιοθήκη του Ζεύγους Κατακουζηνού*», βρίσκουμε και μια φωτογραφία της Λητώς στο σκοπευτήριο της Καισαριανής, τις πρώτες ημέρες απελευθέρωσης της Αθήνας τον Οκτώβριο του 1944, μεταξύ στελεχών αντιστασιακών οργανώσεων που τιμούν τους εκτελεσμένους της Κατοχής. Κρατάει ένα πλακάτ που γράφει «*Ζήτω το ΕΑΜ, Ζήτω το ΕΛΑΣ, Δημοκρατικό Κόμμα Ελλάδος*». Πώς ακριβώς συνδέεται ένα ζευγάρι αστών με την αριστερή αντίσταση;

«Οι Κατακουζηνοί ήταν μέλη της αντίστασης», λέει η Σοφία. «Ο Άγγελος Κατακουζηνός είχε μάλιστα σχέση με τη γαλλική αντίσταση, εξού και η φιλία του με τον [αντιστασιακό, τον πρώτο πρόεδρο της Γαλλίας στην Ελλάδα μετά τον πόλεμο] **Ζαν Μπελέν** (Jean Baelen). Ο Μπελέν βοήθησε να βρεθούν τα λεφτά για να χρηματοδοτηθεί η αποστολή των Ελλήνων φοιτητών με το περίφημο “Ματαρόα” στο Παρίσι, και για να σπουδάσουν με υποτροφία στη Γαλλία. Ξέρουμε επίσης πως στα χρόνια του πολέμου συναντιόντουσαν τα βράδια στο προηγούμενό τους σπίτι, στην οδό Πινδάρου, μια ομάδα γιατρών, με επικεφαλής τον Κατακουζηνό, κι έκαναν σχέδια για το πώς θα υπάρξει στο μέλλον ένα δημόσιο Ε.Σ.Υ.

»Εκανε πολλά πράγματα καθόλη τη σκοτεινή εκείνη περίοδο ο Κατακουζηνός, με κίνδυνο της ζωής του, από το να δημιουργήσει μέσα στην Κατοχή ιατρικό σύλλογο (έχουμε βρει το υδατόσημο που δημιούργησαν, το αρχείο) μέχρι να να αναμειχθεί στο σχέδιο διαφυγής του Μιχάλη Ακύλα, που δυστυχώς απέτυχε. Έχουμε επίσης στο αρχείο το χαρτάκι από το ημερολόγιο της 9ης Μαΐου του 1944, όπου ο Κατακουζηνός γράφει δίπλα σε έναν σταυρό: “*Τάκης. Εκτελέστηκε στην Πάτρα*”. Ήταν η μέρα που οι Γερμανοί κρέμασαν στην Πάτρα τον αγαπημένο του φίλο **Τάκη Πετρίδη**, στέλεχος της πολιτικής επιτροπής της Κυβέρνησης του Βουνού, μαζί με τον Χωμενίδη και τους υπόλοιπους».

«Κι όταν σκότωσαν οι Γερμανοί τους διακόσιους στην Καισαριανή, η Κατακουζηνού φόρεσε μαύρα και κατέβηκε και διαμαρτυρήθηκε –κι ενώ οι άλλοι της έλεγαν “Μα τι σας νοιάζει; Αυτοί ήταν κομμουνιστές!”, εκείνη απαντούσε: “Αυτοί ήταν Έλληνες!” Έτσι, στην επόμενη διαμαρτυρία, στο σκοπευτήριο στην Καισαριανή, δεν δίστασε να κρατήσει μια ταμπέλα που έγραφε “ΖΗΤΩ ΤΟ ΕΑΜ” – αυτή είναι η φωτογραφία στην οποία αναφέρεστε. Έχουμε ολόκληρη σειρά από φωτογραφίες από το ΕΑΜ και την Κατοχή στο αρχείο. Ίσως το πιο συγκλονιστικό απ' όλα είναι ένα χειρόγραφο σημείωμα που βρήκαμε και μαρτυρεί για τον Άγγελο πως “*κατά την απελευθέρωσιν συμμετείχε εις τας κομμουνιστικές διαδηλώσεις και εθεάθη να βαστάει εις χείρας το λάβαρον με τα εμβλήματα ΕΑΜ, ΚΚΕ, ΕΛΑΣ*”».

Οι χειρόγραφες αφιερώσεις

Διάσπαρτα μέσα στο σπίτι των Κατακουζηνών, οι φίλοι της Οικίας –το Δ.Σ. του Ιδρύματος– εντόπισαν δεκάδες βιβλία με ιδιόχειρες αφιερώσεις των συγγραφέων τους προς τον Άγγελο και τη Λητώ. Ηλιάς Βενέζης, Ιάκωβος Καμπανέλλης, Μένης Κουμανταρέας, Οδυσσεάς Ελύτης, Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, Κώστας Βάρναλης, Τάκης Παπατσώνης, Άγγελος Σικελιανός, Πώργος Θεοτοκάς, Πέτρος Χάρης, Αλέκος Φασιανός, Παντελής Πρεβελάκης, Πώργος Σεφέρης, Μυρτιώτισσα, Άγγελος Τερζάκης, Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Ροζέ Μιλιέξ, Αλμπέρ Καμύ, Γκορ Βιντάλ, Χάμπερτ Χάμφρι, Ευγένιος Ιονέσκο: αυτοί είναι μερικοί μόνο από τους ανθρώπους που χάρισαν στο ζεύγος Κατακουζηνού βιβλία τους γεμάτα ευχές και λόγια φιλίας – ενίοτε κι αγάπης. «Στους φίλους Άγγελο και Λητώ, απ' τους τόσο πια σπάνιας ευγένειας πνευματικούς ανθρώπους, με τις θερμότερες ευχές μου για το 1981» έγραφε ο Κώστας Ταχτσής στην αφιέρωση που τους είχε κάνει στο εσωφυλλο του «Καφενείου το “Βυζάντιο”».

Τα εξώφυλλα και οι σελίδες με τις αφιερώσεις των βιβλίων αυτών σκαναρίστηκαν, ψηφιοποιήθηκαν και οργανώθηκαν σε μία συγκινητική ψηφιακή έκδοση στην οποία το Ίδρυμα προσφέρει δωρεάν πρόσβαση.

πρέπει να μάθω κάποτε να μὴν πληγώνω τοὺς φίλους μου, τόσο περισσότερο ἐπειδὴ δὲν εἶμαι ἀρκετὰ δυνατός γιὰ νὰ μὴν ἔχω ὑστερα φοβερὲς ἐνοχές. Ζῶν λοιπὸν μὴ μικρὴ διευκρίνιση σχετικὰ μὲ τὴν ἀμχανία γραφῆ μου στὸ λεύκωμα -- τί καλὰ ἂν καὶ τὰ SCRIPTA ἦταν καμιά φορά πτερόεντα; Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀλήθεια ὅτι δὲν πιστεύω στὸ ρῆμα "ἀγαπᾶ", πιστεύω, ἀλλ' ἀκριβῶς γι'αὐτὸ δέ μ' ἀρέσει νὰ κῆνω κατὰχρησι. Ὁ ἄποδοξος βέβαια νὰ γράφω ὅ, τι δὴκοτε ἄλλο. Ἀλλὰ στὴν ἀμχανία μου, εἶπες: "Ἀν γράφεις καὶ 'στὴ Λητώ μὲ λατρεία', ἀκόμα καλύτερα." θεωρῶν τὸν ὄρο 'λατρεία' ὑπερβολή, πῆγα στὸν ἀμέσως ἐπόμενον, τὴν 'ἀγάπη', κι ἔγραφα αὐτὸ πού ἔγραφα. Ἀλλ' ἄργησα πολὺ νὰ κοιμηθῶ... Δὲν τὸ λέω τώρα γιὰ νὰ δικαιολογηθῶ, ἀλλὰ -- Ἰὸν δέ μ' ἀρέσει νὰ ἐκφράζω τὴν ἀγάπη μου μὲ λόγια, στὴν οἰκονομία μου μάλιστα τὴν ἐκφράζαμε μέ... καβαγάδες, 2ον, σὺν ἀνθρώπου πού γράφει, λειτουργῶ διανοητικὰ, τὸ πρῶτο πράμα πού γράφω εἶναι πάντα χαζό, ὑστερα τὸ διαβάζω σάν τρίτος, καὶ σάν τρίτος τὸ διορ-

.2.

θώω, διορθώω δηλαδή τόν εαυτό μου, κι έτσι έχω γράψει
τά λίγα που, χω γράφει. Είναι κι αυτό μία έκφραση της
άρκετα ύγιους σχιζοφρενείας μου -- ποιάς υγιής ανθρωπος
στον καιρό μας δεν είναι καί λίγο σχιζοφρενής; Τί άλλο
σημαίνει μεταβατική περίοδος, παρά τό να,σαι ο μισός
στό παρελθόν κι ο άλλος μισός -- αν αξίζεις βέβαια τ'
άλλοι σου -- στο μέλλον;

Εὐχαριστοῦ γιά χτές βράδι -- ὅλα ἦταν τέλεια.

Μέ εἰλικρινῇ αἰσθήματα φιλίας

Pharynx

[illegible]

96.12.53

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Зары каргоу з'явіліся
 14 верасня каля 11 гадзін
 першыя дзядушкі пер
 — Ш. У. Т. 1970
 6.10.1970

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ «ΔΙΟΛΩΝΗ» Ε. Κ. ΛΑΖΟΥ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 17 - ΑΘΗΝΑΙ 1970

ROYAL GREEK EMBASSY.

51. UPPER BROOK ST. W. I.

Title 16-

Spauld & Koppitz.

Τότε οι σκληροί έγραψαν τις
πιστολές. Είναι μεγάλες οι
καρδιές τους να δώσουν έξω από
εδώ. Τους έπεισαν να φύγουν
από το σπίτι. Τη Λευκάδα που
εξεπρόσχεσε πως MAY ⁴⁵¹⁹ ^{ημερ.} ^{ημερ.}
είναι 9 και 10 γιό να απομακρυνθεί
από τους ανθρώπους. Η Λευκάδα
είναι βόρεια της. Η Μαρία έχε
τό δικό της όλο τις που και η
βόρεια βίβλος τους βίβλος.
Αλλά οι βίβλος έπεσαν αμέσως.

Τό Cambridge είναι καλό και
δυνατά μαθησιακό. Είναι όμορφο
και έχεις φίλους και 263. Αλλά
είναι λίγο πιο μακριά από το κέντρο της
πόλης, αλλά έχει δύο γραφεία.

καὶ ἀνίσταται
καὶ ἔσται

1597

Ευχαριστώ Αγαπητοί μου φίλοι
 για τις τόσο γρήγορες και καλές
 ανταποκρίσεις απαντήσεις, με
 τις οποίες είχαμε μια γρήγορη
 1981. *Βραχάκης*

Κρατικός

38 из 39 пунктов
Ранс 6

Que ces fleurs nous apportent à tous deux
mes

Meilleurs

væux

et souhaits

sincères

pour 1965, avec mon

Αγρωπιότο

Σία ράρα βίβρα σία τινός σου
 Λό σολιός σου αϊτέ, Κρά,
 Λοότρε αϊέ Λο ιαυό σου
 Σ'αράσασα ναι Λι χαρά

Μ' ἐπὶ τοῦ πάλαι καὶ πρῶτον
ταπεινῶς νῦν καὶ ἐν ἡλικίᾳ
καὶ τῇ ἐν ἡλικίᾳ ἔχον ἀποδοῦναι
πρὸς τὴν ἐξουσίαν καὶ ἀρχὴν.
ἐν τῇ ἐξουσίᾳ

"Εγώ θα είμαι πάντα
 μαζί σου πάντα
 τόσο όσο είσαι και εσύ μαζί μου."

ὅσοι τὸ ἀγαθὸν ἐκείνου
 εἶναι βίην ἔχει ἀποσφύρει
 πάντες οὐ δύναται διατελεῖν.
 ἕνα αἰῶνιο μαρτυρεῖ
 αὐτὸν ὑψηλὸν ἢ ἄνθρωπον οὐ μαρτυρεῖ.

1.Επιστολή του Κώστα Ταχτσή στο ζεύγος, 10/11/81

2.Αφιέρωση της Σταυρίτσας Μολυβιάτης-Βενέζη στο τελευταίο βιβλίο του Ηλία Βενέζη, «Στις ελληνικές θάλασσες», 26/12/73

3.Αφιέρωση του Ευάγγελου Παπανούτσου, 6/10/70

4.Μέρος ποιήματος της Μυρτιώτισσας, αφιερωμένο στη Λητώ

5.Γράμμα του Γ. Σεφέρη στον Άγγελο, από το Λονδίνο

6.Αφιέρωση του Κώστα Ταχτσή, Πρωτοχρονιά 1981

7.Αφιέρωση της Ζακλίν ντε Ρομιγί, 21/12/64

«Αυτό το βιβλίο, όπως και όλα τα βιβλία του Ιδρύματος, έγινε σε συνεργασία με τον **Δημήτρη Χατζημαρινάκη**», τονίζει η Σοφία Ε. Πελοποννησίου, «έναν άνθρωπο γεμάτο μεράκι, που αφιέρωσε όλη του τη ζωή στα βιβλία. Εργαζόταν για χρόνια στο ιστορικό αρχείο της Εθνικής Τράπεζας. Η συμβολή του στα βιβλία μας είναι πολύτιμη και μοναδική: είναι ο σχεδιαστής, ο γραφίστας, ο άνθρωπος που έστησε όλες μας τις εκδόσεις και ήταν δίπλα μου όταν πρωτοστήσαμε την Οικία Κατακουζηνού το 2008».

Στην έκδοση «Βιβλία με Χειρόγραφες Αφιέρώσεις στη Βιβλιοθήκη του Ζεύγους Κατακουζηνού» ο Χατζημαρινάκης δεν έχει στήσει απλώς μια σειρά από εξώφυλλα και αφιέρώσεις, μα έναν ολόκληρο κόσμο: έγγραφα, επιστολές, σημειώματα, ημερολογιακές καταγραφές, ευχετήριες κι επισκεπτήριες κάρτες και φωτογραφικό υλικό από το αρχείο που επιμελήθηκαν ο Ζήσιμος Χ. Συνοδινός και ο Λευτέρης Πριναράκης. Όλα αυτά παισιώνουν τις ιδιόχειρες αφιερώσεις, αναβιώνοντας το ζωντανότατο δίκτυο των φίλων και των γνωστών του Άγγελου και της Λητώς: «Είσαι ο ΕΛΛΗΝΑΣ όπως τον φανταζόμουν στα δεκαεφτά μου χρόνια στο Αλγέρι, τότε που ονειρευόμουν να επισκεφθώ την Ελλάδα, ο τέλειος συγκερασμός Ιπποκράτη και Σωκράτη», γράφει ο Καμύ στον Άγγελο Κατακουζηνό.

Οι εχθροί

Μα καλά, εχθρούς και κόντρες δεν είχε ο Άγγελος Κατακουζηνός; αναρωτιέμαι μετά από όλα αυτά τα εγκωμιαστικά τεκμήρια από το αρχείο του.

Φυσικά. Παρότι είχε εκπληκτικό ερευνητικό έργο στη νευρολογία στη Γαλλία, οι εδώ κλίκες της Ιατρικής Σχολής απέρριψαν την αίτησή του να γίνει καθηγητής στην Ιατρική Αθηνών, με τη δικαιολογία ότι από την αίτησή του έλειπε το φωτογραφικό υλικό και ότι ήταν τόσο καλός ομιλητής που θα μπορούσε, θεωρητικά, να παρασύρει τους φοιτητές σε λάθος κατεύθυνση...

«Την εργασία του που κατέθεσε –πλήρως τεκμηριωμένη και με φωτογραφικό υλικό– για να γίνει καθηγητής στην Ιατρική Σχολή των Αθηνών τη βρήκαμε στο αρχείο του. Ο Κατακουζηνός κατέθεσε μήνυση για τα ψέματά που οδήγησαν στην απόρριψή του και στη δίκη που ακολούθησε (την οποία κέρδισε) ο καθηγητής που τον απέρριψε ισχυριζόμενος απουσία φωτογραφιών, δήλωσε “α, δεν τις είχα δει. Αλλά τώρα ψήφισα και δεν μπορώ ν’ αλλάξω την ψήφο μου”», μου εξηγεί η Σοφία Ε. Πελοποννησίου μ’ ένα γλυκόπικρο χαμόγελο. Δύο χρόνια αργότερα, ο Κατακουζηνός θα γίνει καθηγητής Ιατρικής στη Σορβόνη: η καλύτερη απάντηση στους εχθρούς του στην Αθήνα.

«Τα ίδια του έκαναν και αργότερα», λέει η Σοφία, όταν του είπαν να καταθέσει τα χαρτιά του για να γίνει ακαδημαϊκός και την τελευταία στιγμή οι ίδιοι οι συνάδελφοί του, οι γιατροί, δεν τον πρότειναν, ξέροντας πως αν το όνομά του ετίθετο σε ψηφοφορία, οι ακαδημαϊκοί φίλοι του, καλλιτέχνες –ο Γκίκας, ο Βενέζης– θα τον ψήφιζαν».

«Στο αρχείο βλέπουμε κι άλλα πράγματα: υπάρχει ένα γράμμα στο οποίο ο αποστολέας του γράφει περίπου το εξής: “*πώς εσύ, ένας σοβαρός επιστήμονας, είσαι παντρεμένος με τη Λητώ, που χορεύει, που διασκεδάζει...*” Βλέπετε, η Λητώ φορούσε όλα αυτά τα εξεζητημένα ενδύματα που της έφτιαχνε ο Τσαρούχης και κέρδιζε όλα τα μπαλ ντε тет και βρίσκονταν διάφοροι κακόβουλοι τριγύρω του που του έστελναν γράμματα προσπαθώντας να θίξουν τη γυναίκα του».

«Η υπήρχαν άνθρωποι που του έβαζαν επί τούτου τρικλοποδιές. Βρισκόταν στη Γαλλία, ας πούμε, κι έκανε εγχειρήσεις εγκυφάλου και τον πείθει ο Κατσιμπαλής και ο αδερφός του, Ιωάννης Κατακουζηνός, να επιστρέψει στην Αθήνα και να εργαστεί δίπλα στον Πατρίκιο στον Ευαγγελισμό, που ήταν από τους σημαντικότερους γιατρούς – να εξελιχθεί δίπλα του. Έρχεται, λοιπόν, και, μέσα στον πόλεμο, σώζει ασθενείς κάνοντας ειδική μελέτη για τα κρουοπαγήματα [την οποία, παρεμπιπτόντως, ο κατοχικός υπουργός Μανιαδάκης απαιτούσε να αλλάξει, γιατί ο Κατακουζηνός, μετά από έρευνα, εισηγούνταν ότι οι φαντάροι δεν πρέπει να καπνίζουν – και αφού ο Άγγελος αρνήθηκε, έσβησε ο ίδιος ο Μανιαδάκης το επίμαχο σημείο: το έχουμε ακόμα κι αυτό στο αρχείο].

» Όταν όμως έρχεται η ώρα να διαδεχθεί τον Πατρίκιο στη θέση του στο νοσοκομείο, αυτό δεν έγινε. Είχε έναν πολύ συγκεκριμένο εχθρό ο Άγγελος –του οποίου το όνομα ξέρω αλλά δεν θα το πω. Ήταν Γερμανόφιλος, ενώ ο Κατακουζηνός ήταν Γαλλόφιλος. Ο συγκεκριμένος του πήγαινε συνεχώς κόντρα, μια ολόκληρη ζωή».

«Αν κρίνουμε, πάντως, από τα δημοσιεύματά της εποχής, τα οποία μπορεί να ανατρέξει πολύ εύκολα, καθώς και από τα γράμματα, τα τηλεγραφήματα και τις κάρτες που έλαβε η Λητώ όταν ανακοινώθηκε ότι ο Άγγελος έφυγε από τη ζωή, συμπεραίνουμε ότι ο Κατακουζηνός ήταν ένας άνθρωπος πολύ αγαπητός», συμπληρώνει ο αρχειονόμος Λευτέρης Πριναράκης.

«Από την αρχή της καριέρας του μέχρι το τέλος της ζωής του, λάμβανε μεγάλη αγάπη από τον κόσμο, και μάλιστα χωρίς να την επιδιώκει. Είναι πολύ λίγα όσα “άσκημα” μπορεί να γράφτηκαν για τον Κατακουζηνό, σε σχέση με αυτά που επαινούν το έργο του, θέλω να πω. Μέσα από το αρχείο, εγώ βλέπω τον Άγγελο Κατακουζηνό σαν εμβληματική προσωπικότητα».

Και οι φίλοι. Και η αγάπη.

«Όλα αυτά που έχουν βρεθεί στο αρχείο μάς θυμίζουν πόσο σημαντικοί είναι οι φίλοι», συλλογίζεται η Σοφία Ε. Πελοποννησίου, λίγο ως σύνοψη της τόσων χρόνων πορείας της μέσα στη ζωή και το σπίτι του Άγγελου και της Λητώς. «Το τι είσαι έχει να κάνει και με τους φίλους που έχεις: ποιους αγαπάς και ποιοι σε αγαπούν. Η Λητώ δεν είχε τόσους φίλους όσους ο Άγγελος: ήταν μούσα, ήταν πολύ αγαπητή, ήταν μέσα σε όλα, αλλά οι φίλοι της ήταν, βασικά, φίλοι του Κατακουζηνού. Η αλληλογραφία της είναι με τους φίλους του Κατακουζηνού. Κοινωνικές σχέσεις είχε πάρα πολλές, αλλά αυτό το επίπεδο φιλίας που συναντάς στις επιστολές του Κατακουζηνού με τον Γκίκα, τον Κατσιμπαλή, τον Τεριάντ, δεν το είχε. Είναι λες και αφιέρωσε όλη της τη ζωή σ’ εκείνον. Και βρίσκω πολύ συγκινητικό πως άρχισε στα 75 της χρόνια να γράφει ένα βιβλίο για εκείνον και τη ζωή τους, για να του το κάνει δώρο για τα πενή-

Η Λητώ με τον Καμύ

ντα χρόνια γάμου τους. Και πως μετά τον θάνατό του άφησε την Οικία Κατακουζηνού με όλα τα υπάρχοντα, για να μείνει έντονη ηθύμηση αυτού του ανθρώπου. Ήταν λες και δημιούργησε για μένα και μου παρέδωσε ένα παμουκικό “Μουσείο της Αθωότητας”, που βασίζεται σε μια αληθινή ιστορία: την ιστορία του γάμου της. Άφησε πίσω ένα σπιτι-μουσείο, απόδειξη της ιστορίας τους!»

«Αν διαβάσει κανείς το βιβλίο της Λητώς, θα καταλάβει πως οι άνθρωποι αυτοί προσπαθούσαν ν’ αλλάξουν αυτόν τον τόπο», συμπληρώνει ο Λευτέρης Πριναράκης. «Ζούσαν τη ζωή τους μέσα στην εξέλιξη της εποχής τους και της κοινωνίας τους, αλλά δεν ξεχνούσαν τα βασικά που πρέπει να έχει ένας άνθρωπος μέσα του: τον σεβασμό στους άλλους ανθρώπους, στα ζώα, στο περιβάλλον. Εγώ αυτά σας τα λέω χωρίς να τους έχω γνωρίσει: είναι μόνο ό,τι προκύπτει από το αρχείο και τα βιβλία τους».

«Θα καταλάβει όμως και γιατί η χώρα μας έχει υποφέρει μέχρι σήμερα», λέει η Σοφία Ε. Πελοποννησίου. «Πατί η επαφή με το αρχείο είναι σαν να σε συμβουλευεί: Ζήσε! Ζήσε! Ζήσε!» Ποιος έχει το πάθος να τα λέει αυτά σήμερα; **Α**

Ο ηθοποιός είναι για μένα πάντα στο επίκεντρο

Μιλήσαμε με τον καταξιωμένο σκηνοθέτη με αφορμή την παράσταση **«Μέχρι να σβήσουν τ' άστρα»** στο Θέατρο Χώρα

Της ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ

Βρεθήκαμε σε ένα καφέ στο κέντρο της Αθήνας, αρκετά νωρίς το πρωί, ώστε να προλάβει το κολυμβητήριό του στην παλιά γειτονιά του στα Ιλίσια, όπου προπονείται καθημερινά. Αν και αφορμή για τη συνάντησή μας ήταν το **«Μέχρι να σβήσουν τ' άστρα»** της Μπεθ Στιλ, που σκηνοθετεί στο Θέατρο Χώρα, η συζήτησή μας κάλυψε ένα ευρύ φάσμα της καριέρας του και των συνηθειών του, με αποτέλεσμα να περάσει η ώρα δίχως να το καταλάβουμε και εντέλει να χάσει την προπόνησή του...

«Γεννήθηκα απέναντι από εκεί που είναι τώρα το κολυμβητήριο, όπου πηγαίνω σχεδόν καθημερινά τα τελευταία 30 χρόνια», μου λέει. «Έχω μεγαλώσει στα Άνω Ιλίσια. Ήταν μια λαϊκή μικροαστική γειτονιά, με πολλούς Μικρασιάτες και Κωνσταντινουπολίτες. Άλλωστε αυτή είναι και η δική μου καταγωγή. Σ' εκείνο το σημείο υπήρχε ένα γήπεδο, κι εμείς σκαρφαλώναμε στον τοίχο του και από εκεί είχαμε θέα όλη την Αθήνα. Τότε τα σπίτια ήταν το πολύ διώροφα, δεν υπήρχε η σημερινή ανοικοδόμηση. Έχουν αλλάξει πολλά από τότε. Αυτό το παλιό γηπεδάκι των παιδικών μου χρόνων χωρίστηκε στα δύο κι έγινε ένα γήπεδο μπάσκετ και το κολυμβητήριο».

«Μέχρι να σβήσουν τ' άστρα» Η συνάντηση με τη θεατρική συγγραφέα Μπεθ Στιλ

Μετά τη μεγάλη επιτυχία του **«Μια άλλη Θήβα»**, έργο που σημείωσε ρεκόρ εισιτηρίων, ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος σκηνοθετεί αυτή την εποχή το τελευταίο έργο της Μπεθ Στιλ **«Μέχρι να σβήσουν τ' άστρα»**. Το έργο, που έκανε πρεμιέρα πέρυσι στο Εθνικό Θέατρο του Λονδίνου και μεταφέρθηκε στο West End, ενθουσίασε κοινό και κριτικούς κερδίζοντας το Βραβείο Ολίβιε καλύτερου νέου έργου (2024). Στην Ελλάδα παίζεται για πρώτη φορά, στο Θέατρο Χώρα, αφού η Αθήνα είναι ο πρώτος ευρωπαϊκός του σταθμός μετά την Αγγλία.

Όλα ξεκίνησαν όταν είδε στο Λονδίνο την παράσταση ο γιος του και καλλιτεχνικός διευθυντής Μίλτος Σωτηριάδης και αποφάσισε να το προτείνει για τον προγραμματισμό του ΘτΝΚ της σεζόν 2025-26. Όταν το είδαν ο Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος και η σύζυγός του, Κοραλία, κανόνισαν μια συνάντηση με τη συγγραφέα. «Στη συνάντηση», μου λέει, «η Μπεθ Στιλ εμφανίστηκε με όλη την οικογένειά της, άλλωστε και στο κείμενό της έχει πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία, αλλά αυτός που μου κέντρισε το ενδιαφέρον ήταν ο πατέρας της. Ήταν ανθρακωρύχος που τώρα έχει βγει στη σύνταξη. Όταν τον είδαμε, μας έκανε εντύπωση πόσο όμορφος και καλοντυμένος ήταν, γεγονός που δεν συνάδει με την εικόνα που είχαμε στον νου μας για τους ανθρακωρύχους. Αυτός έμοιαζε λες και ήταν στη Βουλή των Λόρδων. Τόσο εντυπωσιακός ήταν».

— Ο Τσέχωφ ήταν το σημείο «συνάντησής σας» με την

Μπεθ Στιλ;

Η Μπεθ Στιλ δεν έχει αντιγράψει, αλλά έχει εμπνευστεί από τις «Τρεις αδελφές» και γενικότερα από τον Τσέχωφ, καθώς είναι ένας θεατρικός συγγραφέας που αγαπά και θαυμάζει. Κι εγώ αγαπώ τον Τσέχωφ. Οπότε, ναι, αυτό ήταν για εμάς το σημείο συνάντησης. Υπάρχουν βέβαια και πολλά στοιχεία από διάφορα έργα του στο κείμενό της. Όπως, για παράδειγμα, στη σκηνή που μπαίνει ο Φιρς στον «Βυσσινόκηπο», έτσι μπαίνει και η Θεία Κάρολ στο «Μέχρι να σβήσουν τ' άστρα». Γενικά ο ρόλος της θείας είναι πολύ ενδιαφέρων, καθώς αποτελεί έναν συνδετικό κρίκο μεταξύ όλων των προσώπων.

— Το έργο αυτό είναι πολύ σύγχρονο, καθώς γράφτηκε το 2024. Πού έγκειται η δύναμή του;

Μιλάει για πολύ συγκεκριμένα ζητήματα, όπως την ιστορία των ανθρακωρύχων, τα οποία εμείς ως Έλληνες δεν τα έχουμε ζήσει καθόλου, με εξαίρεση ίσως την περιοχή της Κοζάνης. Αλλά, αν και ξεκινά από ένα τοπικό θέμα —τη ζωή μιας συγκεκριμένης οικογένειας— καταφέρνει να γίνεται οικουμενικό και να μας αφορά όλους. Αυτό νομίζω ισχύει για τα καλά έργα, στην τέχνη γενικότερα.

— Πώς έγινε η επιλογή των ηθοποιών;

Για κάθε έργο, όταν ψάχνεις να βρεις ηθοποιούς, το πρώτο πράγμα που κάνεις είναι να προσπαθείς να νιώσεις σε ποιον ταιριάζει ο εκάστοτε ρόλος. Θέλω να σταθώ λίγο σ' αυτό το κομμάτι, καθώς χρειάζεται μεγάλη προσοχή στο ψάξιμο και προσωπικά δίνω μεγάλο βάρος. Γι' αυτό και συχνά μου λένε ότι κάνω καλές διανομές. Άλλωστε το δικό μου κέντρο είναι ο ηθοποιός. Ένας σκηνοθέτης που θέλει να κάνει σωστά τη δουλειά του πρέπει να ακούει τους ηθοποιούς. Εγώ δεν νιώθω καθόλου την ανάγκη να συμπεριφέρομαι εξουσιαστικά, κάτι που παλιότερα συνέβαινε στο θέατρο. Ευτυχώς με το #MeToo έχουν αλλάξει πολλά πράγματα.

— Ποια είναι τα βασικά θέματα που θίγει το έργο; Για παράδειγμα, βλέπουμε ότι οι ισορροπίες στην οικογένεια αλλάζουν με την είσοδο του Μάρεκ, του μελλοντικού γαμπρού, που είναι μετανάστης, και η οικογένεια δεν φαίνεται να τον συμπαθεί και να τον εγκρίνει...

Ακριβώς, αυτό είναι ένα κεντρικό θέμα που θίγεται μέσα στο κείμενο της Μπεθ Στιλ, και μας αφορά όλους. Και επειδή το έργο διαδραματίζεται στην επαρχία και όχι στο Λονδίνο, αυτό το ζήτημα έχει μεγαλύτερη βαρύτητα, καθώς οι σχέσεις των ανθρώπων στις μικρότερες κοινωνίες είναι διαφορετικές. Οι τρεις αδελφές ήταν πάρα πολύ ενωμένες. Είχαν μια πολύ ωραία σχέση μεταξύ τους, μέχρι που μπήκαν στις ζωές τους οι γάμοι. Οπότε άρχισαν να γίνονται πράγματα που, όπως λέμε... συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες. Παράλληλα, όπως σας είπα και πριν, το κείμενο αναφέρεται έμμεσα στη ζωή των ανθρακωρύχων. Οι τρεις αδελφές ζουν τον απόηχο μιας εποχής, τη μεγάλη φτώχεια και την ανεργία που ακολούθησε το κλείσιμο των ορυχείων στη δεκαετία του 1980, έπειτα από μεγάλες απεργίες. Έτσι βλέπουμε ότι ο σύζυγος της Χέιζελ είναι άνεργος. Και του προσφέρει δουλειά ο Πολωνός μετανάστης που πρόκειται να παντρευτεί τη Σύλβια, ο Μάρεκ. Αυτό με τίποτα δεν το θέλει ούτε εκείνος ούτε η γυναίκα του. Παράλληλα, έχει ερωτευτεί την αδερφή της, τη Μάγκι, δίχως να το θέλει. Εκείνη πάλι —αν και τον έχει ερωτευτεί επίσης— δεν θέλει να χαλάσει την ιερή σχέση με τις αδελφές της και προτιμά να απομακρυνθεί. Αυτά είναι ζητήματα που φέρνουν συ-

ΒΑΓΓΕΛΗΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ

Δεν νιώθω καθόλου την ανάγκη να συμπεριφέρωμαι εξουσιαστικά, κάτι που παλιότερα συνέβαινε στο θέατρο. Ευτυχώς με το #MeToo έχουν αλλάξει πολλά πράγματα.

γκρούσεις, μικρότερες ή μεγαλύτερες.

— Το έργο ξεκινά με έναν γάμο, με χαλαρές στιγμές αλλά εξελίσσεται πολύ σκληρά...

Σκέφτομαι μερικές φορές ότι αυτό που συμβαίνει στους γάμους μπορεί να συμβαίνει ενίοτε και στις κηδείες. Το βράδυ που ξενυχτάνε τον νεκρό, από μια ώρα κι έπειτα αρχίζουν να πίνουν και μιλάνε για τα καλά και τα άσχημα, και τότε μπορεί να βγουν κάποια άπλυτα στη φόρα. Στη δική μας περίπτωση, στον γάμο, η μέρα ξεκινά με αυτή τη χαλαρότητα της χαράς. Έχουμε παρούσες τρεις γενιές: τις τρεις αδερφές, τις κόρες τους και τη θεία που αντιπροσωπεύει τη γενιά της μητέρας τους, η οποία δεν είναι εν ζωή. Βλέπουμε τις γυναίκες να βάζονται και να ετοιμάζονται, ενώ οι μικρές παίζουν. Η μία από τις δύο είναι ακόμη μικρή ενώ η άλλη είναι στην εφηβεία, μες στην αντίδραση. Και σιγά σιγά αρχίζουν να βγαίνουν στην επιφάνεια διάφορα θέματα, τα οποία όλο και σοβαρεύουν, κι όσο πάμε προς το τέλος σκληραίνει, συμβαίνουν πολλά ακραία πράγματα. Και φυσικά, όσο και να προσπαθούν να κρυφτούν από τα παιδιά, εντέλει δεν το καταφέρνουν. Τα παιδιά βλέπουν πολύ περισσότερα πράγματα απ' ό,τι πιστεύουν οι γονείς ή απ' ό,τι πρέπει. Αλλά παράλληλα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η έφηβη κόρη –που γνωρίζει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γονείς της– θέλει να τραβήξει την προσοχή τους. Με έναν τρόπο ανορθόδοξο. Μιμούμενη βέβαια τους μεγάλους, κάτι που είδε και δεν έπρεπε να είχε δει... Με την πράξη της, μέσα στην απελπισία της, θέλει να περάσει το μήνυμα: «σας βλέπω, ξέρω τι κάνετε».

Η συζήτηση έρχεται αναπόφευκτα και στο «Μια άλλη θήβα», το έργο που σημείωσε ρεκόρ εισιτηρίων κι έκλεισε λίγο πριν τα Χριστούγεννα την τέταρτη σεζόν παραστάσεων, αλλά δυστυχώς δεν θα συνεχιστεί...

«Το έργο αυτό μας το πρότεινε η μεταφράστρια Μαρία Χατζηγεμμανουήλ, με την οποία έχουμε γίνει φίλοι με τα χρόνια. Στη συγκεκριμένη παράσταση δούλεψε πάρα πολύ το “στόμα με στόμα”. Όση διαφήμιση και να κάνεις, όσο υψηλό μπάτζετ και να έχεις, τελικά το “στόμα με στόμα” πάντα δουλεύει. Και όντως το “Μια άλλη θήβα” ήθελε τον χρόνο του για να μαθευτεί. Έχω κάνει παραστάσεις, μέτριες, καλές, καλύτερες, πολύ καλές, όλη την γκάμα. Αυτή είναι ένα φαινόμενο. Πώς αγκαλιάστηκε από τόσες χιλιάδες κόσμοι ούτε εμείς δεν το έχουμε συνειδητοποιήσει. Σχετικά με την τρέχουσα σεζόν, εμείς δεν θέλαμε να σταματήσει, αλλά έπρεπε, καθώς οι ηθοποιοί είχαν άλλες ανάγκες επαγγελματικές, τις οποίες έπρεπε να σεβαστούμε. Και είχαμε μια πολύ καλή συνεργασία και με τους δύο».

— Έχετε σκεφτεί να το ανεβάσετε με άλλο καστ;

Δυστυχώς εδώ δεν είμαστε Αγγλία, που οι μεγάλες επιτυχίες πάνε στο West End, γεγονός που σημαίνει απευθείας νέα διανομή. Στην Ελλάδα δεν γίνεται αυτό, αν και είναι πολύ σωστό. Αρκεί να βρεις φυσικά τους αντίστοιχους ηθοποιούς. Εγώ πάντα ξεκινάω να φτιάχνω τον θίασο από τους ηθοποιούς που ξέρω. Αν δεν μου ταιριάζουν, τότε ανοίγομαι και σε άλλους χώρους. Ή και με άλλους τρόπους. Τον Θάνο Λέκκα τον γνώριζα και είχα συνεργαστεί μαζί του και άλλες φορές. Από την άλλη, ο Δημήτρης Καπουράνης ήταν από τους καινούργιους. Ήρθε στην παράσταση έπειτα από οντισιόν.

— 30 σχεδόν χρόνια θέατρο του Νέου Κόσμου. Ποιος είναι ο απολογισμός σας;

Το θέατρο του Νέου Κόσμου ξεκίνησε λίγο πριν το 1997, δηλαδή πλησιάζουμε τα 30 χρόνια, ως ένα δι-

κό μου όραμα για να κάνω θέατρο μέσα σε συνθήκες που να μου ταιριάζουν. Από την αρχή οι παραστάσεις που επιλέγαμε ήταν κοινωνικο-πολιτικού περιεχομένου, με μια προτίμηση στα σύγχρονα κείμενα, κάτι που δεν έχει αλλάξει μέχρι και σήμερα. Ήταν τότε μια εποχή που οι παλιές βιοτεχνίες και τα παλιά εργοστάσια άλλαζαν ταυτότητα και μάλιστα δίνονταν και χρηματοδοτήσεις γι' αυτόν τον σκοπό. Τη συγκεκριμένη περίοδο που ξεκινούσα δίνονταν ακόμη αρκετά χρήματα και επιχορηγήσεις στον πολιτισμό. Υπήρχε όραμα. Τώρα πλέον όλα αυτά έχουν μειωθεί ή καταργηθεί.

— Διατελέσατε και καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Αθηνών σε ένα κρίσιμο διάστημα. Τι κρατάτε από αυτή την εμπειρία;

Ήταν πάρα πολύ ζόρικο, αλλά και μια εμπειρία τεράστια για μένα. Κλήθηκα σε πέντε εβδομάδες να φτιάξω ένα πρόγραμμα για 1-1,5 μήνα, όσο δηλαδή διαρκεί το φεστιβάλ. Ήταν η εμπειρία μου από το θέατρο του Νέου Κόσμου αυτό που μου έδωσε τα φτερά να το τολμήσω. Δούλεψα με τον τρόπο που ήξερα να δουλεύω, παρόλο που τα μεγέθη εδώ ήταν άλλα, τόσο τα κτιριακά όσο και τα καλλιτεχνικά. Αλλά χρησιμοποίησα τη γνώση μου και την εμπειρία μου ώστε να το φέρω εις πέρας. Για παράδειγμα, έχω μεγάλη ικανότητα να στήνω ομάδες. Οπότε αυτό βοήθησε τόσο στην επιλογή των συνεργατών μου όσο και στην κατάρτιση του προγράμματος.

— Τα τελευταία χρόνια το ΘτΝΚ έχει περάσει στην καλλιτεχνική διεύθυνση του γιου σας, Μίλτου Σωτηριάδη. Εκείνος μόνος λαμβάνει τις αποφάσεις για το πρόγραμμα της κάθε χρονιάς;

Με τον Μίλτο περνούσαμε πολλές ώρες μαζί απ' όταν ήταν μικρός. Έχει μεγαλώσει ουσιαστικά μέσα στο θέατρο και δη στο ΘτΝΚ. Το πρώτο του μεγάλο πάρτι με φίλους που θυμάται είχε γίνει στην αυλή του θεάτρου, όταν ακόμη ήταν γιαπί, κι από τα 16 του με ακολουθούσε κανονικά, ακόμη και σε καλοκαιρινές περιοδείες. Θυμάμαι μάλιστα ότι κρατούσε συχνά σημειώσεις στις πρόβες και μου έκανε παρατηρήσεις. Έπειτα αποφάσισε να γίνει ηθοποιός, κι όταν πήγε στο εξωτερικό για σπουδές, ανακάλυψε την κλίση του στην οργάνωση παραγωγής. Και λέω με μεγάλη υπερφάνεια ότι είναι πολύ καλός, γι' αυτό του έχω παραδώσει εξ ολοκλήρου αυτό το κομμάτι. Πιο πολύ συζητάει το πρόγραμμα με τη μητέρα του παρά μ' εμένα. Κι έτσι εγώ έχω αφιερωθεί μόνο στη σκηνοθεσία. Η Κοραλία συμμετέχει στην επιλογή των κειμένων και πολλές φορές αναλαμβάνει και τις μεταφράσεις, ενώ εγώ σε κάποιες παραστάσεις έχω αποκλειστικά το κομμάτι της σκηνοθεσίας. Οπότε ο καθένας έχει τον ρόλο του, αλλά μέσα σε ένα οικογενειακό περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια έχει κάνει και ένα άνοιγμα με το θέατρο Κνωσός, που ήταν αποκλειστικά δική του ιδέα, όταν ψάχναμε να βρούμε μεγαλύτερο χώρο για να φιλοξενοούνται οι παραστάσεις μας. Ανακαίνιστηκε από το μηδέν με δική του απόφαση. Εκεί φιλοξενήθηκε έπειτα από τα απανωτά sold out το «Μια άλλη θήβα», ενώ ξεκίνησε δυναμικά και με νέες παραστάσεις όπως το «Brokeback Mountain» την προηγούμενη σεζόν αλλά και το «Ο εχθρός του λαού» τη φετινή.

— Τη φετινή σεζόν το ΘτΝΚ συνεργάζεται με τη Schaubühne Berlin και τον Τόμας Οστερμπίερ για το ανέβασμα του «Εχθρού του λαού» με τη σκηνοθετική ματιά του Γερμανού σκηνοθέτη για πρώτη φορά με ελληνικό θίασο. Ποιος το επέλεξε;

Ήταν μια επιλογή καθαρά του Μίλτου και ένα μεγάλο άνοιγμα του ΘτΝΚ. Μου άρεσε πάρα πολύ που το έκανε. Και θέλω πολύ να συνεχίσει σ' αυτόν τον δρόμο. **Α**

Μια επανάσταση στη διατροφή

Η ανεστραμμένη πυραμίδα και το τέλος των διατροφικών μύθων

Από τις θερμίδες στη βιολογική αξία: γιατί η νέα πυραμίδα μάς αφορά όλους και τι σημαίνει “real food” στην πράξη. Μια συζήτηση με τον Γιώργο Κοντιζά.

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΓΚΡΟΥΣ

ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ έγινε έντονη συζήτηση γύρω από την ανεστραμμένη διατροφική πυραμίδα που παρουσίασε το Υπουργείο Υγείας των ΗΠΑ, στο πλαίσιο των επίσημων διατροφικών οδηγιών που επικαιροποιούνται ανά ζετία και επηρεάζουν την πολιτική πρόληψης και υγείας. Και παρότι σήμερα είναι σχεδόν αντανάκλαστική η καχυποψία απέναντι σε οτιδήποτε φέρει τη σφραγίδα της αμερικανικής κυβέρνησης –και ενός υπουργού Υγείας αντιεμβολιαστή– οι νέες οδηγίες συνιστούν μια ουσιαστική μετατόπιση. Γιατί όσα παρουσιάζονται στο *realfood.gov*, με πολύ καθαρό και κατανοητό τρόπο (παρά τη ρητορική τύπου Make America Healthy Again ή War to Sugar), συμπίπτουν ακριβώς με όσα μπορεί να βρει κανείς σε επιστημονικούς ιστότοπους και να συζητήσει με γιατρούς και ερευνητές της διατροφής που παρακολουθούν τα τελευταία δεδομένα.

Έχοντας υπόψη μου τις αντιδράσεις, απευθύνηκα σε έναν από τους ανθρώπους που συζητούν συστηματικά τα θέματα αυτά: τον Γιώργο Κοντιζά. Γαστρεντερολόγος με μακρόχρονη ενασχόληση με την υγιεινή διατροφή, εξηγεί σχεδόν καθημερινά –παραθέτοντας τις σχετικές μελέτες– όσα γνωρίζουμε για τη σχέση διατροφής, άσκησης και υγείας. «Η νέα αυτή προσέγγιση δεν αφορά μια μόδα ή μια ακόμη δίαιτα, αλλά έναν διαφορετικό τρόπο να σκεφτόμαστε το φαγητό. Υπάρχουν λίγοι από εμάς που τα λέμε αυτά εδώ και χρόνια, ακόμη και στα social media. Η νέα ανεστραμμένη πυραμίδα, προσωπικά, μου προκάλεσε τρομερή χαρά, γιατί επιτέλους δίνει στον κόσμο ένα απλό και ξεκάθαρο πλαίσιο για το τι πρέπει να κάνει ώστε να παραμείνει υγιής και να μην αρρωσταίνει», σημειώνει και κλείσαμε ραντεβού για να μας τα εξηγήσει.

— Η νέα διατροφική πυραμίδα προκάλεσε πολύ μεγάλη συζήτηση. Δεν είναι διαφορετική επειδή απλώς αλλάζει τη θέση των τροφίμων, σωστά;

Η συζήτηση άνοιξε γιατί έρχεται σε σύγκρουση με πολλές λανθασμένες πληροφορίες που είχαμε για χρόνια. Πράγματι, δεν είναι διαφορετική επειδή μετακινεί τρόφιμα πάνω-κάτω, αλλά επειδή άλλαξε η ίδια η γνώση μας για το τι πραγματικά προσφέρουν τα τρόφιμα. Μέχρι τώρα ξεχωρίζαμε τις τροφές σε κατηγορίες (δημητριακά, λιπαρά, πρωτεΐνη, γαλακτοκομικά) και κοιτούσαμε σχεδόν αποκλειστικά τις θερμίδες. Τι να τις κάνει τις θερμίδες ο σύγχρονος άνθρωπος, που δεν περπατάει, δεν κινείται και κάθεται όλη μέρα μπροστά σε έναν υπολογιστή; Αυτό που χρειαζόμαστε είναι λιγότερες θερμίδες, αλλά από πολύ πιο πλήρεις τροφές.

Σήμερα το ερώτημα δεν είναι «πόσες θερμίδες έχει», αλλά τι βιολογικό μήνυμα δίνει: αξίζει αυτή η τροφή να μπει στο σώμα μας; Θα μας δώσει τα υλικά για να χτίσουμε πρωτεΐνες; Μας βοηθά να έχουμε γλυκαιμική σταθερότητα; Να διατηρήσουμε μυϊκό σύστημα και οστική αντοχή όσο μεγαλώνουμε; Να λειτουργούν σωστά οι ορμόνες μας;

— Στην παρουσίαση των νέων οδηγιών υπάρχει ένα έντονο αφήγημα κρίσης: «America is sick - The data is clear». Περίπου οι μισοί ενήλικες βρίσκονται σε διαβήτη ή προδιαβήτη και η συντριπτική πλειονότητα έχει τουλάχιστον ένα χρόνιο νόσημα...

Η αύξηση της παχυσαρκίας, η καθημερινότητα με λιγότερη κίνηση και περισσότερο φαγητό ευκολίας είναι κοινός παρονομαστής των περισσότερων δυτικών κοινωνιών, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό. Αφορά και τη δική μας χώρα, και τον καθένα μας ξεχωριστά. Στην Αμερική, βέβαια, μιλάμε για τεράστιο πρόβλημα παχυσαρκίας. Ξέρεις γιατί; Γιατί οι προηγούμενες διατροφικές οδηγίες δεν έμειναν θεωρία. Εφαρμόστηκαν στα προγράμματα σίτισης μαθητών,

φοιτητών, στρατιωτικών... Ο κόσμος έτρωγε ακριβώς αυτά που έλεγε η παλιά πυραμίδα: ψωμιά, δημητριακά, υδατάνθρακες – όλα λάθος.

Το αποτέλεσμα ήταν ραγδαία αύξηση των χρόνιων νοσημάτων: διαβήτης, καρδιοπάθειες, εμφράγματα, εγκεφαλικά. Γι' αυτό και οι νέες οδηγίες βάζουν στο κέντρο το αυτονόητο: ολόκληρα, πραγματικά τρόφιμα, όχι υπερεπεξεργασμένα.

— Τι δεν λειτουργούσε στη λογική της προηγούμενης διατροφικής πυραμίδας;

Στη βάση της προηγούμενης πυραμίδας, που παρουσιάστηκε το 1992, βρίσκονταν τα δημητριακά και το άμυλο με στόχο την «επάρκεια ενέργειας». Όχι τυχαία. Την είχε εκδώσει το Υπουργείο Γεωργίας για να ταΐσει τον κόσμο με φθινό φαγητό και να του παρέχει θερμίδες – όχι πραγματική θρέψη. Το μοντέλο αυτό καθιέρωσε μια διατροφή που ενεργοποιεί συχνά την ινσουλίνη, δεν προκαλεί κορεσμό, παρακάμπτει τα φυσιολογικά σήματα του εντέρου και του εγκεφάλου. Έτσι, ο άνθρωπος παγιδεύεται βιολογικά: πεινάει γρήγορα, τρώει ξανά, και οδηγείται σταδιακά σε προδιαβήτη, διαβήτη, λιπώδες ήπαρ και καρδιομεταβολική επιβάρυνση.

Όσο για την πρωτεΐνη, ήταν μία ακόμη ομάδα, και μάλιστα τοποθετημένη ψηλά, για να μην καταναλώνεται συχνά. Σήμερα αντιμετωπίζεται ως δομικός πυλώνας της διατροφής, με δεδομένα που αφορούν σαρκοπενία, γήρανση, λειτουργικότητα. Χωρίς επαρκή πρωτεΐνη δεν διατηρείς μυϊκή μάζα, δεν έχεις μεταβολική σταθερότητα, δεν έχεις κορεσμό, ούτε καλό ανοσοποιητικό.

Το ίδιο και τα λιπαρά: είχαν σχεδόν δαιμονοποιηθεί. Ακόμα και σήμερα θα ακούσεις γιατρούς να λένε «κόψε τα τυριά», γιατί όλοι έχουν εκπαιδευτεί στο ίδιο αφήγημα της παλιάς πυραμίδας. Όμως υπάρχουν απαραίτητα λιπαρά, ενώ δεν υπάρχει «απαραίτητος υδατάνθρακας» με την έννοια του απαραίτητου θρε-

Ακόμα και σήμερα θα ακούσεις γιατρούς να λένε «κόψε τα τυριά», γιατί έχουν εκπαιδευτεί στο ίδιο αφήγημα της παλιάς πυραμίδας. Όμως υπάρχουν απαραίτητα λιπαρά, ενώ δεν υπάρχει «απαραίτητος υδατάνθρακας».

πτικού. Κάποιοι μπορεί να μειώσει πολύ τους υδατάνθρακες χωρίς να καταρρεύσει ο οργανισμός του. Αν όμως λείπουν τα λιπαρά και η πρωτεΐνη από τη διατροφή, αρχίζουν σοβαρά προβλήματα.

— Ακόμη και ο τρόπος που «χτίζεται» η νέα πυραμίδα στο realfood.gov μοιάζει να εκπαιδεύει τον χρήστη.

Γιατί παρουσιάζεται αναστραμμένη;

Ακριβώς γι' αυτό: για να αλλάξει η προτεραιότητα. Στη βάση δεν βρίσκονται τρόφιμα που απλώς γεμίζουν το πιάτο, αλλά αυτά με τη μεγαλύτερη βιολογική αξία. Για χρόνια οι οδηγίες έλεγαν «μέτρα θερμίδες» και «απόφυγε τα λιπαρά» χωρίς διάκριση. Σήμερα γίνεται ποιοτική αξιολόγηση: άλλο φυσικά λιπαρά μέσα σε πραγματικά τρόφιμα, άλλο βιομηχανικά λίπη και υπερεπεξεργασμένα προϊόντα. Δεν λέμε δηλαδή να τρώει κανείς λαρδί, μπέικον ή λουκάνικα. Μας ενδιαφέρει να τρώει πλήρη τρόφιμα, όπως έρχονται από τη φύση ή όπως τα έχει επεξεργαστεί σωστά ο άνθρωπος. Η φύση έχει φτιάξει φρούτα, λαχανικά, όσπρια, ξηρούς καρπούς, σπόρους, ρίζες, καρότα, γλυκοπατάτες, berries, κρέας, κοτόπουλο, ψάρια και θαλασσινά. Και ο άνθρωπος, με καλό τρόπο, έχει φτιάξει προϊόντα ζύμωσης: τυρί, γιαούρτι, κεφίρ, ξινολάχανο, αλλά και καφέ, τσάι, κακάο.

Με κακό τρόπο έχει φτιάξει σχεδόν όλα τα υπόλοιπα – όπως τα δημητριακά πρωινού. Δεν είναι τυχαίο ότι το σλόγκαν «το πρωινό είναι το πιο σημαντικό γεύμα της ημέρας» προήλθε από τη βιομηχανία δημητριακών. Το ψωμί που τρώγαμε παλιά, ολόκληρο σιτάρι αλεσμένο σε πετρόμυλους, δεν έχει σχέση με τα σημερινά παράγωγα αλευριού: λευκό ψωμί, πίτες, πίτσες, κέικ. Κι όμως, η παλιά πυραμίδα πρότεινε 6-11 μερίδες την ημέρα, χωρίς καμία αναφορά στον βαθμό επεξεργασίας.

Άρα ο αποκλεισμός των υπερεπεξεργασμένων δεν γίνεται λόγω θερμίδων, αλλά λόγω της επίδρασής τους στη ρύθμιση της πείνας, στο μικροβίωμα, στη φλεγμονή, στη μεταβολική απορρύθμιση. Αντίστοιχα, τα πράσινα λαχανικά δεν προκρίνονται επειδή έχουν λίγες θερμίδες, αλλά επειδή περιέχουν φυτικές ίνες, πολυφαινόλες, μέταλλα και ιχνοστοιχεία που θρέφουν το μικροβίωμα, ενισχύουν το ανοσοποιητικό, στηρίζουν σωστό εντερικό φραγμό.

— Πάμε στο πιο έντονο σημείο διαφωνίας: τελικά το λίπος είναι εχθρός της υγείας;

Όχι. Το πρόβλημα δεν είναι το λίπος από μόνο του, αλλά το συνολικό διατροφικό πρότυπο μέσα στο οποίο καταναλώνεται και, κυρίως, η ποιότητα. Όταν τρως πραγματικά τρόφιμα, δεν τρως «λίπος» απομονωμένο. Τρως κρέας, αυγά, γαλακτοκομικά, ψάρια: τρόφιμα που μαζί δίνουν και πρωτεΐνη υψηλής βιολογικής αξίας, βιταμίνες και ιχνοστοιχεία, και διαφορετικό μεταβολικό μήνυμα στον οργανισμό.

Μιλάμε για ωμέγα-3 από λιπαρά ψάρια όπως σαρδέλες, σκουμπρί, κολιό, γαύρο. Στην Ελλάδα έχουμε το πλεονέκτημα ότι τα μικρά, φθηνά ψάρια είναι εξαιρετικά θρεπτικά. Ακόμα και το βούτυρο, όμως, από πρόβατο ή κατσίκι, περιέχει ένα λιπαρό οξύ, το οποίο πρόσφατα έχει αναγνωριστεί ως τρίτο απαραίτητο λιπαρό οξύ.

— Και τι ισχύει τελικά με τη χοληστερίνη;

Ένα από τα μεγαλύτερα λάθη του παρελθόντος ήταν ότι κοιτούσαμε μόνο την LDL. Σήμερα ξέρουμε ότι ρόλο παίζουν ο αριθμός των αθηρογόνων σωματιδίων, η ApoB, το μέγεθος των LDL, η φλεγμονή, το σάκχαρο, η ινσουλίνη, η συνολική μεταβολική κατάσταση. Δύο άνθρωποι, δηλαδή, μπορεί να έχουν ίδια LDL και διαφορετικό καρδιαγγειακό

κίνδυνο. Παίζει επίσης ρόλο η γενετική, αν υπάρχει ινσουλινοαντίσταση... Γι' αυτό και οι γενικές οδηγίες, μόνες τους, δεν αρκούν: μετράμε, παρακολουθούμε, προσαρμόζουμε.

Όπως και τα αυγά. Χρόνια τώρα λέω ότι δεν ανεβάζουν τη χοληστερίνη. Προφανώς και δεν θα τα δώσεις αλόγιστα σε κάποιον με οικογενή υπερλιπιδαιμία ή ήδη πολύ υψηλή χοληστερίνη. Όμως μόνο το 10-20% της χοληστερίνης μας προέρχεται από τη διατροφή. Το 80-90% το συνθέτει ο ίδιος ο οργανισμός, γιατί η χοληστερίνη είναι απαραίτητη για τη ζωή.

Σε κάθε περίπτωση, αν η διατροφή είναι γεμάτη ζάχαρη, λευκό αλεύρι, αναψυκτικά και επεξεργασμένα σνακ, τότε οποιαδήποτε επιβάρυνση λειτουργεί σε περιβάλλον μεταβολικής δυσλειτουργίας. Αν όμως τρως κυρίως πραγματικά τρόφιμα, με χαμηλή πρόσληψη ζάχαρης και επεξεργασμένων αμύλων, τότε το λίπος που υπάρχει φυσικά σε αυτά τα τρόφιμα δεν είναι το κεντρικό πρόβλημα που νομίζαμε.

— Άρα, και για τη χοληστερίνη πρέπει να προσέχουμε τους υδατάνθρακες;

Όταν τρώμε πολλούς υδατάνθρακες, αυξάνονται τα τριγλυκερίδια και μειώνεται η HDL. Ο λόγος τριγλυκερίδια προς HDL πρέπει να είναι κάτω από 2. Επομένως, όσο περισσότερους υδατάνθρακες τρώμε, τόσο χειροτερεύει αυτός ο δείκτης. Αλλά, πρόσεξε, δεν τους βάζουμε όλους στο ίδιο τσουβάλι. Οι υδατάνθρακες από λαχανικά, όσπρια, λαδερά και φρούτα δεν έχουν σχέση με ψωμί χαμηλής ποιότητας, κέικ, κουλουράκια και επεξεργασμένα άλευρα. Αν μιλάμε για πραγματικό μαύρο ψωμί –όχι το βαμμένο που βρίσκουμε στους φούρνους– και αν κάποιος δεν έχει διαβήτη ή άλλα μεταβολικά προβλήματα, μπορεί να το εντάξει. Το ίδιο και η βρόμη: είναι υδατάνθρακας και χωράει σε υγιεινή διατροφή, αλλά χωρίς υπερβολές. Επίσης, ο κάθε οργανισμός έχει διαφορετική ανοχή στους υδατάνθρακες. Η παχυσαρκία, η έλλειψη άσκησης και το κάπνισμα επιδεινώνουν περαιτέρω την κατάσταση. Αντίθετα, η άσκηση, η απώλεια βάρους και η διακοπή καπνίσματος βελτιώνουν την HDL και την ποιότητα της χοληστερίνης.

— Και η ζάχαρη; Δεν έχουμε συνειδητοποιήσει τι κάνει στον μεταβολισμό μας. Να πούμε δυο λόγια;

Η ζάχαρη –που είναι καθαρός υδατάνθρακας– εκπαιδεύει τον οργανισμό να θέλει να τρώει συνεχώς. Πώς; Ανεβάζοντας απότομα την ινσουλίνη. Η ινσουλίνη βάζει το σάκχαρο μέσα στα κύτταρα και το μετατρέπει σε λίπος, αλλά, όταν εκκριθεί έντονα, ρίχνει απότομα το σάκχαρο στο αίμα. Το αποτέλεσμα είναι να πεινάς ξανά γρήγορα. Γι' αυτό μπορεί να φας δύο αυγά και να είσαι χορτάτος για ώρες, ενώ ένα «θεωρητικό υγιεινό» πρωινό –χυμός, ψωμί με μέλι ή μαρμελάδα, καφές και ένα κουλουράκι– είναι γεμάτο υδατάνθρακες και σχεδόν χωρίς ουσιαστική θρέψη –σε βάζει σε φαύλο κύκλο: πεινάς, τρως ξανά, αποθηκεύεις λίπος, και μάλιστα χωρίς καν να έχεις φάει λίπος.

— Ένα ακόμη σημείο διαφωνίας αφορά το κόκκινο κρέας. Πολλοί το αποφεύγουν για λόγους υγείας, αλλά και για ηθικούς λόγους. Πώς το βλέπετε;

Οι ηθικοί λόγοι είναι απολύτως σεβαστοί, αλλά είναι άλλο πράγμα η ηθική στάση και άλλο η βιολογία. Η διατροφική πυραμίδα απαντά στο τι χρειάζεται το ανθρώπινο σώμα για να λειτουργεί σωστά. Να το ξεκαθαρίσουμε: τα επεξεργασμένα προϊόντα –αλλαντικά, μπέικον, ζαμπόν– με νιτρώδη, νιτρικά, πολύ αλάτι και κάπνισμα συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο για καρκίνο του παχέος εντέρου.

Όταν όμως μιλάμε για απλό, μη επεξεργασμένο κόκκινο κρέας, τα δεδομένα είναι διαφορετικά. Πολλές μελέτες είναι παρατηρησιακές, δηλαδή δείχνουν συσχέτιση, όχι αιτιότητα, και συχνά δεν ξεχωρίζουν τον συνολικό τρόπο ζωής. Στο καρδιαγγειακό ειδικά, δεν υπάρχει ισχυρή ένδειξη ότι το απλό κόκκινο κρέας αποτελεί το πρόβλημα που συχνά παρουσιάζεται. Σε κάθε περίπτωση, είναι τροφή με πρωτεΐνη υψηλής βιολογικής αξίας, καλά απορροφήσιμο σίδηρο, ψευδάργυρο, βιταμίνη B12 και άλλα μικροθρεπτικά. Ιδιαίτερα στους ηλικιωμένους, που χρειάζονται επαρκή πρωτεΐνη, η πλήρης αποφυγή μπορεί να δημιουργήσει κενά. Άλλωστε η νέα πυραμίδα δεν λέει «φάε πολύ κρέας». Τοποθετεί απλώς ανάμεσα σε άλλες πλήρεις τροφές, χωρίς να το ξεχωρίζει ή να το υπερτονίζει.

— Μπορεί κάποιος να καλύψει αυτές τις ανάγκες μόνο με φυτικές πρωτεΐνες;

Ναι, μπορεί. Αλλά χρειάζεται πολλή γνώση και σωστός σχεδιασμός. Πρέπει να ξέρεις πώς να συνδυάζεις όσπρια με δημητριακά ολικής άλεσης, πότε να προσθέτεις γαλακτοκομικά, πώς να εξασφαλίσεις όλα τα απαραίτητα αμινοξέα. Ο περισσότερος κόσμος δυσκολεύεται να το κάνει σωστά.

— «Οχι δίαιτα, όχι στέρηση», είναι κάτι που λέτε κι εσείς συχνά. Τι σημαίνει στην πράξη;

Είναι βαθιά ριζωμένο στο μυαλό μας να μετράμε το φαγητό μόνο με αριθμούς. Όμως το σώμα είναι πιο έξυπνο από εμάς. Αν του δώσεις πλήρη, πραγματική τροφή, ξέρει μόνο του πόσο θα φάει. Έχει μηχανισμούς κορεσμού. Η νέα πυραμίδα προσαθεί να αλλάξει το αφήγημα: να φύγουμε από το «φάε λιγότερο» και να πάμε στο «φάε αυτό που χτίζει».

Το πρόβλημα ξεκινά όταν δίνεις τρόφιμα της βιομηχανίας, που έχουν σχεδιαστεί ώστε να έχουν έντονη, τεχνητή γεύση και να σε κάνουν να θες να τρως συνέχεια. Μπορεί να ανοίξεις πατατάκια για μια ταινία και να φας δύο σακούλες χωρίς να το καταλάβεις. Αν όμως φας πατάτες κανονικές, όσο κι αν σου αρέσουν, θα φας λίγες και θα σταματήσεις. Το χειρότερο είναι ότι εκπαιδεύουν τους γευστικούς κάλυκες. Σιγά σιγά δεν καταλαβαίνεις πόσο νόστιμη είναι η φυσική τροφή και καταλήγεις να θέλεις μόνο τα επεξεργασμένα, που επιβαρύνουν τον οργανισμό σου.

— Το μεγάλο ζήτημα, τελικά, είναι η εφαρμογή. Αν βγεις από το σπίτι και ψάξεις να φας, βρίσκεις μόνο φούρνους, περίπτερα, junk food.

Γι' αυτό λέω ότι πρέπει να θρέψεις τον εαυτό σου στο σπίτι, ώστε να μην τον αφήνεις εκτεθειμένο στον πειρασμό. Αν πεινάς, ό,τι περάσει μπροστά σου θα το φας. Το ίδιο και στο σπίτι: αν έχεις «κάτι ανθυγιεινό για τους καλεσμένους», το μόνο σίγουρο είναι ότι θα το φας κι εσύ. Εδώ ο εγκέφαλος παίζει τεράστιο ρόλο. Πρέπει να γίνει ένα κλικ. Αλλιώς θα υποκύπτεις συνέχεια στους πειρασμούς της καθημερινότητας. Αλλά για να γίνει αυτό, πρέπει να καταλάβεις το γιατί. Τα χρόνια περνούν. Όσο καλύτερα φερθούμε στον εαυτό μας τώρα, τόσο καλύτερα θα είμαστε μετά. Θα μειώσουμε σημαντικά τις πιθανότητες για διαβήτη, εμφράγματα, εγκεφαλικά, καρκίνους. Δεν λέω ότι δεν θα αρρωστήσει κανείς ή ότι δεν θα πεθάνουμε. Αλλά θα έχουμε κάνει ό,τι περνά από το χέρι μας. Θα έχουμε μειώσει δραστικά τον κίνδυνο να πάθουμε π.χ. ένα έμφραγμα και μάλιστα νωρίς, αλλά και, αν παρ' όλα όσα κάνουμε, τελικά το πάθουμε, θα έχουμε τη συνείδησή μας ήσυχη ότι από την πλευρά μας κάναμε ότι ήταν δυνατόν για να το αποτρέψουμε. **■**

Λεξικό εργασιακών όρων 2026

Το νέο λεξιλόγιο της σύγχρονης επαγγελματικής πραγματικότητας

Η εργασιακή εμπειρία το 2026 δεν αλλάζει απλώς, μετασχηματίζεται. Με την ταχύτητα της τεχνολογίας, την είσοδο του ΑΙ στην καθημερινότητα και την Gen Z να αναδιαμορφώνει το παιχνίδι, τα όρια μεταξύ ρόλων, χρόνου και σταθερότητας αναθεωρούνται διαρκώς και μαζί τους εμπλουτίζεται και το επαγγελματικό μας λεξιλόγιο. Λέξεις που σίγουρα έχει ακούσει και που στην πραγματικότητα σκιαγραφούν στάσεις και εσωτερικές καταστάσεις εργαζομένων οι οποίες μέχρι πρόσφατα έμεναν αόρατες ή απροσδιόριστες. Η αξία τού να τις φέρνουμε στο φως είναι μεγάλη, γιατί οι όροι που προκύπτουν λειτουργούν ταυτόχρονα και σαν καθρέφτης: μας βοηθούν να αναγνωρίσουμε πού βρισκόμαστε και με τι απ' όλα αυτά ταυτιζόμαστε.

#1. Job Hugging

Τι είναι: Η επιλογή να παραμένεις σε μια δουλειά που δεν σε εκπνέει, δεν σου προσφέρει προσωπικές εξελίξεις και συχνά δεν σε καλύπτει ούτε οικονομικά, από φόβο για την αλλαγή. Το αποτέλεσμα δεν είναι η ασφάλεια, αλλά μια διαρκής αίσθηση αποσύνδεσης και αυτοματποίησης. Όπως στην παιδική ηλικία αγκαλιάζαμε ένα αρκουδάκι για να νιώσουμε ασφάλεια, έτσι και σήμερα μπορεί να παραμένουμε προσκολλημένοι σε δουλειές που μας απογοητεύουν και μας στερούν το κίνητρο, επειδή το εργασιακό τοπίο έξω φαντάζει –και συχνά είναι– αβέβαιο.

Ερώτηση-καθρέφτης: Ποια ανάγκη μου καλύπτει αυτή η παραμονή και ποια όχι;

2. Quiet Quitting

Τι είναι: Η επιλογή να κάνεις ακριβώς ό,τι προβλέπει ο ρόλος σου και τίποτα παραπάνω. Δεν πρόκειται για παραίτηση από την εργασία, αλλά για απόσυρση της συναισθηματικής και ψυχικής επένδυσης που κάποτε τη συνόδευε. Το quiet quitting εμφανίζεται όταν η υπερπροσπάθεια παύει να έχει ανταπόδοση ή όταν τα όρια έχουν παραβιαστεί επανειλημμένα. Η δουλειά συνεχίζει να καταλαμβάνει χρόνο και ενέργεια, χωρίς όμως να προσφέρει αίσθηση σκοπού ή ικανοποίησης, δημιουργώντας μια σιωπηλή απόσταση που δεν φαίνεται, αλλά τη βιώνεις πολυεπίπεδα.

Ερώτηση-καθρέφτης: Ποια κομμάτια του εαυτού μου κρατάω πλέον εκτός δουλειάς;

#3. Quiet Cracking

Τι είναι: Η κατάσταση κατά την οποία δεν έχεις καταρρεύσει, αλλά κάτι μέσα σου αρχίζει να φθείρεται αθόρυβα. Το quiet cracking εμφανίζεται ύστερα από παρατεταμένη πίεση, συναισθηματική κόπωση ή μακροχρόνια ασυμφωνία ανάμεσα σ' αυτό που ζητάει η δουλειά και σε αυτό που μπορείς πλέον να δώσεις. Η δυσκολία είναι ότι συχνά δεν αναγνωρίζεται ούτε από το ίδιο το άτομο ή τους οικείους του ούτε από το γραφείο. Εξωτερικά όλα μοιάζουν

Λέξεις που σίγουρα έχεις ακούσει και που στην πραγματικότητα σκιαγραφούν στάσεις και εσωτερικές καταστάσεις εργαζομένων οι οποίες μέχρι πρόσφατα έμεναν αόρατες ή απροσδιόριστες.

να λειτουργούν, εσωτερικά όμως η αποσύνδεση εντείνεται, δημιουργώντας μια αίσθηση κόπωσης και σιωπηλής εξάντλησης.

Ερώτηση-καθρέφτης: Ποια ανάγκη μου μένει σταθερά ακάλυπτη;

4. Presenteeism

Τι είναι: Η κατάσταση κατά την οποία βρίσκεσαι σωματικά στη δουλειά, ενώ ψυχικά ή λειτουργικά δεν είσαι. Συνεχίζεις να εμφανίζεσαι και να ανταποκρίνεσαι, ακόμη κι όταν η αντοχή, η συγκέντρωση ή η ενέργειά σου έχουν μειωθεί αισθητά. Το presenteeism συνδέεται συχνά με κουλτούρες όπου η απουσία βιώνεται ως αδυναμία και η παρουσία ταυτίζεται με την αξία. Ο φόβος τού να λείψεις, να θεωρηθείς μη διαθέσιμος ή μη αφοσιωμένος οδηγεί πολλούς εργαζόμενους στο να παραμένουν στη δουλειά ακόμη και όταν το σώμα ή το μυαλό τους ζητούν παύση.

Ερώτηση-καθρέφτης: Τι φοβάμαι ότι θα συμβεί αν δεν είμαι συνέχεια εκεί;

#5. Resenteeism

Τι είναι: Η κατάσταση κατά την οποία παραμένεις στη δουλειά, αλλά ο θυμός, η πικρία και η αγανάκτηση έχουν γίνει σταθερό υπόβαθρο. Δεν πρόκειται για μια κακή μέρα, αλλά για μια διαρκή εσωτερική ένταση που στρέφεται τόσο προς το περιβάλλον όσο και προς τον ίδιο σου τον εαυτό. Το resenteeism εμφανίζεται όταν υπάρχει σύγκρουση αξιών ή αίσθηση παγίδευσης. Η παραμονή μοιάζει αναγκαστική, η αποχώρηση αδύνατη, και το αποτέλεσμα είναι ένα εσωτερικό αδιέξοδο που βαραίνει την καθημερινότητα.

Ερώτηση-καθρέφτης: Ποια αξία μου παραβιάζεται εδώ και καιρό;

6. Rage Applying

Τι είναι: Η παρορμητική αποστολή μαζικών αιτήσεων για άλλη δουλειά, όχι ως αποτέλεσμα στρατηγικής απόφασης, αλλά ως αντίδραση σε θυμό, απογοήτευση ή αίσθηση αδιεξόδου. Το rage applying εμφανίζεται όταν η ανάγκη για απομάκρυνση από την τωρινή εργασία προηγείται της σκέψης για το επόμενο εργασιακό βήμα. Τα βιογραφικά δεν στέλνονται επειδή έχει ξεκαθαρίσει τι αναζητείται, αλλά ως ένας τρόπος να δημιουργηθεί απόσταση από μια κατάσταση που δεν λειτουργεί πια. Η κίνηση αυτή προσφέρει μια προσωρινή αίσθηση αλλαγής, χωρίς απαραίτητα να συνοδεύεται από σαφή επαγγελματική κατεύθυνση.

Ερώτηση-καθρέφτης: Τι χρειάζομαι πραγματικά αυτή τη στιγμή;

#7. Conscious Unbossing

Τι είναι: Η συνειδητή επιλογή να μη διεκδικήσεις ιεραρχική άνοδο, ακόμη κι όταν θεωρείται το επόμενο «λογικό» βήμα. Δεν πρόκειται για έλλειψη φιλοδοξίας, αλλά για απόσταση από ένα μοντέλο επιτυχίας που δεν εκπνέει πια όλους με τον ίδιο τρόπο. Το conscious unbossing εμφανίζεται όταν οι τίτλοι, η διοίκηση ανθρώπων ή η αυξημένη ευθύνη δεν συνδέονται με το προσωπικό σου νόημα ή τον τρόπο που ορίζεις την ποιότητα ζωής. Η εξέλιξη επαναπροσδιορίζεται, όχι ως άνοδος στην ιεραρχία, αλλά ως ευθυγράμμιση με αξίες, ρυθμούς και κυρίως όρια.

Ερώτηση-καθρέφτης: Τι δεν θέλω να θυσιάσω για να θεωρούμαι «επιτυχημένος»;

#8. Career Cushioning

Τι είναι: Η συνειδητή προετοιμασία για επόμενα επαγγελματικά βήματα, ενώ παραμένεις ακόμη στη δουλειά σου. Όχι με στόχο να φύγεις άμεσα, αλλά για να μην εξαρτάσαι αποκλειστικά από μια επιλογή ή ένα σενάριο. Το career cushioning εμφανίζεται όταν η σταθερότητα δεν θεωρείται δεδομένη και η καριέρα παύει να αντιμετωπίζεται ως μια ευθεία πορεία. Η διερεύνηση εναλλακτικών και το σταδιακό άνοιγμα επιλογών λειτουργούν υποστηρικτικά, χωρίς να χρειάζεται να κλείσει κάτι τώρα.

Ερώτηση-καθρέφτης: Τι μπορώ να ενισχύσω σήμερα χωρίς να αλλάξω άμεσα;

Αν αναγνώρισης τον εαυτό σου σε περισσότερους από έναν όρους, δεν σημαίνει ότι κάτι πάει λάθος μ' εσένα. Σημαίνει ότι ίσως αλλάξεις, και κάθε αλλαγή χρειάζεται νέο λεξιλόγιο και κάποιες φορές και νέο χώρο για να εκφραστεί. Το επαγγελματικό restart δεν ξεκινά πάντα με παραίτηση. Σίγουρα όμως ξεκινάει με επίγνωση. **Α**

Με στιλ, χαρακτήρα και παράδοση, τα barber shops της Αθήνας έχουν αλλάξει την έννοια της ανδρικής φροντίδας και ομορφιάς. Συνδυάζουν την κλασική ανδρική περιποίηση με σύγχρονες τάσεις, δημιουργώντας χώρους που προσφέρουν κάτι παραπάνω από ένα απλό κούρεμα. Είναι σημεία συνάντησης, αισθητικής και προσωπικής έκφρασης στην καρδιά της πόλης.

Κείμενα: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΣΙΡΛΗ

BARBER MADE

Η νέα διάσταση της ανδρικής περιποίησης

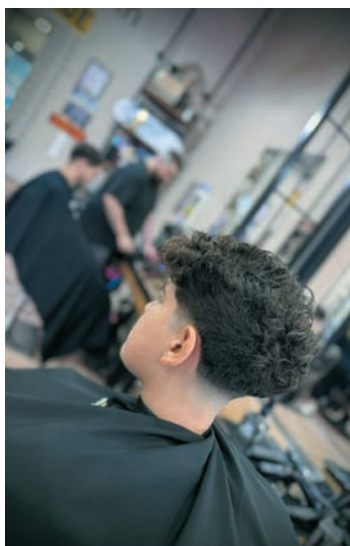
Στον σύγχρονο κόσμο της ανδρικής περιποίησης, το Barber Made έχει καταφέρει να ξεπεράσει τα όρια ενός κλασικού barber shop και να λειτουργεί ως χώρος έκφρασης και ανανέωσης. Αυτό σημαίνει ότι το κούρεμα δεν αντιμετωπίζεται ως απλή υπηρεσία, αλλά ως μια εμπειρία που επαναπροσδιορίζει το προσωπικό στιλ και ενισχύει την αυτοπεποίθηση.

Με οδηγό το όραμα του Γιώργου Ιωάννου, το Barber Made έχει συγκροτήσει μια πλήρη ομάδα επαγγελματιών κομμωτών - barbers, η οποία ξεχωρίζει για τη συνεχή επένδυση στη γνώση, την τεχνική και την αισθητική συνέπεια. Η διαρκής εκπαίδευση και η επαφή με διεθνείς τάσεις έχουν διαμορφώσει ένα αποτέλεσμα που κινείται με άνεση ανάμεσα στην κομμωτική τέχνη και το σύγχρονο barbering, χωρίς να χάνει την αυθεντικότητά του.

Ο χώρος απονέμει οικειότητα και θετική ενέργεια, δημιουργώντας τις συνθήκες για πραγματικές σχέσεις εμπιστοσύνης με τους πελάτες, ενώ η σχέση ποιότητας και τιμής παραμένει άψογη.

Με έμφαση στη λεπτομέρεια και ευκολία στην εξυπηρέτηση, το Barber Made αποδεικνύει καθημερινά ότι η ανδρική περιποίηση μπορεί να είναι ταυτόχρονα σύγχρονη, ποιοτική και απόλυτα προσωπική.

Extra tip: Και μην ανησυχείς, πάντα θα βρεις να κλείσεις το ραντεβού σου.

INFO

Εθνικής
Αντιστάσεως 68
Γέρακας
211181000
barbermade.gr
 Barbermade68
 barbermade_giorgosioannou

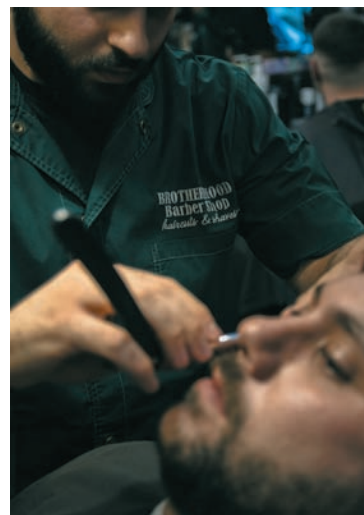
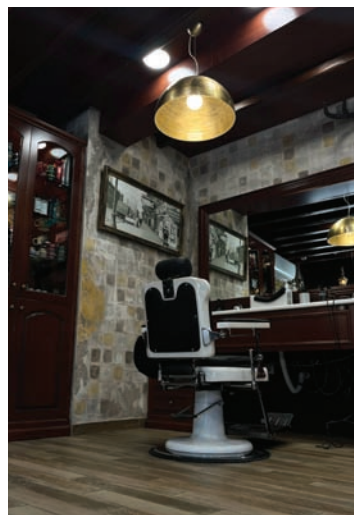
BROTHERHOOD BARBER SHOP

Η εμπειρία περιποίησης που θα σου γίνει συνήθεια

Το Brotherhood Barber Shop στο Περιστέρι είναι από τα μαρμαίρικα που δεν μένουν απλώς στη γειτονιά τους. Από το 2016 που άνοιξε, έχει αποκτήσει σταθερό κοινό από όλη την Αθήνα, με πελάτες που το επιλέγουν ξανά και ξανά όχι μόνο για το αποτέλεσμα, αλλά για τη συνολική εμπειρία. Από τη στιγμή που θα περάσεις την πόρτα του, καταλαβαίνεις ότι εδώ το κούρεμα είναι κάτι παραπάνω από μια απλή στάση της ρουτίνας, είναι χρόνος που αφιερώνεις στον εαυτό σου. Ο χώρος συνδυάζει vintage αναφορές

με σύγχρονη αισθητική, χωρίς υπερβολές. Ζεστές αποχρώσεις ξύλου, old school καρέκλες, κορνιζαρισμένοι καθρέφτες και προσεγμένος φωτισμός δημιουργούν ένα περιβάλλον χαλαρό και φιλόξενο, που σε κάνει να νιώθεις άνετα από την πρώτη στιγμή. Είναι από εκείνα τα μαρμαίρικα που σε βάζουν κατευθείαν στο mood, χωρίς να προσπαθούν να εντυπωσιάσουν. Ο Αχιλλέας και η ομάδα του δίνουν έμφραση στη λεπτομέρεια και στην επικοινωνία. Συζητούν μαζί σου, καταλαβαίνουν τι σου ταιριάζει και προτείνουν επιλογές που δουλεύουν τόσο με το στυλ σου όσο και με την καθημερινότητά σου. Το αποτέλεσμα είναι ένα κούρεμα σύγχρονο και καθαρό. Ξεχωριστή εμπειρία αποτελεί και το παραδοσιακό ξύρισμα με φαλτσέτα – ένα χαλαρωτικό ritual που αξίζει να δοκιμάσεις. Αν πάλι η γενειάδα είναι το signature look σου, η περιποίηση περιλαμβάνει ακριβές σχήμα, αρωματικά έλαια και πρακτικά tips για σωστή φροντίδα μέχρι το επόμενο ραντεβού. Τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται και προτείνονται είναι διαθέσιμα και μέσω του e-shop, για να διατηρείς το αποτέλεσμα φρέσκο στην καθημερινότητά σου.

INFO

Μιλιτιάδου 2
Περιστέρι
2155457573

f Brotherhood Barber Shop
@ brotherhood barbershop16

BARBIERIA

Το ανδρικό grooming όπως πρέπει να είναι

Στο Παλαιό Φάληρο υπάρχει ένα κουρείο που θυμίζει παλιά σχολή, αλλά δουλεύει με απόλυτα σύγχρονη ματιά. Το Barbieria είναι ένα αυθεντικό vintage μαρμαίρικο, σε λαδί τόνους, με σταθερό πελατολόγιο και μια φιλοσοφία που δεν αλλάζει: το ανδρικό grooming είναι τρόπος ζωής και μορφή αυτοέκφρασης. Πίσω από τη δερματίνη κόκκινη καρέκλα βρίσκεται η Μαριάννα Συμεωνίδου. Γεννημένη στη Νέα Σμύρνη και με περισσότερα από 30 χρόνια εμπειρίας στον χώρο της ομορφιάς, έχει σπουδάσει κομμωτική, μακιγιάζ και αισθητική, ενώ τα τελευταία 15 χρόνια έχει αφοσιωθεί αποκλειστικά στο barbering. Έχει εκ-

παιδευτεί στο Toni & Guy στο Λονδίνο, έχει δουλέψει για συναυλίες, καλλιστεία και φωτογραφίσεις, ενώ ξεχωρίζει ως η μοναδική Ελληνίδα γυναίκα που διατηρούσε barber shop στην Τουρκία, στην παλιά Νικομήδεια.

Στο Barbieria τίποτα δεν γίνεται μηχανικά. Η έμπειρη κουρέας διαβάζει τη φορά, την υφή και τον τρόπο που «κάθεται» το μαλλί, για να δημιουργήσει κούρεμα που εντυπωσιάζει, και ταυτόχρονα «δουλεύει» στην καθημερινότητα. Από κούρεματα με ψαλίδι και σχηματισμό γενειάδας, μέχρι αποτρίχωση προσώπου, καθαρισμό, μάσκες, ζεστές και κρύες πετσέτες, αλλά και μανικιούρ, όλα είναι μέρος μιας ολοκληρωμένης εμπειρίας. Μάλιστα, εδώ μπορείς να αγοράσεις κάθε λογής προϊόν περιποίησης, προσεκτικά επιλεγμένο για να συνεχίζεται το σωστό grooming και εκτός κουρείου. «Οι άνδρες είναι οι πιο ριγμένοι στην ομορφιά. Ήθελα να τους δώ τόσο περιποιημένους όσο και τη γυναίκα», λέει η ίδια και αυτό ακριβώς κάνει εδώ. Έξι χρόνια τώρα οι πελάτες δεν αλλάζουν. Γιατί το αποτέλεσμα είναι πάντα σωστό και γιατί, όπως λένε οι ίδιοι, «ξυπνάς και νιώθεις έτοιμος, δεν χρειάζεται να κάνεις τίποτα στα μαλλιά σου». Έχουν φροντίσει άλλοι για εσένα.

INFO

Λεωφ. Αγίας
Βαρβάρας 50-52
Π. Φάληρο
6938866687

@ barbieria.gr
f Barbieria.gr

MEN'S PLACE

Ένας χώρος που δίνει έμφαση στην ολοκληρωμένη περιποίηση

Υπάρχουν χώροι που σε κερδίζουν από την πρώτη επίσκεψη όχι μόνο για τις υπηρεσίες τους, αλλά για το πώς σε κάνουν να νιώθεις. Το Men's Place δημιουργήθηκε με αυτήν ακριβώς τη φιλοσοφία, προσφέροντας στον σύγχρονο άνδρα έναν ολοκληρωμένο χώρο περιποίησης, όπου κάθε ανάγκη φροντίδας καλύπτεται με άνεση και επαγγελματισμό.

Η αρχική ιδέα βασίστηκε στη συγκέντρωση διαφορετικών υπηρεσιών ανδρικής περιποίησης σε έναν ενιαίο χώρο. Η φροντίδα άκρων, η επιμέλεια γενειάδας και οι θεραπείες χαλάρωσης

αποτελέσαν τους βασικούς πυλώνες πάνω στους οποίους εξελίχθηκε το Men's Place σε έναν σύγχρονο προορισμό φροντίδας. Ταυτόχρονα, δίνει μεγάλη έμφαση στη γνώση, την υγιεινή και την ποιότητα, διαμορφώνοντας ένα περιβάλλον που ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του άνδρα.

Οι υπηρεσίες περιλαμβάνουν barbering με προσοχή στη λεπτομέρεια και την εξατομικευμένη προσέγγιση, παραδοσιακό ξύρισμα με φαλτσέτα και ζεστή πετσέτα, ανδρικό μανικιούρ και πεντικιούρ με προτεραιότητα την υγεία και την προσεγμένη αισθητική, εξειδικευμένες ποδολογικές παροχές και χαλαρωτικές θεραπείες που ενισχύουν το αίσθημα ευεξίας. Παράλληλα, χρησιμοποιούνται αποκλειστικά επαγγελματικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, επιλεγμένα με αυστηρά κριτήρια.

Το Men's Place ξεχωρίζει ενσωματώνοντας ολοκληρωμένες υπηρεσίες, προσφέροντας ουσιαστική φροντίδα σε ένα φιλικό και επαγγελματικό περιβάλλον.

INFO

Ομήρου 41-43
(εντός εμπορικού κέντρου)
Νέα Σμύρνη
2109330027
mensplace.gr
mensplace_neasmyni
mensplace_neasmyni

HEMINGWAY GENTLEMEN'S GUILD

Vintage αισθητική, σύγχρονο grooming

Χαμηλός φωτισμός, ζεστασιά που θυμίζει chalet, ένα τζάκι να καίει αργά και ο ήχος του βινυλίου να γεμίζει τον χώρο. Στο Hemingway Gentlemen's Guild η εμπειρία ξεκινά πριν ακόμα καθίσεις στην καρέκλα. Πίσω στο 2023, ο Ναρέκ και ο Γιάννης άνοιξαν το δικό τους barber shop, δημιουργώντας έναν χώρο υψη-

λής αισθητικής που συνδυάζει αρμονικά το vintage με το σύγχρονο design. Δεν θα μπορούσε να ήταν διαφορετικά, καθώς και οι δυο τους έχουν πραγματική αγάπη και μεράκι γι' αυτό που κάνουν. Ο Ναρέκ, αρμενικής καταγωγής και μεγαλωμένος στην Ελλάδα, έχει αφιερώσει την καριέρα του στην τέχνη της κομμωτικής - barbering, ενώ ο Γιάννης, Ελληνοαμερικανός γεννημένος στη Βοστώνη, ένας ταλαντούχος barber και hairstylist, διαθέτει πολυετή εμπειρία σε barber shops σε Βοστώνη και Αθήνα.

Το Hemingway Gentlemen's Guild είναι το πρώτο αθηναϊκό speakeasy-style barber, το οποίο παραπέμπει σε παλιά ανδρική λέσχη, με custom καθρέφτες και απλές. Εδώ, τα κλασικά και σύγχρονα κουρέματα, η προσεγμένη περιποίηση γενειάδας και το παραδοσιακό ξύρισμα αντιμετωπίζονται με τεχνονομία και ακρίβεια, ώστε κάθε αποτέλεσμα να αντανakλά το προσωπικό στιλ κάθε πελάτη. Εδώ, η περιποίηση γίνεται εμπειρία.

INFO

Ναρκίσσων 5
Νέο Ηράκλειο
2102846970
hemingwayguild.com
hemingway_guild

Η Αθήνα έχει δυνατή tattoo σκηνή, με στούντιο που ξεχειλίζουν δημιουργικότητα και attitude. Από μικρά, minimal σχέδια μέχρι bold κομμάτια που τραβάνε τα βλέμματα, τα tattoo studios της πόλης δίνουν χώρο στην έκφραση, το στιλ και την προσωπική ιστορία του καθενός, μετατρέποντας το σώμα σε καμβά.

Κείμενα: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΣΙΡΛΗ

TATTOO STUDIO 9

Tattoo και piercing για κάθε στιλ

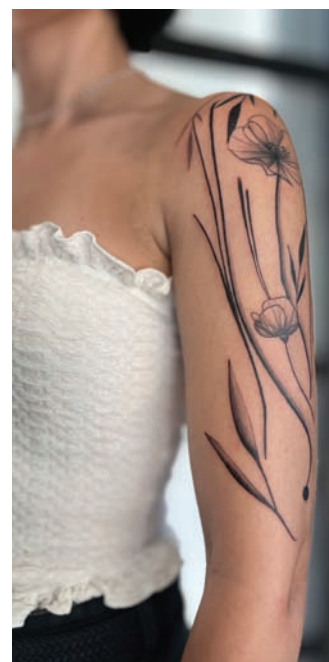

Το **Tattoo Studio 9**, που συστήθηκε στο κοινό της Αθήνας το 2023, είναι δημιούργημα της Λυδίας Μαλακώντα, μιας καλλιτέχνιδας με βαθιά αγάπη για την τέχνη της δερματοσιζίας και εμπειρία 9 χρόνων. Σπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών του Σάλτσμπουργκ, στην Αυστρία, και μαθήτευσε δίπλα σε καταξιωμένους tattoo artists, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία σε μεγάλα στούντιο

της Γερμανίας. Στο Studio 9, η Λύδια αναλαμβάνει προσωπικά κάθε λεπτομέρεια, προσφέροντας μια μοναδική, ποιοτική εμπειρία σε κάθε επισκέπτη.

Όπως λέει και η ίδια, «το tattoo είναι μια διαδικασία μεταμόρφωσης, μια εμπειρία μεγάλης αλλαγής. Το κάθε τατουάζ έχει μια σημαντική ιστορία από πίσω του για αυτόν και αυτήν που το κάνει και για τον tattoo artist που υλοποιεί την ιδέα. Αυτή η ιδέα-ιστορία είναι που θα συνδέσει όμορφα με μια σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης τον καλλιτέχνη με τον άνθρωπο που θα τον επιλέξει».

Η Λυδία ειδικεύεται σε micro realism και fine line tattoos, ενώ καλύπτει όλα τα είδη τατουάζ – και είναι πάντα έτοιμη τόσο να σας πει τη γνώμη της για την επιλογή σας ή και να σας προτείνει κάτι από την αρχή, αλλά και να σας εξυπηρετήσει εάν το tattoo σας χρειαστεί coverup. Παράλληλα, προσφέρει piercing και διαθέτει μεγάλη γκάμα ποιοτικών κοσμημάτων για κάθε στιλ. Σημειώστε, τέλος, ότι το στούντιο τηρεί αυστηρά όλα τα πρότυπα υγιεινής.

INFO

Μαρίνου Αντύπα
45, Ηλιούπολη
2130480420
6942529980
tattoostudio9.gr
Tattoo Studio 9
tattoostudio_9

To Uncle Chronis Tattoo & Piercing άνοιξε το 2009 στον Χολαργό και έχει καθιερωθεί ως σημείο αναφοράς για tattoo και piercing στην Αθήνα. Το studio είναι γνωστό τόσο σε όσους κάνουν τα πρώτα τους piercings όσο και σε ανθρώπους που αναζητούν το ιδανικό custom tattoo. Εδώ η urban αισθητική συναντά την τεχνική αρτιότητα, σε ένα studio που επενδύει σταθερά στην ποιότητα, την ασφάλεια και τον σεβασμό προς το σώμα και το tattoo ως μορφή τέχνης.

To studio είναι μέλος του Επαγγελματικού Συλλόγου Δερματοστιξίας Ελλάδος και λειτουργεί με αυστηρούς κανόνες υγιεινής και αποστείρωσης. Η ομάδα συμμετέχει σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αποσπώντας σημαντικές διακρίσεις που επιβεβαιώνουν την εμπειρία και την τεχνογνωσία της.

Κάθε tattoo και piercing αντιμετωπίζεται με επαγγελματισμό, ενώ οι πελάτες λαμβάνουν πλήρη καθοδήγηση από την ιδέα μέχρι την ολοκλήρωση, εξασφαλίζοντας εξατομικευμένη και ασφαλή εμπειρία.

Στον πυρήνα του studio βρίσκεται ο ιδιοκτήτης Uncle Chronis, ένας από τους πιο παλιούς και έμπειρους piercers στην Ελλάδα. Μαζί με την εξειδικευμένη ομάδα του συνεργάζεται στενά με κάθε πελάτη για να δημιουργήσει ένα αποτέλεσμα που αντανάκλα την προσωπικότητα και το στιλ του. Η συλλογή piercing καλύπτει όλα τα γούστα, ενώ τα custom tattoos σχεδιάζονται αποκλειστικά για κάθε άτομο, συνδυάζοντας πρωτότυπες ιδέες και δημιουργικότητα.

Η ομάδα ειδικεύεται σε πλήθος τεχνικών όπως traditional, neo-traditional, ρεαλιστικά και αφηρημένα σχέδια, ενώ διασφαλίζει ότι κάθε λεπτομέρεια εκτελείται με ακρίβεια, χρώματα που διαρκούν και γραμμές που ξεχωρίζουν. Το Uncle Chronis είναι must προορισμός για tattoo και piercing, ένας χώρος όπου η τέχνη και η δημιουργικότητα γίνονται εμπειρία και το αποτέλεσμα μιλάει από μόνο του.

UNCLE CHRONIS TATTOO

Υπηρεσίες υψηλής ποιότητας με έμφαση στην ασφάλεια

INFO

Φανερωμένης 7
Χολαργός
2114007736
unclechronis.com
f UncleChronisTattoo
@ unclechronistattoo

UNICORN TATTOO STUDIO

25 χρόνιας τέχνης και
δημιουργικότητας στη Γλυφάδα και
την Κέρκυρα

Τον Ιανουάριο του 2001, όταν το tattoo στην Αθήνα ήταν ακόμα υπόθεση λίγων, ένα μικρό studio άνοιξε στη Γλυφάδα. Χωρίς θόρυβο και χωρίς μεγάλα λόγια. Το Unicorn Tattoo Studio ξεκίνησε με έναν tattoo artist και μία body piercer, με στόχο έναν χώρο ανθρώπινο, καθαρό και ουσιαστικό.

Πίσω από το Unicorn βρίσκεται ο Γιάννης Σαρίδης, που από την αρχή είδε το tattoo όχι μόνο ως τέχνη, αλλά ως καθημερινή διαδικασία και σχέση εμπιστοσύνης. Με τα χρόνια, το studio εξελίχθηκε σταθερά — μεγάλωσε σε εμπειρία και ανθρώπους, χωρίς να χάσει τον χαρακτήρα του.

Σήμερα, το Unicorn Tattoo Studio στη Γλυφάδα είναι ένα μοντέρνο, καθαρό και φιλόξενο χώρο, σχεδιασμένο ώστε ο επισκέπτης να αισθάνεται άνετα από την πρώτη στιγμή. Η αυστηρή τήρηση των κανόνων υγιεινής θεωρείται δεδομένη, ενώ έχει προβλεφθεί και πλήρης πρόσβαση για καρτσάκια ΑμεΑ.

Εδώ η ομάδα λειτουργεί σαν μια μεγάλη οικογένεια: πέντε ταλαντούχοι tattoo artists — οι Κώστας, Νίκος, Ίλις, Πύργος και Άρτεμις — που μοιράζονται ιδέες, γέλια και έμπνευση καθημερινά. Ο Άλντο, εδώ και 15 χρόνια, φροντίζει για το body piercing με ακρίβεια, ασφάλεια και φαντασία, και ηγεύται του studio στη Γλυφάδα. Μαζί δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου κάθε tattoo δεν είναι απλά ένα σχέδιο, αλλά προσωπική έκφραση, μοναδική ιστορία και καθημερινή δημιουργία.

Ήδη από το 2012, η φιλοσοφία του Unicorn ταξίδεψε στην Κέρκυρα, με το άνοιγμα του δεύτερου studio από την Τίφρανι και τον Πέτρο. Εκεί, οι Πέτρος και Βασίλης φέρνουν τη δική τους ενέργεια στα tattoos, ενώ η Τίφρανι και η Τζάκι αναλαμβάνουν τα piercings με το ίδιο πάθος και την αφοσίωση που χαρακτηρίζει όλα τα projects του Unicorn. Η σύνδεση ανάμεσα στα δύο studio είναι εμφανής: κοινές αξίες, κοινή αγάπη για την τέχνη και η ίδια προσήλωση στην ποιότητα και την ασφάλεια.

Στο Unicorn πραγματοποιούνται όλα τα είδη tattoo: από fine line και minimal, μέχρι ρεαλιστικά, traditional, neo-traditional, black & grey και πολύχρωμα custom σχέδια. Κάθε session είναι μια εμπειρία, όπου κάθε πελάτης γίνεται μέρος της δημιουργικής διαδικασίας και αφήνει το δικό του αποτύπωμα. Το body piercing γίνεται με πιστοποιημένα υλικά, με έμφαση στην ασφάλεια και τη φροντίδα, έτσι ώστε η κάθε στιγμή να είναι ξεχωριστή και απολύτως επαγγελματική.

Με 25 χρόνια ιστορίας, το Unicorn συνεχίζει να εξελίσσεται, να πειραματίζεται και να εμπνέει. Εδώ η τέχνη δεν είναι μόνο δήλωση, είναι καθημερινή πράξη — μέσα από ανθρώπους, σχέσεις και δουλειά που χτίζεται στον χρόνο. 25 χρόνια Unicorn Tattoo Studio: τέχνη, δημιουργικότητα, άνθρωποι και ιστορίες που αντέχουν στον χρόνο. Ελάτε να αφήσετε και εσείς το δικό σας σημάδι.

INFO

ΓΛΥΦΑΔΑ:
Άγγελου Μεταξά 33 (Florida Mall)
2117506117

www.unicorntattoo.gr
[f](#) [unicorntattooglyfada](#)
[@](#) [unicorn.tattoo](#)
[d](#) [unicorn.tattoo](#)

ΚΕΡΚΥΡΑ:
Ευγενίου Βουλγάρεως 26 (1ος όροφος)
2661020730
[f](#) [UnicornTattooCorfu](#)

DARK DAYS TATTOO

Η ομάδα που υπόσχεται να φτιάχνει κάθε μέρα σου

Λειτουργεί από το 2023, όμως η εμπειρία του στον κόσμο του tattoo μετρά πολλά χρόνια. Πίσω από το studio βρίσκεται ο Βρόνη, κατά κόσμον Λάζαρος Πασιάς, μαζί με μια έμπειρη ομάδα tattoo artists και piercers, που λειτουργεί με έντονο ομαδικό πνεύμα και κοινό δημιουργικό όραμα.

Η ομάδα ειδικεύεται σε όλα τα είδη tattoo, από black & grey realism και merican old school, μέχρι fine line, watercolor και japanese, δίνοντας σε κάθε σχέδιο προσοχή και μοναδικό χαρακτήρα. Τα tattoos και τα piercings πραγματοποιούνται σε καθαρό και άνετο περιβάλλον, με υλικά υψηλής ποιότητας και αυστηρή τήρηση των κανόνων υγιεινής. Ένα αναγνωρισμένο studio με συμμετοχές και διακρίσεις σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

INFO

Λεωφ. Βασιλίσσης Αμαλίας 32
Αθήνα, 2103242822
www.darkdaystattoo.gr
f Athens.dark.days.tattoo
i dark.days.tattoo

INKY DAYS TATTOO

Δημιουργικά tattoo χωρίς περιορισμούς

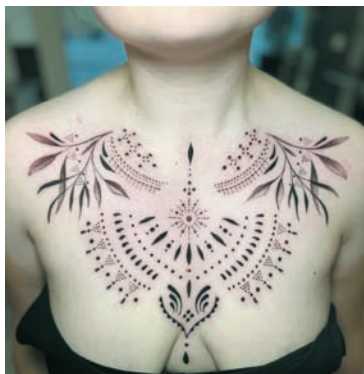
Το νέο tattoo studio στον Νέο Κόσμο, με ταυτότητα και δημιουργική ενέργεια. Πίσω από τη «βελόνα» βρίσκεται ο Τάσος, ή αλλιώς Hafen, με εμπειρία 13 χρόνων στον χώρο και τον τελευταίο χρόνο ιδιοκτήτης του δικού του studio. Το προσωπικό του στίλ ξεχωρίζει μέσα από το dotting tattoo και τη watercolor αισθητική, ωστόσο για τον Hafen το tattoo λειτουργεί ως τέχνη χωρίς περιορισμούς. Δεν εγκλωβίζεται σε συγκεκριμένα καλούπια, είναι πολυδιάστατος και αγαπά τον πειραματισμό, τόσο σε τεχνικές όσο και σε ιδέες. Παράλληλα, δημιουργεί πρωτότυπα, μοναδικά σχέδια πάνω σε μπλουζάκια, ζωγραφισμένα στο χέρι με πινέλο, μεταφέροντας τη δουλειά του και εκτός δέρματος. Ο χώρος του Inky Days συμπληρώνει το δημιουργικό του σύμπαν με funky διάθεση, λευκούς και πράσινους τόνους και φυτά που δίνουν ζωντάνια στο studio.

INFO

Βιέννα 4, Νέος Κόσμος
2109017412
f Tasos-Hafen
i inkydays_tattoo

ETERNAL MARK TATTOO STUDIO

Με αγάπη και πάθος για τα tattoo

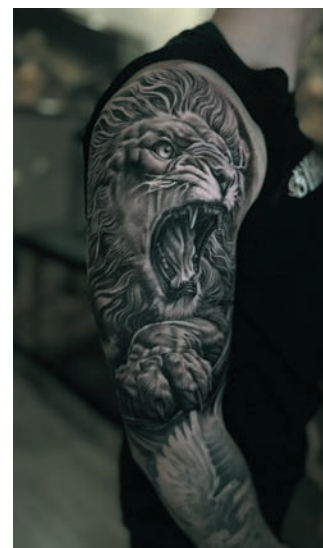
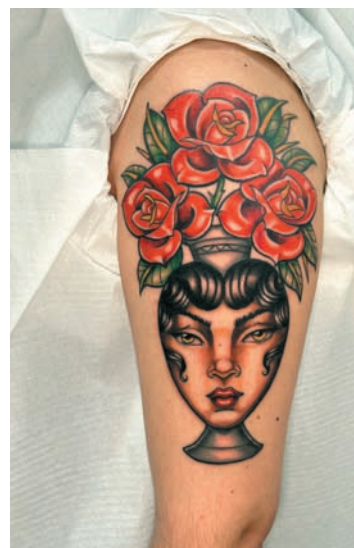

Στην καρδιά της Αθήνας, στην Πλατεία Αγίων Θεοδώρων 6, το Eternal Mark Tattoo Studio συνδυάζει δημιουργικότητα, τεχνική και πάθος για την τέχνη. Ιδρύθηκε το 2018 από τον Ηρακλή Πατσόπουλο, καλλιτέχνη με εμπειρία από το 1999 και γνωστό διοργανωτή των Tattoo Conventions στην Ελλάδα. Στο studio δημιουργούν μοναδικά tattoos που αντανakλούν το προσωπικό σου στίλ και την αισθητική σου. Η έμπειρη ομάδα του Eternal Mark δου-

λεύει με λεπτομέρεια και φροντίδα, προσφέροντας σχέδια σε διαφορετικά στίλ, όπως έγχρωμα, ρεαλιστικά, fine line, old school ή Japan, με κάθε tattoo να φέρει την προσωπική υπογραφή και την έμπνευση του καλλιτέχνη.

Στον χώρο τους μπορείς να κάνεις piercings με απόλυτη ασφάλεια και αυστηρή τήρηση των κανόνων υγιεινής, με ποιοτικά κοσμήματα σε μεγάλη ποικιλία. Όπως θα διαπιστώσεις από την πρώτη στιγμή, το Eternal Mark προσφέρει ζεστή ατμόσφαιρα και χαλαρό κλίμα, όπου κάθε επισκέπτης νιώθει άνετα να εξερευνήσει την τέχνη. Διαθέτουν επίσης exclusive μπλουζάκια με σχέδια των καλλιτεχνών, για να κρατήσεις μαζί σου κομμάτι της δημιουργίας τους.

Στο Eternal Mark Tattoo Studio κάθε tattoo και piercing είναι αποτέλεσμα έμπνευσης, δεξιοτεχνίας και φροντίδας. Στόχος του Ηρακλή και της ομάδας του είναι να φύγεις με κάτι που θα αγαπήσεις για πάντα, ζώντας μια μοναδική εμπειρία τέχνης σε ένα σύγχρονο, φιλόξενο και δημιουργικό περιβάλλον.

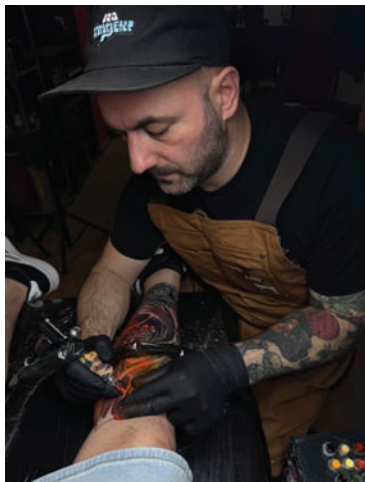
INFO

Πλ. Αγίων
Θεοδώρων 6
Αθήνα
2111138295
6906393916
www.eternalmark
tattoo.com
info@
eternalmarktattoo.
com

f eternalmark
tattoostudio
i eternalmark_
tattoostudio
d eternalmark_
tattoostudio

TWO FLAMES TATTOO

Η τέχνη του tattoo γεννιέται
μέσα από δύο φλόγες

Το Two Flames Tattoo είναι ένα σύγχρονο tattoo studio στην Αθήνα, στο κέντρο του Νέου Κόσμου, γεννημένο από την ένωση δύο ανθρώπων, του Ευγένιου και της Ανδριάνας. Αυτή η ένωση έγινε και η φιλοσοφία του studio: όπως δύο άνθρωποι ένωσαν τις φλόγες τους για να δημιουργήσουν το Two Flames, έτσι και το tattoo είναι η τέχνη όπου ο καλλιτέχνης και ο άνθρωπος που κάθε-

ται απέναντί του συνδέονται για να δημιουργήσουν κάτι που μένει για πάντα. Στην καρδιά του studio βρίσκεται ο Ευγένιος (aka Siemor), tattoo artist με 15 χρόνια εμπειρίας και περισσότερα από 85 βραβεία σε διαγωνισμούς σε όλη την Ευρώπη. Θεωρείται ένας από τους πιο καταξιωμένους καλλιτέχνες του είδους στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Παρά τη μακρά πορεία του, παραμένει προσηλωμένος στη συνεχή εξέλιξη, όχι ατομικά αλλά συλλογικά. Μαζί του, η Ανδριάνα, manager του Two Flames, συντονίζει την ομάδα των έξι καλλιτεχνών (ck_tidis, hvrs.one, noski, dinos.mts, salvidenning), εξασφαλίζοντας ότι κάθε tattoo προκύπτει μέσα από διάλογο, κατανόηση και ουσιαστική συνεργασία. Το studio προσφέρει όλα τα στίλ tattoo, custom σχέδια και body piercing, συνδυάζοντας τεχνική, εμπειρία και ανθρώπινη προσέγγιση. Έναν χρόνο μετά το άνοιγμά του, το Two Flames Tattoo ξεχωρίζει ως ένα από τα πιο ολοκληρωμένα tattoo studios στην Αθήνα, όπου η τέχνη δεν είναι μόνο σχέδιο, είναι σύνδεση, και το tattoo δεν αντιμετωπίζεται ως υπηρεσία, αλλά ως εμπειρία.

INFO

Ιππώνακτος 52
Νέος Κόσμος
2130486844

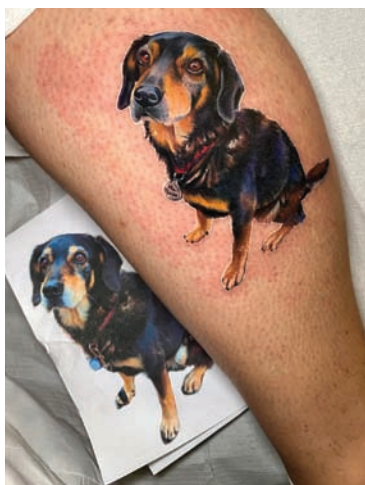
f Two Flames
Tattoo

@ twoflames_
tattoo

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
* TATTOO

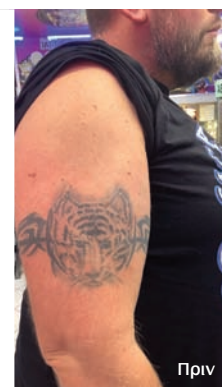
TATTOO CLINIC ATHENS

Cover up που μεταμορφώνει
το παλιό tattoo σε τέχνη

Η Tattoo Clinic Athens ξεχωρίζει στον χώρο του τατουάζ, συνδυάζοντας υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, άψογο after service και αυστηρή τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής. Στο στούντιο θα ανακαλύψεις λύσεις για κάθε ανάγκη, όπως κάλυψη ουλών, cover up, rework και φυσικά δημιουργία νέων τατουάζ

με μοναδικό χαρακτήρα. Πίσω από το Tattoo Clinic Athens βρίσκεται μια ομάδα που θα σας υποδεχθεί σε μια απόλυτα φιλική ατμόσφαιρα, μιας και πρόκειται για μια οικογενειακή επιχείρηση. Η Ειρήνη, ιδιοκτήτρια και tattoo artist του studio, ασχολείται με το κομμάτι του τατουάζ από το 2010 και αγαπά τα ρεαλιστικά σχέδια, τα πορτρέτα από ζωάκια και τα χρώματα, ενώ ειδικεύεται πλέον στην κάλυψη τόσο των παλιών τατουάζ που θέλουν διόρθωση και ανανέωση, όσο και στην κάλυψη ουλών, που αποτελεί κομμάτι του cosmetic tattoo. Παράλληλα, ο αδερφός της Γιώργος ειδικεύεται εδώ και 10 χρόνια στο κομμάτι του body piercing. Σημειώστε ότι κάθε τι εδώ γίνεται με απόλυτη ασφάλεια, αυστηρή αποστείρωση εργαλείων και προσοχή στην υγιεινή, ώστε η εμπειρία να είναι απολύτως ασφαλής και άνετη. Επίσης, ο χώρος είναι LGBTQ+ friendly, safe space και σε κάνει να νιώθεις άνετα και να τους εμπιστευέσαι από την πρώτη στιγμή.

INFO

Αγνώστων
Ηρώων 120
Νέα Ιωνία
tattooclinic
athens.gr
f tattoo
clinicathens
@ tattooclinic.
athens

Επιμέλεια
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

Look

BOGNER
Μπουφάν σκι Vale Down

IZIPIZI
Γυαλιά ηλίου

ADIDAS
Αθλητικό μπουστάκι Hyperglam €33

ASPESI
Μάλλινος σκούφος €115

STRADIVARIUS
Τσάντα shopper €9,99

FUJIFILM
Instax Mini LiPlay+ Instant
Φωτογραφική μηχανή
Midnight Blue

CERAVE
Blemish Barrier επιθέματα ακμής

TEZENIS
Κολάν shaping με print €21,99

SOHO SOHO
Φούτερ Aviator Nation Bold €225

KALOGIROU
Μνότες UGG New Heights Cuff €192

MOONBOOT
Μνότες χιονιού Icon Sunrise

Δεν έφυγα
για να βρω τον
εαυτό μου,
έφυγα για να
μη με βρει
η δουλειά

GREATNESS
Πράσινο T-shirt Ringer Tee

BOBBI BROWN
Lip Balm SPF15 15g

Νίκος Κασκούρας Η σιωπή ως καλλιτεχνική πράξη

Μια έκθεση για την ανθρώπινη παρουσία και την αόρατη δύναμη της σιωπής

Η νέα έκθεση του Νίκου Κασκούρα στην Γκαλερί Άλμα, με τίτλο «Η σημαίνουσα σιωπή», σε επιμέλεια της Μαρίας Αλμπάνη, εξερευνά τη σιωπή ως μορφή τέχνης και βαθιά υπαρξιακή εμπειρία. Μέσα από ζωγραφικά και γλυπτικά έργα, η σιωπή παίρνει μορφή και χρώμα, αναδεικνύοντας το λευκό, το γκρι, το μπλε και το κόκκινο ως μέσα έκφρασης της ανθρώπινης ψυχής. Οι φιγούρες στα έργα του Κασκούρα εμφανίζονται αποξενωμένες, αλλά γεμάτες ένταση και αλήθεια, ενώ φαίνεται να αναζητούν νόημα και παρουσία

μέσα σε έναν κόσμο γεμάτο σιωπές και κενά. Η ζωγραφική του ισορροπεί ανάμεσα στην απελπισία και τη λιτή ομορφιά, δείχνοντας ότι ακόμα και το αθέατο μπορεί να γίνει ορατό.

Η έκθεση προσκαλεί τους επισκέπτες να σταθούν, να παρατηρήσουν και να ακούσουν όσα δεν λέγονται, ενώ η σιωπή γίνεται τελικά μέσο επικοινωνίας, σκέψης και προβληματισμού. —Νίκη-Μαρία Κοσκινά

Γκαλερί Άλμα, 29 Ιανουαρίου έως 7 Μαρτίου

Θέατρο,
μουσική,
εκθέσεις,
προβολές.
Πολιτιστικές
προτάσεις
που μας
ιντριγκάρουν
αυτό το
επτάημερο.

© ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

1 Μια ιστορία αγάπης ανάμεσα σε δύο καλλιτέχνες

Το έργο «Μπεν και Ίμο», του Μαρκ Ρέιβενχιλ, ανεβαίνει στην Εθνική Λυρική Σκηνή σε σκηνοθεσία και μετάφραση Γιώργου Σκευά. Η παράσταση αφηγείται τη σχέση του Μπέντζαμιν Μπρίτεν και της Ίμοτζεν Χολστ το 1952, κατά τη διάρκεια της σύνθεσης της όπερας «Γκλοριάννα», διερευνώντας τη δημιουργική συνεργασία, τις συγκρούσεις, τη φιλία και την αφοσίωση στην τέχνη. Εθνική Λυρική Σκηνή, έως 14 Φεβρουαρίου

© ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

2 Η θρυλική «Λόλα» για πρώτη φορά στο θέατρο

Η ταινία «Λόλα» της δεκαετίας του 1960, με τη σκοτεινή ηρωίδα, σε σενάριο του Ηλία Λυμπερόπουλου –με πρωταγωνιστές την Τζέννη Καρέζη και τον Νίκο Κούρκουλο– μεταφέρεται για πρώτη φορά στο θέατρο για περιορισμένο αριθμό παραστάσεων. Η Έλλη Τρίγγου, ο Γιάννης Στάνκογλου και ο Γιώργος Γάλλος ζωντανεύουν τη «Λόλα» στη σκηνή, σε διασκευή και σκηνοθεσία του **Χρήστου Σούγανη**, πλαισιωμένοι από έναν μεγάλο θίασο ηθοποιών, σε μια ατμόσφαιρα γεμάτη ένταση και πάθος. **Παλλάς, από 30 Ιανουαρίου**

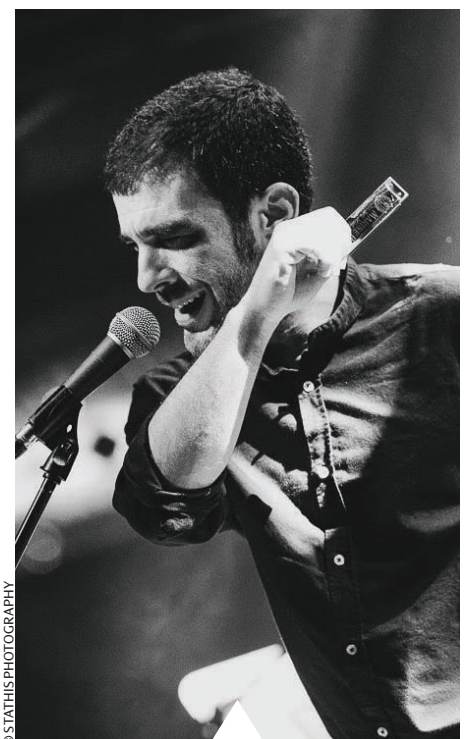
Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

© MIKERAFAIL

3 Ιστορίες ανθρώπινης μοναξιάς

Η «Ιεροτελεστία» του Γάλλου θεατρικού συγγραφέα Γκιγιόμ Πουά παρουσιάζεται στη σκηνή σε σκηνοθεσία **Χρήστου Θεοδωρίδη**. Το έργο βασίζεται σε 300 αληθινές συνεντεύξεις που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού και των περιοριστικών μέτρων του COVID-19 (2020-2021), ενώ στην ελληνική διασκευή προστίθενται ιστορίες πιο κοντά στη δική μας πραγματικότητα. Μελετώντας τα όρια της ανθρώπινης μοναξιάς, του φόβου και της θνητότητας, το έργο ενισχύεται στη σκηνική του διάσταση από ζωντανή μουσική και κίνηση. **Εθνικό Θέατρο, έως 15 Μαρτίου**

© STATHIS PHOTOGRAPHY

4 Ο Απόστολος Ρίζος σε... ασκήσεις τρυφερότητας

Ο Απόστολος Ρίζος εγκαινιάζει τον νέο κύκλο συναυλιών του με αφορμή την κυκλοφορία του νέου του άλμπουμ «**Ασκήσεις Τρυφερότητας**» στο Κύτταρο. Στη συναυλία του θα παρουσιάσει αγαπημένες συνθέσεις και επιλεγμένες διασκευές, πλαισιωμένος από μια μπάντα που αναδεικνύει τον ήχο και τις ενορχηστρώσεις. Μια μουσική διαδρομή γεμάτη ένταση, αυτοσχεδιασμό και ζωντανή επικοινωνία, όπου κάθε τραγούδι γίνεται πρόσκληση για προσωπική και συλλογική τρυφερότητα. **Κύτταρο, 4 Φεβρουαρίου**

© ΝΙΚΟΣ ΠΕΚΑΡΙΑΣ

5 Μια διαφορετική σκηνική ανάγνωση της «Φόνισσας»

Το εμβληματικό διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη μεταφέρεται επί σκηνής, σε διασκευή και σκηνοθεσία του **Θοδωρή Αμπαζή**, από τη νεοσύστατη ομάδα Φάος. Εδώ η φωνή και το σώμα έχουν κεντρικό ρόλο, σε μια μουσικοθεατρική προσέγγιση του κειμένου, όπως συνθίξει άλλωστε ο σκηνοθέτης, που υπογράφει μάλιστα και τη μουσική του έργου. Με λιγοστά σκηνικά αντικείμενα, ο Αμπαζής εκμεταλλεύεται τα σώματα και τις φωνές των ερμηνευτών του, ώστε να εισάγει τον θεατή στον κόσμο του Παπαδιαμάντη.

Θέατρο Χώρος, έως 10 Μαρτίου

6 Μια Πολυμεσική performance

Το «*LONE*» συνδυάζει live ηλεκτρονική μουσική, real-time interactive visuals και σωματική κίνηση, δημιουργώντας έναν ζωντανό διάλογο ανάμεσα σε ήχο, σώμα και ψηφιακή προβολή. Οι καλλιτέχνιδες **Άννα Παπαϊωάννου**, **Αλεξάνδρα Νιάκα** και **Μαριέττα Μαναρώνη** διερευνούν την ανθρώπινη φύση και τις σχέσεις της με τα τεχνητά συστήματα. Το σώμα γίνεται μέσο μνήμης και δράσης, ενώ οι ψηφιακές προβολές και ο ήχος αναδιμορφώνουν τον χώρο, δημιουργώντας μια εμπειρία που εξελίσσεται και μεταλλάσσεται.

Newman Cinema, 2, 3, 9 και 10 Φεβρουαρίου

9 «Ο Γιάννης και το Βούδι» επιστρέφει

Άλλη μια ιστορία βασισμένη σε πραγματικά γεγονότα επιστρέφει σε σκηνοθεσία **Παναγιώτη Λιάρόπουλου** και κείμενο της **Ευαγγελίας Γατωτή**. Ένας λαογράφος και μια νεαρή γυναίκα συλλέγουν αφηγήσεις, φωτίζοντας την ιστορία ενός παιδιού που η συλλογική μνήμη προσπάθησε να σβήσει. Τέσσερις ηθοποιοί εναλλάσσονται στους ρόλους, δίνοντας την εντύπωση ότι μετακινούνται αποκλειστικά στις 4 γωνίες της αυλής ενός σπιτιού. *Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, έως 10 Μαρτίου*

© DANIEL VOREAKOS

«Genesis E»

11 Η ύλη σε συνθήκες κινδύνου

Στην έκθεση «*Endangered Games*» ο **Σωκράτης Φατούρος** εξετάζει τις ανθρώπινες παρεμβάσεις και τις καταστροφές στο φυσικό τοπίο. Συνδυάζοντας παραδοσιακά υλικά ζωγραφικής και γλυπτικής με βιομηχανικές ύλες, αναδεικνύει τον εγγενή κίνδυνο ορισμένων υλικών, όπως η πυρίτιδα. Η έκθεση αποτυπώνει τα ίχνη της καταστροφής και του κινδύνου, δημιουργώντας έναν διάλογο ανάμεσα στη μνήμη, τον χρόνο και την ύλη. *The Intermission, έως 4 Απριλίου*

© ΝΙΚΟΣ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

7 Χορός μέχρι τελικής πτώσεως

Ο **Δημήτρης Καρατζιάς** σκηνοθετεί το εμβληματικό έργο του Χόρας ΜακΚόι «*Σκοτώνουν τα άλογα όταν γεράσουν*», με έναν πολυπληθή θίασο επί σκηνής – ανάμεσά τους ο Γιώργος Σεϊταρίδης, που επιστρέφει στο θέατρο έπειτα από 12 χρόνια. Το έργο μάς γυρνά πίσω στους μαραθώνιους χορούς της δεκαετίας του '30, σε μια εποχή παρακμής του αμερικανικού ονείρου. Ζευγάρια χορεύουν μέχρι εξαντλήσεως, ενώ το κοινό, οι χορηγοί και οι ίντριγκες τροφοδοτούν ένα αμείλικτο θέαμα επιβίωσης. *Εν Αθήναις, έως 28 Φεβρουαρίου*

8 Η συναίνεση επί σκηνής

Το βιβλίο της Γαλλίδας Βανέσα Σπρινγκορά ανεβαίνει για πρώτη φορά στην Ελλάδα, σε μετάφραση **Βένιας Σταματιάδη** και σκηνοθεσία της **Ειρήνης Λαμπρινοπούλου**. Στο έργο «*Μαρτυρία μιας κλεμμένης εφηβείας*» όλα ξεκινούν τη δεκαετία του 1980, όταν η 14χρονη Βανέσα ερωτεύεται έναν 50χρονο συγγραφέα. Μια κακοποιοτική σχέση που αν και κράτησε μόνο 1,5 χρόνο, την ακολούθησε σε όλη της τη ζωή. Το βιβλίο που δημοσίευσε την περίοδο του #MeToo άνοιξε νέα συζήτηση περί ορισμού της συναίνεσης, ενώ έφερε τον συγγραφέα προ των ποινικών ευθυνών του. *Θέατρο Τέχνης, έως 24 Φεβρουαρίου*

Screenshot από το βιντεοπαιχνίδι «*Telling the Bees*, (The Game)»

© ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΝΗ

10 Η συνύπαρξη μέσω της τέχνης

Η **Κυριακή Γονή** στη νέα ατομική έκθεσή της, «*Telling the Bees*», σε επιμέλεια **Νάντιας Αργυροπούλου**, εξερευνά τη φροντίδα, τη συλλογικότητα και τη συνύπαρξη των ανθρώπων και των υπόλοιπων έμβιων όντων, μέσα από μία πολυμεσική εγκατάσταση. Παράλληλα παρουσιάζει το βιντεοπαιχνίδι «*Telling the Bees (The Game)*», το οποίο δημιουργεί έναν χώρο παρατήρησης, συμμετοχής και φαντασίας. *The Breeder, έως 21 Φεβρουαρίου*

© ΕΛΛΑΔΙΟΝΑΜΗ

12 Ένα εκρηκτικό δίδυμο ερμηνεύει Ιονέσκο

Ο **Πάνος Παπαδόπουλος** και η **Μαρία Διακοπαναγιώτου** ενώνουν τις δυνάμεις τους για να σκηνοθετήσουν και να ερμηνεύσουν το κλασικό έργο του Ιονέσκο «*Οι καρέκλες*». Ένα ζευγάρι που ζει ξεχασμένο στον φάρο ενός απομονωμένου νησιού καλεί κόσμο στο σπίτι, ώστε ο άντρας να διηγηθεί τα κατορθώματά της ζωής του. Ενώ περιμένουν τους καλεσμένους –έχοντας προσλάβει μάλιστα κι έναν επαγγελματία ομιλητή– το σπίτι γεμίζει ασφυκτικά με καρέκλες. Και η αναμονή συνεχίζεται... *Θέατρο του Νέου Κόσμου, από 30 Ιανουαρίου*

Φλάρος

Το νέο, σύγχρονο καφενείο στο Παγκράτι μαγειρεύει συγκλονιστικά το γιουβέτσι

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Η επιγραφή στην πόρτα γράφει «Φλάρος» με παχουλά, κίτρινα γράμματα. Κι από κάτω: «Ελεβέ Καφενές». Από τη μέσα πλευρά τις τζαμαρίας σε προσκαλούν οι κλασικές καρέκλες και τα μαρμαρίνα τραπέζια του καφενείου. Μωσαϊκό και ψηλοτάβανη σάλα, στο βάθος η ανοιχτή κουζίνα που στέλνει τη θερμότητα της φωτιάς της στα παγωμένα μου μάγουλα. Έξω παγωνιά, εδώ μέσα ζεστή καρδιά. Γιατί όταν κοιτάς τον Στράτο, αυτή είναι η πρώτη λέξη που σου έρχεται στο μυαλό: καλόκαρδος.

Ο Στράτος Βλασσόπουλος, αφού δούλεψε δίπλα σε σεφ-σταρ (όπως ο Γιώργος Βενιέρης και ο Άρης Βεζενές) και σε γνωστά εστιατόρια (Lost Athens, Vezene, στο Ω3 ήταν και head chef), είπε πως ήρθε η ώρα να ανοίξει κάτι δικό του: «Φανταζόμουν μια φωτιά, μια φουφού, να κάθεται ο κόσμος και να αράζει. Δεν ξέρω αν είναι αυτό viral, ξέρω ότι είναι πολύ κοντά στην αισθητική μου», λέει ο ίδιος ενώ φτιάχνει ένα σαγανάκι με σφέλα στο τηγάνι, που του σπάει τη μύτη. Στον Φλάρο όλα μαγειρεύονται στη φωτιά του ξύλου. Δεν υπάρχει ηλεκτρικό μάτι ούτε για δείγμα, κάτι που δυσκολεύει τη δουλειά του μάγειρα, αλλά δίνει άλλη, μαγική γεύση στο φαγητό.

Και γιατί, ρε συ Στράτο, είπες τον καφενέ σου Φλάρο; Είσαι από τη Σίφνο; Γελάει. «Θα ήθελα να είμαι, αλλά όχι. Όμως είμαι ερωτευμένος με το νησί», λέει και αφήνει μπροστά μου το καλωσόρισμα το σωστό: ψωμί (από το microbakery Φίλ στο Κουκάκι), ελαιόλαδο και ένα νόστιμο πελτέ. Ύστερα καταπιάνεται με την πίτα ναν, την ανοίγει επιτόπου, την ψήνει (πάντα στη φωτιά) και μου τη σερβίρει μαζί με έναν αιθέριο ταραμά, καπνιστό λάδι και γλυκό πουόκοβο. Δεν ξέρω τι να πρωτοκάνω: να βουτήξω στον ταραμά το ζεστό ψωμί ή τη ναν; Ή μήπως να τον φάω με το κουτάλι έτσι νόστιμος που είναι;

Στο ψάρι ημέρας με σάλτσα ντομάτας, ξίδι και δεντρολίβανο (δηλαδή σαβόρο) πετύχαμε τόνο – να ένα νόστιμο και διαφορετικό «ωμό», μια απάντηση στα carpaccio και στα σεβίτσε, που νόστιμα είναι, δεν λέω, αλλά ήμαρτον, νισάφι πια, χορτάσαμε! Όχι άλλο

σεβίτσε, σας παρακαλώ... Συγχωρέστε μου το ξέσπασμα, επιστρέφω. Σε μια πατάτα οφτή με ξινή κρέμα, καπνιστή πάπρικα και φρέσκο κρεμμυδάκι, πολύ πολύ νόστιμη...

Το πιάτο ωστόσο που δεν πρέπει να λείπει από καμία παραγγελία (και δεν λείπει) είναι το γιουβετσάκι: μοσχαρίσια τορτούγκα με κριθαράκι, σάλτσα ντομάτας και ξηρή μυζήθρα, πιάτο γενναιόδωρο, μερακλίδικο, μ' εκείνη τη βαθιά νοστιμιά που πετυχαίνουν οι μαμάδες. Είναι μαμαδίστικο τούτο το γιουβέτσι, όντως!

Κλείνουμε με ένα συγκλονιστικό μπακλαβά με φιστίκι, παγωτό αλατισμένο φιστίκι, λεμόνι και ελαιόλαδο. Έχει και καρυδόπιτα που δεν δοκίμασα, αλλά θέλω πολύ... Και προσέχω τις τιμές. «Στράτο, έχεις πολύ καλές τιμές!». «Θα δείξει στο τέλος», μου απαντά γελώντας και συμπληρώνει: «Γενικά, η λογική μου ήταν να κάνω ένα μαγαζί πάρα πολύ προσιτό. Όχι για όλους, αλλά πάντως προσιτό». Για να συνοδέψετε το γεύμα σας θα βρείτε μια περιεκτική λίστα με κρασιά από μικρούς Έλληνες παραγωγούς, ωραίες μπύρες και αποστάγματα, κι αυτά σε καλές τιμές.

Θέλω να επιστρέψω στον Φλάρο, πρώτα απ' όλα για το συγκλονιστικό γιουβέτσι. Θα κάτσω ξανά στην μπάρα για να παρακολουθώ τη δράση της κουζίνας, θα πάρω και τη χειροποίητη πίτα ημέρας (σήμερα με φέτα, γραβιέρα, θυμάρι και ρίγανη) που απόψε μου ξέφυγε. Και οπωσδήποτε τον αχνιστό μπακαλιάρο με λαχανικά, τσίλι, φρέσκο κρεμμυδάκι και μαϊντανό. Βλέπω τώρα τον Στράτο να δένει τον μπακαλιάρο με βούτυρο εκτός φωτιάς (περίπου σαν μπιάνκο) και να τον ακουμπά μπροστά στο ζευγάρι που τρώει δίπλα μου. Ακούω επιφωνήματα και συνωμοτικά γελάκια μεταξύ τους, δεν μπορώ να μη ρωτήσω τη γυναίκα πώς ήταν αυτός ο μπακαλιάρος που μοσχοβολά. Κι εκείνη απαντά: «Δεν μπορώ να σου πω τι μου είπε (σ.σ. δείχνει την παρέα της)... πάντως είναι πολύ ωραίο!». Να, αυτά τα ανείπωτα είναι που τα λένε όλα.

*Φλάρο λένε στη Σίφνο τις παραδοσιακές κεραμικές καμινάδες

Δαμάρεως 25, Παγκράτι, 2104403818 **Ωράριο λειτουργίας** Τετάρτη ως Σάββατο 15.30-23.30
Κυριακή 14.00-22.00, Δευτέρα-Τρίτη κλειστά **Insta** @flaros.ath **Fb** Flaros.ATH

Abi Rouge

Το νέο fine dining εστιατόριο της πόλης
όσο περνά η νύχτα γίνεται club

➤ Χαμηλός, υπέροχος φωτισμός, λευκά τραπεζομάντιλα, κατακόκκινες βελούδινες καρέκλες, αναγεννησιακοί πίνακες και ένα μπαρ που δεν μοιάζει με κανένα άλλο. Το **Abi Rouge** σε αφίνει με το στόμα ανοιχτό από την πρώτη στιγμή. Η ατμόσφαιρα εδώ είναι τόσο θεατρική που νιώθεις σαν να παίζεις σε ταινία. Στην πραγματικότητα, όμως, το **Abi Rouge** είναι ένα fine dining εστιατόριο... τουλάχιστον κατά το ήμισυ.

Άνοιξε τις τελευταίες μέρες του 2025 και πρόκειται για ένα εκλεπτυσμένο εστιατόριο υψηλής γαστρονομίας, που στη συνέχεια της νύχτας γίνεται club. Έτσι, νωρίς το βράδυ ερχόμαστε για να δοκιμάσουμε ένα νόστιμο μενού που βασίζεται στη γαλλική κουζίνα για να εξερευνήσουμε πιο σύγχρονα μονοπάτια της διεθνούς γαστρονομικής σκηνής, αλλά στη συνέχεια... χορεύουμε!

Στο μενού, που έχει επιμεληθεί ο σεφ **Θέμης Αγνάτος**, συναντάμε χαβιάρι, μοσχαρίσιο φιλέτο με αστακό, Dover sole meunière και μοσχαρίσιο ταρτάρ, αλλά και πιο δημιουργικές προτάσεις όπως όστρακα γκρατινέ ή black spaghetti με ταρτάρ κόκκινης γαρίδας. Η εμπειρία ολοκληρώνεται με εκλεκτά οστρακοειδή, foie gras, καθώς και με μια προσεκτικά curated συλλογή από premium συνοδευτικά και επιδόρπια.

Για να συνοδεύσετε το γεύμα σας (και στη συνέχεια τον χορό σας...) θα βρείτε signature cocktails και premium ποτά, αλλά και μια εκλεπτυσμένη wine list με ετικέτες κυρίως από τον γαλλικό αμπελώνα.

Όσο για τη μουσική, στην αρχή της βραδιάς κινείται σε πιο ατμοσφαιρικούς ήχους με επιρροές από jazz, bossa nova και soulful επιλογές, ενώ στη συνέχεια ανεβαίνει σε πιο groovy ρυθμούς, με αναφορές σε disco και house.

Το **Abi Rouge** είναι μια άφιξη που θα συζητηθεί και που σίγουρα έλειπε από την Αθήνα.

INFO

Λ. Συγγρού 58, Αθήνα, 2109217456, www.abirougeathens.com

[f](#) Abi Rouge Athens [@](#) abirougeathens

VEGAN VIBES February Event

Επιστρέφει για τρίτη
συνεχόμενη χρονιά
στη Δημοτική Αγορά
Κυψέλης στις 6 & 7 Φεβρουαρίου

➤ Με την ολοκλήρωση της καμπάνιας **Veganuary**, η οποία προέτρεψε να δοκιμάσουμε τον βιγανισμό για έναν μήνα, η **Vegan Life** ετοιμάζει μια διήμερη διοργάνωση αφιερωμένη στη γεύση, τη διασκέδαση, την ενημέρωση και τη δικτύωση, δίνοντας στην καμπάνια το ιδανικό φινάλε, με το μήνυμα «*Veganuary ends, compassion continues*».

Το Σαββατοκύριο 7 και 8 Φεβρουαρίου, από τις 12.00 έως τις 22.00, με ελεύθερη είσοδο, οι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε ποικίλες δράσεις, όπως tattoo από το Dildo Tattoo, με σκοπό τη στήριξη καταφυγίων διασωσμένων ζώων, μαθήματα μαγειρικής με chefs και food bloggers, εκπαιδευτικές ομιλίες και έκθεση φωτογραφίας, καθώς και να επισκεφθούν ένα

vegan info point με ενημερωτικό υλικό και VR glasses. Την ίδια στιγμή, εστιατόρια και brands θα παρουσιάσουν vegan εκδοχές αγαπημένων γεύσεων, από σουβλάκια και burgers μέχρι γλυκά, μαζί με μια μεγάλη γκάμα άλλων προϊόντων.

Στη Δημοτική Αγορά της Κυψέλης, υπό την αιγίδα του Δήμου Αθηναίων.

Μάθετε περισσότερα
σκανάροντας το qr

Αυθεντικές Μεξικάνικες Γεύσεις
και στο Barbecue

**La
Costeña®**

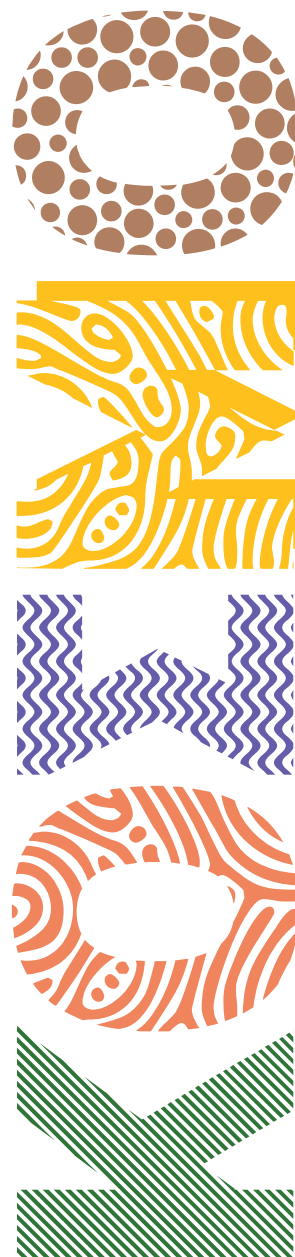

ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΝΟΜΩΝ Α.Ε.

Θέση Πούσι - Λέδι
190 02 Παιανία - Αττική
Τηλ.: 695 1854773
210 6640451-3
Fax: 210 6640454
E: t_anastasiadi@
lacostena.com.gr
t_anastasiadi@
protypokentro.com.gr
www.lacostena.com.gr

ΝΟΣΤΙΜΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ

Η Αθήνα είναι μια πόλη γεμάτη γεύσεις από κάθε γωνιά της Γης, με τα εστιατόριά της να μας προσφέρουν αυθεντικές συνταγές, αρώματα και παραδόσεις που μας ταξιδεύουν πέρα από τα σύνορα, σ' όλον τον κόσμο. Ανακαλύψτε τη γευστική πολυπολιτισμική ταυτότητα της πόλης στις σελίδες που ακολουθούν και προγραμματίστε την επόμενη επίσκεψή σας.

Κείμενα: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΣΙΡΛΗ

CUPOLA

Η αγαπημένη σου trattoria στο Παγκράτι

Το Cupola άνοιξε το 2017 και μαζί του άνοιξε και ο πιο σύντομος δρόμος για την ιταλική κουζίνα. Αυτή η ζεστή, σύγχρονη trattoria στον πεζόδρομο της Ευφορίωνος είναι πάντα η σωστή απάντηση στην ερώτηση «ξέρεις κανένα καλό ιταλικό στην Αθήνα»; Στον ξυλόφουρνό του ψήνονται βέρες ναπολιτάνικες πίτσες, στα τηγάνια του στριφογυρίζουν καρμπονάρες (κι άλλα θαύματα), στο φυγείο του ξαποσταίνει το πιο βελού-

δινο τιραμισού της πόλης. Κάτσε αναπαυτικά στη ζεστή, κομψή σάλα και ρίξε μια ματιά στον κατάλογο. Το ξέρουμε πως θες να τα πάρεις όλα, αλλά σκέψου ότι (σίγουρα) θα ξανάρθεις. Προς το παρόν άρχισε την περιήγηση στη νοστιμιά της Ιταλίας με το υπέροχο Vitello Tonnato, ένα κλασικό ορεκτικό της ιταλικής κουζίνας.

Στη μέση βάλε επίσης μία Burrata με baby ρόκα και τραγανή pancetta και όποια πίτσα θες (είναι όλες τους ακαταμάχητες). Αλλά τα ζυμαρικά μην τα μοιραστείς με κανέναν. Θες μια αυθεντική καρμπονάρα ή μήπως προτιμάς τα Mezzi Rigatoni Pistachio με pesto φιστίκι-βασιλικού, stracciatella και καβουρδισμένα φιστίκια Αιγίνης; Κι αν ψάχνεις ένα βαθιά comfort food πιάτο, τότε να ξέρεις πως τα Paccheri Bolognese φτιάχτηκαν για εσένα. Θα συνοδεύσεις το γεύμα σου με ένα ωραίο κρασί από τον ιταλικό αμπελώνα και δεν θα φύγεις πριν δοκιμάσεις το τιραμισού – σοβάρ, είναι φοβερό.

INFO

Ευφορίωνος 13
Παγκράτι
2107104040
www.cupola.gr
f Cupola
d cupola_
trattoria

ONIO

Η ιταλική κουζίνα του Πάνου Ιωαννίδη είναι πεντανόστιμη

Η πίτσα βγαίνει από τον φούρνο κι ακολουθεί τη διαδρομή προς το τραπέζι σου. Στο πέρασμά της όλα τα κεφάλια γυρίζουν. Το άρωμά της δεν αφήνει κανέναν ασυγκίνητο. Ο σερβιτόρος την αφήνει μπροστά σου καυτή. Αυτή η πίτσα είναι διαφορετική. Γίνεται με προζύμι και το στεφάνι της είναι φουσκωτό σαν ζυμαρένιο σύννεφο. Είναι η συνδυασμός των υλικών της, όμως, που την κάνουν στα αλήθεια ξεχωριστή: Vitello Tonnato, Carbonara Zaferano,

Puttanesca. Η ιδέα είναι «ένα πιάτο πάνω σε ένα ζυμάρι» και είναι μόλις μία από τις πολλές νόστιμες ιδέες που έχει ο σεφ Πάνος Ιωαννίδης.

Ο διάσημος σεφ δημιούργησε το μενού του Onio με βάση τις γευστικές του εμπειρίες από τα χρόνια που ζούσε στην Ιταλία. Έτσι τα πιάτα που θα δοκιμάσεις έχουν τη γεύση της σύγχρονης Ιταλίας χωρίς, φυσικά, να τους λείπει η πλούσια γαστρονομική παράδοση της ιταλικής κουζίνας.

Τι να παραγγείλεις; Οποσδήποτε το tartare Bolognese, φρέσκα ζυμαρικά, κάθε πίτσα του καταλόγου και (προφανώς!) τα ξακουστά risotti του σεφ – ο Πάνος Ιωαννίδης είναι μάστερ του είδους.

Για απαραίτητη συνοδεία θα βρεις μια πλούσια wine list με περισσότερες από 120 ετικέτες του ελληνικού και (κυρίως) του ιταλικού αμπελώνα, ενώ υπάρχουν και αρκετά cocktails (σ.σ. το Negroni είναι άψογο).

INFO

Απόλλωνος 4
Σύνταγμα
2107102020
www.onio.gr
f Onio Athens
o onioathens

NAKAMA

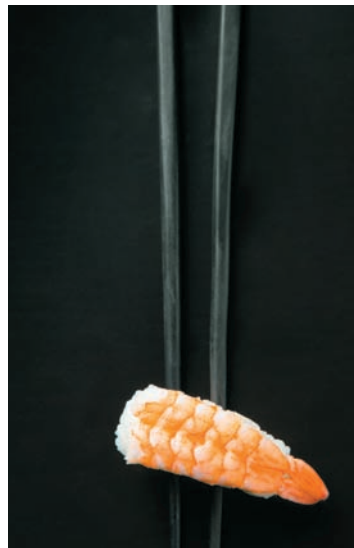
MORE THAN SUSHI

Η Ιαπωνία στο πιάτο σου

Στα ιαπωνικά σημαίνει «φίλος» και το Nakama είναι ακριβώς αυτό: φιλική και χαλαρή ατμόσφαιρα, με κάθε επίσκεψη να είναι μια γευστική συνάντηση με την αυθεντική ιαπωνική κουζίνα. Από την πρώτη μέρα στο Κολωνάκι, το Nakama κέρδισε τις καρδιές όσων αγαπούν τις ιαπωνικές γεύσεις, σε έναν χώρο με minimal αισθητική και προσιτή πολυτέλεια. Ένα χρόνο αργότερα, η γευστική εμπειρία του Nakama ταξίδεψε και στη Νέα Σμύρνη, φέρνοντας την ίδια αγάπη για τις λεπτομέρειες και τις μοναδικές γεύσεις στα νότια προάστια.

Ξεκίνα με Salmon tartare, δηλαδή φιλετάκια σολομού φιλοκομμένα με γουσακαμόλε, αγγούρι και ronzu ή με μια ψητή μελιτζάνα με yuzu miso, και ρίξε μια ματιά στον απολαυστικό κατάλογο με τα rolls. Στα must try και τα Wagyu beef gyoza, dampplings με γέμιση μοσχάρι wagyu. Τι θα έλεγες για ένα Yuzu sake roll, με ρολό γαρίδα tempura, αγγούρι και από επάνω καψαλισμένο tartare σολομού, yuzu, spicy mayo και teriyaki; Θα βρεις, ακόμη, εξαιρετικές σαλάτες, αυθεντικά ιαπωνικά sashimi και nigiri, αλλά και special πιάτα, σαν το ιδιαίτερο Seafood donburi bowl, που είναι ρύζι με mix tartare από σολομό, τόνο και λαβράκι, φασόλια σόγιας, καλαμπόκι και γλυκοπατάτα, αλλά και το πεντανόστιμο Salmon miso, δηλαδή ψητό σολομό με miso και πουρέ γλυκοπατάτας. Συνόδευσέ το γεύμα σου με αυθεντική ιαπωνική μπίρα Asahi ή παραδοσιακό sake, και ζήσε τη φιλοσοφία του Nakama: μοναδικές γεύσεις για κάθε στιγμή της ημέρας, με προσοχή στην κάθε λεπτομέρεια. Και delivery από τις γνωστές πλατφόρμες.

INFO

Μασσαλίας 5
Κολωνάκι
2103616053 /
Ελ. Βενιζέλου 44
Νέα Σμύρνη
2109373243
www.nakama.gr
f nakama.athens

HANOI ATHENS

Αυθεντική βιετναμέζικη κουζίνα
στο Σύνταγμα

Συστήνεται ως αυθεντικό βιετναμέζικο εστιατόριο και είναι ακριβώς αυτό: οι φημισμένες γεύσεις που θα δοκίμαζες σε κάποιο ταξίδι σου από μια παραδοσιακή καντίνα στο Ανόι, ήρθαν πολύ κοντά, πιο κοντά δεν γίνεται: στο Σύνταγμα. Και, μάλιστα, καμία σχέση με (κάποια) άλλα εστιατόρια που σερβίρουν εξωτικές κουζίνες. Εδώ τα πάντα είναι value for money, η ατμόσφαιρα απόλυτα φιλόξενη και το Hanoi θα γίνει σίγουρα το στέκι σου. Ψυχή του Hanoi είναι η Νικολέτα Τσανγκ,

τρίτης γενιάς Βιετναμέζα στην Αθήνα. Ήρθε στα μέρη μας σε ηλικία τριεσμήμις ετών, ακολουθώντας τα βήματα του παππού της αλλά και του μάγειρα πατέρα της. Αν δεν γνωρίζεις ήδη για τη βιετναμέζικη κουζίνα, μπορείς να παραγγείλεις ό,τι σου κάτσει καλύτερα στο μάτι ή, ακόμα καλύτερα, να ρωτήσεις τους ανθρώπους εδώ, να τους πεις ποιες είναι οι γεύσεις που προτιμάς κι εκείνοι θα σε κατευθύνουν. Σίγουρα θα βρεις κάμποσες επιλογές σε salad bowls, rolls και ζεστές σούπες, ό,τι πρέπει για τον χειμώνα, και έναν κατάλογο που είναι σαν να βγήκε από τα πιο... πεινασμένα όνειρά σου: ας πούμε, ένα κοτόπουλο με σάλτσα teriyaki και λαχανικά, που συνοδεύεται από ρύζι στον ατμό. Ή μια σούπα wonton με χοιρινό, noodles, κόλιανδρο και κρεμμύδι. Πώς θα σου φαινόταν ένα πιάτο noodles με κοτόπουλο, λαχανικά, καρότο, κρεμμύδι και τηγανητό αυγό; Ή, αν σου αρέσουν τα πιο καυτερά, τι λες για ένα μοσχάρι με πικάντικη σάλτσα satay και φιστικοβούτυρο; Τέτοιες νοστιμιές θα σου προτείνει το Hanoi, όπως και αρκετές vegan επιλογές. Μην το χάσεις!

INFO

Πετράκη 12
Σύνταγμα
2130451379
Hanoi_athens

APALLOU

Αληθινή ιταλική κουζίνα

Το φινό ιταλικό εστιατόριο της Θεσσαλονίκης, εξαιρετικά καλαίσθητο και ατμοσφαιρικό, ένα αληθινό ταξίδι στις γεύσεις της γειτονικής μας χώρας. Στα τραπέζια ή και στην μπάρα αυτού του φημισμένου bar ristorante italiano εστιατορίου θα απολαύσετε ξεχωριστά πιάτα. Φτιαγμένα όλα τους από άριστες πρώτες ύλες που έρχονται από την Ιταλία, με το μεράκι και τη μαεστρία του σεφ Θάνου Πήχα, ο οποίος νωρίτερα εργαζόταν σε ένα μισελενάτο εστιατόριο της Τοσκάνης, του resident σεφ, Αλέξανδρου Τσομπάνογλου, και όλης της ταλαντούχας ομάδας του Apallou. Αν είστε λάτρης της pasta, η Cacio e Pepe alla Ruota, με ζυμαρικά Mafaldine,

πεκορίνο Romano, έξι είδη πιπεριού και εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο, είναι μια εξαιρετική επιλογή, ενώ από το τραπέζι σας δεν θα πρέπει να λείψουν ούτε τα περίφημα antipasti, σαν τα Polpette, δηλαδή τα τέλεια μοσχαρίσια κεφτεδάκια με γαλάκτωμα πάπρικας.

Η πίτσα είναι κι αυτή ένα μεγάλο κεφάλαιο στο Apallou. Με ζυμάρι 48ωρης ωρίμανσης, θα βρείτε επιλογές σαν την Bresaola, με σάλτσα San Marzano, πεκορίνο Romano, bresaola della Valtellina, ρόκα, παρμεζάνα Reggiano, αλλά και την εξίσου δημιουργική και νόστιμη Tartufo, με κρέμα truffle, μανιτάρια Portobello και shimeji, ricotta truffle και λάδι truffle.

Ο κατάλογος θα σας προτείνει και κάποια λαχταριστά κυρίως, σαν τα Scaloppine al Limone, με μοσχαράκι νουά, confit λεμόνι, βούτυρο φασκόμηλου και κάπαρη σκόρδου, αλλά και το Pollo con Caronata, με κοτόπουλο σάλτσα San Marzano, μελιτζάνα, κολοκυθάκι, πιπεριά, σταφίδα, κουκουνάρι και βασιλικό! Θα συνοδεύσετε με κάποια ετικέτα από τον ιταλικό ή ελληνικό αμπελώνα και θα ολοκληρώσετε ιδανικά με ένα τιραμισού για το οποίο μιλάει όλος ο κόσμος. Δευτέρα έως Πέμπτη και Κυριακή 09.00 με 01.00, Παρασκευή και Σάββατο 10.00 με 02.00.

INFO

Μητροπόλεως &
Καρόλου Ντηλ 10
Θεσσαλονίκη
2310225888
www.apallou.gr
f apallou
i apallou

SIGNORA TRATTORIA

Η παραδοσιακή ιταλική τρατορία της Θεσσαλονίκης

Κομψό, φιλόξενο και πολιτισμένο, το εστιατόριο αυτό θα σας μεταφέρει γευστικά σε κάποια γειτονιά της Τοσκάνης. Η κουζίνα του, χρησιμοποιώντας άριστες πρώτες ύλες, θα σας προσφέρει προσεγμένα πιάτα που θα βρίσκατε σε μια παραδοσιακή ιταλική τρατορία, με τον κατάλογο να είναι χωρισμένος σε πέντε κατηγορίες: Antipasti, Primi, Secondi, Pizza και Dolci.

Πολλά και νόστιμα θα βρείτε στο μενού, εμείς να σας προτείνουμε από τα Antipasti το Vitello Tonnato, ένα αυθεντικό πιάτο από το Πιεμόντε της Βόρειας Ιταλίας, που σερβίρεται κρύο και συν-

δυάζει με μοναδικό τρόπο λεπτοκομμένες φρέσες μοσχαρίσιου κρέατος με μια βελούδινη, αρωματική σάλτσα τόνου. Στα Primi, επιλέξτε την Carbonara. Βασίζεται σε ελάχιστα υλικά (ζυμαρικό, ruanciale, αυγό, pecorino Romano και φρεσκοτριμμένο μαύρο πιπέρι) και είναι απολαυστική.

Βεβαίως, δεν θα φύγετε από τη Signora Trattoria χωρίς να δοκιμάσετε κάποια από τις φημισμένες πίτσες της, φτιαγμένες με παραδοσιακό ζυμάρι αργής ωρίμανσης 48 ωρών, όπως ακριβώς γίνεται στη Νάπολη, σαν την αυθεντική Margherita και την... κολασμένη Diavola. Από τα Secondi, δοκιμάστε το Guancia Brasata, με μοσχαρίσια μάγουλα – ένα πιάτο βαθιάς νοστιμιάς, την επιτομή της ιταλικής κουζίνας. Για το τέλος κρατήστε χώρο για ένα τιραμισού που έχει γράψει ιστορία, με στρώσεις από σαβαγιάρ βουτηγμένα σε αρωματικό espresso, αφράτη κρέμα μασκαρπόνε και κακάο.

Να ρωτήσετε για τα πιάτα ημέρας και τα φρέσκα ζυμαρικά παραγωγής τους τα οποία μπορείτε να συνοδεύσετε με κάποια ετικέτα από τον ιταλικό ή τον ελληνικό αμπελώνα, ή με ένα δημιουργικό κοκτέιλ.

INFO

Παύλου Μελά 38
Θεσσαλονίκη
2310238233
www.signora-trattoria.gr
f signora-trattoria
i signora-trattoria

IONA SUSHI BAR

Το νέο ασιατικό, πολυνησιακό εστιατόριο

Στη Στοά Ψυρρή κάτι αλλάζει ουσιαστικά. Η πρόσφατη ανάπλαση της ιστορικής στοάς δεν λειτουργεί απλώς ως ένα αισθητικό λίφτινγκ, αλλά ως μια συνολική επανατοποθέτηση του χώρου στον σύγχρονο αστικό χάρτη της Αθήνας. Νέα concepts, σύγχρονη αρχιτεκτονική και προσεκτικά σχεδιασμένοι χώροι συνθέτουν ένα περιβάλλον που συνομιλεί με το σήμερα, χωρίς να αποκόπτεται από τη μνήμη και την ταυτότητα του παρελθόντος. Ανάμεσα στα νέα openings ξεχωρίζει το Iona Sushi Bar, ένα ασιατικό, πολυνησιακό fusion εγχείρημα που επιχειρεί να ενώσει αφήγηση, design και γεύση σε ένα ενιαίο, συνεκτικό σύμπαν. Η αρχιτεκτονική υπογράφεται από το πολυβρα-

βευμένο γραφείο 314 – Παύλος Χατζηαγγελίδης, το οποίο δημιουργεί έναν χώρο εμπνευσμένο από τον μύθο του Ιωνά, μεταφράζοντάς τον σε μια σύγχρονη, βιωματική εμπειρία.

Η είσοδος και το εσωτερικό παραπέμπουν συμβολικά στο «στόμα της φάλαινας», με οργανικές καμπύλες, υλικά που ρέουν και φωτισμούς που θυμίζουν θαλάσσιο βάθος. Το αποτέλεσμα είναι μια immersive εμπειρία που ξεκινά πριν καν φτάσει το φαγητό στο τραπέζι, τοποθετώντας τον επισκέπτη μέσα σε ένα σκηνοθετημένο περιβάλλον, όπου η αφήγηση έχει κεντρικό ρόλο.

Στην κουζίνα, ο chef Arnel Bravo παρουσιάζει ένα μενού με σαφή ταυτότητα και σύγχρονη ματιά, βασισμένο σε καθαρές γεύσεις και προσεγμένους συνδυασμούς. Ανάμεσα στα highlights ξεχωρίζουν το Kiss of Fire roll, με τόνο, σολομό και sriracha, καθώς και το King Crab Tartare με πράσινο μήλο και χειροποίητη μαγιονέζα τρούφας – πιάτα σχεδιασμένα με έμφαση στην ισορροπία και στο ιδανικό pairing με ιαπωνικά cocktails.

Το Iona Sushi Bar δεν είναι απλώς ένα ακόμη άνοιγμα. Αποτελεί μέρος της νέας αφήγησης της Στοάς Ψυρρή. Ένα σημείο όπου η αρχιτεκτονική, ο μύθος και η γαστρονομία συνυπάρχουν, με σύγχρονη αυτοπεποίθηση και ξεκάθαρη ταυτότητα.

INFO

Στοά Ψυρρή
Παλλάδος 24-26
2103255200

LA CAVE

Η γαλλική καντίνια του Κεραμεικού είναι απόλαυση και τον χειμώνα

Το αγαπημένο La Cave στον Κεραμεικό, η καντίνια-wine bar με την ξεκάθαρη γαλλική ταυτότητα, έχει εξελιχθεί σε σημείο αναφοράς για όσους αναζητούν ένα σύντομο –και γευστικό– ταξίδι στη Γαλλία χωρίς να φύγουν από την πόλη. Το La Cave συνδυάζει τη χαλαρή ατμόσφαιρα με μια προσεγμένη γαστρονομική πρόταση, με τον εξωτερικό του χώρο να είναι έτοιμος να μας υποδεχθεί όλο τον χρόνο.

Όπως λένε και οι άνθρωποί του, ο εξωτερικός χώρος του La Cave δεν είναι απλώς ένα καλοκαιρινό προνόμιο, αλλά ένα βασικό κομμάτι της εμπειρίας, κάθε

εποχή, με τα θερμαντικά σώματα και τα σκεπασμένα σημεία να μας επιτρέπουν να καθόμαστε άνετα έξω, ακόμα και τις κρύες βραδιές του χειμώνα. Για φαντάσου: να απολαμβάνεις ένα ποτήρι κρασί (θα βρεις περισσότερες από 40 γαλλικές ετικέτες) σε ψυχρό καιρό, χωρίς βιασύνη, τυλιγμένος στη ζεστασιά της ατμόσφαιρας!

Το μενού, παράλληλα, κινείται στη φιλοσοφία του sharing και περιλαμβάνει επιλογές που ισορροπούν ανάμεσα στο comfort και το εκλεπτυσμένο: από αυθεντική κρεμμυδόσουπα και σαλιγκάρια με βούτυρο μαϊντανού, μέχρι beef carpaccio με ξύσμα λεμονιού, μύδια φρέσκα από τη Βρετάνη, εκλεκτά αλλαντικά, τυριά και vegetarian platters.

Και, φυσικά, μη χάσετε τη γευστική ιεροτελεστία της Πέμπτης! Κάθε Πέμπτη είναι ημέρα γευσιγνωσίας, με τρία κρασιά και τρία τυριά στην ειδική τιμή των 25 ευρώ. Ο σεφ καθοδηγεί την εμπειρία και επιλέγει τους συνδυασμούς, δημιουργώντας αρμονίες γεύσεων που εξελίσσονται ποτήρι με ποτήρι, με τη γευσιγνωσία να είναι απόλυτα χαλαρή –δεν χρειάζεται να γνωρίζεις από κρασί, μόνο να έχεις περιέργεια.

INFO

Κεραμεικού 111
Κεραμεικός
lacave.athens
lacave.athens

HONG KONG ATHENS

Ένα ταξίδι στις γεύσεις του Χονγκ Κονγκ

Η Τζο Καφετζή αγαπά το Χονγκ Κονγκ και αυτό αποτυπώνεται ξεκάθαρα στο fusion εστιατόριό της. Ανοίγοντας τον κατάλογο, όσοι έχουν επισκεφθεί την πόλη αναγνωρίζουν δρόμους που εδώ «μεταφράζονται» σε πιάτα. Το μενού κινείται στην πανασιατική κουζίνα, με τον chef Στάθη Ζέρβα και τη sous chef Μαρίνα Διασινούνα να προσθέτουν τις δικές τους δημιουργικές πινελιές. Πέρα από τα πιάτα ημέρας, που θα βρείτε συχνά στο μενού, η σούπα αποτελεί πάντα μια ευχάριστη έκπληξη και είναι από τους λόγους που σε κάνουν να επιστρέφεις.

Ο κατάλογος ανανεώνεται περίπου μία φορά τον χρόνο, με κάποια signature πιάτα να παραμένουν σταθερά. Ανάμεσα σε αυτά που ξεχωρίζουμε είναι το Lo Hok, με udon noodles, μπέικον, gojuzang και κίμτσι, το φιλιππινέζικο Kinilaw, με λαυράκι σεβίτσε, liche de tigre και shiso, το Po Toi, με ταρτάρ τσιπούρας και γαρίδες τεμπούρα, αλλά και τα pork ribs. Μην αμελήσετε να δοκιμάσετε το Duck Bao. Στα γλυκά προτείνουμε πάβλοβα με κρεμέ γιούζου ή εκλέρ με κρέμα φιστίκι και μάτσα. Όλα είναι χειροποίητα, από τις σος και τις πίκλες μέχρι τα spring rolls. Στα ποτά θα βρείτε ασιατικές μπίρες, σακέ και σότζου, αλλά και τζιν, ουίσκι και βότκα με ανατολίτικο χαρακτήρα. Τα κοκτέιλ έχουν «πειραγμένες» γεύσεις, με υλικά όπως γιούζου και λίτσι, ενώ η Paloma ξεχωρίζει.

Έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας, ο χώρος επεκτάθηκε, το μπροστινό μέρος είναι cozy με open kitchen, το βάθος πιο industrial, ενώ στη βιβλιοθήκη θα βρείτε βιβλία και εφημερίδες από όλη την Ασία. Καθημερινά, εκτός Δευτέρας, 13.00 με 24.00 και delivery μέσω Efood, Wolt και Box.

INFO

Θηβών 153
Περιστέρη
2105759259

f hongkong
athens

@ hongkong
athens

wokshop

— 东方食品公司 —
ASIAN FOOD MARKET

Η Ασία στο πιάτο σου κάθε μέρα

Με περισσότερα από 2.000 προϊόντα ασιατικής κουζίνας, τα Wok Shop αποτελούν εδώ και 20 χρόνια τον απόλυτο προορισμό για κάθε foodie που θέλει να ανακαλύπτει νέες γεύσεις. Από κλασικά προϊόντα έως και τα πιο εξειδικευμένα, στα Wok Shop θα βρεις τη μεγαλύτερη ποικιλία για όποια ασιατική κουζίνα και αν προτιμάς. Με φυσικά καταστήματα σε Κηφισιά, Αμπελόκηπους, Σύνταγμα, Πειραιά, Γλυφάδα και Θεσσαλονίκη και σύντομα και στη Ρόδο, κάθε επίσκεψη μετατρέπεται σε μία γευστική εμπειρία. Στις hands-on κουζίνες των καταστημάτων, έμπειροι σεφ μοιράζονται τεχνικές, συμβουλές και μυστικά της ασιατικής κουζίνας μέσα από μαθήματα μαγειρικής, γευστικές δοκιμές και ξεχωριστά events. Και αν θες και εσύ να ενημερώνεσαι για όλα αυτά δεν έχεις παρά να τους ακολουθήσεις στα κανάλια επικοινωνίας τους σε Instagram, Facebook, Tiktok & Youtube. Για όσους δεν έχουν Wok Shop στην περιοχή τους, το online κατάστημα wokshop.gr φέρνει όλη την εμπειρία απευθείας στο σπίτι. Ανακάλυψε πλήρη γκάμα προϊόντων, καθημερινές νέες αφίσες, προσφορές, συνταγές και άρθρα που σε εμπνέουν να πειραματιστείς και να δημιουργήσεις. Τα Wok Shop δεν είναι απλώς ένα κατάστημα τροφίμων. Είναι ένα ταξίδι γεύσης και μια μοναδική εμπειρία για κάθε foodie.

www.wokshop.gr, fb: WokShop.gr, insta: wok_shop
TIK TOK: @wokshop_asianfoodstore, Youtube: wokshopgr

«FÁE», Ευθύμης Μοσχόπουλος

«ODE», Έλενα Αντωνίου

«(REST IN) BLUE», Κατερίνα Φώτη

ODD 2026 στη Στέγη

Μια συλλογική εμπειρία που πρέπει να τη βιώσεις

Οι επιμελητές Ιλειάνα Δημάδη και Κωνσταντίνος Τζάθας
εξηγούν γιατί

Της ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ

Το Onassis Dance Days 2025 ξεκινά σε λίγες μέρες και, όπως κάθε χρόνο, φιλοξενεί μία μεγάλη διεθνή παραγωγή στην κεντρική σκηνή της Στέγης και τέσσερα έργα νεότερων καλλιτεχνών. Και οι πέντε δημιουργοί έχουν ξανασυνεργαστεί με τη Στέγη – κάτι που μόνο τυχαίο δεν είναι. Πέρα από το εορταστικό κλίμα της «οικογένειας» που διατρέχει φέτος τον προγραμματισμό των 30 χρόνων της Στέγης, οι επιμελητές τονίζουν ότι τα τελευταία χρόνια η επιλογή των συμμετεχόντων στο ODD προκύπτει κυρίως μέσα από τα residencies του Onassis AiR. «Δεν είναι ακριβώς οικογένεια, είναι οικογένειες, είναι συγγένειες. Και για μας αυτό είναι και συγκινητικό και ουσία της δουλειάς μας: οι άνθρωποι να διασταυρώνονται, να γνωρίζονται και να συμπορεύονται». Οι καλλιτέχνες που παρουσιάζουν έργα στο φεστιβάλ έχουν ξεκινήσει να δουλεύουν πάνω στις ιδέες τους ήδη από τα περσινά residencies, έχοντας αμοιβή, χώρο εργασίας και τη δυνατότητα να συνεργαστούν με άλλους δημιουργούς. «Κάπως έτσι έγινε και το πάντρεμα του Ευθύμη Μοσχόπουλου με έναν άλλο resident από τις εικαστικές τέχνες, τον Τεό Τριανταφυλλίδη, που έχει αναλάβει το έργο του "FÁE" που θα δούμε τώρα στο φεστιβάλ», εξηγεί η Ιλειάνα Δημάδη.

Το φετινό ODD περιλαμβάνει τέσσερις παραστάσεις και μία βιντεοεγκατάσταση, με κεντρική θεματική τα όρια ανάμεσα στο οικείο και το ανοίκειο. Όπως πάντα υπάρχει μια κεντρική παραγωγή ενός μεγάλου καλλιτέχνη από το εξωτερικό, που πλαισιώνεται από καλλιτέχνες που έχουν ξεκινήσει τα τελευταία χρόνια τις δουλειές τους. Το «NôT» της Marlene Monteiro Freitas είναι η μεγάλη παραγωγή. Γύρω της κινούνται το «FÁE» του Ευθύμη Μοσχόπουλου, το «(REST IN) BLUE» της Κατερίνας Φώτη και το «ODE» της Έλενας Αντωνίου. Την πεντάδα συμπληρώνει η βιντεοεγκατάσταση της Έφης Γούση «Tectonic Riders», που πρωτοπαρουσιάστηκε στα «Plasmata 3» στο Πεδίο του Άρεως. Ο χορός λειτουργεί εδώ ως διαδικασία μεταμόρφωσης – του σώματος, της μνήμης, της ταυτότητας. Όπως εξηγεί ο Κωνσταντίνος Τζάθας, «το entry point του οργανισμού για έναν καλλιτέχνη είναι το Onassis AiR. Εκεί αναπτύσσεται η ιδέα και, εφόσον υπάρχει κοινή επιθυμία, προχωράει σε υλοποίηση στο πλαίσιο του Onassis Dance Days». Οι επιμελητές έχουν ήδη παρακολουθήσει πρόβες και μεταφέρουν εικόνες έντονης μεταμόρφωσης. Χωρίς spoilers, η Ιλειάνα Δημάδη αναφέρεται στο έργο «Rest in Blue» της Κατερίνας Φώτη: «Όταν τη βλέπεις τυλιγμένη στα σεμέν των γιαγιάδων και των προγιαγιάδων της, αυτή η εικόνα γίνεται πολύ δική σου. Η μεταμόρφωσή της χτυπάει ευαίσθητες χορδές της συλλογικής και ατομικής μνήμης». Αντίστοιχα, ο Ευθύμης Μοσχόπουλος μεταφέρει επί σκηνής το μεγάλο μοναστηριακό τραπέζι του τόπου καταγωγής του, την Κεφαλονιά.

Το ODD είναι, πάνω απ' όλα, ένα φεστιβάλ χορού. Όσοι το παρακολουθήσουν ως φεστιβαλικό μαραθώνιο – από νωρίς το απόγευμα έως αργά το βράδυ – θα βιώσουν όχι μόνο τις παραστάσεις, αλλά και τις συναντήσεις στα διαλείμματα, τις ανταλλαγές απόψεων, τη συλλογική εμπειρία. Σε μια εποχή όπου ο χορός καταναλώνεται κυρίως μέσα από βίντεο και social media, το ODD επιμένει στο «εδώ και τώρα»: σώματα που δονούνται σε απόσταση αναπνοής. «Είναι αλλιώς να βλέπεις τον σωματικό μόχθο που κουβαλούν οι χορευτές της Monteiro, η οποία φέρει ιδιώματα που ανάγονται στον τόπο καταγωγής της, το Πράσινο Ακρωτήριο», τονίζει η Ιλειάνα. Η έννοια της τελετουργίας λειτουργεί ως υπόγειος άξονας στις παραγωγές των τελευταίων ετών. «Υπάρχει μια επιθυμία επιστροφής σε κάτι σαν σαμανισμό, στο πώς μπορούμε να μαγευτούμε ξανά μέσα από τον χορό. Είναι μια εμπειρία που δεν αναπληρώνεται από την οθόνη· πρέπει να τη βιώσεις», αναφέρουν. Η φεστιβαλική συνθήκη μετατρέπει το κοινό σε αυτόπτη μάρτυρα μιας εμπειρίας που διαρκεί για ώρες και συνεχίζει να ανοίγει συζητήσεις.

Τι παίρνει μαζί του το κοινό φεύγοντας; Η Ιλειάνα είναι σαφής: «Το ODD ανοίγει μια συζήτηση με ανθρώπους που έχουν έρθει αποκλειστικά γι' αυτό το φεστιβάλ από όλο τον κόσμο. Περιμένουμε πάνω από 60 προσκεκλημένους καλλιτεχνικούς διευθυντές, επιμελητές και δημοσιογράφους». «Υπάρχει μια ιδιότυπη ελληνικότητα στα έργα – κάθε φορά που αγγίζεται το συλλογικό υποσυνείδητο, γεννιέται συγκίνηση και μια αλλόκοτη επαφή με παρελθόν, παρόν και μέλλον», αναφέρει ο Κωνσταντίνος. Ακόμη και το «NôT» της Marlene Monteiro Freitas, παρότι προέρχεται από διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο, αντλεί από τις «Χίλιες και μία νύχτες» – μια μυθολογία που μοιάζει παράξενα οικεία. Η παράσταση είναι συμπαραγωγή της Στέγης με το Φεστιβάλ της Αβινιόν και πολλούς διεθνείς φορείς. «Όταν μιλήκαμε στη συμπαραγωγή, δεν ξέραμε πώς ακριβώς θα μοιάζει το έργο. Ήταν ένα ενδιαφέρον ξάφνιασμα και για μας», σημειώνουν.

Το ODD λειτουργεί ταυτόχρονα ως πλατόφρμα εξωστρέφειας για τη Στέγη. Στα 12 χρόνια λειτουργίας του, περισσότερα από 41 έργα έχουν περιοδεύσει σε πάνω από 80 ευρωπαϊκές πόλεις και σε 10 πόλεις εκτός Ευρώπης, από την Μπογκοτά μέχρι το Χονγκ Κονγκ και τη Νέα Υόρκη. Για τους επιμελητές, το φεστιβάλ αποτελεί το ετήσιο momentum της ελληνικής χορευτικής σκηνής.

Αν το ODD ήταν οικογενειακή φωτογραφία; Η απάντηση κοινή: το μεγάλο μοναστηριακό τραπέζι του Ευθύμη Μοσχόπουλου. «Μια ατελείωτη οικογένεια που δεν χωράει ποτέ στο κάδρο», λέει η Ιλειάνα. Και όπως συμπληρώνει ο Κωνσταντίνος Τζάθας, αυτό που μένει είναι «οι άνθρωποι που συναντήθηκαν, οι συναντήσεις, τα πάρτι, τα brunch μετά το φεστιβάλ, να γίνουν, εντέλει, ένα σύνολο».

INFO Onassis Dance Days 2026, 5 έως 8 Φεβρουαρίου 2026

Ταξίδι γύρω από τη **χύτρα** μου

Όταν η Άννα γνώρισε τον Χάρη

Η Άννα Σωτρίνη μελετούσε τον Ευγένιο Λαμπίς χρόνια πριν τον σκηνοθετήσει. Ένα φάντασμα ευγενικό αλλά επίμονο, που της ψιθύριζε πως κάποια στιγμή το «Ταξίδι γύρω από τη χύτρα μου» έπρεπε πια να ξεκινήσει. Γιατί όταν ερχόταν εκείνη η ώρα, δεν θα ήταν απλώς μια παράσταση· θα ήταν συνάντηση. Και κάπως έτσι, εμφανίζεται ο Χάρης Φλέουρας. Η συνάντηση της Άννας με τον Χάρη δεν είναι θεατρικό ραντεβού, είναι αναγνώριση. Δύο άνθρωποι που βλέπουν το θέατρο με το ίδιο βλέμμα και πιστεύουν ακράδαντα ότι η κωμωδία είναι το πιο δύσκολο θεατρικό είδος.

Στο κέντρο της ιστορίας, η κουζίνα του οδοντιάτρου Αλζεαντόρ ντι Λουαρέ. Ένας χώρος καθημερινός, που όμως μετατρέπεται σε πεδίο υπαινιγμών, βλεμμάτων, κοινωνικής υποκρισίας και επιθυμιών. Με τη σύζυγο εκτός σπιτιού και τη μαγείρισσα μόνιμα παρούσα, τα όρια θολώνουν και οι ισορροπίες καταρρέουν. Εκεί ο Λαμπίς στήνει το παιχνίδι του: τίποτα δεν μένει κρυφό όταν οι άνθρωποι έρχονται αντιμέτωποι με τον εαυτό τους. Και τότε εμφανίζεται ο Σαράντος Γεωγλε-

© ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΛΟΥ

© ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΛΟΥ

ρης, όχι για να «συμπληρώσει», αλλά για να ανατρέψει την κατάσταση. Ο ρόλος του λειτουργεί ως εκρηκτικός μηχανισμός γέλιου, επιβεβαιώνοντας πως η κωμωδία είναι ζήτημα timing και ευφυΐας. Μαζί με τους Βασούλα Σιάτρα, Γιάννη Παπαθύμιο, Θεοχάρη Μαγκιρίδη και Γιώργο Φράγκο συνθέτουν έναν θίασο που δουλεύει σαν σώμα. Η σκηνοθετική ματιά της Άννας Σωτρίνη κινείται ανάμεσα στο μηχανικό και το γκροτέσκο. Αφήνει τη «μηχανή παρεξηγήσεων» του Λαμπίς να αναπνεύσει και τα καλοαδωμένα γρανάζια της να γίνουν εικόνα, ρυθμός, παρτιτούρα, με τη συμβολή του Αντώνη Μιχαηλίδη στη μουσική σύνθεση. Κάπου εκεί, το φάντασμα του Λαμπίς ίσως επιτέλους να ψυχάσει.

Άμλετ Σώμα σε αναίρεση

Ο σαιξπηρικός ήρωας σε μια κατάβαση στη μνήμη και τα τραύματά του

Ο Άμλετ ξυπνά μετά τον θάνατό του. Παγιδευμένος σε έναν ενδιάμεσο τόπο – ούτε ζωντανός ούτε νεκρός – ξεκινά μια αντίστροφη πορεία μέσα στη μνήμη και το τραύμα. Για να λυτρωθεί, πρέπει να ανέβει στο Όρος του Καθαρηπίου, ξαναζώντας τα γεγονότα που τον οδήγησαν στην πτώση, από το τέλος προς την αρχή. Ο κύκλος της μνήμης ανοίγει με την ταφή της Οφηλίας.

Ο Λευτέρης Μαργιόλας, στη δεύτερη αναμέτρηση του με τον Σαιξπηρ, μεταφράζει, διασκεύαζει και σκηνοθετεί την παράσταση «Άμλετ - Σώμα σε αναίρεση», ανοίγοντας έναν ανοιχτό δραματουργικό διάλογο με το «Φαίδρας Έρως» της Σάρα Κέιν. Πρόκειται για μια σκηνική κατάβαση στον πυρήνα της μνήμης, της επιθυμίας και της εσωτερικής φθοράς, με το σώμα να βρίσκεται στο επίκεντρο της εμπειρίας.

Στην προσέγγιση αυτή του σαιξπηρικού ήρωα, η κάθαρση δεν υπόσχεται σωτηρία. Καθώς ο Άμλετ επιστρέφει σε πρόσωπα και γεγονότα που καθόρισαν τη μοίρα του, έρχεται αντιμέτωπος με αποκαλύψεις που

© ΚΩΣΤΑΣ ΓΚΟΚΑΣ

© ΚΩΣΤΑΣ ΓΚΟΚΑΣ

του ήταν άγνωστες. Η Οφηλία, ο Κλαύδιος, η Γερτρούδη, ο Λαέρτης και η Πολώνια μιλούν για τα παιχνίδια συνωμοσίας που εκτυλίχθηκαν πίσω από την πλάτη του. Η σκηνή γίνεται χώρος σύγκρουσης, επιθυμίας και ενοχής, όπου τα όρια ανάμεσα στον θύτη και το θύμα μετακινούνται συνεχώς.

Επί σκηνής, ο Λευτέρης Μαργιόλας, η Αθηνά Μαμωνά, η Μαρία Κραμποκούκη, ο Γιώργος Φάκας, ο Νίκος Φραγκιουδάκης και η Ζωή Χρόνη συνθέτουν έναν κόσμο γραμμένο με την ωμότητα μιας γενιάς που δεν ελπίζει ούτε σε θεούς ούτε σε σωτήρες.

ΘΕΑΤΡΟ ΑΒΑΤΟΝ

❶ Πρεμιέρα 7 Φεβρουαρίου
Παραστάσεις Σάββατο στις 21:00
Θέατρο Άβατον, Ευπατριδών 3, Γκάζι, 2103412689

critic's CHOICE

Sirat ***1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Όλιβερ Λάσε ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Σέρχι Λόπες, Μπρούνο Νούνιες Αρχόνα, Ρίτσαρντ Μπέλαμι, Στεφανία Γκάντα, Τζόσουα Λιάμ Χέντερσον, Τονίν Ζανβιέ, Τζέιντ Ουκίντ

Ένας πατέρας αναζητά, μαζί με τον 12χρονο γιο του, τα χαμένα ίχνη της εξαφανισμένης μεγαλύτερης κόρης του, η οποία δεν έχει δώσει σημάδια ζωής εδώ και έξι μήνες περίπου. Η έρευνα που διεξάγουν θα τους οδηγήσει στην καρδιά της μαροκινής ερήμου, όπου γίνεται ένα ρέιβ πάρτι. Οι συμμετέχοντες θα δουν με μισό μάτι τους απρόσκλητους επισκέπτες, όμως μια σειρά από περίεργα γεγονότα θα οδηγήσουν τους ήρωες σε επαφή με μια παρέα περιθωριακών που έχει φτιάξει το δικό της κοινόβιο.

Το φιλμ του Ισπανού Λάσε («Θα έρθει η φωτιά») ξεκινά με μια συνθήκη παραδοξότητας. Τεράστια νχεία τοποθετούνται με πολύ κόπο από μια ομάδα αντρών σ' ένα άγονο, ξερό τοπίο στη μέση του πουθενά. Αρχίζουν να καταφθάνουν φορτηγά, αυτοκίνητα και μηχανές, σχηματίζοντας την εικόνα ενός ετερόκλητου πλήθους. Οι ρέιβερς –νέοι, μεσήλικες, άντρες, γυναίκες απ' όλες τις φυλές του πλανήτη— αρχίζουν να λικνίζονται στο μπιτ μιας ακραίας μυσταγωγίας που ανεβάζει ρυθμό και ένταση και σταδιακά μετουσιώνεται σε ένα μοναδικό υπαρξιακό χάσιμο. Μουσική και ουσίες συνθέτουν το μυστικό της υπερβατικής τελετουργίας και λατρείας προς έναν Θεό αγνώστου ταυτότητας. Όμως ένα απρόσμενο γεγονός –λαϊκές εξεγέρσεις απειλούν να οδηγήσουν στο χάος όλη τη χώρα— αναγκάζει το κονβόι των πιστών όχι μόνο να διαλύσει το πάρτι αλλά και να συμμορφωθεί με τις εντολές των μαροκινών στρατιωτών που οφείλουν να οδηγήσουν τους ξένους πολίτες στον δρόμο της επιστροφής για τις πατρίδες τους. Κάποιοι εξ αυτών, όμως, έχουν τις αντιρρήσεις τους. Ο Λάσε δημιουργεί ένα αλληγορικό arthouse φιλμ που πετυχαίνει διάνα τους βασικούς στόχους του. Η καθηλωτική γραφή κυριολεκτικά σε αφήνει μ' ανοιχτό το στόμα σε τούτο το ιδιότυπο road monie, όπου το επικό θέαμα κουμπώνει ιδανικά με την εσωτερική αναζήτηση. Ο ρυθμός στην ηδονιστική τελετουργία παρουσιάζει χαρακτηριστικά που οδηγούν στη μεταφυσική ανάγνωση μιας ιστορίας επιβίωσης με πολλά παρακλάδια κι ένα εντυπωσιακό φινάλε. Το τέλος του κόσμου, που συνδέεται με έναν διαρκή αγώνα ζωής και θανάτου, ο υψηλής έντασης ήχος –από τις δικαιότερες οσκαρικές υποψηφιότητες η πρόταση του φιλμ, εκτός του διεθνούς βραβείου, και για τον κορυφαίο ήχο—, που οξύνει τις αισθητικές και πνευματικές λειτουργίες και, κυρίως, το μήνυμα γύρω από την ουσιαστική έννοια της οικογένειας (αλλά και της πατρότητας) είναι τα κλειδιά ενός φιλμ που πριν και πάνω απ' όλα μιλάει για το πώς μερικές φορές το όνειρο και ο εφιάλτης αλληλεπιδρούν στη ζωή.

ΑΚΟΜΗ

►►► Στο «Καταφύγιο» (1/2) του Ρικ Ρόμαν Γουό, ο Τζέισον Στέιθαμ υποδύεται έναν άνθρωπο με ομιχλώδες παρελθόν που ζει απομονωμένος σε έναν φάρο και σώζει από πνιγμό μια κοπέλα, επιτρέποντας όμως έτσι στους παλιούς εχθρούς του να τον εντοπίσουν. ►►► Ο «Άγιος Παΐσιος» (-) του Στάμου Τσάμν αποτελεί την κινηματογραφική βερσιόν της ομότιτλης τηλεοπτικής σειράς. Δεν έγινε δημοσιογραφική προβολή για το φιλμ.

Η καρδιά του ταύρου ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Εύα Στεφανή ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΙ: Δημήτρης Παπαϊωάννου

Η ντοκιμαντερίστρια Εύα Στεφανή καταγράφει με τον φακό της τις πρόβες της νέας παράστασης του Δημήτρη Παπαϊωάννου.

Στις προετοιμασίες για την παράσταση «Εγκάρσιος προσανατολισμός» του Δημήτρη Παπαϊωάννου κεντρικό πρόσωπο είναι ένας ταύρος. Η Εύα Στεφανή, που παρακολουθεί από κοντά τα βήματα δημιουργίας της παράστασης, αρχίζει να εστιάζει στον ταύρο και ουσιαστικά τον μετατρέπει σε ήρωα της ταινίας της. Δεν υπάρχει ωστόσο αμφιβολία ότι στους αμέτρητους συμβολισμούς του μαύρου ταύρου υπάρχουν σημεία ταύτισης με τον Παπαϊωάννου. Ανάλαφρο αλλά και στιβαρό, ψυχαγωγικό αλλά και επιμορφωτικό, χιουμοριστικό αλλά και συγκινητικό, το ντοκιμαντέρ της Στεφανή δεν είναι ένα απλό χρονικό που αφορά το making of μιας ξεχωριστής παράστασης. Το πορτρέτο του Παπαϊωάννου δένει με ένα συναρπαστικό και διαρκούς έντασης έργο, όπου οι πολυδιάστατες και αισθησιακές χορογραφίες αποδίδουν εξάισια την αναζήτηση της καλλιτεχνικής ελευθερίας. Ιδιαίτερη ικανότητα της Στεφανή να εκτονώνει την παραπάνω ένταση με σπάνια διαύγεια και αεροπλιστική χάρη.

Σας πιστεύουμε (ON VOUS CROIT) **1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Σαρλότ Ντεβιγιέ, Αρνό Ντιφείζ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μιριέμ Ακεντιού, Λοράν Καπελούτο, Ναταλί Μπρουντς, Γιουλιζ Γκοφράν, Αντέλ Πίνκερς

Η Αλίς διεκδικεί την κηδεμονία των δύο ανήλικων παιδιών της. Το ίδιο και ο σύζυγός της και πατέρας τους, τον οποίο η Αλίς κατηγορεί ως κακοποιητή. Μια δικαστίνα θα αποφανθεί, αλλά η ηρωίδα θα πρέπει να περάσει μια ψυχοφθόρα διαδικασία.

Ρεαλισμός και σασπένς συνθέτουν το από κοινού ντεμπούτο των Σαρλότ Ντεβιγιέ και Αρνό Ντιφείζ. Με μια ευρηματική άποψη που γεφυρώνει το χάσμα μεταξύ θεάτρου και κινηματογράφου, το σκηνοθετικό δίδυμο παρακολουθεί το αποπνικτικό δράμα μέσω μιας νευρώδους κίνησης της κάμερας. Τα κοντικά πλάνα, κυρίως του φοβισμένου προσώπου της Αλίς, προσδίδουν μια αλάνθαστη νατουραλιστική χροιά στο άκρως επίκαιρο κοινωνικό ζήτημα. Ειδική μνεία στο Φεστιβάλ Βερολίνου για ένα φιλμ που, εκτός της καταγραφής ενός ανθρώπινου δράματος, ασκεί κριτική και στις ατέλειες –ή μήπως αδικίες;— του παρωχημένου δικαστικού συστήματος.

Yunan **

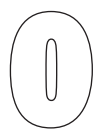
ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αμίρ Φακίρ Ιλντίν ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Σιβέλ Κεκιλί, Αλί Σουλιμάν, Χάνα Σιγκούλα

Ο Μουνίρ, συγγραφέας από τη Συρία που ζει εξόριστος στο Αμβούργο, πάσχει από σοβαρό μπλοκάρισμα έμπνευσης, που του προκαλεί σκέψεις αυτοκτονίας. Για να βρει την ηρεμία του, ταξιδεύει σε απομονωμένο νησί.

Υπέρ το δέον αργόσυρτο υπαρξιακό δράμα, που, παρά τις έντιμες καλλιτεχνικές του προθέσεις, δύσκολα καταφέρνει να μας κεντρίσει το ενδιαφέρον. Ο παθητικός στα όρια της κατάρρευσης ήρωας, το συνεχές –και επαναλαμβανόμενο χωρίς ουσιαστικό λόγο— μοτίβο του «βοσκού που δεν είχε τίποτα πέρα από την όμορφη σύζυγο και τα πρόβατά του» και η συχνή αντιπαράθεση της φαντασίας με την πραγματικότητα (η σχέση του ήρωα με τη μητέρα του στο επίκεντρο), είναι τα κλειδιά ενός έργου που απευθύνεται σε σκληροπυρηνικούς σινεφίλ, ανοιχτούς στις κινηματογραφικές προκλήσεις-σπαζοκεφαλίες.

«LET'S HAVE THE MUSIC AND THE ACTION» (Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΤΑΥΡΟΥ)

1 υποψηφιότητες για τα Όσκαρ 2026 μόλις ανακοινώθηκαν και η αίσθηση είναι ξεκάθαρη: πρόκειται για μια από τις πιο περίεργες και συζητημένες χρονιές των τελευταίων δεκαετιών. Όχι μόνο λόγω ονομάτων, αλλά κυρίως λόγω αριθμών, ισορροπιών και μιας κούρσας που αυτή τη φορά μοιάζει πραγματικά ανοιχτή.

Το **Sinners** οδηγεί ξεκάθαρα την κούρσα, γράφοντας ιστορία με 16 υποψηφιότητες, σπάζοντας το μέχρι σήμερα ρεκόρ των 14 που μοιράζονταν τα *All About Eve*, *Titanic* και *La La Land*. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι μιλάμε για τη σπουδαιότερη ταινία όλων των εποχών. Το **Sinners** συγκεντρώνει τόσες υποψηφιότητες κυρίως λόγω εύρους. Είναι παρόν σχεδόν παντού: από ερμηνείες και σκηνοθεσία μέχρι μουσική, μοντάζ, φωτογραφία, σκηνικά, κοστούμια, ήχο και οπτικά εφέ. Επιπλέον, φέτος προστέθηκε για πρώτη φορά η κατηγορία **Best Casting**, που ευνοεί μια ensemble ταινία σαν το **Sinners**.

Στην κατηγορία της Καλύτερης Ταινίας υποψήφιες είναι οι **Bugonia**, **F1**, **Frankenstein**, **Hamnet**, **Marty Supreme**, **One Battle After Another**, **The Secret Agent**, **Sentimental Value**, το **Sinners** και το **Train Dreams**. Και εδώ μια προσωπική στάση: χαίρομαι πραγματικά για την παρουσία του **Train Dreams** στην κατηγορία. Είναι μια υπέροχη, ήσυχη και βαθιά ανθρώπινη ταινία που πέρασε κάπως under the radar, παρότι βρίσκεται στο Netflix, και η οσκαρική της αναγνώριση μοιάζει με μια καθυστερημένη αλλά απολύτως δίκαιη επιβεβαίωση.

Με το **Bugonia** οι ταινίες του Γιώργου Λάνθιμου φτάνουν συνολικά τις 27 οσκαρικές υποψηφιότητες, επίδοση που τον κατατάσσει ανάμεσα στους πιο σταθερά παρόντες auteurs της σύγχρονης εποχής. Σε προσωπικό επίπεδο, ο Λάνθιμος μετρά μέχρι σήμερα 6 υποψηφιότητες, από το *Dogtooth* μέχρι τα *The Favourite* και *Poor Things*. Με το **Bugonia** προσθέτει ακόμη μία. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ έχουμε συνηθίσει να τον βλέπουμε σχεδόν δεδομένα παρόντα στην κατηγορία Σκηνοθεσίας, φέτος ο εξαιρετικά σκληρός ανταγωνισμός δεν του επέτρεψε να εισχωρήσει στην πεντάδα.

Παρά τα παραπάνω, η πραγματική μάχη στην κατηγορία Καλύτερης Ταινίας παίζεται ξεκάθαρα ανάμεσα στο **Sinners** και το **One Battle After Another**. Και αυτή τη στιγμή όλα δείχνουν πως το δεύτερο έχει ένα μικρό αλλά ουσιαστικό προβάδισμα.

Στην Καλύτερη Σκηνοθεσία υποψήφιοι είναι η **Chloé Zhao** για το *Hamnet*, ο **Josh Saffdie** για το *Marty Supreme*, ο **Paul Thomas Anderson** για το *One Battle After Another*, ο **Joachim Trier** για το *Sentimental Value* και ο **Ryan Coogler** για το *Sinners*.

Για τον Anderson η φετινή χρονιά μοιάζει κομβική. Μέχρι σήμερα έχει βρεθεί 11 φορές υποψήφιος για Όσκαρ χωρίς καμία νίκη, κάτι που για πολλούς ερμηνεύεται ως μια διαχρονική α-

δικία απέναντι σε έναν πλέον εμβληματικό σκηνοθέτη και στα αριστουργήματα που έχει χαρίσει στο σύγχρονο αμερικανικό σινεμά. Με το *One Battle After Another* δείχνει επιτέλους πιο κοντά από ποτέ στο πρώτο του αγαλματίδιο, συνολικά και όχι μόνο στη σκηνοθεσία.

Στον Α' Ανδρικό Ρόλο υποψήφιοι είναι ο **Timothée Chalamet**, ο **Leonardo DiCaprio**, ο **Ethan Hawke**, ο **Michael B. Jordan** και ο **Wagner Moura**. Εδώ, το φαβορί είναι ξεκάθαρα ο Chalamet για την ερμηνεία του στο *Marty Supreme*: ένας σκέτος σίφουνας σε όλη τη διάρκεια της ταινίας, που καταλήγει σε μια τελευταία σκηνή η οποία σου μένει χαραγμένη και συνοψίζει με ακρίβεια το εύρος και το ταλέντο του.

Στον Α' Γυναικείο Ρόλο υποψήφιες είναι η **Jessie Buckley**, η **Rose Byrne**, η **Kate Hudson**, η **Renate Reinsve** και η **Emma Stone**.

Η Stone φτάνει τις 7 συνολικές υποψηφιότητες σε μικρότερη ηλικία από τη Meryl Streep, με τη διαφορά ότι το δικό της προβάδισμα προκύπτει και από υποψηφιότητες της ως παραγωγού, ενώ της Streep μέχρι τότε αφορούσαν αποκλειστικά ερμηνευτικούς ρόλους. Παρ' όλα αυτά, το φαβορί εδώ δείχνει να είναι η Buckley.

Στους Β' Ρόλους η εικόνα είναι πιο ρευστή. Στον Β' Ανδρικό Ρόλο, ο **Stellan Skarsgard** θεωρείται αυτή τη στιγμή το φαβορί, αν και προσωπικά ξεχώρισα την ερμηνεία του **Sean Penn**, σε έναν από τους πιο εσωτερικούς και αθόρυβα δυνατούς ρόλους της καριέρας του. Στον Β' Γυναικείο Ρόλο όλα δείχνουν πως το προβάδισμα έχει προς το παρόν η **Teyana Taylor**.

Αν κάτι γίνεται ξεκάθαρο από τις υποψηφιότητες των Όσκαρ 2026, είναι ότι δεν μιλάμε απλώς για μια χρονιά ρεκόρ,

αλλά για μια χρονιά μετάβασης. Η Ακαδημία μοιάζει να εκσυγχρονίζεται ουσιαστικά, αγκαλιάζοντας είδη που μέχρι πρότινος κρατούσε σε απόσταση. Δεν έχουμε ξαναδεί ποτέ ταινία με βρικόλακες να φτάνει μέχρι την υποψηφιότητα Καλύτερης Ταινίας, πόσο μάλλον να συγκεντρώνει τόσο πολλές συνολικά, και το γεγονός ότι ένα horror φιλμ όπως το *Sinners* αντιμετωπίζεται με τέτοια σοβαρότητα λέει πολλά.

Την ίδια στιγμή συνεχίζεται ξεκάθαρα και το άνοιγμα προς τον διεθνή κινηματογράφο μετά την τομή που έφεραν τα *Παράσιτα*, με τη φετινή αναγνώριση μη χολιγουντιανών ταινιών όπως το *The Secret Agent* και το *Sentimental Value* να δείχνει ότι αυτή η αλλαγή δεν ήταν συγκυριακή, αλλά έχει διάρκεια.

Το αν τελικά θα σαρώσει το *One Battle After Another* ή αν το *Sinners* θα μετατρέψει την αριθμητική του υπεροχή σε νίκες μένει να το δούμε. Το σίγουρο είναι ότι, για πρώτη φορά μετά από καιρό, τα Όσκαρ μοιάζουν να αντικατοπτρίζουν πραγματικά το εύρος, την ποικιλία και τις αλλαγές του σύγχρονου σινεμά. Και αυτό από μόνο του έχει σημασία. **A**

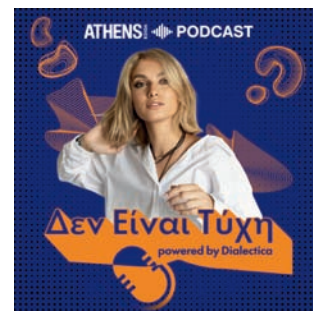
Ποια ταινία θα σαρώσει τα Όσκαρ 2026;

Η χρονιά των ρεκόρ και της μεγάλης μάχης

Του ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΒΒΕΤΑ

ATHENS VOICE PODCAST

Ιστορίες που θέλεις να ακούσεις και αξίζουν τον χρόνο σου

Η **Αθηνά Κλήμη** ήρθε για να σου αποδείξει, μέσα από αφιltrάριστες ιστορίες, πως τίποτα δεν είναι τύχη.

Η γνωστή κλινική αναπτυξιακή ψυχολόγος και ψυχοδυναμική ψυχοθεραπεύτρια **Σουζάνα Παπαφάγου**, ανοίγει συζητήσεις για όλα όσα μας αφορούν αλλά σπάνια λέγονται δυνατά.

Τι αλλάζει όσο μεγαλώνεις στο σώμα, στο μυαλό, στην ψυχή, στις ερωτικές-συζυγικές σχέσεις; Όλα αυτά και περισσότερα συζητούνται από τις **Ελένη Ψυχούλη** και **Μανίνα Ζουμπουλάκη**, με χιούμορ, αισιοδοξία και ανεβαστική διάθεση.

Πολιτικοί μιλούν για τα πιο επίκαιρα ζητήματα που τίθενται στον δημόσιο διάλογο στην **Τόνια Ζαραβέλα**. Σε κάθε επεισόδιο ακούτε σύντομες πολιτικές συζητήσεις με σχόλια, θέσεις και προτάσεις.

ΑΚΟΥΣΤΕ ΤΑ PODCASTS ΣΤΟ
SPOTIFY | APPLE PODCAST | YOUTUBE

athensvoice.gr/podcasts

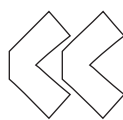

ΒΙΝΤΣΕΝΤΖΟ ΛΑΤΡΟΝΙΚΟ

**Προσπάθησα
να αποτυπώσω τον
θεμελιώδη μηχανισμό
κατασκευής επιθυμιών**

Με αφορμή την επίσκεψή του στην Αθήνα,
καλεσμένος των εκδόσεων Loggia, ο Ιταλός
συγγραφέας-φαινόμενο μιλάει στην ATHENS VOICE

Της ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ
Φωτό: ΕΙΡΗΝΗ ΣΙΟΥΣΙΟΥΡΑ

**ΑΧ, ΤΙ ΩΡΑΙΟΣ, ΚΡΥΟΣ, ΚΑ-
ΘΑΡΟΣ ΑΕΡΑΣ!»,** είναι το πρώτο
πράγμα που λέει ο Βιντσέντζο
Λατρόνικο πριν ξεκινήσουμε τη
συνέντευξή μας έξω από τις εκδόσεις Loggia
στη Διδότου. **«Το Μιλάνο είναι περιτριγυρι-
σμένο από βουνά κι έχει μόνο υγρασία και μο-
λυσμένη ατμόσφαιρα. Ενώ στο Βερολίνο είχε
αυτό το κρύο που σε ξυπνούσε, το καθαρό χιόνι,
τον αέρα. Σου έδιναν ενέργεια».** Σου λείπει το
Βερολίνο, μου φαίνεται, του λέω. Σε αμίμητο
ιταλικό στίλ, ανασπώνει τους ώμους και
λέει απλώς: **«Εh»**, που μπορεί να σημαίνει
ναι, όχι, και ναι και όχι ή τι να λέμε τώρα...

Αυτό το Βερολίνο είναι ο πρωταγωνιστής του βι-
βλίου-φαινόμενο που έγραψε ο Λατρόνικο (**«Η τε-
λειότητα»**, εκδ. Loggia) και που έχει αγαπηθεί τόσο
από τους Έλληνες αναγνώστες, στην υποδειγμα-
τική μετάφραση της **Δήμητρας Δότση**, αλλά και
στο εξωτερικό (υποψήφιο για το Διεθνές Βραβείο
Booker). Όχι μόνο επειδή ο Λατρόνικο έζησε στην
πόλη δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια κι εκεί το έγρα-

ψε, μα επειδή το Βερολίνο είναι η Σάνγκρι-Λα, ο
καταλύτης που υιοθετούν οι δύο του πρωταγω-
νιστές, η Άννα και ο Τομ, για να τους αλλάξει τη
ζωή και τον τρόπο που βλέπουν τον εαυτό τους.
Για να φύγουν από τα οικεία κι επαναλαμβανόμενα
παιδικά δεσμά της ανώνυμης μεσογειακής πόλης
όπου μεγάλωσαν και για να ζήσουν μια curated
life, αισθητικά επιμελημένη στην εντέλεια, όπως
αυτές που φιγουράρουν στο Insta και τα υπόλοιπα
κοινωνικά δίκτυα.

Το βιβλίο αρχίζει με ένα υπέροχο μονοπλάνο του
εσωτερικού ενός διαμερίσματος: από τα σανίδια
του πατώματος μέχρι τα πορτατίφ, τα γραφεία,
τα κλινოსκεπάσματα, τη μονστέρα και τα αβοκάν-
το στο χειροποίητο μπολ, όλα είναι προσεγγμέ-
να στην εντέλεια, στημένα για να δείχνουν τέλεια
στις φωτογραφίες στις πλατφόρμες βραχυχρό-
νιας μίσθωσης διαμερισμάτων. Στη σκηνοθεσία
αυτή δεν χωρούν τα βρόμικα ρούχα, κλειδωμένα
σε ντουλάπια, ούτε η ακαταστασία της βιωμένης
πραγματικότητας που ζει το διαμέρισμα οποιαδή-
ποτε στιγμή δεν είναι υπενοικιαζόμενο. Μόνο η
τελειότητα του φαίνεται. Και, τ' ομολογώ, είναι

μια τελειότητα καθόλα δελεαστική: οικεία, παρότι μη πραγματική. Το σπίτι μακριά από το σπίτι μας. Κυριολεκτικά.

«Θυμάμαι όταν άνοιξα λογαριασμό στο Instagram κατά την πανδημία», λέει ο Λατρόνικο, «επειδή ένιωθα πολύ μόνος –ναι, ξέρω, άργησα, αλλά μέχρι τότε ήμουν οπαδός του Twitter–, και είδα ξαφνικά πως όλα τα διαμερίσματα έμοιαζαν με το δικό μου. Σοκαρίστηκα. Γιατί εγώ δεν είχα Insta, να πω ότι αντέγραψα αυτή την αισθητική. Νόμιζα ότι είχα στήσει τα πράγματα με τρόπο που άρεσε σε μένα. Και τότε άρχισα να σκέφτομαι: ποιες άλλες επιθυμίες κι επιλογές νομίζουμε ότι είναι δικές μας, αλλά στην πραγματικότητα δεν είναι; Είσαι πολυγαμικός, ας πούμε, επειδή πραγματικά έτσι νιώθεις ή επειδή η πολυγαμία είναι λιγότερο ετεροκανονική;

»Προσπάθησα ν' αποτυπώσω, λοιπόν, αυτόν τον θεμελιώδη μηχανισμό κατασκευής επιθυμιών που κάποτε αφορούσε μόνο ρούχα ή αυτοκίνητα, μα τώρα έχει επεκταθεί σε κάθε επιλογή της ζωής και της ταυτότητάς μας. Συνειδητοποίησα ότι είναι ένας μηχανισμός που μας κάνει να νιώθουμε ανασφαλείς για το εσωτερικό μας ραντάρ, για πράγματα που μέχρι τότε μπορεί να μας φαίνονταν απολύτως αποδεκτά. Για παράδειγμα: γιατί μετακόμισα στο Βερολίνο; Επειδή το Βερολίνο ήταν πολύ πιο ζωντανό στο θέμα των τεχνών, πολύ πιο φιλόξενο σε ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα –κι εγώ τότε αυτοπροσδιορίζομαι ως γκέι–, επειδή εκεί έκαναν ωραιότερα πάρτι, είχαν ωραιότερα και φτηνότερα ναρκωτικά; Μια χαρά ήμουν ως μεταπτυχιακός φοιτητής στο Μιλάνο. Μα ξαφνικά άρχισα να σκέφτομαι πως κάτι έχανα».

—Ένα λεπτό... Δηλαδή δεν έφυγες από το Μιλάνο επειδή ασφυκτιούσες, ας πούμε; Έφυγες επειδή αυτός ο μηχανισμός, όπως τον λες, σε δέλεασε;

Μπορείς να αισθανθείς ότι ασφυκτιάς, μόνο αν ξέρεις ότι υπάρχει κάπου αλλού κάτι καλύτερο. Δεν λέω ότι δεν υπήρχαν και αντικειμενικοί λόγοι που έφυγα, αλλά είναι σαν να μην μπορούσα να διαχωρίσω τη χρηστική αξία από την ανταλλακτική αξία της επιλογής μου. Δες αυτό το πουλόβερ: με ζεσταίνει γιατί κάνει κρύο, αλλά είναι και ωραίο, κομψό. Οι δυο του αυτές διαστάσεις συνυπάρχουν. Αυτό που λέω είναι ότι είναι πολύ δύσκολο πια να ξεχωρίσεις ποιες επιθυμίες και ανάγκες είναι δικές σου και ποιες κατασκευασμένες.

—Μα αυτό συμβαίνει από τότε που ανακαλύφθηκε η διαφήμιση...

Ναι, αλλά ποτέ δεν ήταν τόσο έντονο όσο με τα κοινωνικά δίκτυα. Και ποτέ το να μη ζεις στην επιμελώς κατασκευασμένη πραγματικότητά τους δεν σε έκανε τόσο δυστυχή.

Με λίγα λόγια, Βιντσέντζο, ήθελες να ζήσεις στο Βερολίνο –όπως και οι πρωταγωνιστές σου– επειδή ήταν αδιανόητα σουλ.

Κάπως έτσι. Αλλά ζούσα τότε και σε μια πολύ συγκεκριμένη χρονική συγκυρία. Η «Τελειότητα» είναι ένα βιβλίο που αποτυπώνει συμπεριφορές που ήταν δυνατές μέσα σε ένα σύντομο χρονικό παράθυρο, μετά τη Σένγκεν, μετά το ευρώ, όταν η τεχνολογία έκανε πολύ εύκολο το να μετακομίσεις στο εξωτερικό κρατώντας ίσως τη δουλειά που είχες στην πατρίδα σου, και σου επέτρεπε να μετακινηθείς μόνο και μόνο επειδή το ήθελες: στο Λονδίνο, αν είχες τα λεφτά, στο Βερολίνο, αν δεν τα είχες. Κάπως έτσι γίνεται και με την Αθήνα τώρα. Όχι για πολύ ακόμα. Η άνοδος των τιμών στην αγορά κατοικίας κάνει αυτό το φαινόμενο σχεδόν αδύνατον πια. Αν ήμουν σήμερα 24 ετών θα παρέμενα εγκλωβισμένος στον τόπο μου, γιατί δεν θα μπορούσα ν' αντέξω οικονομικά οποιαδήποτε

μετακόμιση. Τότε μπορούσες ακόμα να διαλέξεις μια πόλη ανάλογα με το vibe της.

Επίσης, οι πόλεις αλλάζουν: η ιδέα του άστεως ως οργανικής κοινότητας, όπως στον Μπαλζάκ ας πούμε, όπου μπορούσες στον ίδιο δρόμο να συναντήσεις έναν αριστοκράτη και έναν φτωχό που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους... αυτό πια δεν ισχύει. Τώρα οι δρόμοι και οι γειτονιές διαχωρίζονται με βάση το εισόδημα. Η ιδέα της πόλης ως χωνευτήριο πεθαίνει. Το βλέπω στο Μιλάνο: απολαμβάνω πια τη ζωή εδώ, επειδή είμαι ένας μεσήλικας με καλό εισόδημα (γελάει), αλλά αν ήμουν είκοσι χρόνια νεότερος, σίγουρα δεν θα ήμουν συγγραφέας, δεν θα μπορούσα να ζήσω. Παλιά έκανα μικροδουλιές και κάπως τα έβγαζα πέρα. Αυτό πια είναι αδύνατο, τόσο στο Μιλάνο όσο και στο Βερολίνο. Οπότε η ιδέα της ευρωπαϊκής πόλης που επιτρέπει την πολιτιστική παραγωγή στο περιθώριο... δεν ξέρω κατά πόσο στέκει πια.

—Μου κάνει εντύπωση που υπερτονίζεις το γεγονός ότι οι δύο πρωταγωνιστές σου απολαμβάνουν τη ζωή στο Βερολίνο αλλά δεν νοιάζονται, ουσιαστικά, για την ιστορία και την ταυτότητα της πόλης.

Η Άννα και ο Τομ είναι κάτι πολύ συγκεκριμένο: expats (σ.σ. μια λέξη που δεν του αρέσει, όπως ομολογεί). Ανήκουν, λοιπόν, σε μια ομάδα ανθρώπων που θεωρούν την επιλογή του τόπου κατοικίας ως καθοριστικό στοιχείο της ταυτότητάς τους, χωρίς τελικά να τους ενδιαφέρει πραγματικά η ίδια η πόλη. Κι εγώ έτσι ήμουν, παρόλο που το Βερολίνο με διαμόρφωσε βαθιά, με πολλούς τρόπους. Στην πράξη, η επιλογή μου ήταν η απομάκρυνση από την πραγματικότητα. Στην Ιταλία ήμουν πολύ ενεργός πολιτικά και αποφάσισα ότι δεν άντεχα άλλο, ήθελα απλώς να πάω κάπου όπου δεν θα με ένοιαζε η πολιτική, όπου θα μπορούσα απλώς να κάνω πάρτι, να παίρνω ναρκωτικά, να δουλεύω στα βιβλία μου και να ξεδεύω όσο το δυνατόν λιγότερα για νοίκι. Πήγα στο Βερολίνο και δεν ενδιαφέρθηκα ποτέ για τη γερμανική πολιτική. Σαν να μην μίπηκα ποτέ σ' εκείνη την κοινωνία. Κι αυτό ίσχυε για πολλούς σαν κι εμένα: ο expat βλέπει την πόλη ως το προσωπικό, ατομικό του εργαλείο και όχι ως τη δομή μιας υπάρχουσας κοινότητας.

— Σαν τον Τζέιμς Μπόλντουιν, που τη δεκαετία του '60 έζησε στην Κων/πολη κι ούτε έμαθε ποτέ τη γλώσσα, ούτε ενδιαφέρθηκε για τα πογκρόμ κατά των μειονοτήτων που συνέβησαν μπροστά στα μάτια του – παρόλο που για ακριβώς αυτά τα θέματα δυσφορούσε στην Αμερική. Η παραμονή του στην Τουρκία είχε αποκλειστικά να κάνει με τη δική του απελευθέρωση, σεξουαλική και συγγραφική.

Ναι, θα μπορούσε κανείς να πει το ίδιο και για μένα: χρησιμοποίησα το Βερολίνο για να καταστήσω δυνατή τη συγγραφή: έγραφα δύο ιδιαίτερως πολιτικά μυθιστορήματα για την Ιταλία όσο ήμουν στο Βερολίνο. Ένιωθα περισσότερο πολίτης της Ιταλίας εκεί, παρακολουθούσα ακόμη και την τοπική πολιτική του Μιλάνου, της γειτονιάς όπου παλιά συμμετείχα σε μια κατάληψη. Αλλά τη γερμανική πολιτική ήταν σαν να μην την έβλεπα. Απλώς δεν με ένοιαζε. Σαν τον Σταντάλ, που αγαπούσε το Μιλάνο κι όταν οι φίλοι του του έλεγαν «Μα τι κάνεις εκεί; Το Παρίσι είναι πολύ καλύτερο!», εκείνος απαντούσε: «Μου αρέσει το Μιλάνο γιατί στο Μιλάνο έχω την ελευθερία να μην είμαι πολίτης».

Η Άννα και ο Τομ, λοιπόν, μπορεί να ήθελαν αυτή την πολύ ατομιστική ελευθερία που ο Μπόλντουιν χρησιμοποίησε για να γίνει καλύτερος συγγραφέας. Βεβαίως, τη χρησιμοποίησε και για να γίνει καλύτερος Αμερικανός πολίτης. Ήταν εγωιστής απέναντι στην Τουρκία και γενναιόδωρος κι ενεργός απέναντι στις ΗΠΑ. Όπως ο Καρλ Μαρξ, που έκανε τόσα

για να προωθήσει την υπόθεση του προλεταριάτου, αλλά εις βάρος της γυναίκας του. (γελάει)

Σταματάει λίγο, σκέφτεται και μου λέει προσεκτικά:

Ξέρεις, μου είναι λίγο δύσκολο ν' αρθρώσω αυτή τη σκέψη γιατί δεν μοιάζει συμβατή με τις αριστερές μου ιδέες – η ιταλική αριστερά τουλάχιστον δεν την έχει επεξεργαστεί καθόλου: χρωστάμε στον τόπο όπου κατοικούμε, στην κοινότητα όπου ανήκουμε. Και δεν το εννοώ όπως το εννοεί η Μελόνη, ότι οι μετανάστες πρέπει να μάθουν ιταλικά, ξέρω γω, ή να γίνουν καθολικοί και μπουρδες. Αλλά νομίζω ότι υπάρχει κάτι το εγωιστικό στο να βρίσκεσαι σε έναν τόπο χωρίς να εμπλέκεσαι στα διακυβεύματά του. Από τότε που επέστρεψα στο Μιλάνο αισθάνομαι πως ανήκω στην πόλη με τρόπους που παλιά ήμουν πολύ τεμπέλης για να βρω ή να καλλιεργήσω. Νιώθω ενεργός πολίτης κι αυτό μου δίνει πληρότητα. Δεν νομίζω πως είναι τυχαίο ότι η έννοια του expatriate αναπτύχθηκε από τους Αμερικανούς, που έχουν τόση κινητικότητα και κανείς εκεί δεν περιμένει να μείνεις στην πόλη όπου μεγάλωσες.

—Τους βοηθάει κι η ομοσπονδοποίηση: κινούνται εντός της ίδιας χώρας. Τι θα γινόταν αν είχαμε κι εμείς τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης;

Προς τα εκεί δεν πηγαίναμε; Αυτό πιστεύαμε – εγώ σίγουρα. Πίστευα πως η πορεία της ΕΕ ήταν προς τα μπρος και δεν θα εκτροχιαζόταν, θα γινόμασαν όλο και πιο ενωμένοι. Τελείωσαν αυτά όμως».

—Μην απελπίζεσαι, ίσως αυτή είναι ακριβώς η στιγμή που πρέπει να ξαναμπει ο φεντεραλισμός στο τραπέζι.

Κοίτα, αν με έκανες δικτάτορα της Ευρώπης... (γελάει τρανταχτά) θα το επέβαλλα αμέσως! Σκέψου ότι γεννηθήκαμε με άλλο νόμισμα, με άλλα σύνορα, μετά πήγαμε Erasmus, μετά τα αεροπορικά εισιτήρια έγιναν πάμφθηνα, η ΕΕ επεκτάθηκε σε μια σειρά πρώην σοβιετικών χωρών... Και μετά ήρθε η ψηφοφορία για το ενιαίο σύνταγμα. Υπήρξε μια στιγμή, το 2004/5, που η ΕΕ ήταν πραγματικά το μέλλον. Ήταν ξεκάθαρο, όπως ξεκάθαρο ήταν ότι το Βερολίνο θα γινόταν η Νέα Υόρκη της Ευρώπης.

—Και μετά οι Γάλλοι είπαν non. Κλασικοί, αρτηριοσκληρωτικοί Γάλλοι.

Και οι Ολλανδοί επίσης –μην το ξεχνάς–, που αντέδρασαν ύστερα και στη φορολόγηση των μεγάλων εταιρειών. Μετά ήρθε η μεταναστευτική κρίση, τα σύνορα έκλεισαν, ήρθε και το Brexit... Και τώρα αυτό με τη Γροιλανδία. Τι να πω.

Ίσως η Γροιλανδία γίνει καταλύτης για μια πιο ενωμένη Ευρώπη; τον ρωτώ. «Εη», μου απαντάει.

Στη χώρα του δημοψηφίσματος του 2015, η ιδέα του ευρωπαϊκού φεντεραλισμού ακούγεται παράταιρη στο στόμα κάποιου που εντάσσεται μια ολόκληρη ζωή στην Αριστερά. Όμως στην Ευρώπη δεν είναι έτσι – ο Λατρόνικο δεν είναι η εξαίρεση εκεί. Φεύγοντας από τη συνέντευξη σκέφτομαι πόσοι από εμάς έχουμε παραιτηθεί από το όραμα της πραγματικά ενωμένης Ευρώπης λόγω των εμποδίων και των οπισθοδρομήσεων. Κι ύστερα, μες στον κρύο, καθαρό αέρα θυμάμαι τον κρύο, καθαρό αέρα της Αγγλίας και κάτι που μου έγινε μεγάλο μάθημα στα επίπονα χρόνια του διδακτορικού και ταιριάζει τόσο στα ευρωπαϊκά μας όνειρα όσο και στους πρωταγωνιστές του βιβλίου: η τελειότητα είναι ο εχθρός της επάρκειας.

*Το βιβλίο «Η τελειότητα» του Βιντσέντζο Λατρόνικο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Loggia σε μετάφραση Δήμητρας Δότση. **A***

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΜΕ ΜΕ ΑΛΛΟ ΝΟΜΙΣΜΑ, ΜΕ ΑΛΛΑ ΣΥΝΟΡΑ, ΜΕΤΑ ΠΗΓΑΜΕ ERASMUS, ΜΕΤΑ ΤΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΓΙΝΑΝ ΠΑΜΦΘΗΝΑ, Η ΕΕ ΕΠΕΚΤΑΘΗΚΕ... ΥΠΗΡΞΕ ΜΙΑ ΣΤΙΓΜΗ, ΠΟΥ Η ΕΕ ΗΤΑΝ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ.

Βιντσέντζο Λατρόνικο
Η Τελειότητα
εκδ. LOGGIA,
μετάφραση
ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΔΟΤΣΗ

Τάσος Σακελλαρόπουλος

Οι προειδοποιήσεις που αγνοήθηκαν στην Κύπρο το 1974

Με αφορμή τη δημοσιοποίηση 58 απόρρητων εγγράφων της ΚΥΠ, ο ιστορικός Τάσος Σακελλαρόπουλος μιλά για τις κρίσιμες μέρες που σημάδεψαν την Κύπρο, το πραξικόπημα, την τουρκική εισβολή και την ολιγωρία της χουντικής ηγεσίας

Του ΠΑΡΙ ΔΟΜΑΛΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Η ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΕΝΑΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟ γεννά σχεδόν πάντα μια αδιόρατη αμηχανία. Κυρίως, λόγω της αίσθησης ότι απέναντί σου κάθεται κάποιος με συνολική εικόνα, ικανός να γεφυρώνει το παρόν με το παρελθόν χωρίς απλουστεύσεις. «Μην αγχώνεστε καθόλου. Εγώ είμαι καλός άνθρωπος», λέει γελώντας ο Τάσος Σακελλαρόπουλος. Ιστορία δεν σημαίνει μόνον αφήγηση γεγονότων. Είναι οι άνθρωποι, τα βιώματα, οι νοοτροπίες που καθορίζουν πώς οργανώνεται και δρα η εξουσία. Ο Σακελλαρόπουλος θυμάται ότι προδικτατορικά στα δημόσια σχολεία οι μαθητές υποβάλλονταν σε ασκήσεις καλλιγραφίας γράφοντας «Η Κύπρος είναι ελληνική». Λίγα χρόνια αργότερα, στην Ιταλική Σχολή στα Πατήσια, ο ίδιος μάθαινε ιταλικά πριν φύγει για σπουδές στη Σιένα. Σπούδασε Ιστορία κι έγραψε την πτυχιακή του διατριβή για την ιταλική επέκταση στην Ανατολική Μεσόγειο και τις ελληνικές αντιδράσεις την περίοδο 1910-1915. Ακολούθησε ερευνητική εργασία με τον Φίλιππο Ηλιού και διδακτορικό στο Πανεπιστήμιο Κρήτης για τον πολιτικό ρόλο του ελληνικού στρατού την

κρίσιμη δεκαετία 1935-1945. Από τότε, το πλούσιο επιστημονικό έργο του κινείται γύρω από την κοινωνική και πολιτική ιστορία του 20ού αιώνα. Σήμερα διευθύνει τα Ιστορικά Αρχεία του Μουσείου Μπενάκη.

Η δίωρη συζήτησή μας περιστρέφεται γύρω από το πιο βαρύ ελληνικό τραύμα του ύστερου 20ού αιώνα: την Κύπρο. Ένα θέμα ταμπού για δεκαετίες. «Όταν έγραφαν οι εφημερίδες για το Κυπριακό, έπεφτε η κυκλοφορία. Όχι επειδή δεν ενδιέφερε, αλλά επειδή προκαλούσε ενοχή». Πατί: «Αφού εμείς τους καταστρέψαμε», λέει.

Το νέο βιβλίο του για τα απόρρητα δελτία της ΚΥΠ (εκδ. Μεταίχμιο) φωτίζει το μοιραίο καλοκαίρι του 1974 μέσα από σπάνια ντοκουμέντα. Στον πυρήνα του βρίσκονται τα αποκαταρκτισμένα δελτία πληροφοριών της ΚΥΠ από τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1974, τα οποία προσφάτως δόθηκαν για πρώτη φορά στη δημοσιότητα, μετά την πρωτοβουλία του διοικητή της ΕΥΠ Θεμιστοκλή Δεμίρη. Πρόκειται για τηλεγραφήματα που λειτουργούν σαν ημερολόγιο των δραματικών εκείνων

εβδομάδων: το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, ο εμφύλιος στο εσωτερικό της ελληνοκυπριακής κοινότητας, η τουρκική προετοιμασία και οι δύο φάσεις του «Αττίλα». Ο Σακελλαρόπουλος τα σχολιάζει ένα προς ένα, ενώ στον τόμο περιλαμβάνεται και το αρχείο του Γεωργίου Τσουμή, χάρη στην ευγενική προσφορά του Αλέξη Παπαχελά, φωτίζοντας πλευρές που μέχρι σήμερα έμεναν στη σκιά.

Η οικογένειά του φέρει μέσα της όλη την ένταση και τις αντιφάσεις της νεότερης ελληνικής ιστορίας. Ο παππούς του από την Κρήτη ήταν βουλευτής της Ένωσης Κέντρου, βενιζελικής δημοκρατικής καταγωγής, ενώ οι ρίζες από την Πελοπόννησο είχαν βασιλικές και κεντροδεξιές αναφορές. Ο πατέρας του, Τάκης Σακελλαρόπουλος, γεννημένος το 1926, ψυχίατρος και πρωτοπόρος της κοινωνικής ψυχιατρικής, συμμετείχε στην αντιχουντική δράση μέσω του Ομίλου Παπαναστασίου και της Δημοκρατικής Άμυνας και βοήθησε στο ιατρείο του Πολυτεχνείου το 1973. Στην Κατοχή εντάχθηκε στην κεντροδεξιά Πανελλήνια Ένωση Αγωνιζομένων Νέων (ΠΕΑΝ) του Παναγιώτη Κανελλόπουλου. Αργότερα συνελήφθη από τις γερμανικές αρχές και μετά –κατά τα Δεκεμβριανά– βρέθηκε με τον Εθνικό Στρατό. Παρότι, χάρη στις επιδόσεις του σε εξετάσεις που οργάνωναν τότε οι Βρετανοί, μπορούσε να επιλέξει μια ασφαλή αθηναϊκή φρουρά, το 1949 προτίμησε να πάει στον Εμφύλιο. Όταν ο γιος του τον ρώτησε εάν εκεί συνάντησε παιδιά από την ΠΕΑΝ, η απάντηση ήταν ότι «κανείς απ' αυτούς δεν πήγε. Μόνον οι φτωχοί πήγαν στον πόλεμο». Μια εμπειρία που δεν αφήνει περιθώρια αυταπάτης και εξηγεί γιατί, στη δική του ιστορική ματιά, η κοινωνία δεν μπορεί να διαβαστεί μόνο μέσα από τις ελίτ, αλλά και μέσα από όσους πλήρωσαν το βάρος των συγκρούσεων και των ιδεολογιών.

— **Τι γεύση σάς άφησε η μελέτη αυτών των δελτίων;**

Είναι πικρή... πατριωτικά μιλώντας. Σε επιστημονικό επίπεδο, επιβεβαιώνουν όσα ήδη γνωρίζαμε. Όταν, όμως, βρίσκεις αρχειακό υλικό για μεγάλα εθνικά ζητήματα, η επιβεβαίωση βαραίνει αλλιώς. Στα έγγραφα της ΚΥΠ, αποκαρκτηρισμένα από το Υπουργείο Άμυνας, καταγράφεται καθαρά ότι, από τις 17-19 Ιουλίου, η ΚΥΠ ενημέρωνε το ΓΕΕΘΑ πως επίκειται τουρκική απόβαση. Γίνονται προετοιμασίες, συγκεντρώνεται αποβατικός στόλος, αποδεσμεύονται τουρκικές μονάδες από το ΝΑΤΟ. Παρ' όλα αυτά, η χουντική πολιτικοστρατιωτική ηγεσία κωφεύει. Ταυτόχρονα, μέσα από τα δελτία πληροφοριών, προκύπτει ότι οι ελληνικές μυστικές υπηρεσίες διέθεταν εξαιρετική πληροφορόρηση για το τι συνέβαινε στον τουρκικό στρατό. Μεταθέσεις, στρατοκινήσεις στον Έβρο, μεταφορές καυσίμων, μετακινήσεις μονάδων, πυροβόλα, αεροπλάνα. Από τη μία υπάρχει ένα σύστημα κατασκοπείας που, παρά τη δικτατορία, λειτουργεί, κι από την άλλη, όπως αποκαλύπτεται στο αρχείο Τσουμή, βλέπουμε ότι μέσα στη Χούντα δεν υπήρχε στοιχειώδης συνεννόηση. Η ίδια η αθηναϊκή ΚΥΠ δεν γνωρίζει την πραξικοπηματική ενέργεια κατά του Μακαρίου.

— **Το συμπέρασμά σας είναι η έλλειψη ικανότητας εκ μέρους της Χούντας ή η απόστασή της από την πραγματικότητα;**

Και τα δύο, θα έλεγα. Υπάρχει το αυστηρά επιχειρησιακό κομμάτι, που το εικάζουμε, και προκύπτει από το ντοκιμαντέρ του Αλέξη Παπαχελά. Προκύπτει, εμμέσως, ότι υπήρχε μια συνεννόηση, το λέω πολύ κομψά. Ξαν να συνεννοήθηκαν απευθείας οι ξένες υπηρεσίες με τους Τούρκους και με τους Έλληνες. Άρα, στους μεν Έλληνες είχαν πει «αφήστε τους να αποβιβάσουν έστω και λίγο, να πάρουν ένα κομμάτι, και μετά θα ακολουθήσει μια διπλή ένωση που νότου με την Ελλάδα και του βορρά με την Τουρκία». Στους Τούρκους πιθανώς είχαν πει το ίδιο, αλλά δεν γνωρίζουμε εάν τους είπαν να προχωρήσουν. Όταν λέει ο Ιωαννίδης «εξαπατηθήκαμε», αυτό πιθανότατα εννοεί.

— **Γιατί ο στρατός αποδέχθηκε αυτού του είδους τις επιβεβαιώσεις;**

Πρέπει να πάμε λίγο πίσω για να το κατανοήσουμε. Από το 1952, το Κέντρο βγαίνει από τη μέση –παρότι πολέμησε στον Εμφύλιο– και κυριαρχεί μόνο η δεξιά και ο θρόνος. Ο θρόνος έχει ως κύριο εργαλείο για την πολιτική επιβολή, τον στρατό. Αυτό το καθεστώς συνωμοσίας, λοιπόν, ήταν αποδεκτό για τον στρατό μετά τον Εμφύλιο.

— **Ενυπήρχε, λοιπόν, στην κουλτούρα του στρατού η συνωμοσία;**

Αυτό το καθεστώς ήταν αποδεκτό στα ανώτατα κλιμάκια, σε στενή σχέση με τον θρόνο, και από εκεί κατέβαινε προς τα κάτω ως ένα εκτεταμένο δίκτυο. Ο ΙΔΕΑ μπορεί τυπικά να τελειώνει το 1949 με την ηγεσία του στρατού από τον Παπάγο, αλλά η νοοτροπία της συνωμοσίας παγιώνεται. Σ' αυτό το πλαίσιο, ο στρατός παρεμβαίνει ανοιχτά στην πολιτική ζωή. Φανταστείτε ότι κάνουν ασκήσεις με πραγματικά πυρά σε «ύποπτα» χωριά παραμονές εκλογών. Σκεφτείτε τον εκφοβισμό των ψηφοφόρων και τον απόλυτο έλεγχο. Μέσα σ' αυτή τη λογική αναδεικνύεται και ο μηχανισμός που κάνει τη «βρόμικη δουλειά». Ο Παπαδόπουλος, ήδη από το 1950, λειτουργεί ως κρίκος με τα χαμηλότερα στρώματα του στρατού και γι' αυτό είναι χρήσιμος. Παρά τις προσπάθειες απομάκρυνσής του από τον Καραμανλή το 1958, τα δίκτυα Παπαδόπουλου –υπό την προστασία του θρόνου– επιβιώνουν. Η ένταση κορυφώνεται με την άνοδο του Γεωργίου Παπανδρέου, που βιώνεται ως απειλή για τον θρόνο και το κατεστημένο. Ο στρατός έχει εκπαιδευτεί να βλέπει παντού «εσωτερικό εχθρό», όχι εξωτερικούς κινδύνους. Αυτή η στρέβλωση οδηγεί τελικά στη δικτατορία και στην καταστροφή της Κύπρου.

— **Τι σημαίνει για έναν ιστορικό το άνοιγμα αρχείων που για δεκαετίες θεωρούνταν απροσπέλαστα;**

(Σκέφτεται) Ενθουσιασμός και αγωνία. Είναι πολύ σημαντική στιγμή, μεταξύ συγκίνησης και αίσθησης καθήκοντος. Καθίκον επιστημονικό, με την έννοια του τι θα αποδώσεις προς τα έξω.

— **Πώς εξηγείται η απουσία ουσιαστικής στρατιωτικής αντίδρασης τις πρώτες κρίσιμες ώρες της εισβολής;**

Οι καταθέσεις στον Φάκελο της Κύπρου (1986-1988) βασίστηκαν στις εκθέσεις που είχε ζητήσει ο υπουργός Άμυνας Ευάγγελος Αβέρωφ το 1974 από όσους είχαν εμπλακεί στα γεγονότα. Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή εξέτασε τους μάρτυρες πάνω σ' αυτά τα κείμενα, τα οποία είχαν γραφτεί γνωρίζοντας ότι ο Αβέρωφ είχε ήδη αποκλείσει το ενδεχόμενο διώξεων. Αυτό επηρέασε αναπόφευκτα τον τρόπο με τον οποίο ειπώθηκαν ή αποσιωπήθηκαν πράγματα. Παρ' όλα αυτά, από μαρτυρίες και αποκαρκτηρισμένα πρακτικά προκύπτει ότι η Χούντα θεωρούσε την ανατροπή του Μακαρίου εσωτερική υπόθεση και υποτίμησε πλήρως την τουρκική αντίδραση. Όταν έγινε η εισβολή, δεν υπήρξε άμεση στρατιωτική απάντηση, ιδιαίτερα από αέρος, στις κρίσιμες πρώτες ώρες. Η νοοτροπία της συνωμοσίας, όχι του πολέμου, είχε διαμορφώσει τον στρατό. Η επιστράτευση απέδειξε την πλήρη επιχειρησιακή αδυναμία. Με αυτόν τον στρατό, η σύγκρουση ήταν εκ των προτέρων χαμένη.

— **Γιατί η Κύπρος παραμένει ένα «δύσκολο» θέμα στον δημόσιο λόγο;**

Επειδή ήταν μια αποτυχημένη αλυτρωτική προσπάθεια που κατέληξε σε τραύμα. Τα τραύματα κλείνουν μόνο αν οι πολιτικές ηγεσίες θέλουν να τα θεραπεύσουν. Αλλιώς κακοφορμίζουν. Το τραύμα της Κύπρου του 1974 είναι ιδιαίτερο, γιατί η ελληνική ευθύνη είναι εμφανής, την ώρα που στην Ελλάδα εγκαθιδρύεται η Μεταπολίτευση. Εμείς επιλέξαμε να θυμόμαστε τη δημοκρατική αποκατάσταση, οι Κύπριοι την καταστροφή. Αυτή η αντίφαση και αντίθεση δεν λύθηκε ποτέ.

— **Ποιος φοβόταν περισσότερο την πλήρη αλήθεια; Οι πολιτικοί ή η κοινωνία;**

Μετά τη δικτατορία, η κοινωνία ήθελε κυρίως να ψυχάσει και να μπει σε μια πιο λειτουργική, δημιουργική τροχιά. Ένα καταπιεστικό καθεστώς ήταν αναχρονισμός για μια ευρωπαϊκή χώρα του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Δεν μιλώ μόνο για τις διώξεις και τα βασανιστήρια. Ήταν μπανάλα να σου κάνουν κουμάντο οι καραβανάδες. Άρα η Μεταπολίτευση δημιουργεί ελπίδα για ουσιαστική, δυτικού τύπου εξέλιξη. Σ' αυτό το κλίμα, η Κύπρος έμεινε πίσω. Ήταν ένα τραύμα που συνδεόταν άμεσα με ελληνικές ευθύνες, αλλά δεν βιώνονταν συλλογικά. Σε αντίθεση με τον Εμφύλιο, όπου και οι δύο πλευρές συμμετείχαν να συγκρουστήκαν μέσα στην ίδια κοινωνία, η Κύπρος ήταν «εκεί» και η Ελλάδα «εδώ». Έτσι, η φωνή των Κυπρίων δεν ακούστηκε πραγματικά και κανείς στην Ελλάδα δεν ανέλαβε πλήρως την ευθύνη της καταστροφής. Φρόντισε την ασφάλεια, τη διεθνή παρουσία της Κύπρου, αλλά δεν έλυσε το ηθικό πρόβλημα.

— **Θα λέγατε ότι ο αλυτρωτισμός στον 20ό αιώνα, τύφλωσε την πολιτική ηγεσία;**

Ο αλυτρωτισμός, όπως κάθε ιδεολογία, ζυγίζεται στην πράξη. Οι ελληνικές μονάδες στη Μικρά Ασία πολέμησαν επί σχεδόν τέσσερα χρόνια, αλλά η κόπωση και η πραγματικότητα απέδειξαν ότι η παντοδυναμία που καλλιεργούσε η πολιτική ρητορική δεν υποστηριζόταν στην πράξη. Το 1920, μετά την αποχώρηση του Ελευθερίου Βενιζέλου, συνεχίζεται μια εκστρατεία που κανείς δεν πιστεύει. Άρα ο αλυτρωτισμός έχει ένα όριο. Το πότε θα σταματήσει βρίσκεται στα χέρια των πολιτικών ηγεσιών και έχει μεγάλο κόστος. Γιατί στον κόσμο έχει καλλιεργηθεί η αίσθηση της απόλυτης επιτυχίας. Το τραύμα της Μικράς Ασίας ήταν διπλό και δεν συναιρείται τελικά στην Ελλάδα. Από τη μία, η αποτυχία της αλυτρωτικής Ελλάδας και από την άλλη, η ίδια η καταστροφή για τους Μικρασιάτες. Ο αλυτρωτισμός μεγάλωσε την Ελλάδα, στους Βαλκανικούς Πολέμους για παράδειγμα, αλλά οι πολιτικοί που τον χειρίστηκαν ήξεραν μέχρι πού να φτάσουν.

— **Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία του βιβλίου και όχι τόσο γνωστά είναι ο ενδοελληνοκυπριακός εμφύλιος.**

Έχει αποσιωπηθεί... Η μη ένωση με τη δημιουργία του κυπριακού κράτους προσέδωσε στον Μακάριο τη λανθασμένη εικόνα του «ενδοτικού», δημιουργώντας εσωτερική πίεση. Μετά το 1970, η δικτατορία στην Ελλάδα αποφάσισε να παρέμβει στην Κύπρο, δημιουργώντας

την ΕΟΚΑ Β' με την απόλυτη υποστήριξη της Ελληνικής Δύναμης Κύπρου, ασκώντας πίεση στον Μακάριο. Σε απάντηση, εκείνος για να προστατευθεί, οργάνωσε ένα εφεδρικό, παρααστυνομικό Σώμα με τσέικα όπλα. Αυτός ο εμφύλιος ήταν αιματηρός και πολύ σκληρός. Αποδόθηκε στους χουντικούς, αλλά ευθύνονται και οι Ελληνοκύπριοι αντιμακαριακοί. Αργότερα, οι χουντικοί δεν εμπλέκουν στο πραξικόπημα την Ελληνική Δύναμη Κύπρου, που είναι μόνο ελλαδική μονάδα. Εμπλέκουν την κυπριακή εθνοφρουρά, που έχει Ελλαδίτες αξιωματικούς, υποστηρίζοντας ότι είναι μια ενέργεια των Κυπρίων εναντίον του Μακαρίου και όχι της Αθήνας.

— **Ωστόσο, ο Μακάριος είχε ζητήσει να αποχωρήσει η ελληνική μεραρχία από την Κύπρο...**

Ο Μακάριος είχε δίκιο όταν ζητούσε την αποχώρηση των Ελλαδιτών αξιωματικών για να διατηρήσει πολιτική ηρεμία και έλεγχο. Η παρουσία της Ελλάδας δεν ήταν μόνο θέμα αλυτρωτισμού· αφορούσε και τη διεθνή ισχύ, το ΝΑΤΟ και τη Δύση. Η Κύπρος βρέθηκε στο κέντρο διεθνών εντάσεων, ενώ ο Μακάριος, με περιορισμένη δυνατότητα να δράσει μόνος απέναντι στη διεθνή κοινότητα, προσπαθούσε να ισορροπήσει ανάμεσα σε εσωτερικές και διεθνείς πιέσεις, εν μέσω άγριου ψυχρού πολέμου.

— **Είχε προσχωρήσει στο Κίνημα των Αδεσμεύτων...**

Πράγματι, είχε ενταχθεί μαζί με τη Γιουγκοσλαβία του Τίτο και άλλες χώρες. Σκεφτείτε, όμως, ότι, αν συζητάμε στην Ελλάδα ότι ελέγχονται οι αριστερές εφημερίδες, καταλαβαίνετε πώς ελέγχεται ένα κράτος που παίρνει όπλα από τους Σοβιετικούς! Θέλω να πω ότι δεν είναι απλό. Ξέρετε, εκεί ακριβώς μπαίνει ένα πολύ απλό και πολύ σκληρό ερώτημα. Η έννοια του δίκιου. Είχε δίκιο ο Μακάριος να το προσπαθεί; Δίκιο μπορεί να είχε. Μπορούσε όμως;

— **Η μη επίτευξη πολιτικής λύσης οδήγησε σε μια καταστροφική «λύση διά της βίας»;**

Η λύση δόθηκε με τη δημιουργία του κράτους, αλλά κανείς δεν την πήρε σοβαρά, εκτός από τον Καραμανλή. Ο ίδιος αναρωτιόταν πώς είναι δυνατόν, ενώ είχε υπογράψει μαζί με τον Μακάριο, εκείνον να τον θεωρούν προδότη, ενώ τον Μακάριο εθνάρχη! Ξέρετε, ο Μακάριος έθετε διαρκώς το what if. Για τον Καραμανλή αυτό δεν υπήρχε ποτέ, δεν σκεφτόταν ποτέ έτσι. Πάντως και επ' αυτής της λύσης έγιναν προσπάθειες να γίνουν βελτιώσεις, όπως τα δεκατρία σημεία του Μακαρίου, που ήταν, βέβαια, καταφανώς σε βάρος της τουρκικής κοινότητας. Δεν υπήρχε περίπτωση, όμως, να γίνουν δεκτά.

— **Στις 10 Αυγούστου 1974, η τουρκική πλευρά λαμβάνει διαβεβαιώσεις ότι δεν θα υπάρξει καμία μεταβολή στην πολιτική φιλία και συνεργασία Τουρκίας-ΗΠΑ. Πώς κρίνετε αυτή τη στάση των Αμερικανών;**

Δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι οι Αμερικανοί, όσον αφορά το πραξικόπημα και την εισβολή, επενέβησαν υπέρ της Τουρκίας, αλλά σίγουρα δεν επενέβησαν ώστε να λυθεί το πρόβλημα εκείνη τη στιγμή. Δηλαδή, ενώ στην 21η Απριλίου δεν έχουμε στοιχεία ότι μετείχαν, στο κυπριακό έχουμε στοιχεία ότι δεν το εμπόδισαν. Αντίθετα, στη σύγκρουση στην Τηλλυρία, το 1964, όπου τα τουρκικά αεροπλάνα βομβαρδίζουν τις ελληνικές δυνάμεις, επεμβαίνει ο πρόεδρος των ΗΠΑ και τη σταματάει. Τη δεύτερη φορά δεν σταμάτησε...

— **Κυνισμός;**

Ναι, έδρασε με τον κυνισμό που έχει μια μεγάλη δύναμη. Ξέρετε, οι χώρες χρειάζεται να δουν τι κάνουν στο εσωτερικό τους. Διότι, αν έχουν διαρκώς το μυαλό τους προς τα έξω και άρα στον αλυτρωτισμό, συνεχώς συνδέονται ή εξαρτώνται από μεγάλες δυνάμεις, οι οποίες έχουν και τα δικά τους συμφέροντα. Δηλαδή, ο αλυτρωτισμός, μετά το 1840, έκανε τους Έλληνες να κοιτάνε προς τα έξω και όχι προς τα μέσα. Δηλαδή, έχουμε ένα κράτος που δεν λειτουργεί επί της ουσίας και είναι πολύ προβληματικό σε πολλούς τομείς, όπως τα σχολεία ή τα πανεπιστήμια. Ήταν καλύτερα από την τουρκοκρατία προφανώς, αλλά η Ελλάδα δεν είχε μια εξέλιξη σε θεσμούς και δομές, όπως αντίστοιχες ευρωπαϊκές χώρες σαν την Ιταλία που έγινε κράτος το 1860. Η παρηγοριά μας ήταν ότι θα μεγαλώσουμε εδαφικά.

Τα τραύματα κλείνουν μόνο αν οι πολιτικές ηγεσίες θέλουν να τα θεραπεύσουν. Αλλιώς κακοφορμίζουν.

Τάσος Σακελλαρόπουλος
Απόρρητα
έγγραφα της ΚΥΠ
για το Κυπριακό
(εκδ. Μεταίχμιο)

—**Στέκεστε κριτικά απέναντι στον αλυτρωτισμό;**

Ιστορικός είμαι, δεν μπορώ να μη στέκομαι και κριτικά. Πέρα από τα εξωτερικά θέματα και τα θέματα των συνόρων, ο αλυτρωτισμός είχε επιρροή και στο εσωτερικό της χώρας. Άλλωστε, αν δεν είχε επιρροή, δεν θα ήταν ιδεολογία. Και το ΕΑΜ, όταν στύνει τον ΕΛΑΣ, «φέρνει το 1821» στο παιχνίδι, μιλώντας για καπεταναίους και τσαρούχια. Η ουσία είναι ότι συνάντεις συμμάχιες για να ωφεληθείς, κι αν τα πράγματα δεν πάνε καλά, πρέπει να σταματήσεις. Δεν πρέπει να πας μέχρι την άκρη. Η Ελλάδα δεν υπήρχε περίπτωση το 1922 να φτάσει ως την Αγκυρα, αλλά και να έφτανε, μετά έχει άλλο τόσο.

—**Η απόσταση μάς κάνει αυστηρότερους ή πιο επιεικείς κριτές;**

Ελπίζω πιο έξυπνους. Άρα και πιο αυστηρούς. Με την έννοια ότι, όσο περνά ο χρόνος, καταλαβαίνουμε καλύτερα τις ισορροπίες μέσα στις οποίες λήφθηκαν οι αποφάσεις. Βέβαια, είμαστε και πιο επιεικείς, γιατί καταλαγιάζει η ένταση. Όμως πολύ συχνά η ιστορία χρησιμοποιείται για να ανανεώσει εντάσεις που έχουν πια χαθεί, κι εκεί μπαίνει ξανά το πολιτικό στοιχείο. Η ένταση δεν βοηθά, αλλά ούτε και η απάθεια εξηγεί. Το ζητούμενο είναι να εξηγής.

—**Είναι τα αρχεία ουδέτερα ή κουβαλούν την ιδεολογία του κράτους που τα παρήγαγε;**

Τα προσωπικά αρχεία φέρουν καθαρά την ιδεολογία των προσώπων που τα παρήγαγαν, ενώ τα κρατικά αρχεία κουβαλούν τη νοοτροπία του κράτους σε μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή. Αυτή η νοοτροπία μεταβάλλεται με τον χρόνο και δεν αφορά μόνο την κωδικοποίηση της πληροφορίας, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύεται η πραγματικότητα. Στην Κύπρο, για παράδειγμα, τόσο οι Έλληνες όσο και οι Τούρκοι μιλούν το 1974 για «κομμουνιστικό κίνδυνο», όχι επειδή αυτός ήταν ο πραγματικός, αλλά επειδή έτσι λειτουργούσε το ψυχροπολεμικό πλαίσιο. Γι’ αυτό, για να διαβάσει κανείς σωστά ένα αρχείο, πρέπει να γνωρίζει το πολιτικό και ιδεολογικό περιβάλλον της εποχής. Η ιστορική γνώση δεν προκύπτει από μία πηγή, αλλά είναι ένας διαρκής διάλογος ανάμεσα στα αρχεία, τις μαρτυρίες, τις συνεντεύξεις και το παρόν του ιστορικού.

—**Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να μελετάει κανείς την ιστορία χωρίς πάθος;**

Είναι δύσκολο. Αλλά είναι και ωραίο, γιατί είναι μια μεγάλη πρόκληση. Υπάρχει πάθος και θερμό ενδιαφέρον για να καταλάβεις τους φτωχούς της κάθε περιόδου. Δεν εννοώ μόνο οικονομικά, αλλά και πολιτικά. Πού τάσσονται και γιατί τάσσονται. Καταλαβαίνεις ότι άνθρωποι που δεν έχουν οικονομική ελπίδα συνδέονται με πολιτικά και κοινωνικά περιβάλλοντα, διεκδικούν πράγματα και ικανοποιούνται από αυτά. Όταν μελετάς την κοινωνική τους κατάσταση, καταλαβαίνεις γιατί συνδέονται με πολιτικές δυνάμεις. Εκεί δημιουργείται μια σύνδεση και όχι μια ιδεολογία. Αναφέρω τους φτωχούς επειδή είναι εξαρτώμενοι. Φανταστείτε μια Ελλάδα χωρίς κοινωνικό κράτος, με ανώτατη εκπαίδευση επί πληρωμή και με επίσημη γλώσσα την καθαρεύουσα. Έλεγαν ότι οι παλιοί υποψήφιοι βουλευτές πήγαιναν και κορόιδευαν βρίζοντας τους ψηφοφόρους στην καθαρεύουσα, γιατί δεν καταλάβαιναν τίποτα. Αυτόν τον κόσμο, λοιπόν, δεν μπορείς να τον αφήσεις απέξω. Δεν μπορείς να δουλεύεις μόνο με τις ελίτ. Γιατί οι ελίτ έχουν την ιδεολογία, αλλά δεν θα πάνε να σκοτωθούν. Αλλά και αν πάνε, κατά κανόνα είναι το ένα εκατοστό. Η ελίτ πρέπει να δώσει το παράδειγμα για να ακολουθήσουν και οι άλλοι. Παράδειγμα έμπρακτο, όχι ψεύτικο. Όπως οι Μπενάκηδες, που συμμετείχαν ειλικρινά στους εθνικούς αγώνες.

—**Υπάρχει σήμερα, ρεαλιστικά, κάποια ελπίδα για το Κυπριακό;**

Νομίζω ότι οι Ελληνοκύπριοι, έπειτα από μια μεγάλη αποδοκιμασία της πατριωτικής ιδεολογίας, οδηγήθηκαν σε λύσεις οικονομικής ανάπτυξης. Και τα κατάφεραν. Αυτή η ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τη γεωστρατηγική θέση της Κύπρου σήμερα, με την Τουρκία που έχει δημιουργήσει εντάσεις με τη Δύση και με τον ρόλο του Ισραήλ, δημιουργεί το τρίγωνο, Ισραήλ-Κύπρος-Ελλάδα, που είναι ασφαλές για τη Δύση. Αυτό είναι το δεδομένο. Τώρα, αν υπάρχει ρεαλιστική ελπίδα για λύση; Το σχέδιο Ανάν θα μπορούσε ίσως να είχε δώσει μια λύση. Εκ των υστέρων όμως βλέπουμε ότι με τη σημερινή πολιτική της Τουρκίας, δεν ξέρουμε τι μπορεί να είχε αντέξει από εκείνη τη λύση. Αυτό μάς υποχρεώνει να είμαστε διαρκώς οργανωμένοι στρατιωτικά. Γιατί πια, με μεγάλο κυνισμό, οι σημερινές μεγάλες δυνάμεις λένε ότι, αν αντέξεις δυο τρεις μέρες, μετά βλέπουμε τι θα γίνει.

—**Ποιος το υποστηρίζει αυτό;**

Οι Αμερικανοί λένε ότι σε μια ελληνοτουρκική σύγκρουση, αν αντέξεις δυο τρεις μέρες, μετά θα δούμε τι θα γίνει. Μόνο που σήμερα δυο τρεις μέρες σημαίνει ότι χάνεις ένα νησί. Τα πράγματα έχουν αgridείψει. Η Δύση, βγαίνοντας από τον μεταπολεμικό κόσμο, δείχνει ότι χαλαρώνουν οι ηθικοί δεσμοί μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ. Βλέπουμε μια Ευρώπη απροστάτευτη και μια Αμερική που παίζει ένα πιο δικό της παιχνίδι, αποσυνδεδεμένη από τις δεσμεύσεις του τέλους του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η Ευρώπη γίνεται πιο «οικονομίστικη» και αυτό φαίνεται. Όταν τα πράγματα σοβαρεύουν, η πολιτική της οικονομίας δεν αντέχει. Άρα το Κυπριακό να λυθεί με τον ευκαίιο τρόπο που ελπίζαμε τη δεκαετία του ’70-’80, δηλαδή με αποχώρηση των στρατευμάτων, θα έλεγα όχι.

—**Ένα πολιτικό δίδαγμα από την κυπριακή τραγωδία;**

Το δίδαγμα έχει να κάνει, πρώτα απ’ όλα, με τον σεβασμό στην ιστορία και στο παρελθόν. Η πολιτική αυτογνωσία έχει ανάγκη την ιστορία. Αυτό σημαίνει ότι, κρατικά πια, στην εκπαίδευση και στη συλλογιστική μας, πρέπει να υπάρχει η παρουσία της ιστορίας. Όχι ως αφήγηση, αλλά ως τρόπος σκέψης. Φοβάμαι ότι περνώντας τα χρόνια, με την υπερίσχυση του οικονομικού κέρδους και με την αποδυνάμωση των ηθικών δεσμών, το παρελθόν μπαίνει στο περιθώριο. Κι όμως, το παρελθόν είναι μέρος της σύνθεσης των ανθρώπων. Πιστεύω πως η οικονομική κρίση και η περίοδος του κορονοϊού δημιούργησαν μια έντονη ανάγκη επιβίωσης. Σε τέτοιες περιόδους δεν κοιτάς μέσα σου. Αυτό είναι κατανοτό, αλλά έχει κόστος.

—**Μάθημα σε επίεδο κράτους;**

Σε επίεδο κράτους, το πρώτο δίδαγμα αφορά τις συμμαχίες, τις συνδέσεις και τις αποφάσεις που πρέπει να μελετώνται πριν, όχι μετά. Το δεύτερο, εξίσου κρίσιμο, είναι ότι ένας στρατός δεν μπορεί να είναι συνωμοτικός. Ο στρατός εκφράζει την πολιτική του κράτους και οφείλει να κοιτάει πρώτα και απόλυτα τα εξωτερικά του σύνορα και όχι τι εφημερίδα αγοράζει ο κάθε άνθρωπος. Αυτό, ευτυχώς, είναι πια ένα μάθημα που έχει εμπεδωθεί.

Ο Τάσος Σακελλαρόπουλος λέει ανέκδοτα, αφηγείται πολλές μικρές ιστορίες και περιστατικά, που φωτίζουν, όμως, ολόκληρες εποχές. Για τον Γεώργιο Παπανδρέου στη Βουλή να μιλάει για τη βία και τη νοθεία, τον Θεόδωρο Πάγκαλο στα χρόνια της Νεολαίας Λαμπράκη, τη στιγμή της σύλληψης του αξιωματικού Γιάννη Σταθόπουλου, που μετείχε στο Κίνημα του Ναυτικού. Έτσι, μένουμε άλλη μια ώρα να μιλάμε. Κλείνοντας τη βαριά σιδερένια πόρτα του Μουσείου Μπενάκη, σκέφτομαι ότι οι μεγάλες καταστροφές δεν γεννιούνται μόνο από εξωτερικούς εχθρούς και μάχες. Φυτρώνουν μέσα σε αυταπάτες και ανεξέλεγκτες ιδεολογίες, οδηγώντας μας συχνά σε οδυνηρά μονοπάτια. **■**

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Φόνος στο Λευκό Ελάφι Ένα γνήσιο αστυνομικό μυστήριο από τον Chris Chibnall

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Κάποιες φορές –ελάχιστες, είναι η αλήθεια– με πιάνει μια νοσταλγία για την αγγλική ύπαιθρο. Δεν εννοώ τα βουνά και τα όρη ή τα λαγκάδια και τις ρεματιές. Οι λίμνες με γοπεύουν, αλλά δεν στάθηκαν ποτέ με τις ώρες στις όχθες της Λοχ Νες καιροφυλακτώντας για το διαβόητο πλάσμα των βυθών που, ωστόσο, μια παιδιάστικη αιδώς το εμποδίζει να εμφανίζεται συχνά. Μιλάω για χωριουδάκια, όπως αυτό του Σαίξπηρ, για πολίσματα της σκωτικής ενδοχώρας (μη με ρωτήσετε τι σημαίνει «πόλισμα», είστε γνήσιοι απόγονοι του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού), για απαρφανισμένες κωμοπόλεις. Εκεί μου αρέσει να σταματώ και να πίνω μια μαύρη μπίρα στην τοπική παμπ.

Διάβασα, λοιπόν, με ευχαρίστηση το αστυνομικό μυθιστόρημα «Φόνος στο Λευκό Ελάφι», που ξετυλίγεται σε μια πολίχνη της αγγλικής υπαίθρου. Αυτό που μου τράβηξε την προσοχή στο συγκεκριμένο βιβλίο ήταν πως ο συγγραφέας του, ο Chris Chibnall, είναι ο άνθρωπος στου οποίου το ενεργητικό συγκαταλέγονται επιτυχημένες σειρές, όπως το «Doctor Who» και το «Broadchurch».

Έπιασα, λοιπόν, το βιβλίο με το πανέμορφο εξώφυλλο και τη σιγουριά που δίνει η μετάφραση της **Ηρώς Σκάρου** (η οποία, εκτός των άλλων, έχει και τρία βιβλία πεζογραφίας στο δικό της ενεργητικό) κι έκατσα μέσα στις γιορτές να το διαβάσω.

Ξεκινάει υπέροχα, με την εικόνα ενός νεκρού που βρίσκεται παρατημένος στη μέση μιας δημοσιάς εν τω μέσω της νυκτός. Το ιδιαίτερο στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι πως το κεφάλι του νεκρού κοσμεύεται με ένα διάδημα από κέρατα ελαφιού. Τι εννοεί ο δράστης αυτού του εγκλήματος; Ότι το θύμα είναι κερατάς; Ότι φοράει ο ίδιος κέρατα στους άλλους και είναι η ώρα να λάβει την απάντηση

που του αξίζει; Ότι κάποια σατανική σέκτα αποφάσισε να τον χρησιμοποιήσει σε μια τελετουργία και στη συνέχεια τον ξεφορτώθηκε σαν άχρηστο σκουπίδι; Ή μήπως παίζει ρόλο ότι ο νεκρός, πριν μερικές ώρες, ήταν ο ιδιοκτήτης μιας παμπ με τη ονομασία «Λευκό Ελάφι»;

Το χωριουδάκι αναστατώνεται. Την έρευνα για τον φόνο αναλαμβάνει μια ομορφούλα αστυνόμος που έχει πρόσφατα μετατεθεί στην περιοχή και η οποία προτίθεται να αποδείξει την αξία της στους εγχωρίους. Απατημένη και η ίδια από τον άντρα της, δεν αντέχει τη θέα των κεράτων και τους σαφείς υπαινιγμούς που κρύβονται πίσω τους. Επιχειρεί με την ιδιάζουσα ευφυΐα της να φέρει τον ένοχο στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Μόνο που οι πιθανοί δράστες είναι πολλοί κι ο καθένας έχει τους λόγους του για να αφήσει καταμεσής του δρόμου, στεφανωμένο με κέρατα, τον ιδιοκτήτη της τοπικής παμπ.

Γραμμένο με στέρεο πεζογραφικό στιλ, το βιβλίο μάς παρασύρει στην αγωνία ενός γνήσιου αστυνομικού μυστηρίου αλλά και στις προσωπικές αγωνίες των ιδίων των πιθανών δραστών, που ο καθένας τους έχει εμπλακεί στην υπόθεση κι έχει ίσως εύλογο κίνητρο να επιθυμεί τον αφανισμό του κερασφόρου θύματος.

Πάρτε μια μαύρη μπίρα, αράξτε στον καναπέ, ανοίξτε το βιβλίο κι αφήστε να λύσει κάποιος άλλος το μυστήριο για εσάς.

Chris Chibnall
Φόνος στο
Λευκό Ελάφι
 εκδ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το κοράκι είναι ένα πράγμα με φτερά Από το ποίημα του Έντγκαρ Άλλαν Πόε στην ταινία του Ντίλαν Σάουδερν

Έχουν περάσει 216 χρόνια από τη γέννηση του Έντγκαρ Άλλαν Πόε. Υπάρχουν όμως σύμβολα που εκείνος δημιούργησε και που μας απασχολούν μέχρι σήμερα. Το κοράκι, για παράδειγμα, ξεκινά από τον Πόε, περνάει από την Έμιλι Ντίκινσον και τον Τεντ Χιουζ, για να καταλήξει στον Μαξ Πόρτερ και το βιβλίο του «Η θλίψη είναι ένα πράγμα με φτερά» (εκδ. Πόλις, μετ. Ιωάννα Αβραμίδου). Στη συνέχεια γίνεται και ταινία, το «The Thing With Feathers», του Ντίλαν Σάουδερν, που παίζεται αυτό τον καιρό στους κινηματογράφους.

Για τον Έντγκαρ Άλλαν Πόε, το κοράκι είναι ένα σύμβολο σκοτεινής μνήμης, απώλειας και θλίψης. Εμφανίζεται ως αγγελιαφόρος του αναπόφευκτου και, με το μονότονο «Nevermore» («Ποτέ πια»), ενσαρκώνει την επικράτηση του πόνου πάνω σε κάθε ικμάδα ελπίδας για το ξεπέρασμά του. Λειτουργεί ως φωνή που επιβεβαιώνει ότι ο θάνατος και η απώλεια κυριαρχούν στην ανθρώπινη ύπαρξη, χωρίς λύτρωση ή διαφυγή. Έτσι το κοράκι μετατρέπεται σε εικόνα της απόλυτης οδύνης, στοιχείο συναφές με τον γοτθικό κόσμο και τη μελαγχολική αισθητική του Πόε.

Για την Έμιλι Ντίκινσον, το κοράκι δεν λειτουργεί ως δραματικός αγγελιαφόρος τρόμου – όπως στον Πόε –, αλλά ως διακριτικό σύμβολο της φύσης και της υπαρξιακής αλήθειας. Συνδέεται με τον θάνατο, τον χειμώνα και τη σιωπή, με μια ψύχραιμη, σχεδόν στοχαστική, αποδοχή του αναπόφευκτου. Στο ποίημα «Η ελπίδα είναι ένα πράγμα με φτερά», που επηρεάζει ακόμα και ως προς την επιλογή του τίτλου τον Μαξ Πόρτερ, η Έμιλι Ντίκινσον μεταμορφώνει το πουλί σε θετικό σύμβολο. Η ελπίδα παρουσιάζεται ως ένα μικρό, άυλο πλάσμα που κατοικεί στην ψυχή και τραγουδά αδιάκοπα, προσφέροντας παρηγοριά. Η Ντίκινσον δείχνει ότι, παρά την εγγύτητα του θανάτου και της απώλειας, η ελπίδα παραμένει κοντά μας, στηρίζοντάς μας απέναντι στην απόγνωση.

Για τον ποιητή, μεταφραστή και συγγραφέα Τεντ Χιουζ, το κοράκι εκφράζει τη σκληρότητα της φύσης, την ωμή επιβίωση και την απογυμνωμένη αλήθεια της ύπαρξης, χωρίς ηθικά φίλτρα. Είναι ειρωνικό, κυνικό ενδεχομένως κακό, αλλά ταυτόχρονα ένας φορέας γνώσης για την εξέλιξη του κόσμου μετά την πτώση της αθωότητας. Μέσα από αυτό, ο Χιουζ απορρίπτει τα στοιχεία του ρομαντισμού που υπάρχουν στην ποίηση της Ντίκινσον και παρουσιάζει έναν κόσμο χαοτικό,

όπου η ζωή και ο θάνατος συγκρούονται αδιάκοπα, αποκαλύπτοντας την αρχέγονη δύναμη του ανθρώπινου και φυσικού ενστίκτου.

Στο «Η θλίψη είναι ένα πράγμα με φτερά», ο Μαξ Πόρτερ συνθέτει στοιχεία από τον Πόε, την Ντίκινσον και τον Χιουζ, παρουσιάζοντας το κοράκι ως μια πολυδιάστατη μορφή πένθους. Από τον Πόε αντλεί τη σκοτεινή, επίμονη παρουσία του κορακιού, που εισβάλλει στη ζωή του ανθρώπου μετά την απώλεια και δεν επιτρέπει τη λήθη. Το κοράκι του Πόρτερ, όπως και στον Πόε, γίνεται φωνή της οδύνης και της ψυχικής διάλυσης. Από την Ντίκινσον δανείζεται την ιδέα του «πράγματος με φτερά» που κατοικεί μέσα στην ψυχή – όμως αντιστρέφει την ελπίδα με τη θλίψη, επιλέγοντας να παρουσιάσει τον πόνο ισχυρότερο από την ελπίδα. Τέλος, από τον Τεντ Χιουζ υιοθετεί το άγριο, σωματικό και ειρωνικό κοράκι: μια ωμή, σχεδόν βίαιη, μορφή που δεν παρηγορεί, αλλά αναγκάζει τους

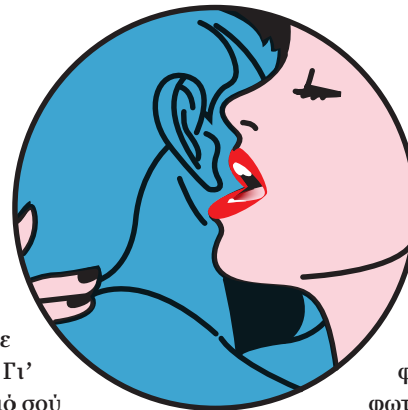
ήρωες να αντιμετωπίσουν την απώλεια. Έτσι, ο Πόρτερ δημιουργεί ένα κοράκι τρομακτικό και παράλληλα θεραπευτικό, που δεν εξαφανίζει τη θλίψη, αλλά βοηθά τον άνθρωπο να μάθει να ζει μαζί της.

Θα ήθελα πολύ να έχω δει τη θεατρική μεταφορά του βιβλίου από τον Enda Walsh για την ομάδα Complicité, με πρωταγωνιστή τον Κίλιαν Μέρφι, που έκανε πρεμιέρα στο Black Box Theatre στο Galway και αργότερα στο Barbican του Λονδίνου, αλλά δεν κατάφερα να παρακολουθήσω ούτε μία

παράσταση.

Στην κινηματογραφική μεταφορά του βιβλίου, ο Ντίλαν Σάουδερν δίνει έμφαση στην εσωτερικότητα και το συναίσθημα. Εδώ, το κοράκι παρουσιάζεται ταυτόχρονα ως υπαρκτή παρουσία και ως προβολή του πένθους. Η αποσπασματική δομή και οι σιωπές δημιουργούν έναν ιδιαίτερο ρυθμό, που φιλοδοξεί να μεταφέρει τον ποιητικό λόγο και το πνεύμα του βιβλίου του Πόρτερ στην οθόνη. Το εγχείρημα είναι εξαιρετικά δύσκολο, όμως ο Μπένε-ντικτ Κάμπερματς καταφέρνει να δημιουργήσει συγκίνηση, πιθανότατα όχι τόσο βαθιά όσο αυτή που μεταφέρει ο Πόρτερ με το βιβλίο του, αλλά αρκετή.

«Σ' ΑΓΑΠΩ Σ' ΑΓΑΠΩ Σ' ΑΓΑΠΩ. Και η φωνή τους ήταν η ζωή και το τραγούδι της μαμάς τους. Ατελής. Υπέροχο. Ο κόσμος όλος». (Απόσπασμα από το βιβλίο του Max Porter)

1 Έχω τις μαύρες μου γιατί είμαι φρεσκοχωρισμένη, οπότε καταλαβαίνεις. Γι' αυτόν τον χωρισμό σου στέλνω τώρα. Είχα σχέση 8 μήνες. Από καιρό ήθελα να του πω πράγματα για μένα, αλλά πάντα κάπου υπήρχε ένα αόρατο εμπόδιο. Είχα, λοιπόν, κάνει αίτηση για μια πολύ καλή δουλειά στην Ολλανδία από πέρυσι και κάποια στιγμή άνοιξε θέση και μου ζήτησαν να πάω. Περνούσε ο καιρός και ήθελα να του το πω, αλλά δεν... Μια μέρα το πήρα απόφαση και το ξεφούρνισα. Έπειτα απ' αυτό με χώρισε. Νιώθω μεγάλη απογοήτευση, γιατί είχα αισθήματα για κείνον...

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι ο έρωτας και η αγάπη είναι πάντα έτοιμοι για μεγάλες αποκαλύψεις και μεγάλες αποστάσεις. Αλλά τελικά μερικοί άνθρωποι δεν ξέρουν τι να κάνουν όταν η ζωή του άλλου αρχίζει να μεγαλώνει. Η απογοήτευση που νιώθεις είναι δικαιολογημένη. Γιατί δεν είναι απλά ο χωρισμός. Είναι που ένιωθες πράγματα, που ήθελες να μοιραστείς, που είδες μια πόρτα ν' ανοίγει κι εκείνος διάλεξε να την κλείσει. Αλλά, φίλη μου, ένας άνθρωπος που τρομάζει με τα όνειρά σου δεν θα μπορεί να σταθεί και δίπλα σου όταν αυτά γίνονται πραγματικότητα. Και το όνειρο της Ολλανδίας για σένα είναι μια υπέροχη αρχή. Καλό σου ταξίδι λοιπόν!

2 Καμία εμπιστοσύνη και σε κανέναν πια, σοβαρά! Τα είχα με ένα παιδί που μόνο πρόταση γάμου δεν μου έκανε. Ορκιζόταν ότι με λατρεύει, ότι είμαι ό,τι καλύτερο του έχει συμβεί στη ζωή. Βέβαια όλα αυτά στα λόγια, γιατί στην πράξη τζίφος. Δεν τα είχαμε πολύ καιρό, μέχρι που ένα βράδυ τον πετυχαίνει μια φίλη μου σ' ένα εστιατόριο σε ρομαντικό τετ α τετ. Μου το στέλνει αμέσως. Τα έχασα κυριολεκτικά. Λέω δεν

μπορεί! Εννοείται πως δεν παραδέχτηκε τίποτα, αλλά η καπάτσα φίλη μου είχε βγάλει φωτό. Δεν θέλω να είμαι το παιχνίδι κανενός!

Μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, τα «σε λατρεύω» έγιναν «σε μπερδεύω», τα «είσαι η μία» έγιναν «υπάρχει κι άλλη» και η σιγουριά έγινε screenshot! Κι ενώ εκείνος συνέχιζε να παίζει το παιχνίδι της άρνησης, εσύ κατάλαβες κάτι πολύ μεγαλύτερο. Πως δεν θέλεις να είσαι το παιχνίδι κανενός. Και μπράβο σου! Γιατί, όσο κι αν πονάει, όσο κι αν νιώθεις ότι δεν εμπιστεύεσαι πια κανέναν, υπάρχει κάτι σχεδόν λυτρωτικό όταν η αυλαία πέφτει χωρίς. Βλέπεις την αλήθεια πριν γίνει συνήθεια.

3 Τζένη μου, δεν ξέρω τι να πω γι' αυτό που θα σου περιγράψω τώρα, αλλά θέλω να πιστεύω ότι δεν είμαι η μόνη περίεργη στο όλο θέμα. Το αγόρι μου έχει μια κολλητή φίλη που, κάθε φορά που τη βλέπει, τη φιλάει σχεδόν στο στόμα! Πεταχτά! Πώς φιλάμε εμείς κάποιον γνωστό μας ή φίλο μας στο μάγουλο, αυτοί φιλιούνται στο στόμα! Είναι λογικό τώρα αυτό; Δεν έδωσα πολλή σημασία στην αρχή, μέχρι που παρατήρησα ότι γίνεται κάθε φορά όταν βρισκόμαστε.

Πόσα εκατοστά απόσταση χρειάζονται για να θεωρηθεί κάτι «αθώο»; Η αλήθεια είναι πως κάθε ζευγάρι έχει τα δικά του όρια. Για άλλους, το φιλή σχεδόν στο στόμα είναι «χαριτωμένο». Για άλλους, είναι λόγος να πεις «φεύγω». Το θέμα δεν είναι αν αυτό που κάνουν είναι λογικό. Το θέμα είναι αν νιώθεις εσύ λογικά μέσα σ' αυτό. Ίσως, λοιπόν, η πραγματική ερώτηση δεν είναι «είναι λογικό αυτό;» αλλά «είναι λογικό για μένα;». Και αν η απάντηση είναι «όχι», τότε ήρθε η ώρα να το πεις. Πριν βρεθείς να χαιρετάς κι εσύ τα όριά σου στα πεταχτά.

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, Κριέ! Με το βλέμμα στραμμένο σε νέα πορεία υποδέχεσαι το επτάημερο. Η πορεία αυτή σχετίζεται με μια συλλογική προσπάθεια και θα σου ανοίξει νέους δρόμους. Αν υπήρχαν μπλοκαρισμένα σχέδια ή αν απλά καθυστερούσαν, φαίνεται πως κι αυτό ξεπερνιέται μέσω καλής και σωστής επικοινωνίας. Προχώρα μπροστά, να τα σαρώσεις όλα, λοιπόν! Στα ερωτικά, αν είσαι single, μέσα από τον φιλικό κύκλο όχι μόνο κάτι παίζει, αλλά ίσως είναι άτομο που σκέφτεται κάπως σαν κι εσένα. Αν δεν είσαι single, ίσως πρέπει να κάτσεις και να κάνεις μια συζήτηση με το ταίρι σου σχετικά με το κοινό σας μέλλον. Το πού θα σας βγάλει αυτή η συζήτηση, όμως, είναι αμφιλεγόμενο.

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα, Ταύρε! Το επτάημερο αυτό θα σου υπενθυμίσει ότι το παν για σένα είναι η σταθερότητα και οι χαλαροί ρυθμοί. Εγώ, όμως, σου εφιστώ την προσοχή τόσο στα επαγγελματικά, όσο και στην εικόνα που βγάζεις προς τα έξω. Επιπλέον, σε προειδοποιώ για τις γρήγορες εξελίξεις που έρχονται, για να μην πιαστείς στον ύπνο. Γίνε πιο επικοινωνιακός, για να «σπρώξεις» οικονομικά θέματα. Στα της καρδιάς, αν είσαι μόνος, το φλερτ είναι σίγουρο. Ίσως με άτομο που σε κερδίζει με τον τρόπο σκέψης του. Προτιμώτερο από το να κοιτάς μόνο τη «βιτρίνα», πάντως! Αν δεν είσαι μόνος, κάνε συζητήσεις σχετικά με το πόσο σοβαρά βλέπετε και οι δυο το κοινό σας μέλλον. Είστε στην ίδια σελίδα; I hope so!

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Έχεις ανάγκη από εξέλιξη, και μάλιστα φουλ δυναμική! Πώς θα γίνει αυτό, όμως, αν δεν προάγεις τη γνώση και τις ιδέες σου; Πάντως, από τα μέσα της εβδομάδας, που το κλίμα γίνεται ανάλαφρο, μπορείς να εκφραστείς πιο άνετα. Πιο άνετα, όχι πιο γαϊδουρινά! Παράλληλα, βρες τι σε εμπνέει πραγματικά και τρέξε προς αυτή την κατεύθυνση. Όχι άλλα βήματα προς τα πίσω! Στα γκομενικά, αν είσαι μπακούρι, συνδύασε τη γοητεία με το τετραπέρατο μυαλό σου και σίγουρα θα προσελκύσεις κάποιο αξιόλογο γκομενάκι. Αν δεν είσαι μπακούρι, οργάνωσε κάτι κοινό και διαφορετικό με το έτερον ήμισυ, όπως π.χ. ένα ταξίδι, για να αναθερμάνεις τη μεταξύ σας φλόγα. Άντε, τι περιμένεις;

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε! Παράτα ό,τι κάνεις και επικεντρώσου στα οικονομικά και στα ερωτικά σου, που τα έχεις κάνει σκ@τά! Ωστόσο, επειδή είσαι κ@λόφαρδος, προς τα τέλη της εβδομάδας όλο και κάποια ωφέλιμη εξέλιξη προκύπτει και σε ξελασπώνει. Κάνε κάτι, όμως, κι εσύ! Ας πούμε, συζητήσεις που θα σου ξεκαθαρίσουν το θολό τοπίο και θα σου δώσουν τη διέξοδο που θες. Στα του έρωτα, αν είσαι χωρίς σχέση, επένδυσε στην επικοινωνία και στο μυστήριο που εκπέμπεις για να προσελκύσεις κάποιο άκρως αξιόλογο γκομενάκι. Αν είσαι σε σχέση, λύσε τις παρεξηγήσεις και τα trust issues με το αμώρε, για να μπορέσετε να έρθετε πιο κοντά. Τέλειο;

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λέοντα! Εστίασε στις διαπροσωπικές σχέσεις και στις συνεργασίες σου! Στα καλά νέα, η επικοινωνία γίνεται κάπως πιο ζωντανή κι αυτό πολύ σε εξιτάρει! Επομένως, αν παίζεις σωστά τα χαρτιά σου και το εκμεταλλεύεσαι, μπορείς να έρθεις πιο κοντά στους στόχους σου και στα άτομα που είναι σημαντικά για σένα. Στα προσωπικά, αν είσαι ελεύθερος, με τόσο ακαταμάχητη γοητεία, δεν νομίζω πως θα παραμείνεις για πολύ! Ίσως η γνωριμία να έρθει μέσα από spiritual συζητήσεις. Αν δεν είσαι ελεύθερος, μίλησε με ειλικρίνεια μιν, δείξε κατανόηση στο αμώρε δε, για να αφήσετε πίσω σας την ένταση των προηγούμενων ημερών.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε! Πρέπει να οργανώσεις καλύτερα και να κάνεις πιο σταθερά βήματα τόσο στα επαγγελματικά, όσο και στην καθημερινότητα. Το θετικό είναι πως μπορείς και βρίσκεις γρήγορα τους ρυθμούς και τη ροή σου. Παράλληλα, σου προτείνω να ασχοληθείς και με οτιδήποτε χρήζει άμεσης διαχείρισης/επίλυσης, για να ξεμπερδέψεις. Στα ερωτικά, αν είσαι μόνος, βρίσκεις τον έρωτα είτε μέσα από τη δουλειά είτε μέσα από το στέκι σου. Αν δεν τον βρεις, κάνε μου τη χάρη και μη με βρίσεις, Οκέι; Αν δεν είσαι μόνος, έρχεσαι πιο κοντά στο άλλο σου μισό μέσω μικρών και απλών πράξεων ή συζητήσεων, που έχουν, όμως, πολύ μεγάλη αξία! Εύγε!

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Τι θα έλεγες να ασχοληθείς με κάτι πιο δημιουργικό αυτό το επτάημερο; Είναι βέβαιο πως θα σε ευνοήσει στα ερωτικά, μιας και θα δυναμιτίσει το κλίμα εκεί. Από την άλλη, μπορείς να ασχοληθείς και με τα σχέδιά σου, όντας χαρούμενος και πιο αισιόδοξος. Δεν αποκλείεται να σου γίνει πρόταση για κάποιο ταξίδι, για κάποιο νέο πλάνο ή απλά να αποφασίσεις να διευρύνεις τις γνώσεις σου. Στα αισθηματικά, αν δεν έχεις αμώρε και θέλεις να βρεις, πάρε μέρος σε πολλές κι ενδιαφέρουσες συζητήσεις, γιατί από εκεί θα έρθει το καλό! Αν έχεις ήδη αμώρε, μην κρύβεσαι πίσω από το δάχτυλό σου. Κοινώς, έκφρασε τα συναισθήματά σου με λόγια – και πράξεις – και το μεταξύ σας θα πάρει φωτιά!

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ! Πιστεύω πως αυτό το επτάημερο δεν πρόκειται να σε απασχολήσει κάτι άλλο πέρα από το σπίτι ή και την προσωπική σου ζωή, καθώς είναι τομείς σημαντικοί για σένα, αλλά για κάποιο λόγο τούς έχεις παραμελήσει τελευταία. Ίσως θελήσεις να κλειστείς λίγο στον εαυτό σου, προκειμένου να μπορέσεις να εξετάσεις σε βάθος τα πάντα. Στα θέματα καρδιάς τώρα, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, θες κάτι πιο σταθερό και ουσιαστικό. Επικοινωνήσέ το στις γνωριμιές που προκύπτουν μέσω κοινών γνωστών και δεν θα χάσεις! Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, κλείσου σπιτί με το αμώρε και χουχουλιάστε, για να έρθετε πιο κοντά. If you know what I mean!

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Τοξοτάκι μου! Το νέο επτάημερο σου χαρίζει απλόχερα πολλές ευκαιρίες, αλλά και μαθήματα. Μην τα χάσεις! Αν είσαι σε φάση μετακινήσεων ή συζητήσεων σχετικών με συμφωνίες, τότε σταμάτα να είσαι επιπόλαιος και κινήσου με σταθερό πλάνο. Πάντως, η σωστή επικοινωνία υπάρχει και συνηγορεί υπέρ σου σε όλο αυτό. Άσε τις ιδέες σου ελεύθερες. Στον έρωτα, αν είσαι ελεύθερο πουλί, μάλλον θα πάψεις να είσαι, κι αυτό προβλέπεται να γίνει μέσα από έναν random τρόπο. Θες μήνυμα στα social; Θες απλή μετακίνηση ή ένα «για»; Ό,τι είναι! Αν δεν είσαι, προσπάθησε να λύσεις τις παρεξηγήσεις που υπάρχουν με το αμώρε διά του διαλόγου. Περί «όχι» στις φωνές!

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Αυτό το επτάημερο σου λέει πως πρέπει να στρώσεις τα οικονομικά σου, γιατί no money, no honey, έτσι; Μπορείς να ανεβάσεις ρυθμούς, αν το θέλεις, στις συζητήσεις και στις κινήσεις που κάνεις, καθώς μόνο έτσι θα μπορέσεις να βρεις άμεσες λύσεις σε οτιδήποτε έτρεξε σε απασχολεί εκεί. Πάμε στα ερωτικά τώρα, όπου, αν είσαι μόνος κι έρημος, να ξέρεις πως η αυτοπεποίθηση και η σιγουριά/εμπιστοσύνη στον εαυτό σου είναι και η γοητεία σου. Άρα, η γνωριμία θα έρθει μάλλον μέσα από ένα περιβάλλον που το νιώθεις οικείο κι ασφαλές. Αν δεν είσαι μόνος, μπορείς να συζητήσεις για το κοινό σας μέλλον με το έτερον ήμισυ, απλά κράτησέ το σε χαλαρό κλίμα αυτό.

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε! Νομίζω πως νιώθεις την αύρα και την ενέργειά σου πιο δυναμικές και ζωνχές. Άρα, αξιοποίησε το και κινήσου με τσίτα τις μηχανές, που λέμε. Γίνε και πιο κοινωνικός και ανοίξου κιόλας. Αυτό το vibe θα σου φέρει καινούργιες γνωριμιές, νέες ιδέες, σχέδια ή και προτάσεις. Δεν αποκλείω κι έναν καινούργιο έρωτα – είτε είσαι ελεύθερος είτε όχι. Πιο συγκεκριμένα, αν ανήκεις στην πρώτη κατηγορία, μπορείς να έχεις όποιον βάλεις στο μάτι, και μόνο με την παρουσία και το λέγειν σου. Μη χαιρέσαι, δεν κρατάει για πάντα, απλά τώρα σε ευνοεί το πλανητικό σκηνικό. Αν έχεις σχέση, υπάρχει ένταση και ανανέωση. Το θέμα είναι πού θα σε βρει, ξωφάλτος ή κατακέφαλα; Ιδού η απορία!

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ιχθύ! Αυτό το επτάημερο σου προτείνει να κλειστείς στον εαυτό σου και να αφήσεις τα περιττά σου όρτα φέρτα! Κι αυτό γιατί έχεις μεγάλη ανάγκη από ξεκούραση, ηρεμία, καθαρότερη σκέψη και διαύγεια. Αν θέλεις να νιώσεις λίγο πιο safe, προτείνω να στραφείς προς το ασφαλέστερο περιβάλλον, που δεν είναι άλλο από αυτό της οικογένειας. Όσον αφορά τα αισθηματικά σου, αν είσαι αδέσμευτος, ή που επιστρέφει πρώην ή που γνωρίζεις κάποιον που μοιάζει πολύ familiar. Αν συμβούν και τα δυο ταυτόχρονα, ακολούθα το ένστικτό σου. It knows the way! Αν είσαι δεσμευμένος, πες τι σε τρομάζει ή τι σε πληγώνει, καθώς μόνο αυτοί οι συζητήσεις θα σώσουν το μεταξύ σας τώρα.

Την καθημερινή αστρολογική σου προβλέψη στο athensvoice.gr/zodia

* Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάξεις και τον ωρακόπο σου

ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΤΑΣΗ 102.5

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

voice
voice
voice
102.5

Μεγάλος
χορηγός

#μετηλυρικη

Με τις όπερες
που συγκλονίζουν.
Με τις χορογραφίες
που ενθουσιάζουν.
Με την καλλιτεχνική
εκπαίδευση, την έρευνα
και τον πειραματισμό.
Η ΔΕΗ, για μια ακόμα χρονιά,
είναι μεγάλος χορηγός της
Εθνικής Λυρικής Σκηνής.

Για να είμαστε όλ@
ένα #μετονοπολιτισμο

